

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Допуненъ препечатано укратко на место 1. 2. 3. 4 и 5. броя.

П О З Д Р А В Ъ.

Ново лето, нова радость,
Шумадинко, нова ты си,
Зато носи крозь савъ народъ:
Нову слогу, нове мысли.
Измеђ Срба кудъ годъ прођешъ,
Кодъ свакогъ се у домъ сврати,
И понеси искренъ поздравъ
Удалъной одъ насъ браћи.
Кажи свакомъ да намъ слога
Цыгла слога само треба;
Па да ербско мило име
Подигне се чакъ до неба.
И кажи имъ Шумадинко,
Юштъ истину праву ову:
Да безъ слоге пропащемо
Горе него на Косову.
Неслога намъ све узела
Поломила снажна крыла,
Слогомъ ћемо повратити
Славу стару што е была.
Само слога и просвета
Дићи ће насъ опетъ горе,
А безъ тога прелићемо с'
У туђинства мутно море.
Садъ имамо три Србіе
Све три срећне, све три славне;
Княжевину и Войводство
И стрмени горе чарне.
У свавоме томе краю
Рађаю се садъ юнацы,
Кои неће дати выше
Ногомъ за вратъ стати майцы.
И у свакомъ томе краю,
Србске старе царевине.
Подижу се света чувства,
Старе наше величине.
Добыли смо три Србіе
И четврта родиће се,
Духомъ србства и именовъ
Међу собомъ споиће се

Аль то нисмо изпросили
Као просякъ кору леба;
Нег' на сабљи задобили
И Богъ посл'о нама съ не
Крвлю нашомъ купилисмо
Данасъ ово што имамо.
Крвлю нашомъ бранићемо
А никоме већ' недамо,
Па айдете ко годъ 'оће
Да истину куша ову,
Было то на Србобрану,
На Цетиньи ил' Косову.
Свудъ е Србинъ правый Србинъ
Неможе га ништа смести;
Да свой животъ нежертвуе
Отечества свога чести.
Свудъ су Срби едногъ чувства
Къ слави рода постоянни,
Како онай край Мориша
Тако овай на Бояни.
Свы мы знамо шта смо были,
И шта ћемо опетъ быти.
Те већъ желъ неморамо
У грудыма нашимъ крити.
Нема юште ни по века
Кадъ смо били ко дивляцы,
И крили се по шумама
И по мраку са курацы.
Када за насъ ніе было
Нити правде нити суда.
Смртъ небеше у судбе руци,
Ёси л' србинъ? — кривъ си свуда,
Четиръ пуна столѣтія
Са аждаіомъ борисмо се.
Четиръ пуна столѣтія
Самомъ сузомъ поисмо се,
Зверовыма у планинамъ
Завидили до скоро смо;
А данаске примѣръ млогимъ
Народима мы постасмо.
Съ тешкомъ мукомъ скинули смо
Съ наши руку мы окове.

И прелили за обрану
У мачеве и топове.
Па радіе свакій Србинъ
У свой гробъ ће погледати,
Нег' помислит' да се игда
Онъ у робство опетъ врати.
Србинъ одма с' на све реши,
Смысли да в єдномъ мрети.
Милошъ пори подъ шаторомъ,
А єзыкомъ онъ не прети.
На Мишару, Делиграду
Стоє тамо іошть гробови,
Кои нама данасъ кажу:
„Та вы нисте већъ робови!“
Она кула озидана
Све одъ србски больи глава.
Свомъ потомству вѣчно каже:
„За родъ умрет', то є слава.“
А живити кадь све падне
Преживити Отечество.
То намъ нє правый животъ
Нег' смртъ вѣчно и проклетство
У насъ има доста гвожђа
И іошть има шуме чарне,
Тешко ономъ, ко у нашу
Слободицу кадь годъ дарне.
Србинъ никадь недиже се
Сбогъ суєте ни сбогъ племства;
Чуйт — србинъ бив с' само
За спасенѣ Отечества,
Па кадь сатре свога врага
Онъ се кући враћа радо;
Моли с' Богу, ган децу,
Оре землю, чува стадо.
А кадь оће да с' одмори
Довати се онъ гусала.
Непоштене строго грди
Поштенима рекне фала,
Што є нужно већ' имамо
Имаћемо іоште выше.
Само свакій за напредакъ
Свога рода нека дише.
Іоште треба да с' сложимо
И да с' болъ мы познамо.
За спасенѣ целогъ србства
Бданъ другомъ руке дамо.
Рѣке нису раставиле
Србе браћу єднородну,
Него пакость и стра одъ насъ,
Меѣу свуда распру грдну.
Времена є доста прошло
Одъ кадь смо се ми растали,
И сѣ Косова чакъ до мора
И до Пеште разсеяли.
Остали смо свуда срби,
Ал' с' туђинцу прилюбили,
И єдан' се одъ другога
По времену одтуђили.

Єли србинъ? — негледаймо
Ма с' у Кини онъ родіо.
Грљимо га, дѣла гледай,
Гледай шта є ко радіо.
Домовина нама свыма,
Чуйте! — то є србско име.
Гди с' говори єзыкъ србскій
Ту туђинцемъ незови ме.
Гди с' у Славу общту србску
Руйногъ віна пію чаше;
Онд' нек' свакій Србинъ пева,
До мора є браћо наше.
Наше было — опетъ наше:
Бы ће свакій комадь земљ;
Гди годъ уста србско име,
Србску славу србски веле.
Па ко ће намъ моћи шкодит'
Ако с' само мы сложимо?
Неможе намъ нико шкодит'
Сами л' себы нешкодимо.
Гвожђе тврђе одъ камена,
Єдва да га сатре ишта:
Ал' нѣгова права рѣа
Претвори га сво у ништа.
Мы смо народъ поштень, храбаръ,
Народъ искрен' народъ велик'
Ван' неслоге неможе насъ
Срушит' гвожђе нити челикъ.
После Русса мы смо првый
Нѣговъ ор'о надъ нам' трепти,
Одъ мраза насъ зими чува,
А одъ жаркогъ сунца лети.
Барбарыма ты насъ зовешъ,
Просвєћеный подлый свете!
А мы првый жертва бы смо
Противъ врага све просвете.

Любомиръ П. Ненадовић.

(Како гласъ расте.) — У Новинама берлинскимъ стои єдно извєстіє о русской войски овако: „у русской войски на граници польской примѣчаваю се различна движенія, и спрема се за премештанѣ сѣ єдногъ мѣста на друго.“

То исто извѣстіє у берлинскимъ новинама стои овако: „Руска войска на граници знатно се умножава, и говори се да ће маширати на границу турску.“

То исто извѣстіє узеле Бечке Новине и сѣ додаткомъ являю овако: „Изъ достовѣрны извора можемо явити да се руска войска озбиљно спрема и умножава у польской одакле ће на пролеће маширати къ Югу, да пружи єдну линію поредъ турске границе.“

То извѣстіє докъ є дошло до Загреба дотле є нарастало да славенскій Югъ означава и месецъ

кога ће прећи у турску: „Руска войска у польској спремна е и чека само пролеће па да се креће к' турској граници гди ће месеца ожуйка провалити.“

То е извѣстіе подобно єдномъ извѣстію о єдној рыби, о којој су све новине говорили. Пре некогъ времена у мору кодъ Хавра увате єдну Рибу која е имала место крыла као неке мале шапе. Новине изъ Хавра являю овако: „Овде уваћена е єдна рыба која се може сматрати као неко ванредно природно появленіе ерѣ поредъ свогъ природногъ састава има съ ниже главе као неке шапе кое се изподъ крелюшти єдва примѣчаваю, та иста рыба нїе дужа одъ две стопе.“

Паризке Новине являю овако; „У Хавру уваћена е єдна чрезвычайна рыба која осимъ свогъ рыбнѣгъ састава има на место крыла две велике шапе, на којима се прсти и на прстыма правы нокти налазе, та иста риба нїе дужа одъ три стопе. Ову новостъ саобштавамо одъ речи до речи изъ новина у Хавру.“

Друге паризке Новине являю овако: „Чудо преко своіо чуда! У Хавру уваћена е єдна рыба, која е выше наликъ на животинѣ кое по земљи одъ него на рыбе кое по мору плове, ерѣ осимъ што има преднѣ ноге на подобіе руку, има іоштѣ и главу сасвимъ наликъ на човечіе лице, та иста рыба донешена е овде и може се видити у свако доба, цена е за улазакъ два франка. Писатель овогъ чланка гледао е ту рыбу и дивіо се, она нїе већа одъ четири стопе.“

Новине Нѣмачке изъ Штутгарда о той рыби являю овако: „Ова ће година остати знаменита и у Исторіи Бестественной, ерѣ, као што Француске Новине пишу, уваћено е єдно чудовиште кодъ Хавра у мору, кое чудовиште има преднѣ трупѣ као годѣ у човека, а и глава ничимъ се другимъ неразликуює одъ човечіе главе осимъ устыма, шта више има дугу плаву косу, и више очію обрве, то чудовиште дугачко е осамъ стопа и по — услѣдству тога гласа друштво Бестество испытателя држало е одма засѣданіе, и послало Дра Хенцла са две хиляде фр. сребра да исто чудовиште изпита и пошто было да купи за кралѣвскій музеумъ — у Штутгарду.“

(Ласкатель предъ поштеннымъ владательмъ). Єданъ ласкатель дође Лудвику XII краію Француза, и поднесе му неколико табака написане артіе говорећи: „Господару, овде су пописана сва имена оны людій, кои су шта противу васъ говорили или радили.“ Краль бацы му артіе у очі и пруживши прстѣ на врата, рекне му: „а што ниси водіо єданъ протоколъ и одъ свега оногъ што су они за мене добро говорили или радили.“ (Боже мой, овакве приче измишляваю люди о владательима, кое ни-

су истине, ерѣ свакій владатель овакове труде и заслуге найкуплѣ награђує.)

(Како се награђує храбрость.) У битки кодъ Новаре одсеку єдномъ граничару оба две руке. Радецкій зовне га после битке, и пружи му шесть цванцика. Сирому граничару потеку сузе, нехте не примити новце, него одговори команданту: „Зарѣ вы мыслите господине, да самъ я изгубіо две рукавице у бою, кадъ се надате да ћете ме съ тымъ утѣшити; две руки изгубіо самъ я господине, две руки кое су раниле жену и петоро неяке деце, две руки господине стоє садъ уцрвляне на ономъ полю съ којима самъ мирно землю орао и раніо стару майку. Па садъ я нежалимъ оне две руки, само ако моя кућа и деца непомру одъ глади, и ако сва захтеваня Србскогъ народа буду одобрена. А ако nebude тако, онда нек' е проклета свака капля србске крви која се у будуће проліє за цара.“

(Храбрость.) На Томашевцу текъ што е хтео єданъ войникъ да припали топѣ, ал' неприятельскій картачъ удари га и одбіє му ону руку у којој е држао фитиль. Онъ шчепа другомъ рукомъ другій фитиль и припали топѣ говорећи: „Мацари мысле да Сербіянцы имаю само по єдну руку.“

(Итарѣ одговорѣ.) Єданъ аустрійскій офицеръ погледа у Карловцима попречно єдногъ булюбашу па му рекне: „Вы Сербіянцы, вы се тучете само за новце, али мы тучемо се за честь.“ Булюбаша насмее се па му одговори: „То е познато одавно Господине, да се свак' туче за оно што нема.“

(Єданъ истинитый догађай.) Беше єданъ човекъ, побожанъ, поштенъ, праведанъ, и све што се єдномъ добромъ човеку придодати може. Но поредъ свега нѣговогъ труда, было е сиромѣ. Онъ е было свагда прилѣжанъ и радіо е самъ на своимъ нѣвивама, но свагда кадъ приспѣ жетва, изађе єдна волшебна змїя, те му половину нѣговогъ стецава однесе. Онъ е самъ патіо и чувао свое овце, но свагда кадъ е хтео одъ нѣи што годѣ да ужива, изађе єданъ курякъ и преполови му стадо. Онъ е ѣутао и трѣливо свою напасть и бѣду сносио. Єдно ютро у средъ зиме, узме онъ свое гвоздене виле, и пође у Мошоринско полѣ, да положи своимъ овцама и да надгледа и тврђе огради свой станъ. Кадъ тамо има шта видити. Онай курякъ уврѣбао ону змїю кадъ се смрзла, и стао іоіо шапомъ за вратѣ, и зинуо да е прождере, уздаюћи се, да ће онъ и другу половину оногъ сиромашка уживати кадъ змїє нестане. Волшебна змїя кадъ опази оногъ доброгъ човека повиче му полу мртвымъ гласомъ: „Недай ме овомъ куряку! ты знашь

да самъ я волшебна змія — и да ђу после све твоје *праведне желѣ* изпунити.“ Овай добрый човекъ замане вилама, и промышляваюћи се кога ће да удари, запита куряка: „Куряче, оћешъ се ты одрѣћи мои оваца?“ Курякъ на то покаже му зубе и одговори: „Докъ годъ я имамъ зуба твоје су овце мое.“ На тай одговоръ онай добрый човекъ лупи га вилама по глави. Курякъ заурла и пусти змію, а шчепа оногъ човека за прси, и уеде га за десну руку, по тай човекъ кадъ се види на невољи прободѣ га вилама, и курякъ яко ранѣнъ падне. Тай човекъ поврати се, и узме волшебну змію коју е одъ мраза укочена лежала, и мете е у своя недра, и пође тако да надгледа свое стадо, и да оглади свое нъиве, но на путу, та волшебна змія одкрави се, и уеде тога доброгъ сиромашка, и то за срце. — (Многи за овай догађай мыслиће да е басна, но мы свакогъ увѣравамо да е истинитый догађай, и да тай истый човекъ јоштъ и садъ болуе, и рана му се све выше и выше позлеђуе.)

(Заямъ.) Ера сретне едногъ кмета, и заиште одъ нѣга десетъ цванцыка. „Како ђу ти дати десетъ цванцыка кадъ немамъ ни я више одъ четири.“ „Е ты ми дай та четири, а шесть остаћешъ ми дужанъ,“ одговори Ера. „Али како ђу ти дати и та четири цванцыка кадъ те непознаемъ.“ Рекне кметъ. „Та башъ зато я и иштемъ што ме непознавшъ, еръ ко ме познае тай ми не да ни паре.“

(Равнодушје.) Кадъ су Насрадин' Оци казали да му е кућа поарана, одговори: „Ей што се ни самъ и я десіо да грабимъ.“

ПУТОВАНЬ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(У два писмо.)

Любезный пріятелю!

Ево веће прође недѣля дана, како самъ зидине берлинске я у нѣима тебе оставіо. За ту недѣлю дана много ми се кое шта чудноватога и смешнога догодило. Найпосле ево ме у Грайфсвалду, тридесетъ миля далеко одъ Хеглова гроба (а стотину може быти одъ нѣгове философіе.) Тридесетъ миля далеко утеко самъ я одъ те лупе и ви́ке берлинске. Овде самъ ти у завѣтришту, овде самъ миранъ, овде самъ ближе грудій сладке природы.

Путованъ доведе врло е чудновато, и пуно лепа искусства, оно ме е увело у тайне овдашній селяка, оно ме е научило да познамъ и наличѣ не-

мачке просвете, оно ми е улило јоштъ већу любавъ къ нашемъ отачеству, едномъ речію оно ме е извело изъ некогъ обаяногъ круга, у коме самъ досадъ быо, и отворило ми едно полѣ, полѣ пуно бѣде, жалости, сиромашства, суза и туге; али не путованъ одъ Берлина до Штетина него одъ Штетина доведе, кое самъ пешке прешао. И я данасъ съ чистымъ увѣренѣмъ првый путь кажемъ; ко непознае селяке него само вароши, тай не ће нигда моћи исправно мыслити или судити о той држави, и увѣренъ самъ да ћешъ и ты исто тако мыслити, ако у овомъ писму све мое кораке доведе пропратишъ, ты само буди расположенъ да читаешъ, а я ђу ти вазданъ преповедати, садъ самъ се одморіо у шумтећемъ источномъ мору лепо се окупао, сладко ручао, па могу ти обширно писати, докъ нашъ Шлама спава, ты знаешъ да я немогу ни ноћу камоли даню да спавамъ:

У недѣлю као што знаешъ, пре седамъ сатій быо самъ я по оной киши са Шламомъ већъ кодъ гвозденогъ пута. Седнемо у кола, и едва самъ чекъ кадъ ћемо се отиснути, и међу поля, шуме и нъиве доћи. Пола осамъ избіе, звоно зазвони, и мы се кренемо. За петъ сатій претрчимъ мы 16. миля и дођемо у Штетинъ. О томе путу, до Штетина немогу ти ништа говорити, еръ знаешъ како се на овымъ колима лети, али за овы другіи 16. миля доведе, кое самъ милъ корацима меріо, могао бы ти вазданъ приповедати.

Кадъ дођемо у Штетинъ, изађемо, и сви потрчимъ да тражимо гди ћемо што ручати. Одма чимъ изађемо изъ кола починѣ већъ наше путованъ пешке, еръ свакій е узео свой телефнякъ (торба за путнике) и штапъ у руке, и тако торжественно уђемо у овай источникъ Триестъ. Читавъ сатъ одали смо тамо амо, неможемо да нађемо никакву гостилницу (нема за Райка кафе.) Мы тражимо мѣану а оно све некакве цркве и кластери излазе предъ наше очи. Найпосле дамо едномъ детету неколико фенига, те насъ одведе на реку Одру, поредъ кое све гостіоница до гостіонице. Мы едва добіемо у гостіоницы „Лондонъ“ едну собу съ лепымъ изгледомъ на рѣку и на променаде. После ручка изпратимо оне друге берлинске ђаке кои пешке одоше у Свинеминде, но и мы дуго неостанемо у Штетину, еръ у нѣму ништа нема шта бы было вредно да насъ задржи, у нѣму смо нашли оно што смо у Берлину оставили. Штетинъ е као и друге трговачке вароши. Лађе, пароброды, товари, шпекуланты, Чивути, разпуштены морски лађари, и шта ти я знамъ, едномъ речію, вѣчный вашаръ, а ты знаешъ да се мени такова места недопадаю, еръ е интересъ ту главна добродѣтель, а поштенъ, слабость поедины людей.

(Продуженіе слѣдуе.)

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Допуненъ препечатано укротко на место 1. 2. 3. 4 и 5. броя.

БЕГУНАЦЪ КОДЪ АЙДУК-ЧЕСМЕ, 1. Мая 1849.

Сунце с' раѣа првогъ Мая
Природа се сва отвара.
Земля цвећемъ, небо сунцемъ,
А Богъ крозъ све проговара.
Тица жельна топла сунца
Небои се выше мрза.
У зеленомъ кошутняку
Песму пева изъ свег' гласа.
Цвеће лепо на ливади
Тамо амо люлюпка се;
А виш' нѣга майскій ветрићъ
Съ лептирима надлета се.
Беле овце у пригревку
Съ яганыцма своимъ пасу.
А кошуте съ еленима
Играюћ' се полѣмъ скачу.
Тихо пушти ладна вода
И крозъ траву тече доле;
Да напои жедну зверадъ
И заліе равна полѣ.
Све с' радуе и весели,
И све у гласъ песму пева.
Само плаче Банаѣанинъ
Бр' за нѣга песме нема.
Онъ избро в себи место,
Не у цвећу — већ' у жари.
Гди су зміе и гуштери
Ту онъ данаст седит' мари.
Сакріо се да негледа
На ливади лепо цвеће.
Сакріо се да нечуе,
Славуе лепо песме.
А када се сунце роди,
Онъ на ноге горе скочи,
Главу диже, гледа сунце,
И тре сузне свои очи.
Крвава му десна рука —
Босъ, гологлавъ ко сироче.
Пошто сузе обрисао
Онъ са сунцемъ сборит' поче:

„Бси л' ты то ярко сунце,
Оно исто оно старо?
„Што си мене у Карловцы
Задовольна лане сяло.
„Ниси, ниси оно старо
Ты си са свымъ сада друго.
„Зракъ твой данаст са себе е
Све радосне знаке свук'о.
„Ниси — ербо лане кадъ е
Твой зракъ озго мене сяю;
„Пун' надежде за будућность
У Карловцы я самъ стаю.
„Лане вес'о мыслію самъ:
Ево веће време дође,
„Да с' и србскіи народъ дигне,
И да стресе робства гвожђе.
„Лане кадъ си мов чело
Твоимъ топлымъ зракомъ пекло,
„Целомъ моме тужномъ роду
Славу, срећу, ты с' обрекло.
„А данаске тужанъ Србинъ,
Свакій свою майку куне;
„Што га роди, да му срце
За слободомъ вѣчно труне.
„А данаске тужанъ Србинъ
Съ огњишта се свога клони.
„И по тућемъ (за се краю)
Просећ' леба сузе рони.
„Сиротиня тужно пишти
На обаи мутне Саве.
„И како іой кућа гори
Гледа тужна съ ове стране.
—
„О! — палисмо мы пропади,
Али нисмо побеђени!
„Нег' издати, и лукавствомъ
До у пропасть доведени.
„Благо вама о юнацы,
Што помресте на Перлезу,
„Невидисте србску пропасть
Не видосте србску беду,
„Мислилисте да гинете
За войводу и слободу,

„Мыслили сте да дигнете
 Нову славу своѣмъ народу.
 „У той мысли изгибосте,
 Благо вама вы сте среѣнны:
 „Брѣ умирух' певалисте:
 „Само србству ми смо верны.“

— — — — —
 „За туђу се славу Србинъ
 Одъ векова веѣе бори.
 Туђе цѣли, туђе войске
 И войводе туђе двори.
 „Свы видимо да е Србство
 К'о велико едно море.
 „Но укаплямъ разливлено
 Туђе крепи свудъ изворе.
 „Я самъ им'о три юнака
 Царске слуге, три солдата.
 „Три старія и врсна
 Сва три тужна моя брата.
 „Садъ ни едногъ више немамъ
 Сва три су ми погинула.
 „У далекой туђой земљи
 Сва три су ми останула.
 „Едногъ брата убише ми
 Край Будима — ах! Маѣари.
 „А другій ми братъ погибе
 Чакъ некуда на Новари.
 „Трећій братъ ми трећа радость,
 Паде изъ подъ пустогъ Беча
 Ни данути нѣе мог'о
 Одъ пушака и картеча.
 „Сва три тужна моя брата
 Удовице садъ имаю.
 „Оме съ децомъ своіомъ ситномъ
 Сузе роне и кукаю.
 „Нѣине куѣе спалѣне су,
 Онѣишта имъ разорена.
 „Нѣине церкви осквернѣне
 И сва среѣна оборена.
 „Нисмо знали, — ону рану
 Само лечи што те боли.
 „Проклетъ быо свакій Србинъ
 За туђина кой с' бори! — *)

ПУТОВАНЬ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Прво писмо.)

(Продуженіе.)

Киша престане, изведри се, сунце огране, и
 мы се кренемо на нашъ путь у Грайфсвалдъ, до-

кле као што знашь има изъ Штетина пуни 16. ми-
 ля. Идући крозь варонѣ разпытамо коя е капія и
 путь къ Грайфсвалду, люди намъ добро кажу, но
 мы непогодимо, него на берлинску капію изаѣмо,
 и упутимо се истымъ путемъ као прасе у полѣ. И
 мислећи да е то нашъ правый путь, нисмо никога
 выше ни пытали, него почнемо о философіи и тео-
 логиіи мислити и разговарати се. Овай мой другаръ
 као кандидатъ Теологіе, и вѣрный Неандеровъ у-
 ченикъ, почне на Мишеля *) и на целу философію
 нашегъ времена викати. Премда самъ му я дока-
 зиваю да философія и богословія имаю еданъ исти
 предметъ, само што имаю различна обдѣлаваня, и
 да е се философія съ богословіемъ помирила іоште
 пре Канта, и да сада као две сестре упоредо раде
 да човеку право Богопознаніе даду, све бадава,
 онъ остае убеѣенъ да е баремъ Хегловъ правацъ
 душевна куга. И тако смо се далѣ препирали. Но
 то препиранѣ мени е было прилично равнодушно,
 ерѣ ты знашь да се я о таковымъ предметыма са-
 мо изъ дугогъ времена разговарамъ, и да вѣруемъ
 само на одну систему философіе, кою е Богъ сва-
 комъ и найпростіемъ човеку іошть у колевки дао,
 и коя се после у животу више или манѣ съ раз-
 личнымъ средствама развія, а то е здравый разумъ.
 Богъ е човечіемъ уму дао врло велику моћъ, онъ
 е (умъ) кадаръ готово на сва наша питаня одгово-
 рити, и съ истымъ одговорима люди умерены мы-
 слій задовольити. Свакій человекъ у своѣмъ здоровомъ
 разуму, у оной Божіей частицы, има сва правила
 за цео свой животъ, коя такоѣ можемо назвати
 обштымъ правилами за свакогъ поедногъ человека,
 ерѣ она господствующа частица божія у човеку,
 свакомъ едно исто налаже, и кадъ люди зло чине
 и греше, несмемо помислити да то нѣму нѣговъ
 разумъ заповеда, не, человекъ кадъ зло чини онъ е
 онда у несогласію и завади са своимъ здоровымъ
 разумомъ, и свакій человекъ, ма онъ быо и najveћій
 злодѣй, кадъ учини какво зло, зна да е преступію
 волю свога душевногъ господара, и очекуе заслу-
 жену казнь савести, коя има место и унайпокаре-
 ніемъ срцу. Здравый разумъ то е высавршенія
 философія живота, али сва она правила коя намъ
 онъ у животу о Богу, о нама и онашимъ ближ-
 нымъ диктира, треба воспитаніемъ текъ нацисати
 на срце, пре него што бы страсти надъ разумомъ
 добыле ма, и пре него што оне узурпираю владу
 здравогъ разума, и сво дѣланѣ таковогъ человека
 доведу у несогласіе са самымъ собомъ, и са сво-
 іомъ савѣшћу. — „И ѣаво зна што е право алѣ не-
 ѣе да чини.“ Шта мыслишь, има ли ту какве фи-
 лософіе? — то е пословица проста коя е изишла
 изъ уста каквогъ орача или свиняра, и коя се нѣ
 никадъ надала да ѣе се споменути овде у край о-
 вогъ удалѣногъ мора, а нарочито на такомъ ме-

*) Ово е само одломакъ. — Но поредъ свега того што е нашъ
 листъ малый, мы бы опетъ радо съ продуживанѣмъ целу
 судьбину и ядикованѣ того Бѣгунца нашимъ читательяма са-
 обштили, да намъ нису веѣе препреке на пути.

*) Мишель е профессоръ Философіе, а Неандеръ проф. Теоло-
 гіи на берлинскомъ университету.

сту, да потврди, правацъ, не, едне іогунасте мысли, него управо едну природну систему практичне философіе. — У природи и у здоровомъ разуму, наћемо мы све оно што у себи садржаваю те гомиле универзитетски књига. У природи и у нашој души наћемо мы све оно, што религія, закон, уредбе, дужности и Богъ заповеда. У нашој души налазимо судію, сведока тужителя и казанъ. Нико неможе тога судію подмитити, нико се неможе одъ тога сведока сакрити, никоме неможе тай тужитель опростити нико неможе одъ те казни измаћи се. Одъ материне сисе, па до гроба, то све у застопце прати свакогъ човека. — Ту су равни царевни надъ којима нема суда ни закона, са онима, што за читава данъ неповеду выше одъ десетъ кромпира. —

Ты ћешъ се лютити кадъ чуешъ одъ мене, да философія што се тиче нѣногъ правога и собомъ себы даногъ задатка, стои на ономъ истомъ месту, гди е пре две хиляде година стаяла, и само е у толико напредовала и човечеству ползовала, у колико се кадъ удалила одъ свога опредѣленогъ предмета, и ступила у практичный животъ, съ чиме се немцы данасъ, са своіомъ новомъ философіомъ фале. Философія две хиляде година мучи се и тражи да нађе и позна оно, што Поезія налази и познае у едномъ лептирићу, у едномъ цветку, и у едной найманьой капљи росе. Онај човекъ нїе живіо, кои проведе свой животъ непрестано мыслећи да ли е овай светъ створенъ, и како е створенъ. Я ти говоримъ о понятію старе Философіе, — ерѣ понятіе данашнѣ Философіе, има врло велико пространство и іошть мало па ће се и певанъ и играњъ подъ њомъ разумевати. О свему томе другій љу путъ говорити, а садъ да видишъ чуда! — Шго смо выше о Мишелю и Неландеру разговарали, тымъ смо выше штетовали. Ерѣ у разговору нисмо примѣтили како се путъ мало по мало на леву страну свія, и насъ у смрдљиве берлинске улице опетъ води. Найпосле запытамо едного: Кудъ иде овай путъ? а онъ намъ одговори: Само напредъ! нигди неможете заврляти, такве су алее све до Берлина. — Дакле опетъ у Берлинъ, изъ кога смо јутросъ онако жельно излетили. Седнемо одъ све мукѣ те се подъ еднимъ широкимъ кестеномъ одморимо, ерѣ читаву милю прешли смо у залудъ. Одмарајући се тако гледали смо дугачки путъ којимъ се опетъ морамо вратити. Тако е то — често човекъ труди се, мучи, ради, па кадъ све сврши онда текъ види да неваля и да е наопачке радіо. Тако ти е и са срећомъ своју людій на свету, донекле иде у напредакъ, па после не само да стане него се іошть и натрагъ поврати, па найпосле то ти е судбина своју народа, отвори историю чио оћешъ, па ћешъ се увѣрити да е свакій народъ опредѣленъ да неке године или векове пропрати у срећи снаги и слави, а друге опетъ да дочека или изпрати у робству туги и

пропасти. Па таква ти е историја и просвете и цивилизаціе целосветске. Помысли само да нема іошть ни сто година одъ како е Европа постала што но ми сада зовемо европейска. Француска революція затворила е текъ врата средињмъ веку, и букнула и испунила цео светъ своіомъ славомъ, но Француска революція може отворити опетъ врата новомъ средињмъ веку, али може онда испунити цео светъ тугомъ свое пропасти. Народи се мѣняю на позоришту света, исто онако као вѣшти играчи у каквой лепой драми. — За тій сто година ступило е човечество у свакомъ обзиру, далѣ него пређе у иляди година. Помысли на данашню књижевну трговину, на душевно спояванъ своју народа, помысли на Хемію. — Које санъ пре педесетъ година, на гвоздене путове и на параброде, чему данасъ ми се ништа нечудимо. — Па веруешъ ли ты да може човечество у томъ скоку дуго тако трчати? — Ако веруешъ ты се варашъ. Ерѣ за двеста година оваквогъ сто на сто растећегъ напредка, пола бы землѣ у Европи было покривено са самымъ гвозденимъ путовима, библіотекама театрыма, и шта ти я знамъ шта се не бы донде измыслило. Другу половину землѣ у Европы, притиснуће касарне краљевски звериняцы, променаде и банште — па гди ће се онда орати и кромпиръ сеяти, или можда ће донде измыслити люди да лебацъ месе одъ землѣ као што садъ њомъ пећи грею, а людій ће онда петъ пута выше бити него садъ, ерѣ знашъ изъ штатистике да сваке године у свакој вароши и у свакомъ селу брой людій знатно парашуе, и већъ овуда и садъ іѣ е выше него што іѣ може земля ранити. — Збиля, садъ бы те радо нешто упытао, држишъ ли ты да я ово тебы съ пуномъ озбиљношћу пишемъ? — Но за све е то лако, али ко да пређе ову заврляну милю. — Гди си ме оставіо? А, саћамъ се, подъ онымъ широкимъ кестеномъ, гди самъ сладко на трави читаво по сата лежао и одмарао се, и готово бы заспао да ме нашъ добрый Шлама непочне вући да идемо.

(Продуженіе слѣдуе.)

(Старый Вла.) Нашъ народъ држи да се то име зове отудъ, што кадъ су Турци нагнали на ове краеве, жители тога предѣла пошлю 30. стараца цару турецкомъ да се предаду, царъ кадъ іѣ види запита: „Шта ће ти стари власи.“ И одъ то доба зове се тай предѣлъ Старивла а жители старовласи.

(Ера.) Ђданъ поће да проси за свога сына девојку, па поведе Еру са собомъ, и научіо га, да кадъ онъ почне брояти отцу девојкомъ колико има стоке, воћняка и т. д. да Ера све удвоява и да потврђуе да има іошть еданпутъ толико. Кадъ већъ дођу девојкой кући и виде девојку, и кадъ запыта отацъ девојчки забаштину и иманъ просіоца,

почне одма просіоць бровати: „Имамъ каже сто о-
ваца.“ А Ера одма улети се у речь: „Та онъ то
само одъ прилике говори, а има њй выше и одъ
двеста.“ „Имамъ двадесеторо говеди.“ „Има око
четрдесетъ.“ — „Имамъ два воћняка;“ „четири
нѣ два“ одговори Ера, „свапта ти доста имамъ
него ми е сынъ мало у едно око ћоравъ.“ — „Бо-
жа вера у оба два сасвымъ слѣпъ“ рекне Ера.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Овы дана вратила е Аустрія нашемъ пра-
вительству оне четири хиляде пушака што су лане
узаймљѣне. Пушке пошто су прегледане, да су
добре и оправне, примљѣне су, и пренешене у ка-
сарну. Аустрія починѣ одуживати се княжеству
Србији, незнамо кадъ ће почети одуживати се вой-
водству Србији. Но уздамо се у Бога да ће Ау-
стрія оне све дугове на еданпутъ платити.

— Изъ Завчара Окр. Црнорѣчкогъ достављѣно
намъ е слѣдуюће: у срезу Вражогрнскомъ, између
села Топле и Бучя, убіена е една лисица, која нѣ
као остале лисице; ерѣ она е сва бела, и длака њој
е подобна памуку. Ова е редкостъ у долиньмъ кра-
ю отечества нашегъ велико удивленіе породила.
(Овде пакъ у Београду, мы се томе ништа не-
чудимо, ерѣ одавно знамо; да међу нама има лиси-
ца одъ сваке боѣ.)

— Изъ истога окружія явля намъ другій до-
писатель, да е тамо зима необична, и тако яка, да
су се све чесме и бунари замрзли, и незнаду шта
ће безъ воде. (Некъ пію віно).

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— (Радостна вѣсть.) Славени у Бечу доби-
ли су милостивѣйше дозволенѣ одъ бечке Полиціе да
могу 3. Фебруара држати славенски балъ. (Садъ
— ко бы смео рећи, да Славени вису ништа до-
были).

— Банъ, пошто е свршіо свой посао, и до-
живіо оно што е желію т. е. одну целокупну и яку
Аустрію, чека іоштѣ докъ прођу дворски балови
и фашанъке, па ће 15. Фебр. кренути се у Загребъ,
гди му спремаю одну почестну саблю, и већ е бли-
зу 3. хиляде талира скупљѣно на ту цѣль. На той
сабљи стояће съ едне стране његово име, а съ
друге стране: „Што Богъ даде и срећа юначка.“
Но има Срба кои бы іоштѣ толико дали, кадъ бы
то сръско лепо, и поштенымъ юнацыма доликује
изреченіе, могли одкупити, да нестои на оной са-
бљи која е войводство сръско по врѣ главе ударила.

— У Паризу постављѣнъ е еданъ Судъ, кои
ће осуђивати само оне кои са стокомъ нечовечно

поступаю. И тако 19. овогъ месеца осуђенъ е пр-
вый, некакавъ селскій кочіашъ Тринклъ, на шесть
месецы затвора и 50. Франака новчане казни, зато
што е грозно свогъ коня ударіо и раніо. (Незнамо
само ко тужи, и дали конь стои у поредъ са сво-
имъ парничаромъ. Кодъ насъ су много блажіи за-
кони, ерѣ на толико небы быо осуђенъ, ни оная
кой човеку разбіе главу. На противъ пакъ тамо
кадъ што годъ ко украде, блажіе се казни, а кодъ
насъ за сто гроша затегне господинъ доповъ ли-
чину).

— Грчко правительство пойварило е съ Енгле-
зыма калосмерость, — томе су узрокъ некаве увре-
де коѣ су у Атини Енглезкимъ поданицыма нанеше-
не, и за коѣ е Енглезко правительство преко свогъ
вице-адмирала искало неколико стотина иляда драх-
ми. Краль е држао главно засѣданіе, гди су заклю-
чили да недаду. То се народу допало. И кадъ е
краль ишао да слуша музику, народъ е викао. „Да
живи краль! да живи Француска и Русія.“ Све су
викали, само су заборавили викати: „Да живи грч-
кій народъ.“ Срби баремъ кадъ што почну овы по-
чну свагда сѣ викомъ: „Да живи Сръбскій народъ.“

— Бечъ е у много коѣчему ударіо натрагъ, а
особито у брою свои грађана, ерѣ по вайновіемъ
попису сада живе у Бечу 477.846. людѣй, дакле
24.885% манѣ него у 1846. години, међу коима има
458.162. Католика. 10.000. Чивута, 670. дворски ла-
скателя, 8013. шпіона, и 1000. пандура. По гласу
тогъ пописа у Бечу има 13.772. куће. Колико там-
ница има, нестои.

— Аустрійска банка може се сматрати за по-
литическій Барометеръ. По њномъ течаю можемо
свагда знати како стои съ европейскимъ миромъ
или ратомъ. Но што се ближе пролеће прикучуе,
тымъ више она пада.

— Медѣковићъ у Земуну издао е обявленіе, и
позива опетъ на њгове новине „Напредакъ“ кои
ће почети съ почеткомъ Фебруара издавати у Зе-
муну, па кадъ му ту забране онда ће се одселити
у Вуковаръ и тамо ће га издавати, па кадъ му та-
мо забране отићи ће у Осекъ да тамо продужи, но
кадъ му и тамо забране, онда нека пева ону сла-
венску песму: „Гдѣ е Напредка домовина? Ђлѣ
войводство илѣ Банія? Нѣ нѣ, нигди нѣ, гди се дво-
главъ оро віе.“

— Опетъ у Аустріи почеше да учедниче го-
не, и то само славенске. Учредникъ славенскогъ
Юга подъ судомъ е, а Хавличекъ учредникъ чески
народны новина стављѣнъ е предъ воьны судъ, и
новине му узапћене.

— Четврта свезка закона аустрійске царевине
печатана е у Бечу на десетъ языка. (Садъ — ко
бы смео рећи да нѣ Аустрія вавилонскій торонъ).

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 9. Фебруара.

Цѣна в годниш. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Продуженіе првогъ писма.)

Пошто смо се ту одморили, вратимо се натрагъ ђутаюћи у Штетинъ, и ніе намъ одъ то доба пао никававъ дишпутъ на паметъ. Кадъ дођемо у Штетинъ, свратимо се у првый кондитораи, гди Шлама попије два сатлика пива а я се ситъ наслажемъ ко-
лача; па онда текъ предъ вече кренемо се нашимъ правимъ путемъ, псујући и рачунајући гди бы досадъ были, да нисмо заврляли, и найвише смо на фило-
софію жалили.

Сунце се на западу смируе, тице лете одъ дрвета на дрво и траже себи гранциу на којой ће ноћити, люди се враћаю са нѣива своимъ кућама, облаци се по небу гоне — а мы путуемо. Кораки у коракъ, и штапъ у штапъ, ишли смо ђутаюћи као каква движећа машина, единако прекретанъ ле-
ђа, единако тапканъ ногу, и единако маянъ руку, да-
вало намъ е тактъ, и олакшавало нашимъ већъ го-
тово уморнымъ ногама. Често смо се пропиняли и гледали, видели се гдигодъ предъ нама какво се-
ло. Но бадава смо гледали, нема нигди ништа, по-
гдикое дрво високо, кое се предъ нама према ру-
менилу западнѣмъ црнило, варало е очи наше и чи-
нило намъ се да е торонъ или каква висока кућа. Сунце зађе, наоблачи се, вѣтаръ почне дувати, ни-
кога нисмо више сретали путемъ, ни одкудъ ника-
навъ гласъ ніе одговарао по гди којой нашој песни. Мы се забринемо и почнемо се каяти што нисмо у Штетину ноћили. — После дугогъ ода сретнемо
едногъ старца, и запытамо га: ели близо какво се-
ло? — онъ намъ каже: „садъ ђете доћи у Найкир-
хенъ (Нову цркву). — То име разигра срце у Шла-
ми, и почнемо брже корачати, и договаралисмо се
шта ђемо вечерати, и поброимо найлешна берлин-
ска ела иза кои іошть смо чачкали зубе и облизивали усне. Уморни, гладни, жедни и дремливи; ед-
ва смо чекали кадъ ђемо после лепе вечере лећи

у лепе мекане постелъ. Но ко што ђешъ видити, те наше надежде остану празне. Найпосле дођемо у то село. По имену судећи, рекао бы човекъ да су ту Богъ зна какве куле и цркве, а кадъ тамо, нигди брате ни едного крста, кои бы опоменуо пут-
ника да е Христосъ и за ово село умро, а камо ли цркве. Но фала Богу, была е една меана измеђъ седамъ осамъ кућа. Найпре о той меани да ти про-
говоримъ неколико рѣчій, па ђемо онда опетъ далъ. Она е с'поля мала и кровиномъ покривена, съ ма-
лымъ прозорима, и на ликъ е на какву сиротиньску кућицу у Славоніи, гди нема ни оцака на крову, из-
нутра несмемъ ти ни описивати каква е, еръ боимъ се нећешъ веровати — унутрашньостъ те меане
дели се на два павилонa (као сардинске палате); у едномъ спава газдарица са своіомъ децом, а овамо у другомъ ноћиваю господа пѣшаци сви скупа. Крчмарице по селима, особито гди се несвраћа по-
шта, одвећъ су гробе, свагда намрштене, лютите и неуслужне, еръ к' нѣима се само свраћаю вагабун-
ди и вандровци, кои млоге обещеняклукe и преваре свуда чине. И о свакомъ путнику кои се у овако-
ве меанице сврати, газда и газдарица имаю већъ рђава пред'расуђенія, еръ нису научили нигда да
виде добре или богате путнике, и у томе су одрасли и то имъ е обична стваръ сусрети и изпратити свое
госте у вики, кавги и псовки. То су намъ казали іошть у Штетину они ђаци што су отишли у Сви-
неминде, да ђемо се овимъ путемъ помучити, и звали су насъ да идемо съ нѣима заедно с'поредъ
мора, но мы смо ради были да овай край видимо, и мыслили смо да они зато неће овимъ путемъ што
су већъ еданпутъ прошли. Но доиста, овимъ пу-
темъ редко ђаци иду, а то е найвише съ тога, што нису лепи предѣли него саме песковите равнице. По ХанOVERу и Ваймару, гди ђаци у на крстъ сва-
кій данъ тамо амо тумараю, сасвимъ су другіе го-
стіонице.

Мы уђемо у ту азиу путника, кои пешке траже памети, (ако се пешке ненађе, на коню се
лъ, стићи неможе.) Шта е было у той соби гди
смо ушли? — соба велика, тамна, чађава и ніе кре-

чена осимъ ако већ за време великогъ Фридрика, у два края стаяо е по еданъ дугачакъ асталъ, и на около свуда широке клупе. На едномъ асталу стаяо е еданъ жижакъ, поредъ кога сећау два вандровца и предъ свакимъ стаяо е по еданъ сатљикъ шнапса (ракіе). Они су пили и ћутали, жижакъ е тако слабо светло, да осимъ свогъ сатљика далъ нису могли ништа видети, но они су слабо и марили да што друго гледе него свое сатљике. На дувару едва е се могло видети како е бележенъ рачунъ, и то не съ писменима или цифрама, него са различнимъ чертама и знаковима, кое е наликъ на наше рабоше. Клупе биле су масне и рапаве, а стали такође масни, изсечени, рапави и разкламитани. За вратима лежало е може бити полгодишнѣ сметлиште, за фуруномъ стаяо е некакавъ трпанацъ и поредъ тога бую е еданъ затворен орман и на њму две три прашљиве чаше. Но кадъ бы ти стао све неуредности ове гостилнице описивати, онда ово мое и онако дугачко писмо, небы имало края. Чимъ уђемо почнемо јоштъ съ врата викати: „хей бирташъ, келнеръ, дай намъ едну собу, па намъ одма донесите вечеру, еръ смо гладни и уморни.“ Но на ту нашу вику ни одкудъ одговора, она двоица седе и ћуте и часъ пию часъ пуше. Мы имъ назовемо: добро вече, и седнемо на клупу за другій асталъ, спуштимо наше телећяке и чекали смо кадъ ће дотрчати келнери да питаю: шта заповедате, у томъ чеканю гледали смо она два вандровца, и сажалјивали ихъ: „гледай Србино“ рекне мени Шлама, „ова два сиромашка мораю овде у овомъ свинѣцу ноћити.“ — Я самъ се чисто трес’о, и мыслию самъ у себи: „пошто бы ти садъ тако уморанъ на оной клупи преноћіо, као што ће она двоица.“ Нама се досади чеканъ, и почнемо обоица штаповима по асталу лупати и викати. У томъ изађе газдарица съ еднимъ жижкомъ у руци. По чистоћи и уредности ове собе можешъ судити и о домаћини, она е изгледала као какво страшило, сва разбарушена, груди раздрљне, намргођена, аљине на нъой масне и све закрпа до закрпе, бледа, сува, едномъ речію вѣштица, или коя одъ они баба изъ тайны паризки. Чимъ изађе, место добро дошли или добро вече, почне намъ набусито говорити: „шта лупате? — шта оћете?“ и узме еданъ сатљикъ и пође къ ономъ орману. „Дайте намъ едну собу съ два кревета, па гледайте одма штогодъ да вечерамо, мы смо уморни,“ рекне Шлама. Она се онда окрене и почне се чудити, „шта? — собу оћете? я немамъ друге собе, овде ћете сви спавати, а я ћу вамъ сламе донети.“ Ето ти јада изъ ненада. Мы мало пре чудисмо се како ће она двоица спавати безъ постелъ а нисмо знали да ћемо и мы имати честь заедно съ њима едну срећу ове ноћи делити. Кадъ то чуемо, почнемо се славенски договарати, шта да чинимо, далъ да останемо далъ далъ да идемо, она мало послуша, како се мы разговарамо што она неразуме, па се окрете на ново викати: „шта мр-

мляте? ако вамъ се допада, добро, ако вамъ се не допада а оно лаку ноћъ.“ (ето ти чеда чувене и фалъне немачке цивилизаціе). Она е добро знала да мы неможемо далъ ићи, еръ е было доцканъ, и на полю грми, текъ што ніе киша плюснула. Мы се почнемо инатити, и кажемо јој да морамо овде ноћити, и да намъ она мора наћи две постелъ, макаръ она на земљи спавала, а да ћемо јој платити колико годъ оће, то смо више пута повторавали. И тако докъ е се Шлама инатио, я одемъ у њну собу, гди самъ се надао да ћу наћи простирке и покривке и постелъ, кадъ тамо, нигди ништа, и ништа се неразликую одъ ове друге собе, ни столице, ни астала, нигди ништа, љубре до колена, и у едномъ љошку неколико дрона, поредъ кои спаваше двое дече, а еданъ средовечанъ дембелъ дремо е са луломъ у зубима. Кадъ видимъ да ни тамо ніе болъ, вратимъ се и кажемъ Шлами: „ћути — па да спавамо ту.“ Та цела кућа имала е самоте две бѣдне собице. Утишамо мало ту напак-бабу, и кажемо јој да смо и са сламомъ задовольни, кадъ перя нема, него само да намъ донесе одма вечеру. Већ нисмо се ни вечери больой надали, али ипакъ мыслили смо бы ће баръ што годъ смока. Она оде по вечеру, и мы смо пытали ону двоицу имали гди боля гостіоница? но они намъ кажу, да у целой околини одъ Штетина до Анклама све су такве. Ово ти я зато све длаку по длаку описуемъ, да бы и ти могао познати болъ како живе Њмцы изванъ вароши, еръ мы непрестано чуемо и читамо туна, како се они подсмеваю и ругаю польскомъ кућевномъ животу, и њиној сиротини, чему су они узрокъ, а необиру се да виде како њіови селяци живе, и то око њіови главни градова, еръ одавде до Штетина нема ни две пуне милъ, и ко што видишъ изъ Берлина доведе дошао самъ за данъ. Они вавѣкъ виде у тућемъ оку трунъ а у свомъ невиде балванъ. Они кадъ путую по Србији или по другимъ тућимъ земляма, па гди ненађу само супе, они до Бога дигну ларму, и свомъ свету казую да таква земля неваля ништа, и да е јоштъ дивля, а редко кои самъ себе пыта; каква е она земля гди се онъ родио. — Међутимъ дође бирташица и дене се намъ на едномъ танъиру мало бутера, и еданъ ножъ и комадъ леба (Боже ми опрости што назва ону землю лебомъ). Само еданъ окрићнъ танъиръ и еданъ мастанъ и зарћанъ ножъ, то ти зато повторавамъ, еръ боимъ се нећешъ веровати да више немаю, и я чисто нисамъ могао моимъ очима да веруемъ, да овакову сиротиню и певоспитаніе наћемъ у овомъ краю Европе, кои самъ до то доба мыслию, да е најсрећній и најизображеній комадъ земљъ, то самъ зато држао, што самъ веровао њіовымъ описаніама, кои сами може бити незнаду како стое. И коме небы было за чудо наћи такву разлику између села и вароши, такво велико одстојаніе едно одъ другогъ, да се никадъ приближити немогу едно другомъ. Изъ берлински лепи и пространи

хотела, на еданъ путъ у ову малу, бѣдну и сиротинску кнайпу (меану) гди цела кућа има само еданъ тупъ ножъ. Мени и Шлами была е та, безъ икакве степености промена исто онако као што е было высокоблагородномъ господину Адаму, кадъ е изъ рая изишао.

(Продуженіе слѣдую.)

ДОБАРЪ УЧИТЕЛЬ.

У селу едномъ, не далеко одъ Београда, видіо самъ я учителя едного, како е съ одушевленіемъ ѣаке свое учіо.

Едномъ седіо е онъ изванъ школе на зеленой травы и читао, а деца су весело око нѣга трчкарали и играла се. Ово е было часть одмора школскогъ. — Често е онъ овако децу свою око себе скупляо. па бы у нѣовымъ погледима, нѣовымъ играма, нѣовымъ симпатіама и нѣовымъ ревнованіама старао се, да позна свойства и наклоности свакога.

„Децо моя, говоріо бы имъ онъ врло често, моя драга деца! Я осеѣамъ да срце мое отечески за вама куца. Я васъ любимъ своимъ душомъ моимъ. Послушайте ме добро.“

„Ніе доста, да знате само читати и писати и нешто мало рачунати. Вы имате едного Бога, коме треба увекъ да се молитѣ; имате родителъ, сусѣде, пріятелъ и другове, коѣ треба да почитуете и любите; имате отечество ваше, коѣ валя да служите и браните кадъ веѣи будете, и да га любите неогранично.“ —

„Кога можете выше любить и почитовати негъ Бога? Никогда заиста. Онъ е вашъ створитель и отаць свію. Онъ види све, чуе све, зна све. Онъ изъ высине небеса чита у дубльину срца вашій. Ништа се одъ нѣга сакрити неможе, ни даню ни ноѣу. Нѣму е познато све што говорите, све што чините, све што мыслите. Нека дакле Богъ увекъ предъ вама буде, и вы предъ нѣиме.“ —

„После Бога, децо моя, треба родителъ ваше найвыше да любите и почитуете. Треба да ій у труднымъ и многобройнымъ пословима нѣовымъ подпомажете. Будите добри и послушни; то ѣе имъ увеличати радость у среѣи, умалити бригу у несреѣи нѣовой. Пріймайте са благосѣу опоминаніа нѣова. У нѣжности и любви вашей бы ѣе они награѣени за толике жертве и бриге што ради васъ подносе.“ —

„Са сусѣдима вашима живите у миру и любви. Немойте безъ нужде свакій часъ трчкарати по нѣовымъ авліама и баштама, немойте зажелите ни еданъ комадиѣ нѣове землѣ; не помячити гринице нѣове, да ливаду или нѣиву вашу поширите; не сеците ни стабла, ни гране, ни лишѣе одъ нѣови дрва; не кварите нѣове жетве ни усева са вашимъ воловима, кравама, свиняма, коньима и овцама. А-

ко су родители и сусѣди ваши заваѣени, узмите нѣове руке, метните едну у другу, и будите свеза нѣового примиренія и будуѣегъ пріятельства.“ —

„Съ вашимъ друговима живите братски. Любите и подпомажите еданъ другогъ, као да сте сынови едного истогъ отца. Будите сложни; ерѣ само слогомъ мали и слаби постаю снажни. Немойте, оставити другове ваше кадъ страдаю и кадъ су болестни. Притеците имъ у помоѣ, ако су у невољи, послужите ій посавѣтуйте ій. Подайте, ако оѣете да и вама други даду; позаймите ако оѣете да и вами други позайме. Чините добро самогъ добра ради.“ —

„Богъ васъ е све едначе створіо, а уставъ землѣ ваше дао вамъ е слободу. У другимъ земляма само они могу нешто быти, кои су роѣени одъ богати и благородны родителей. У вашей землѣ, Богу фала, нема спаія, нема благородни, а богати равни су сиромасима. Изъ вашій колиба, као изъ найвеѣи дворова, могу изиѣи судіе, начальницы, совѣтницы, капетани, игумени и владике. Нитко вамъ неможе казати: „я самъ одъ вышегъ рода, ты си одъ нижегъ; я самъ нешто, ты си ништа.“ — Вы сте сви Срби, децо моя, и само Срби, сынови едного истогъ отечества.“ —

„Ахъ, любите отечество ваше, ваше мило отечество. Но знате ли вы шта е то отечество? Немойте мыслити, да е отечество ваше само онде, гди су ваше нѣиве, ваше ливаде, ваши забрани, ваши виноградѣ, ваше куѣе. Не, отечество е ваше све што лепа наша Србіа садрижи; отечество е ваше онде, гди се србски говори, србски пева, србски слави, гди се гусле чую, гди се Кралѣвиѣ Марко узноси, гди се Вукъ проклињѣ, гди се светый Сава слави, гди се име нашегъ Княза споминѣ. Чествуйте дакле, децо, отечество ваше, любите га, служите, и браните своимъ силомъ нашега разума и вашій мишица.“ —

Важно е и благодѣтельно за садашность и будуѣность, за отечество и народность, за привременость и вѣчность, званіе ваше, о учителя, коме се вы посвеѣавате. Онаѣ кои болнице установлава, сиротне куѣе зида, трговачка и благодѣтельна заведенія оснива, ради безсумнѣ на ползу човечества, али не тако непосредственно и силно као вы. Вама е повѣренъ првый разсадъ общте граѣанске среѣе, и облагороѣеніе човеческогъ рода, како у моральномъ тако и физическомъ смотренію. —

Ф. Христѣиѣ.

ДОМАѢЕ НОВОСТИ.

— 4. о. м. држала е школска комисія свое прво редовно засѣданіе, у комъ е за председателя изабранъ общтымъ согласіемъ Г. Д. Исаяловиѣ, Начальникъ поп. просвѣщенія, а за дѣловодителя Г. Я. Шафарикъ, Професоръ. У томъ првомъ засѣданію комисія узела е пре свега у прегледанѣ

Букваръ, и много се договарало, како бы се децы коя починю учити писмена, могло олакшати, и како бы се писмена најпростіе назвати и изговарати могла. Ђръ познато е да е кодъ насъ свако писме една рѣчь, коя помета деци изговоръ таковогъ писмена, и сбогъ тога деца требаю выше времена докъ науче читати и теже имъ е у срицаню. Ту препреку редко кои народи имаю, но и они кои су имали были су принуђени да е уклоне, и своя писмена по нѣковомъ природномъ гласу опредѣле и назову, тако н. пр. и сами Руси, да бы олакшали деци ученѣ, покрестили су своя грађанска писмена и незову ий выше: азъ, буки, вѣди, него: а, бе, ве, и т. д. Но комисія увидила е, да ни съ тымъ нѣе постигнута она цѣль коіой е се тежило, почемъ б, нема тога гласа бе, него само бъ, еръ иначе морало бы се б звати и учити на онолико начина колико годъ има самогласни писмена. Зато да бы еданъ путъ за свагда оно се увело, што по самой природи мора та прета после доћи и одржати се, рѣшено е: да се учительма даде наставленіе, да деци ради лакшегъ учения, при почетку познаваня писмена свагда показую и изговараю: а, бъ, въ, гъ, дъ, жъ, зъ и т. д. — Комисія кадъ е ово решила, ослањала е се найвыше на искусство. А да се съ тымъ много олакшава, засведочио е покойный Исидоръ учећи тако читати калфе и шегрте, кои су овимъ начиномъ за неколико сатій могли познати и изговарати сва писмена. Многима ће бити та промена необична, но то ће бити само зато што смо се навикли на овай старый изговоръ писмена. Но нека нико немисли да деца неће учити и ова сада постоећа имена писмена, али то ће онда и то лакше научити кадъ већъ узимаду понятіе о гласу писмена.

Далъ прегледана е почетна штица, кою е комисія нашла да е одвећъ велика, и прво незгодна носити, а друго скупо стае, и тымъ учению шкоди, зато рѣшено е: да се само грађанска писмена на половини саданѣ обичне штице печатаю, съ обе стране, а црковна писмена да се у Букваръ ставе. Далъ комисія е нашла такође да су буквари одвећъ велики, будући да е съ букваромъ у едно и мала читанка, и тако дете изцепи по неколико буквара, докъ га пређе, а сбогъ своје величине буквари су прилично скупи, зато рѣшено е: да буквари буду за себе, а читанке за себе печатане. Но знајући комисія да е Букваръ прва књига, коя се у руке децы пружа, одредила е свои петъ поуздани членова да Букваръ новъ израде и комисіи на прегледанѣ поднесу.

Далъ у истомъ засѣданію преко поп. просвѣщенія добыла е комисія већъ два школска предмета на прегледанѣ. Прво е одъ г. Д. Матића, проф.: „Обясненѣ грађанскогъ законика.“ То е дѣло велико преко 400 табака писаны, и треба выше времена за прегледанѣ, зато е комисія одма по-

менуто дѣло предала правословной подкомисіи. Друго е одъ г. Ф. Христића, секр. поп. просвѣщенія: Две читанке за основне школе. Кое се одликую лепимъ изборомъ предмета за децу, и лакимъ штиломъ. Поменуते читанке узеше се у идущимъ засѣданіяма у прегледъ.

— 5. т. м. држало е друштво србске словесности свое редовно засѣданіе, у коме се као обично, о различнымъ предметыма разговарало и решавало; спомена вредно е то, да е друштво одкупило сву сбирку или припрему за историю Србіе покойногъ Исидора за 25 ₪. И одобрило награду едномъ учителю за србску граматику 10 ₪, кою ће друштво печатати и сбогъ свогъ лакогъ начина учения децы у школама до болѣ граматике препоручити. Та е граматика израђена у пытанняма и одговорама. Далъ г. проф. Матићъ предао е друштву за печатню едно дѣлце подъ именомъ: „Историчный развитакъ понятія права морала и државе“, нетражећи никакве накнаде. Далъ истый господинъ предложіо е писмено о пређе поведеномъ пытаню, како бы се и гди, селска читалишта могла завести? Но друштво после дугогъ о томъ говора узело е на себе ту бригу да се найпре постора шта ће се читати. Зато поредъ сви свои послова стараће се друштво као што се и до садъ старало да пише и печата и такове књиге, кое се одма у руке селяку дати могу, и кое ће му бити одъ ползе не само за душу и срце; него и за вѣговъ кућевный животъ. И онда текъ моћићемо доћи на то пытанѣ, како да се читалишта уреде, и гди? (У свакой ракициницы.)

Обявлѣна књига:

НАПОЛЕОНЪ БУНАПАРТА,

и л и

30 година изъ исторіе французске,

Драма. Преведена одъ Л. П. Н.

готова е веће у типографіи, и само чека на пренумеранте, зато молимо скупителѣ, некъ намъ до 15. о. м. пошлю, како бы могли књиге одма разпослати. Цена е позната 6 гроша, а ко се и на обявлѣне песме преброи (кое се продаю по 4 грош.), добыће обе за 8 гроша. Свакомъ скупителю еда наеста на даръ.

Многи одъ доцнѣе уписани, зато недобіяю „Шумадинку“ што немамо выше одъ изишавшы петъ броева. Ко дакле жели данашњи брой, и далъ имати, нека намъ се на ново яви. Цена остае иста. Кое е могуће некъ плати пошту.

— Ови дана купиће се новцы за „Шумадинку“, но молимо предбройнике овдашнѣ да само ономе разносителю плате кои има писмено сведочанство съ моимъ подписомъ и печатомъ.

Учр.

Едано тиврица каде воде бо што писав не-
каде не би каде і шокчу, нешто само да масти-
ло зашитоде, и никаде не половао само да мано
не.

Шта е ново у Тесиграду?

Законешке.
Срб. Нар. Пословице.

№ 1.

Ск   ц, хопъ.

№ 2.

се не вира

по него

Составена мушка имена.

№ 3.

№ 4.

№ 5.

№ 6.

і

ї € € €.

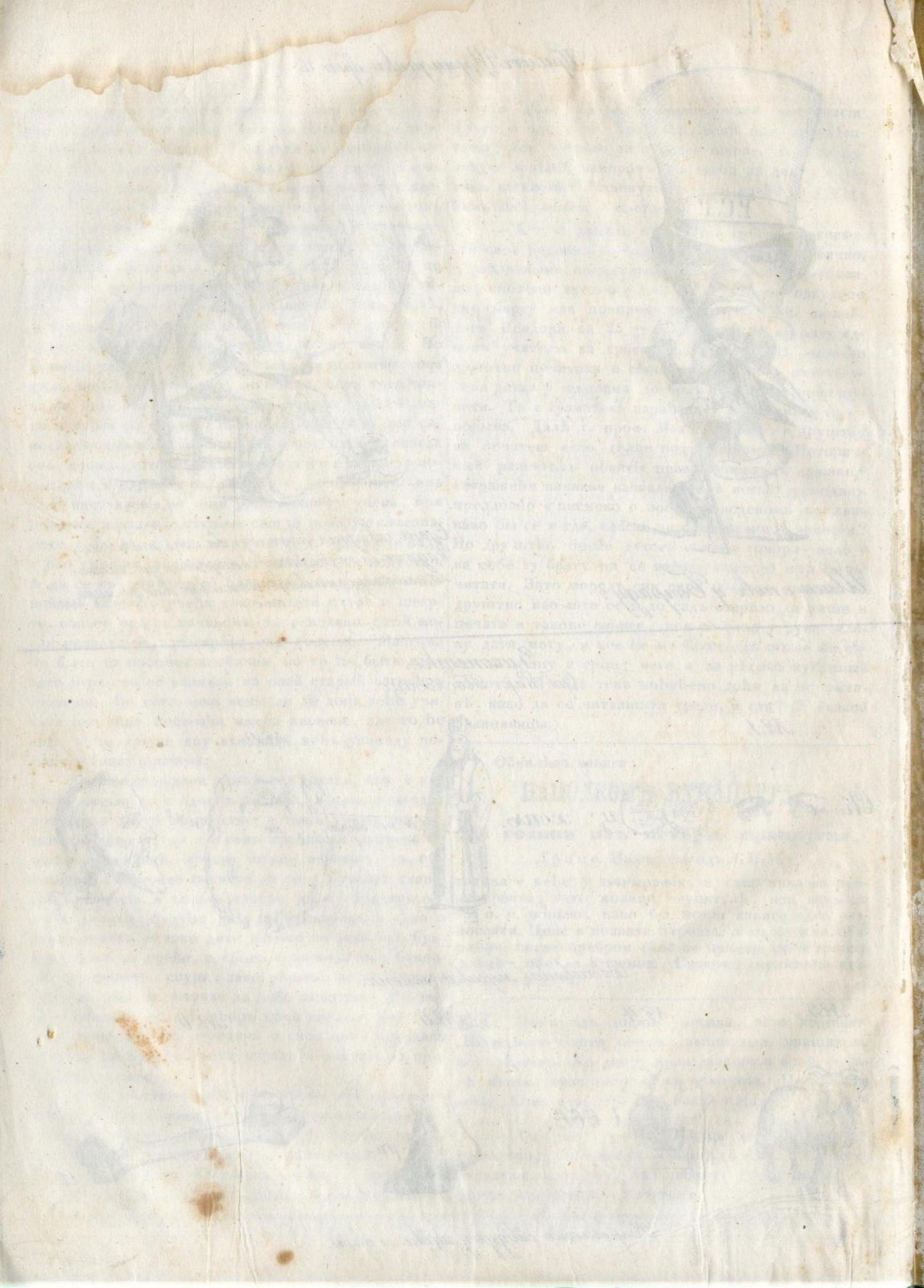

рѣ.

а.

Разрешение слобде у идућем срон.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Изази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 16. Фебруара.

Цѣна 6 годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

РѢВА УТѢХА ЧОВЕКУ.

(Изъ Хервега)

Ты ѣшь лепшій животъ живить себи,
Вѣчностъ вѣчно да те ружомъ кити;
Златне куле саградиће с' теби,
Само — морашъ найпре мртавъ бити!

Ты ѣшь лѣтит' до звѣзда сводова
Нѣи велич'е да те славомъ сити,
Одъ свѣтова ношенъ до свѣтова —
Само — морашъ найпре мртавъ бити.

Ты ѣшь, другій Брутусъ, съ пуномъ чести
Быт' слободнякъ у другога свити,
Тешки твои ланци ѣе се стрести,
Само — морашъ найпре мртавъ бити.

Кадъ грѣшници у паклу се пеку,
Вес'о ты ѣшь сласти рая пити,
Люблѣнъ там' си, неизданъ у вѣку. . .
Само — морашъ найпре мртавъ бити —

Ес' видіо трулу кадъ лађицу —
Шта помажу нѣойзи ядра бела?
Шта помаже да и Ор'о птицу
Носи мртву врху сунца врела???

Д. Р.
Србкннѣ.

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Продуженіе првогъ писма.)

Можешъ помислити како смо гладни были, а-
ли смо се опетъ тежко ѣнаканили да почнемо
гу нашу вечеру. Прво ело было е псовка и и-

нать, ерѣ чимъ она донесе онай комадъ леба и о-
но мало бутера на ономъ окрићномъ танѣиру, Шла-
ма іой каже да донесе іоштѣ бутера; но она, ни
петъ ни деветъ, него за наше лепе новце каже
намъ: „Не, ту имате доста . . . и я морамъ сутра
ести.“ При полазку пакъ запита насъ оѣмо ли
шнапса (особита ракія.) То се све мени дало на
смей, и хтео самъ пући одъ смея, докъ е се Шла-
ма и она инатили. Но кадъ самъ узео лебъ у ру-
ке сгрозіо самъ се, и некакавъ ладанъ стра прошао
е крозь мое срце, не, сбогъ тога што самъ га то
вече я морао ести, него што самъ помислио да има
людіи кои читавъ свой животъ преживе са овак-
вымъ лебомъ, и у оваквой кући. Овай лебъ нити
е одъ ражи ни одъ зоби ни одъ кромпира, црнъ
као земля, непечень, горака, представи себы кадъ
бы умесіо лебъ одъ неславы мекниа па оставіо да
се на сунцу изпече. И ако се свы прайзки селяци
оваквымъ лебомъ ране, о, онда нека бежи та нѣи-
на просвета и цивилизація далеко одъ наше среѣ-
не шумадиѣ! — Нека ломи вратъ преко иладу миля
— нека иде тамо у пустинѣ, гди се човечество у-
спавало. — Човекъ е онда среѣнанъ кадъ е са сво-
іомъ судбиномъ задоволянъ, па макаръ ту нѣгову
судбину когодъ и несреѣномъ називао. — Шта е
овай хлѣбъ према подгорской белой прои! штали
ова награда женска, према єдиной послушной и ве-
селой шумадинки? па, ма она была изъ найгоре
колебе, шта ли єданъ неизображенъ Немацъ према
єдномъ мачванскомъ орачу? — Те све разлике он-
да бы могао познати, кадъ бы седіо за овимъ а-
сталомъ, и држао овай комадъ леба, и гледао у о-
ву нашу газдарицу. На нѣномъ лицу такове су
черте, као да нигда никаква радость нѣе осіяла нѣ-
но срце, кадъ говори на нѣнымъ уснама неостав
нигда какавъ баремъ малый трагъ смея. Ето ти,
садъ видишъ . . . вароши само напредую, театри
и универзитети и краљѣвске палате зидаю се, опе-
ре и концерти се даю, а земля слаби, земля страда.
Што выше краљ прави касарни, то црнѣй лебацъ
еде се овуда, што су скуплѣ краљичине минѣуше
и прстенѣ, то выше сирота босе иду. Сада вы та-
мо у Кроловой башти пиете чоколаде и трошите

три путъ выше него што вамъ треба, па онда читате романи и спавате, докъ ми овај црнѣи и јаднији лебацъ силомъ сувъ и опоръ гутамо да би сутра на ново могли косити и копати, да вама у Берлину за Горчино и Линдино певанѣ плаћамо.

Ни една држава неће постићи своју опредѣлену цѣль, ако буде еднострана, т. е. ако узгледа да вароши подигне и обогати па макаръ то било и са штетомъ оны кои по селыма живе. Вароши и села у колико е могуће треба да буду близу едно другомъ; или треба баремъ да се познају. По овој бѣдной сиротинѣ, ко би могао рећи да заедно съ Берлиномъ и ова села стоје подъ еднимъ владателѣмъ. — О, када би прайзкій краљ преобукао се у путничке альине, и дошао у ову меану и преноћју, и кадъ би могао чувствовати, онда би се морао одъ свое круне застидити, и рукама своимъ покрити свой образъ. Но ко што знашъ онъ е свагда црвень, па му се никадъ и непознае кадъ се застиди. — Свакій владатељ треба да гледа у колико е выше могуће да ратарѣ и ораче усрећи, и на свакомъ свомъ златномъ танѣиру некъ му се чини да по една капља орачкогъ зноя стои. И онда би народи најсрећнији были, кадъ би своимъ владателѣма при ступању на престолъ то условіе полагали, да мора сваки владатељ по једну малу нѣву сваке године, узорати, посејати, и пожњѣти. (Тогъ леба нећемо ести.) Но као што неможемо тражити да сви будемо варошани или сви селяци, тако не можемо се ни томе надати. Но народу было бы само то доста, да владателѣи и подъ круномъ остану люди. И владателѣи ни кадъ не бы грешили и народи бы свагда были съ нѣма задовольни, само кадъ бы ово двоје непрестано у памети имали а то е: Да су они одъ люди избрани да надъ *людима* владају, и да се свагда сећаю да *не умрети*. Али то е чудновато, човекъ чимъ корачи да мете ногу на престолъ прво то двоје заборави. И тако постаю тиранѣи. Помысли одкадъ прайзи моле краља да имъ да уставъ, а онъ све одлаже одъ године до године, еръ му се чини да бы тымъ изъ нѣговогъ мномогъ неба спустіо се човечеству. Уколико су владателѣи криви кадъ су тиранѣи, у толико су и они криви што су око нѣи, еръ сећамаъ се добро како о томе Чоке каже, дани еданъ владатељ нѣ склоњѣи или одъ саме природе опредѣленъ да буде тиранъ, него га силома дворяни и ласкателѣи у тирана претворе, еръ око свакогъ владателя повученъ е еданъ обаяный кругъ, ванъ кога онъ неможе изаћи, и тако свакій владатељ гледа крозъ туђе очи, суди по туђимъ речима, слуша крозъ туђе уши, т. е. преко едногъ трећегъ. И тешко ономъ владателю у кога су тѣи посредственици непоштени. Такавъ владатељ чиниће зло, а мыслиће да чини добро.

Но знашъ ли ко е највећѣи тиранъ не само людима него и краљѣвима? — Новацъ. — Новацъ

е препрека те нема међу людима еднкости, новацъ е узрокъ своју процеса, новацъ е казнь праточескогъ грѣха, новацъ е узрокъ што неко ради и даню и ноћу, новацъ е у почетку човечіегъ друштва разоріо нѣгово право опредѣленіе, новацъ е Сатана изнашао, зато на свакомъ новцу може се видети нѣговъ ликъ. И докъ е годъ новаца на свету неможемо разликовати чисто поштенѣ одъ претворногъ поштениа,*) — еръ одавно се свуда у соразмѣрности сирамъ новаца одае честь и почитаніе и придева добродѣтель, и доћи ће време кадъ ће свакій свой капиталъ написати на челу и носити га, да му се зна одавати пристойно капоскиданіе.

Знашъ ли садъ, после новаца ко е највећѣи тиранъ човечіегъ рода? Нико другѣи него высокоблагородный Господинъ трбу. То е неограниченый владатељ не само двоножны него и стоножны животия, то е тиранъ и најслободнѣи духова, то е Деспотъ кои незна за уставъ, Господаръ безъ милости, Судія безъ протокола, узаймитель безъ тевтера, онъ е узрокъ многогъ зла и многогъ добра, онъ диже ратъ и прави миръ, онъ диже буне, онъ краде и отима. Трбу краде, па опетъ кадъ увате лопова, оны га нетуку по трбуу, него съ друге стране.

Но далеко самъ отишао одъ меане о којој ты јошъ имамъ говорити. И мое писмо моћи ће те одморити одъ хегловы категорія, еръ до ове меане нема јошъ ни пуне две милѣ одъ Штетина, а камоли јошъ 14. одавде до Грайфсвалда о којима ти такође морамъ рачунъ дати.

Мы такъ што свршимо нашу суопарну вечеру, а врата се съ поля отворе и газдарица пуно уже сламе донесе, и насредъ собе баца, па онда окрете се само оној двојици, а они јој дадоше свое пасоше, затымъ дође къ нама и рекне намъ: дайте ваше вандербухе. Та речъ увреди на ново у Шлами студентску гордость, и процесъ и инатъ на ново се почне — и докъ самъ я тражіо и мой и нѣговъ пасошъ онъ е нѣој доказивао да смо мы студенти и да место вандербуха имамо универзитетске пасоше, кое ћемо јој сутра при полазку показати, као што е то одъ државе прописано. — А она ти се развече: „шта се мене тиче држава? — Овамо ваше пасоше.“ И безъ сваке Етикете, и безъ углађеногъ съ *допуштѣнѣмъ* рећи, каже намъ у очи: „млоги су тако вечерали и ноћили па поране пре мене, и оду, а ништа неплате, па Богъ зна гди бы и вы осванули.“ Садъ можешъ знати како е ономе кои првѣи путъ у свомъ животу тако што о себи у очи чув. — Тешко оној држави, гди се своју нѣны чланова она највише нетиче.

Мы дамо Пасоше той злој жени, одъ кое бы светѣи Петаръ у пакао побего. — Она онда узе жижке и безъ лаку ноћъ оде, а мы остасмо у мра-

*) Но поредъ свега тога, некъ намъ се новцы за Шумадинку и кнѣге одма пошлю.

ку. Садъ да видишь чуда. — Видишь да мое пу-
тованъ нѣе досадно еднообразіе, него да се сцене
сваки часъ меняю, и свакогъ тренутка излази пре-
да ме нешто ново, кое е кадро да ме забави и
много више развесели него ли налоти. — Она дво-
ница шуште већъ по слами. Брѣ они томе вѣшти
докъ смо се мы инатили, они увате за себе место
и сву сламу подѣле. Шлама се лютіо и на ново
по мраку почео викати, но я самъ было насвашто
готовъ. Брѣ што мучніе и чудніе путуемъ, тимъ
самъ путованѣмъ задовольніи. И я одъ како
памтимъ за себе, свагда самъ было готовъ срести у
найвећемъ спокойству сваку судьбину која може
предъ човека на нѣговомъ дугачкомъ путу крозь
животъ изаћи. И тако безъ свакогъ затезаня по-
чнемъ скидати чизме, и пипати гди е слама. А Шла-
ма после неколико уздисая за лепомъ и меканомъ
берлинскомъ постельомъ, запыта ме: „Србино! чо
робишь?“ Я му кажемъ да изпрежемъ конѣ да имъ
дамъ сламе, и тако одвоимъ доста сламе на страну
за насъ двоицу — и онъ онда скине се и загнюри-
мо се у сламу као посавски крмцы. Брѣ смо мо-
рали спавати ма гди, ма како, ерѣ было е већъ про-
шло доста ноћи, а были смо прилично и уморни, и
саме су се очи затварале, нити е нѣма стало на
што ће се лећи.

На полю киша плюшти и грми, по тавану мач-
ке скачу, предъ вратыма псето режи, слама шуш-
ти како се ко макне — лепа музика за спаванѣ! —
Шлама после некогъ времена заспи, но я нисамъ
могао, легнемъ на уво а оно слама шушти горе не-
го водиница, легнемъ потрбушке а оно пуна не-
дра сламе, у то доба стигну и буве и почну ме
іошть выше мучити. Окрећући се по слами тамо
амо падне ми на паметъ много коекаквы изъ бла-
женогъ дитинства веселы спомена. Како самъ
овако негда у очи Божића по слами весео и безъ
бриге піюкао и играо се, а сада овако далеко одъ
оне землѣ гди е тай обичай, и безъ баднѣгъ дана
па се опетъ по слами валямъ. Пошта кадъ кадъ
е протутњила, и гласъ нѣне трумбете опоминаю
ме е ланьскогъ могъ путованя, кадъ самъ се и я
на дилижансу возіо, помислимъ на Бечъ, Прагъ, на
Италию и на Венецію. Помислимъ на све лепше
хотеле у којима самъ се задржавао: на цара рим-
скомъ у Бечу, на ону чувену кафану у Падуи, на
трепорто у Венецији, на црногъ Орла у Триесту и
на стотине други, и наипосле помислимъ на ову
малу Удерицу. Место талиянски широки и высо-
ки постеля, у слами на даскама. Када бы было не-
сталанъ у оваквымъ променама, могао бы уздисати
за моимъ ланьскимъ аристократическимъ путова-
нѣмъ, као какавъ банкротъ за своимъ изгублѣнымъ
новцыма. Но промена иза промене, то е мое еди-
но задовольство, то е мой найслаћій животъ. —
Но я бы на слами врло радо и безъ вике спавао,
ерѣ се и Христосъ на слами родіо, али, ово се не-
зове на слами него у слами спавати.

Наипосле кадъ видимъ да немогу већъ да за-
спимъ, оставимъ я сламу и Шламу и легнемъ на
едну тврду за спаванѣ узану клупу, гди одма за-
спимъ — но чимъ заспимъ почнемъ снівати да ле-
тимъ, кадъ свршимъ мое летенѣ я се пробудимъ,
и почнемъ пипати гди самъ, — и видимъ да самъ
заиста одъ клупе до на землю слетіо. „Съ мои ле-
пы 35. десетица, да я овде лежимъ!“ Али друге ме
мысли ублаже, да се искуство само безъ новаца
тражи и наћи може, а то е што я оћу, и што е
узрокъ овогъ могъ путованя пешке, кое ме е вы-
ше и труда и новаца и времена стало, но никада
не бы имао оваково ясно понятіе о овоме краю.
При той найвећей неугодности ни самъ се каю што
самъ овуда пошао. И за тій неколико тренутка,
быо самъ задовольній са светомъ него игда. Превр-
немъ се на другу страну и заспимъ. И тако самъ
спавао два сата. *)

(Продуженіе слѣдую.)

ДОМАШНЕ НОВОСТИ.

— Прошле суботе држала е комисија школска
друго засѣданіе свое. Г. Ф. Христићъ, поднео е
преко Попечительства Просвѣщенія ново едно школ-
ско дѣло, подъ насловомъ: „Прва знаня. За ос-
новна училишта у княжеству Србія, у пытанияма и
одговорима.“ Книжка ова садржи кратка, вѣште-
ствена понятія о свима готово наукама. Желя е
Г. Христића да ю деца у другомъ и трећемъ раз-
реду напаметъ уче, како бы у едно исто време и
памятствованіе свое упражнявала, и полезна знаня
себи прибавила. Определена е затимъ комисија,
коіой е дѣло ово на рассмотреніе и оцѣну предато.
— Поменутий Господинъ предложіо е затимъ, ка-
ко бы цѣли сходніе было, да се ново расположе-
ніе учебни предмета у основнимъ школама на раз-
реде и полгодія учини, и прочитао е свое писмено
мнѣніе о томе. Предметъ е овай цело време коми-
ссіе заузео. У идућемъ засѣданію быће на ново
речь о томе, и онда ће комисија разредити на свое
членове, да оне элементарне кнѣиге за основна у-
чилишна израде, кое іошть до сада нису были из-
раћене. — Међу тымъ рѣшено е да се време од-
мора, кое су досада ученицы основны школа ужи-
вали, на шесть неделя скрати, и то одъ 15. Юлія
до 1-во Сентемврія.

— Неможемо претрпяти да нејавимо, да смо
изъ гди кои места добыли такове дописе, кои су
намъ (на таково што іошть ненавикнутыма) доста
горка еда проузроковали. А то е између осталогъ
да многи рачунаю, и налазе да е наша Шумадинка
одвећъ скупа. Поменути дописатели рачунаю о-
вако: „Србске Новине излазе три путъ на неделю

*) Мы се боимъ да ово писмо сбогъ свогъ азятическогъ шти-
ла nebude досадно читательнма, съ тымъ выше што смо
садъ текъ у половини тога преповѣданя, зато гледаемо
да исто причанѣ прекратимо, како бы у идућемъ брою мо-
гли баръ то прво писмо свршити.

на великомъ табаку, и цена имъ е 3. талира, а Шумадинка излази еданъ путъ на неделю, и то на по табака, па јој е годишња цена 8. цванцика, дакле у соразмѣрности са ценомъ србски новина могао бы учредникъ Шумадинке давати свой листъ за 3. цванцика, преко целе године.“ — Садъ на то, свакоме ономъ кои тако мысли и рачуна одговарамо мы опетъ овако: „Србске новине као правителствни органъ, неће нити смеду престати, макаръ не было ни едного предбројника, еръ учредникъ Србски Новина, као правителственогъ органа, има на то у помоћъ годишню плату одъ 500. талира, и осимъ тога печатаю се Србске Новине као правителственой типографіи до 500. комада бадава. Правителство то чини, башъ зато, да бы се поменуте Новине евтиніе давати могле, како бы ии и сиротиня читала. Садъ да видимо кудъ Шумадинка здева нѣни 8. цванцыка? Као што смо обећали, свакій предбројникъ добыће свака 3. месеца на поклонъ по едну кнѣгу, коя ће се иначе продавати по цванцыкъ, дакле у тымъ кнѣгама враћа се свакомъ предбројнику за годину дана 4. цванцыка, дакле остае Шумадинка за 4. цванц. преко целе године. Далъ, као што смо се обећали и по истомъ обећаню садъ уредили да баремъ свакогъ месеца изађе по еданъ особитый додатакъ съ молованымъ загонеткама или съ другимъ предметыма, (коѣ ћемо зато обашка печатати, што су намъ писали да су многи одъ првогъ броя ону страну одсекли и надуваръ прилепили, и да ће тако са свыма радити ако заедно буде) тай истый листићъ шилаће се предбројницыма бадава, а и наче продаваће се по грошъ, дакле за годину дана чини 3. цванцыка, даке остае Шумадинка за целу годину за цванцыкъ; но тай цванцыкъ оде на плаћанъ коверта, експедитора, и на плаћанъ поште за овакове дописе. Шта дакле остае учреднику, осимъ таковы дописа, у којима налази да е нѣгова главна цѣль де се обогати. По овоме изложеномъ дакле видиће свакій ясно, да е главна цѣль, не само нѣгове Шумадинке него целогъ нѣговогъ живота: общте добро, и напредакъ Србіе. Но ипакъ осимъ овогъ рачуна, ко јошть оне да рачуна, тай нека дође при свршетку сваке године, па ако едина крайцара претече делићемо. (Но ако выше претече, онда нећемо.) Ово изясненіе (за коє нисмо ради были да оволико места запреми) надамо се да ће бити довольно, да увѣри све да се цена на манъ спустити неможе, но ипакъ поредъ свега тога обећавамо се — шта? да ћемо ако не-узмогнемо излазити на край, цену знатно повисити, али такавъ случай односиће се вавекъ на будуће рокове. Они пакъ кои се надаю да ће новине какве не само бадава добіати, него јошть да ће имъ учредникъ плаћати за читанъ, нека чекаю можда ће и таквы времена бити. — Но уза свако о-

ваково писмо, добіалисмо по четири по петъ другій, коя су намъ саобштавала савршено задовољство са нашомъ Шумадинкомъ, и да се у многомъ веселю и друштву, напјяло у здравль Шумадинке, и по гдикое многая лѣта одпѣвало, то намъ е съ выше страна съ повтореномъ молбомъ саобштавано да печатамо, на чему имъ овде благодарѣни уєдно одговарамо, да намъ таково што печатати недопушта малый просторъ листа и наша собствена скромность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Варошъ Сент.-Андреа была е 1. е. м. тако потопљена, да су се люди у кућама морали на таване пеняти, но познато е да едно зло редко само долази, тако и ту буде; еръ јошть е потопъ траю а ватра букне и двеста кућа изгоре. (У 1847. години беше гладъ, у 1848. ратъ, 1849. колера и поморъ, у овой садъ потопъ и погоръ, изъ свега тога видимо да ће скоро бити страшный судъ.) —

— У Паризу садъ се само о Грчкой говори и сви вичу и ради су да се Француска заузме за Грчку стваръ. (Само некъ nebude као лане съ Римомъ.)

— У Лембергу држанъ е при концу прошлогъ месеца еданъ балъ, гди су тако играли да е сала съ целымъ друштвомъ пропала у подрумъ. (Они се неће лютити.)

— Изъ Загреба то е ново да е „нашъ родолюбивый“ Банъ смиловао се и забранио новине „Славенскій Югъ“ и последньи брой метуть е подъ печатъ; а Госп. учредникъ вргнутъ е подъ „присмотру.“ Но нико нека непомысли да Банъ нѣе пріятель Славеныма, еръ ово е друга година како се мы увѣравамо, да е онъ и на срцу и на языку великій доброжелатель Славена, само мрзи га да се дѣломъ покаже. Доста е што добро жели и говори, па макаръ и зло радіо.

— Съ данашньимъ Листомъ саобштавамо читательнма „обяву на Апотеозу Карађорђеву, одъ Г. Малетића.“ Одакле ће свакій обширніе и ближе се упознати са обявлѣномъ кнѣгомъ. Мы мислимо да ће свакомъ ово дѣло бити и безъ наше препоруке, найвыше съ израфенымъ предметомъ и са познатымъ именовъ Спѣвателя, препоручено. Пространіе о томъ дѣлу говорићемо кадъ кнѣга изађе.

— (Разрѣшеніе загонеткѣй) Са 6. броемъ саобштень е свыма по еданъ нашаранный Листъ са 6. предмета у виду загонетномъ, при којима треба само изрѣћи оно што човекъ види па е загонетка погођена. Подъ № 1. значи: ск-очи парецы хопъ! № 2. „Попъ се небира по бради него по глави.“ № 3. „І-ованъ.“ № 4. Дим-и-три-в.“ № 5. Пета-рь. № 6. „Кост-а.“

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 23. Фебруара.

Цѣна в годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ГДИ Е НАЙБОЛЪ. *)

Ветаръ вее, и снегъ сее,
Мене покривъ ништ' негрее.
Мати е ћерку питала:
„Бы л' кодъ мене спавала!“

„Нећу нећу, мила мати,
Кодъ тебе е ружно спати;
Кратакъ покривъ дуга ноћъ
Зима ми е по свуноћъ.“

Ветаръ вее и снегъ сее
Покривачъ ме ништ' негрее.
Мати е ћерку питала:
„Бы л' кодъ оца спавала!“

„Нећу нећу, мила мати,
Кодъ оца е ружно спати,
Кратакъ покривъ дуга ноћъ,
Зима ми е по свуноћъ.“

Ветаръ вее, и снегъ сее,
Аљина ме ништ' негрее.
Мати е ћерку питала:
„Бы л' кодъ сестре спавала?“

„Нећу нећу мила мати
Кодъ сестре ми ружно спати,
Кратакъ покривъ дуга ноћъ,
Зима ми е по свуноћъ!“

Ветаръ вее, и снегъ сее,
Мене покривъ ништ' негрее.
Мати е ћерку питала
„Бы л' кодъ брата спавала!“

„Нећу нећу, мила мати
Кодъ брата ми тежко спати.

Кратакъ покривъ дуга ноћъ,
Я ти зебемъ по свуноћъ.“

Ветаръ вее, и снегъ сее,
Мене покривъ ништ' негрее.
Мати е ћерку питала:
„Бы л' кодъ драгогъ спавала?“

„О — то само мила мати —
Кодъ драгогъ е сладко спати!
Дуг' е покривъ кратка ноћъ
Мани топло по свуноћъ.“

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Продуженіе првогъ писма.)

Кадъ се пробудимъ и устанемъ съ мое меке постелѣ, было се већъ почело разсвѣтати. Нигда се ни самъ већма радовао да сване, него тогъ дана, едва самъ чекао да могу изкорачити изъ подъ овогъ крова. — И свуда кудъ самъ до садъ путовао желіо бы іоштъ еданъ путь баремъ, у животу проћи и све іоштъ еданъ путь видити, али одъ Штетина до Грайфсвалда овимъ путемъ, да триста година узживимъ не бы ме срце повукло.

И Шлама е већъ было пре мене устао, и се-діо е съ еднимъ старымъ Штудентомъ, кои е мало пре тогъ савъ мокаръ и окисао стиг'о и препирали су се коє већи поета было Шилеръ или Гете, и размышлявали су да ли е храбрость добродѣтель. То препиранѣ и то размышляванѣ, немогу ти са-обштити, ерѣ онда бы се морао упустити и у нѣгова преповеданя о нѣговомъ путовању, кои е се фаліо измећ' осталогъ да е было и у Египту, и да е видіо Мемедалію, и да е было дописатель выше Немачки Новина. Томе свему могао самъ баръ у пола веровати, ерѣ ово е еданъ одъ оны людій, кои читавъ свой животъ готово, проведу у штудент-

*) Ово е народна песма, преведена изъ Словянскогъ языка, изъ Сбирке Г. Ст. Врза. О подобію и угледанію на сръбске нар. песме, и како они певаю краљвица Марка, гово-рићемо други путь.

ћемъ, ерѣ, онѣ є живый романъ и онѣ є налиѣ на оне кои путую, па кадѣ се врате кући преповедаю, да су были на край овогѣ света, и да су на други светѣ баѣали каменѣ. —

Чимѣ се разсване, прекинемо мы разговорѣ съ онымѣ Ђискимѣ Штудентомѣ, и почнемо се спремати за путѣ, међу тымѣ изађе газдарица и донесе намѣ пасоше, и каже намѣ да јој за све дугуемо седамѣ прайски сребрны гроша, и шесть фенига, и чудила є се кадѣ нисмо хтели да чекамо, да намѣ врати три сребрна гроша натрагѣ. Мы смо се чудили той євтиноѣи, ерѣ ту є све было срачунано, и вечера и слама и спаванѣ и псовка и вика.

Ајдмо — спремни смо и готови смо да изађемо изѣ ове тамне собице, која є се и теби зацело досадила. Но напоследку баремѣ да рекнемѣ и єдну лепу речѣ о той газдарицы, да непомыслишѣ да є се са свымѣ претворила у двоножно живинче. Кадѣ смо пошли изпратила насѣ є до врата, и молила да јој опростимо, што нїє кадра была да насѣ дочека, као што є требало, Шлама јој є опростио, али я немогу јој никадѣ опростити, не, сбогѣ тога што самѣ на слами спавао, и црнѣ непеченѣ хлѣбѣ єо, него што є она и нѣна меана, узрокѣ овогѣ дугачкогѣ писма, а сигуранѣ самѣ да јој нити нећешѣ опростити, ерѣ ће те ово писмо намучити и одкинути одѣ твои најлепшїй часова одмора, ерѣ самѣ уверенѣ да ћешѣ га читати и читаюћи све ћешѣ се надати да ћешѣ барѣ штогодѣ наћи што бы валяло, или што бы баремѣ нїоле лепо было, но я ти ево изкрено кажемѣ да ћешѣ се бадава мучити, шта си нашао до ове меанице то ћешѣ и далѣ наћи, само лепше дочеке.

(Продуженїє слѣдую.)

СВЕ Є ПРА И ПЕПЕО.

Пра и пепео, то є Алфа и Омега, почетаѣ и свршетаѣ човека. И човекѣ, — тай пра и пепео кои има руке и ноге — мысли да нешто выше вреди него єдна гомилица пепела, и тай истый пра и пепео чисти пра са себе, а онѣ шта є друго него пепео и пра одѣ различногѣ броя година, па се опетѣ бои оногѣ элемента изѣ когѣ є произишао, и у кои ће се претворити.

Пра и пепео, и то оће да є безсмртно! Пра и пепео, и то оће да има некакву свою исторїю! Пра и пепео и то оће да се одриче или призна Бога! И тай пра и пепео оће да има новаца! —

Да, — свагда о люди! требало бы да јоште сипате пра и пепела по глави. — Ако сте лютити, поспите се пепеломѣ. Ако васѣ глава боли, поспите є пепеломѣ. Ако сте залюбљени узмите свакогѣ сата по єдну кашику пепела и престаю уздисаи,

ако вамѣ поверителѣи, донесу конте поспите јѣ пепеломѣ. Ако имате каквы мысли коє васѣ на танакѣ ледѣ воде, брзо пепела! Ако сте пїяни, пепела. Кадѣ оћете да издадете вичите пра и пепео на помоћ. Ако немате новаца а вы метите пепео у кесу.

Пепелява фарба то є свеобшита застава човечїє судбине! и она се по најболѣ и најдалѣ држи.

Пра и пепео! пра и пепео! све є на свету пра и пепео! — О колико морала лежи, кадѣ човекѣ погледа на єдну гомилицу пра или пепела! — Колико суєтны надежда, колико потрошени новаца, колико угашени изкрица! — Пепео, то є идолѣ єднакости, онѣ се непознає, или є одѣ сировогѣ дрвета, или є одѣ поносногѣ кедра, или одѣ какве вробове кладе. Пепео одѣ престола Луи-Филипова неразлику є се ништа одѣ пепела изподѣ черге. — Пепео непознає се быо онѣ одѣ царскогѣ скиптра или одѣ слѣпачке штаке.

Ко бы могао по малой гомилици Наполеоновогѣ пепела познати, да є подѣ нѣговымѣ ногама тресласе земля.

Пепео! Пепео! Пепео! О люди! гасили вы ватру колико му драго, опетѣ ће све бити пепео. Ваше лепе палате бы ће пепео, — ваше круне и златне альине, бы ће пепео. Вы сви и вашѣ породѣ бы ћете напоследку пепео. Зато заранїє јоштѣ оканите се сваке суєте и титуле и место што се зовете садѣ Благородный Господинѣ или Высокоблагородный Господинѣ да се зовемо најболѣ: пепелявый, ерѣ то є најсходнїя титула за човека.

И овај пепелявый дописатель, о любезны пепеляви читателѣи, шалѣ пепелявомѣ учердничеству, да ове пепеляве забаве у пепелявой Шумадинки печата.

М. А. Сямѣль.

ПРАВЫЙ ЕНГЛЕЗЪ.

Ђданѣ нѣмацѣ у Лондону уће у єдну кафану, и будући да є было зыма то стане поредѣ ошакѣ да се огрїє, поредѣ нѣга седїо є єданѣ енглезѣ и удубїо се у читанѣ новина, и пепео врућѣ одѣ нѣгове цигаре падао му є на пруслужѣ, а онѣ є читаво єднако. Нѣмацѣ како види примѣти му одма учтиво: „Господине пепео одѣ цигаре пада вамѣ на пруслукѣ.“ Енглезѣ га и непогледа. Кадѣ опетѣ падне пепео енглезу у недра, немацѣ му опетѣ то исто каже, но Енглезѣ га само погледа па продужи опетѣ пушећи свое читанѣ. Найпосле кадѣ се почне пруслукѣ пушити повиче Нѣмацѣ: „Та за име божїє Господине изгоре вамѣ пруслукѣ.“ На то се Енглезѣ продере: „Та оканѣ те ме се већ єдан-

путь, шта се васъ тиче што мой пруслукъ гори? ваше япунце гори има четвртъ сата па я ћутимъ.“ Кадъ се сиромѣ Шваба окрене, а оно сво япунце острагу изгорело.

ЧУДНОВАТА ЗАБАВА.

У Америки Дрѣ Рихардъ Диксонъ изброяо е у Библии сва писмена и све речи и нашао е да у истой има: 31.173. стиха. 773.692. речи. И 2.556.480 писмена. — Име Ђхова повторено е 6.855 пута а саюзнај частица и повторена е 42.227 пута. Онъ се съ тымъ суопарнымъ и бесполезнымъ посломъ пуне три године забавља, и сваки е данъ по 8. сатий съ тымъ брояњмъ и бележенњмъ провео. (Тай е умео свое време употребити.)

РАЗЛИКЕ НАРОДА.

Примѣтило се међу доселѣницима у Америки, да Шпаньолцы найпре зидаю цркву, Енглези Госпионицу, а Французи салу за играњ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Гласови о театру у Шабцу, Крагуевцу и по другимъ местима у Србији, побудили су и овде млађе чиновнике, да се договараю, како би се и у Београду театоръ завести и одма играти могао, кои би у игрању учествовали има и доста, но три су највеће препреке које ће то друштво тешко надвладати, прво е што немаю новаца, друго, што на ту цѣль немаю скупљѣне ни крайцаре, а треће што е најгавније што немаю пара. Но кадъ би се одъ тогъ трога само макаръ едно съ пута уклонило, онда смо сигурни да ће и Београдъ у томъ огледу успоредити се са крагуевцомъ и убоъмъ. Далѣ незнаду гди би се могло играти, еръ нема нигди велике собе, и свѣ су тога мнѣнѣ да се направи за летосъ одъ дасака, али нема се новаца, за то бы требало баремъ 200 дуката. О овоме озбиљномъ предмету спрдаћемо други путъ пространѣ. (Еръ кодъ насъ има пословица: „новцы говоре езикъ спрда.“)

— У прошлу неделю давао е св. Князь послѣдњи балъ одъ овы фашанѣки, на кои имали су честь панчевачки и земунски Генерали позвани быти, гди су такође съ многимъ офицѣрима и присуствовали. Они су были весели, и играли су све србске игре, и мило намъ е было видити, да аустријски Генерали еданпутъ баръ играю онако како имъ Срби свираю. Веселѣ е трајало до 3. сата после поноћи. Томъ приликомъ воѣна банда подъ упра-

вомъ Г. Шлезингера показала свою вештину съ выше нови састављѣни предмета.

— На место *блаженопочившегъ* паше београдскогъ доћи ће за цело Паша нишевачки (забора-вио самъ како се зове.)

— О школској комисіи явљѣно е обширно у Србскимъ Новинама, но овде само то имамо примѣтити, да е се Госп. Христићъ награде, кою му е комисія за израђену књигу опредѣлила, изъ благодарности спрамъ свогъ отечества које е на његово изображеніе трошило одрекао, и исту, кадъ поп. Одобрѣ на фондъ издаваня лепы књига уступіо. (О томе фонду говори ћемо пространѣ, еръ мы смо ради, да тай фондъ буде као што е была Матица Србска у Пешти, како бы помоћу тога фонда могли лепе полезне забавне књиге у пола данашњѣ цене продавати, а такође и изъ тогъ фонда и писатель награђивати. Ако публикумъ узима волю нато, мы пошто одберемо членове кои ће тымъ фондомъ управляти, позваћемо све родолюбце у помоћ.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Са стране нема ништа важногъ, и све стране политичне новине напунѣне су са маленкостима. Само јоштъ очекуемо шта ће бити съ грчкомъ, и то пытанѣ забавља данасъ све европскѣ кабинете а особито енглезки и руски кабинетъ, и то су по нашемъ мнѣнју цыгле две државе које данасъ у Европи могу мегданъ делити. Енглезка гледа да јой буде Грчка као и Јонски Острови, па макаръ се то свршило и са ратомъ целе Европе. И ако се почне ратъ новый, његово ће бойно полѣ бити море, гди се енглезка нада побѣду добити, еръ се узда у свои 30. хиљада топова кои по мору тамо амо плове. Лане су были ратови народа за слободу, а сада ако се почну ратови то ће бити ратови политике за интересе по едины држава. Француска неће никакву велику ролу у свету играти дотле, докле јой е Луи Бунапарта президентъ.

— Немачка скупштина премешта се изъ Франкфурта у Ерфуртъ. Но ни тамо неће ништа учинити. То е као кадъ картація промене свое место или столицу, мысли да му е то узрокъ што губи.

(— Молимо све скупителѣ одъ оны двею обявлѣны књига, да намъ до конца овогъ месеца предбройнике пошлю, еръ имена допнѣ посланы, неће моћи бити печатана, почемъ ће се књиге съ почеткомъ Марта разашилати.)

ШУМАДИНА,

ЛИСТЪ ЗА

КНИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 2. Марта.

Цѣна 6 годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ПУТОВАНЬ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Продуженіе првогъ писма.)

Мы изкорачимо већъ еданпутъ изъ те меане, у кою смо са оноликомъ надеждама ушли. Мы на врата, а сунце иза брега изађе и сретне насъ своимъ веселимъ зрацыма. Нико неможе при излазку сунца тако чувствовати, као путникъ, нико се неможе тако весело осменути и обрадовати излазку сунца, као путникъ. Сунце е обштыи вођа свакогъ путника. По сунцу управля путникъ свое путованъ, гледи на сунце онъ брже или лакше корача, путникъ са сунцемъ за едно путуе и другуе, еръ и само сунце, шта е друго — него вѣчный путникъ, али путникъ безъ ноћи, путникъ безъ одмора, — человекъ путуе и смири се, али оно остае, и преко нѣговогъ гроба миліонъ миліона година путоваће, оно е осуђено да еднимъ истымъ путемъ вѣчно иде. И помысли само шта бы было человекъ, да е на овой земљи безсмртанъ; поредъ свою блага и уживаня, коя му е Богъ створио, да нема смрти, онъ бы было найвећи мученикъ што се може помыслити, све радости и забаве у животу, быле бы му прометейске муке. А пошто бы еданъ Англезъ ступіо у онай животъ, гди онъ мора непрестано живити! — Ништа ніе само себи, и природнымъ законима тако противно, као та два понятія: *вѣчность* и *животъ*. — Вѣчна и непрестана промена, то е животъ овогъ нашегъ света. Имали пакъ овай светъ какву велику скривену цѣль, то я незнамъ, нити о томъ оѹ да мыслимъ, али, да л' поединый люди таково што имаю? то треба да свакій самъ промысли па ће видити. Свакій человекъ, кадъ дорасте до мышления, поставляя и опредѣлюе самъ цѣль свомъ животу, но готово све су те цѣли приковане за матеріальный нѣговъ животъ, кое су основане на нѣговымъ желяма, и кое га желъ у толико чине блаженнымъ на овомъ свету, што га непрестано забавляю до нѣговогъ гроба. Онъ већъ издише, а іоштъ единако мысли на

свое желъ, на богатство, славу, ордене, трговину, конте, дугове, вештину и хиледе другій желя. Желя то е нашъ животъ, или ако оѹнешъ другіе: животъ то е желя. Текъ што человекъ едну желя испуни, онда му се друга желя роди, и непрестано мыслие: іоштъ да ми е то и то — и очи заклопи.

Желя? — то е една лажа,

Што човека увекъ води;

И коя му илядама,

Другій већи желя плоди.

Аль я немамъ — немамъ желъ!

Немамъ цѣли, немамъ пута:

Кадъ знамъ да самъ брежчићъ земль,

Кадъ знамъ да самъ рака пуста.

Хей — садъ да ти нешто кажемъ, што ће те зачудити. — Нигди у целомъ овомъ момъ писму ни самъ нашао ни едну врсту, при коіой бы те могао опоменути да се развеселишь, него овде садъ при свршетку тога размышляваня о животу и желя. Ту — молимъ те насмейсе онако сладко, као што самъ се я смеаю, кадъ самъ те тужне мысли писаю. Па кадъ се сытъ насмеешъ, онда отвори опетъ хе-глову енциклопедію философіе, па тражи у книги оно, што у себы неможешъ да наѹнешъ.

Но айдемо далъ! — Далеко е іоштъ Гранфсвалдъ, и ако се при свакой меани, и при свакомъ излазку сунца толико задржимо, онда цео мой животъ проћи ће у самомъ писаню, а ты знашь да я држимъ да свакій животъ има онолико цѣли колико желя. — Киша е была стала, пращине ніе было, и лепа ладовина за путованъ. Мы смо ишли преко нѣвива, а облацы преко неба, (ой додо додоле!) и сунце мало по мало дизало се, и греяло намъ е у леђа. Мы смо путуюћи разговарали се о нашемъ преноћишту. Я самъ приповедаю Шлами, како самъ саняю да летимъ, и кадъ самъ се пробудіо гди самъ быо. — На кое ми е онъ читаво по сата врло мудро говорио: „видишь мой србино!“ рекне ми онъ, „тако многи люди, а особито велики люди никадъ се изъ таквогъ сна nebude, него увѣкъ и на яви саняю да лете, и да се узвишю, а кадъ бы се пробудили, видели бы да ніе ништа друго цео

нѣговъ животъ него тай твой санъ. Миліонарь ме-
ђу своимъ новцѣма сая да е срећанъ, философъ
надъ отвореномъ кнѣгомъ съ двоимъ наочарыма
мысли да е буданъ и да е цео светъ на онай ли-
стићъ артие скупіо, али опетъ то ништа друго нѣ
него твой санъ. Краль кадъ се са свога престола
обазре, и иляде капа предъ нѣговимъ погледомъ
скидаю се, мысли да е полубогъ, и да е све што у
нѣговой држави има, створено за нѣга; али то о-
петъ ништа друго нѣ него твой санъ. Люди весе-
ляцы, кои су свомъ животу само уживанъ и весе-
лѣ за цѣль положили, и кои се свему осталомъ све-
ту смею, мисле да су найпаметнѣ избрали начинъ
свогъ живота, али то све опетъ ништа друго нѣ
него твой санъ. Мы путуемо и мыслимо да смо
задовольни и срећни, али то све опетъ ништа дру-
го нѣ, него твой санъ. Човекъ, продужи ми онъ
далъ, ништа друго нѣ, него своя собствена лажа,
и нико на свету не бива одъ другогъ толико пута
преваренъ, колико одъ самогъ себе. И многи се
сећаю іоште оногъ старогъ лепогъ грчкогъ изре-
ченія: „Познай себе,“ али слабо ко дублѣ о томе
мысли, — и многи мисле и убѣђени су да познаю
сами себе, али тымъ самымъ убѣђенѣмъ о томе ва-
раю се страшино, и што се выше труде да познаду са-
ме себе, тымъ се далъ одъ себе удаляваю. И сва-
кій човекъ гледа на другогъ, и мысли у себы „ала
тай и тай непознае себе, или ала е тай и тай та-
кавъ и такавъ човекъ.“ А онъ е можда иляду пу-
та у томе гори. То е єдина препрека човеку да
неможе самъ себе да позна, што себе увекъ сма-
тра съ лепе стране, а све друге и люде и ствари
съ рђаве. И то е єдна велика срећа, што лю-
ди немогу сами себе точно и вѣрно да познаду,
еръ онда бы свакій готово познао у себы све
оно што на другима мрзи. О колико самъ я
пута слушао, гди пѣяница говори противу пѣянства,
и грди и ружи друге пѣянице; колико самъ пута
слушао гди єданъ човекъ оговара оне исте слабо-
сти на другоме, кое онъ има. Човекъ се уовомъ
свету тужи на ласкателѣ, а свакій е себы найвећій
ласкателъ; човекъ се тужи на неправду и неистину,
а неће нигда да трпи, да му се правда или истина
у очи каже. — Мы често чуємо да се говори или
пише: прошла су златна времена, времена искрен-
ности и поштена, времена истине и любви. — То
се само говори, али веруй ми она нису никадъ ни
была, човекъ вавѣкъ мысли да е оно болѣ, што нѣ
кодъ нѣга, вавѣкъ уздише за старымъ временомъ
а узда се у ново време. Но я веруємъ да су сва
времена была као наша, еръ су сви люди были ка-
о и мы.

Онъ е говоріо, а я самъ ѣутао и чекао самъ,
докъ се онъ умори, па онда да я говоримъ, и та-
ко меняли смо се у говору, и ни смо ни осећали
дужину нашегъ пута или уморъ ногу. Разговоръ
свако путованъ много прекраћуе и олакшава. Путь
е быо лепъ и свуда насутъ; съ обе стране были су

засађене лепе воћке, — зреле крушке и ябуке сме-
шили су се са свои грана на насъ, но мы и са-
мо погледамо па прођемо, и свакомъ путнику све-
єдно е или гледао у ово право зрело воће, или
гледао моловано, еръ свуда поредъ пута кодъ сва-
ке четвртъ милѣ стое колебе, и чувари чуваю да
не бы путникъ кою ябуку или крушку одкинуо, да
жећъ загаси. — Идући крозь те редове зрелы я-
бука и крушакъ, могао самъ чувствовати како е бы-
ло Адаму у раю кадъ е гледао лепе ябуке а нѣ
смео узбрати, и правдао самъ савршено Евино пре-
ступленіе — О трбу! трбу! Ты си узрокъ да чо-
векъ нѣ више у раю, за любовъ твою, одрекао се
човекъ рая, за любовъ твою о трбуше! преступіо е
човекъ божію заповедъ, па за любовъ твою зашто
не бы я преступіо човечію заповедъ? Мыслећи та-
ко зауставимо се кодъ єдне najlepше ябуке, подъ
нѣомъ зеленила се рудина, у полю жићли су лю-
ди, мы спустимо наше штудентске телећняке съ
леђа, и метемо ій у ладовину, па почнемо онда
бирати на коіой су грани найзреліе ябуке. Шлама
увати за єдну грану а я за другу, и тако затресе-
семо сву воћку, и ябуке су као киша падале. Ме-
ђу тымъ дође и чуваръ, но мы нисмо нашъ посао
прекинули, него смо далъ тресли и бирали кое су
лепше. Тай чуваръ быо е наликъ на человека. Чимъ
дође каже намъ доста учтиво: „Господо моя, я не-
сめъ то гледати, да вы такву штету чините.“ „А
ты зажмури!“ кажемъ му я и бацымъ петъ прай-
ски гроша. О! — погледай како е человекъ у сва-
кой маленкости кукавица! Онъ узме тій петъ гро-
шића, скине капу, и понуди се да намъ набере най-
лепшія ябука, непрестано увераваюћи насъ да онъ
то противъ свое дужности чини. — Одавно люди
говоре и пишу да е человекъ маймунъ, али я бы му
дао єдно благороднѣе име, человекъ е пасъ, еръ до-
тле лав на тебе, докъ му штогодъ небацышь, па
онда не само да нелае, него іоштъ се и умилява.
Ето ти тогъ чувара — такавъ ти е свакій человекъ
одъ найвећегъ до найманѣгъ, одъ найученіегъ до
найпростіегъ. Оваковы случасва наћи ѣешъ изме-
ђу судіа и парничара, између министра и владате-
ля, у общте између свію класа людій. — И то већъ
нѣ никакво чудо. И іоштъ мало па ѣе доћи вре-
ме, гди ѣе подъ томъ речи: *поштенъ*, быти поня-
тіе порока.

Продужимо наше путованъ далъ, нашъ се раз-
говоръ меняо, но найвыше разговарали смо се о
миляма колико смо прошли и колико іоштъ имамо
да прођемо. Прођосмо Ёисмарк, кои е прилично и
съ кућама и са ношнѣомъ и людма изгледао, то е
мала варошица. Мы смо се ту врло мало задржали,
па онда поредъ Плевна, Белига, Новога и остали
многи села, коя као што видишь имаю славенска
имена дођемо у Пасевалдъ на ручакъ. То е при-
личанъ комадъ пута одъ Найкирхена до Пасевал-
да, кое смо мы найвыше зато тако брзо прешли,
што е Пасевалдъ прилична варошица, гди смо се

надали да надокнадимо нашу изгубљену вечеру. А знали смо да многи изъ околини села шесть дана раде при сувомъ лебу а седмогъ дана дођу у варошъ те се што но кодъ насъ кажу заране, зато и мы смо тежили да у варошъ стигнемо на ручакъ. Но ни смо се ни преварили. Кодъ „црвеногъ вола“ нађемо асталъ пунъ сваке ђаконіе. И ту самъ првый путъ увѣрио се да путнику нетреба нико да каже: „пріятанъ ручакъ“ или „добаръ апетитъ“ еръ за време целогъ ручка ђутали смо. И ако ни си никадъ шесть или седамъ сатій пешке путовао, онда неможешъ знати шта е то: пріятанъ ручакъ.

Пошто смо се одморили, кренемо се далъ. Но да ти се не бы ово мое писмо, са свымъ досадило прескочићу у описиваню, све маленкости кое су насъ далъ доведе сретале, премда и до сада описивао самъ ти саме маленкости, а важніе предмете изоставіо самъ но и онѣма бы ће места, нетреба све у еданпутъ представити. — Одатле стигнемо на конакъ у Фердинадсхофъ, ту неколико кућа само има, али ту е штація поште, и ніе намъ никакво чудо было да смо нашли дочекъ, и све, као да смо одсели у какву берлинску гостилницу подъ Линдама. — Ту смо поодили едногъ берлинскогъ познаника, кой насъ е частіо съ лепымъ киселымъ млекомъ, и кой насъ е сутра данъ изпратио читаве две милъ пешке до нѣгове ливаде, гди смо се опетъ почастали и съ нѣмъ раставили, тай познаникъ учио е са Шламомъ богословію у Хали, и чека сада да постане парохомъ.

Мы смо тогъ дана много лакше ишли, споредъ пута ніе было више воћа, али готово непрестане влове шуме, и гди смо годъ хтели могли смо у ладу почивати. Но поредъ свега тога што смо полако ишли и сваки часъ се одмарали и одмарајући се читали а кадъ кадъ и спавали, дошли смо рано у Мековъ, одкле нисмо хтели далъ ићи. Она два дана зато смо онолико, и онако брзо ишли што насъ е заплашио онай дочекъ у Найкирхену, и нигди нисмо падали на конакъ докъ нисмо видели найпре како е: но фала Богу на целомъ путовању далъ нисмо више наишли на онаково ноћиште. Не само да у Мекову нисмо ни учемъ оскудость трпили: него іошть могли смо и чоколаде изъ позлаћенихъ шоля пити, и у лепой, по швайцерскомъ начину направљеной кући спавати, премда, што смо ближе ишли мору, налазили смо све выше и выше кућа направљени одъ дрва. Земля е свуда песковита.

Изъ Мекова сутра данъ пођемо рано, јутро е было лепо и ведро, малый ветрићъ доносио намъ е лепе летићъ мирисе, но морско весело повѣтарце развеселило насъ е више него ишта, и едва самъ чекао кадъ ће погледъ мой на пучину морску полетити. Съ обе стране пута осимъ другогъ цвећа, жутило е се и мирисало смиль, и тымъ ми е миліе

было што одъ нѣга венацъ сръбске невесте праве, мине ме желя наше удалѣне постойбине, и нашій обичај, и наберемъ тога лепогъ жутогъ цвећа, кое е се по песку као кодъ насъ млечика или други корови жутио.

(Край слѣдуе.)

Н Е Ш Т О.

Изъ живота Іосифа II.

Кадъ е царъ аустрійскій, Іосифъ II. едномъ у Луксенбургу на Богослуженію было, понуде га, да заузме у цркви за нѣга нарочито приуготовљено место. Онъ ту понуду одбіе слѣдуюћимъ речма: „Предъ свевышнѣмъ сви смо мы еднаки“ и клекне посредъ народа. — У Намуру врати опредѣлене му страже натрагъ съ речма: „Мои стражари су мои поданицы, на нѣовой любви почива сва моя безбѣдность.“ — Магистрату Луксенбургскомъ рекао е некомъ приликомъ између осталого: „Я бы желію, да вы у внутреность мога срдца погледате можете те бы видели, колико е мени жао, што нисамъ устаню свакогъ човека да усрећимъ. Но будьте увѣрены, Господо моя, да ћу се я изъ свою сила мои трудити, да до тога дотерамъ.“

Будимскомъ магистрату, кадъ га е овај за допущенѣ молю, да му у Будиму паметникъ подигне, одговоріо е: „Я благодаримъ Магистрату и грађанима за мени наменѣну почестъ, да ми на едномъ одъ наилучши места у Будиму паметникъ подигну. Што самъ я за подпомаганѣ послова и болѣй прегледъ државны надлежателства ова у Будиму саединію, и тимъ вароши случайно неке користи прибавію, то доиста толику почестъ незаслужуе. Но ако кадгодъ до тога дотерамъ, да мађари права отношенія између краля и поданика свеобщте припознаду, ако сва злоупотребленія духовенства и миряна укинемъ, ако дѣлательность и радиность побудимъ, трговину подигнемъ и землю одъ едногъ края до другогъ уреднымъ путовима и бродопловнымъ водовима снабдѣмъ, као што се надамъ онда ако ми народъ какавъ паметникъ усхте подићи, можда бы га заслужио, и онда ћу ту почестъ съ благодарностѣю и пріймити.“

НАЙВЕЋЕ ЦРКВЕ.

Петрова црква у Риму може сместити у себы 54. хиляде люди. Домъ у Майланду 37. хиляда. Св Павла црква у Риму 32. хиляде. Софія у Цариграду 21. хиляду Св. Стефана у Бечу 12. хиляда.

КНИЖЕВНЕ НОВОСТИ.

— Опредѣленіе Шумадинке выше е забавно-књижевно, него политично, зато многи се и люте

кадъ нају какву политичну новостъ, и шта ни-
будъ, у оной форми у којој нису навикли. Хтели
бы да су у шуми сва дрва права, но мы неможе-
мо изванъ природны закона. У свакој шуми има
свакояки дрва, а гди гди нађе се и по гди кои тръ,
кои мимопролазећегъ огребе, или му альину раз-
цепи. Али ни коме досадъ нѣ очі изкопао. —

— У Бечу изишао е Миклошиѣа славенскій
рѣчникъ, кои е за све славене а особито за насъ
кои имамо тай языкъ у нашимъ црквама, одъ ве-
лике важности, и знаѣмо га выше ценити и почи-
товати, и што е најглавнѣ правилнѣ ѣмо га учи-
ти, но тай е рѣчникъ протолкованъ само на грчкомъ
и латинскомъ языку, и потOME за садъ е одъ вай-
де само выше наученой класи, было бы одъ вели-
ке ползе кадъ бы се когодъ одъ Срба приватіо да
га на Србски протолкуе.

— Овы дана издао е Г. М. Спасиѣъ позывъ
на кнѣгу подъ насловомъ: „Нравственный Воспи-
татель деце, за родителѣ и учителѣ.“ У комъ е се
трудіо показати родителѣма: „Шта имъ недостае,
и како имъ съ децомъ одъ најраніе младости по-
ступати валя, да имъ разумъ развію и изобразе, а
срце и чувства облагороде; крозь ова пакъ, да ѣй
учине добродѣтельнымъ и нравственнымъ христіань-
ма.“ — Изъ наслова види се да е предметъ ове о-
бьявлѣне кнѣге важанъ и велики, и треба доста
труда и вѣштине а найвише искуства да се изра-
ди, у колико е поменутый Господинъ у томъ по-
слу успѣо казаѣмо кадъ кнѣга буде готова, а за
садъ упућуемо наше читателѣ на 3. и 4. брой Шу-
мадинке, гди е еданъ одломакъ печатанъ, по ономъ
ломку може свакій одъ прилике судити и о це-
лой кнѣзи. Кнѣга ѣе быти преко петъ печата-
ни табака, и цена ѣой е 4. гроша. Пренумерація
трае до св. Троице.

— Изъ Беча пишу да ѣе Г. Вукъ ове године
быти готовъ са своимъ пречишћаванѣмъ рѣчника,
но међу тымъ печата ѣе ѣоштъ одну нову сбирку
народни песама.

— Ни едно кнѣжевно обявленіе одъ ове го-
дине, нѣ насъ толико обрадовало, колико земунско,
у комъ смо читали гди Медаковиѣъ оглашуе и по-
зываетъ на предплату — на све Доситееве кнѣге —
кое е онъ предузео, да на ново препечата. То е
треѣе изданіе Доситеевы дѣла. И слободно може-
мо казати, да свака она година, у којој се Доси-
теева дѣла препечатаю, остаѣе светла у исторіи
наше кнѣжевности. — Мы до садъ имамо само
едногъ народногъ учителя, а то е Доситей. Доси-
тей, то е она завезда преодница, коя се прва на
нашемъ мутномъ небу появила, и мракъ и суевѣ-
ріе почела гонити. — О Доситею! колико годъ пу-
та проѣмъ поредъ београдске цркве, свагда узда-

немъ, ерѣ видимъ твою плочу предъ вратыма, по
средины твога имена пребѣну, и свагда помыслимъ
да те ѣоштъ ми нечитамъ съ онымъ чувствомъ съ
коимъ си ты нама писао. И твоя желя ѣоштъ нѣ
испунѣна да више гроба твога стои: „Онъ е родъ
свой любіо.“ Но ни о тебы овде несмемо говорити
онако као што бы хтели. Али — то намъ се баръ
мора допустити — да на ту пребѣну плочу е-
дну сузу оронимо. Но животъ народа србскогъ
вѣчанъ е, съ нѣимъ е и твой животъ вѣчанъ —
твоя ѣе се желя изпунити. Твоя желя нѣ была
да ты у цркви почивашъ, ты си желіо да твой
гробъ вазданъ осіява сунце, да понѣму расте тра-
ва, а тице око нѣга да певаю, то си ты желіо,
кадъ си избрао себы место кодъ Айдукъ-чесме, ту
ѣе ты желіо среѣннѣе потомство изпунити, и онде
ти подиѣи споменикъ гди се неѣе мешати пакостъ.

И то ѣоштъ имамо о томъ новомъ изданію я-
вити, да цена за сва дѣла Доситеева неѣе веѣа
быти одъ петнаестъ цванцика, а свакій зна да су
млоги у новіе време плаћали иста по петнаестъ та-
лира. А ко жели имати добро у кожи везане, до-
бы ѣе све кнѣге Доситееве у 6. комада за 7. фор-
или 21. цванцикъ. I. и II. кнѣ. веѣъ су готове, и
остале бы ѣе све до Августа готове. Скупители
нека купе предбройнике, и явиѣмо доцнѣе коме ѣе
овде у Београду послати, свакій скупитель добія
еданаесту но и на по едну часть може се прену-
меритати, но онда излази мало скуплѣ.

— Овы дана изашла е у Земуну ѣоштъ една
нова кнѣга, о којој такоѣе морамо кою речъ ре-
ѣи, она има насловіе: „Милошъ Обреновиѣъ, или
погледъ на исторію Србіе одъ 1813 до 1839. као
одговоръ Г. Кипріяну Роберту — одъ кн. Михаила
М. Обреновиѣа.“ Г. К. Робертъ писао е Исторію
Србіе, но доста пристрастно, а съ тымъ е дао ру-
жно нестално и подло понятіе французскомъ публи-
куму о србскомъ народу. Кн. Міяило пакъ бавив-
ши се у Паризу, радъ е было то поправити, зато е
и написао исту Исторію на французскомъ языку, као
одговоръ на исторію Г. Роберта коя е такоѣе пи-
сана на французскомъ языку. Иста Исторія преве-
дена е. Млоги су ту Исторію отворили съ некимъ
рѣавымъ предрасуѣеніемъ, но кадъ су е прочитали,
са свымъ су друго мнѣніе и о списателю и о нѣ-
говой исторіи имали. Онъ бранеѣи предъ публику-
момъ французскимъ умерено свогъ оца, браніо е
жестоко карактеръ, юнаштво и поштенѣ србскогъ
народа. Свака врста води къ слози, и ни едну речъ
нисмо могли наѣи, за кою бы посумняли да нѣ изъ
поштена срца изашла. Списатель е платіо тро-
шакъ, а савъ добитакъ одъ те кнѣге поклонѣнъ е
удовичкомъ фонду у Београду.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ II. Ненадовићъ.

Изази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 9. Марта.

Цѣна в годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

М О Я Ж Е Л Я.

Там' гди яворъ горе краси;
— Ђле облакъ задиру,
Гди с' по пољамъ златни класы,
Непрегледно простиру;

Тамо желимъ крочит' ногомъ,
И последнѣ казат' збогомъ! —

Там' гди воће свако роди;
Гдино липа пушта цвѣтъ; —
Гди се неба плаве своди,
Гди е мѣо ноћный свѣтъ:

Тамо желимъ крочит' ногомъ,
И последнѣ казат' збогомъ.

Там' гди пастыр' нѣжно свира;
— Фруле с' чув' любкій пой;
Гдино — ягнѣ друго дира,
Ахъ! тамо е животъ мой!

Тамо желимъ корачит' ногомъ,
И последнѣ казат' збогомъ! —

Там' гди Србинъ вольно дѣя;
— Дѣва Србска жито жиѣ;
Гди Србкиня Србче нѣя,
— Внос' Србчадъ око нѣ:

Тамо желимъ крочит' ногомъ,
И последнѣ казат' збогомъ! —

Д. Н.

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Край првогъ писма.)

Што смо ближе Грайфсвалду были, то смо
лакше корачали, и каляли смо се што смо она два
дана онако яко ишли, ерѣ ова два месеца ђачкогъ

одмора, мы смо опредѣлили на путованѣ, али да
то путованѣ буде одморъ а не новыи уморъ. — До
подне дођемо у Анкламъ, одседнемо или болѣ да
кажемъ свратимо се у едну лепу гостѣоницу, гди
се само отресемо и умѣмо одъ прашине, и попиѣ-
мо по едну чашу сладке воде, те оквасимо гушу
и разладимо се одъ врућине, па онда ишли смо чи-
таве три четврти сата по вароши тамо амо, да о-
биђемо и видимо варошъ. Кадъ се вратимо асталъ
е быо постављѣнъ, али ручакъ ѣошъ нѣе быо го-
товъ. Но мы место да седнемо и одморимо наше
ноге, узнемо биліарске штапове, и играли смо би-
ліара све до ручка — после ручка кренемо се да-
лѣ. Анкламъ е стара али лепа варошъ, и сбогъ
тога што е близу мора, прилично стои съ тргови-
номъ, има такође еданъ мали каналъ кои га съ мо-
ремъ скопчава, и по коме каналу плоче манѣ лађе.

Мы смо истина и далѣ путовали весело, али
ипакъ едва смо чекали да еданъ путъ веѣъ дођемо
у тай Грайфсвалдъ, гди смо опредѣлили оно
право место нашегъ одмора. Врућина е врѣо ве-
лика была, и наступе саме равнице и поля безъ
икаквогъ дрвета и шуме, села овуда у раздалеко
леже, и често кадъ намъ се досади врућина, ишли
смо съ пута на десно или на лево, по читаву че-
твртъ милѣ, да бы нашли гди годъ мало ладовине,
или какву елову шуму, и гди смо годъ нашли ка-
кво дрво съ лепымъ ладомъ, нисмо га обишли, не-
го смо се одмарали, ерѣ смо израчунали да ѣемо
и онако рано у Грайфсвалдъ стићи. Свако гото-
во село, шума или брежчиѣ, крозъ кое смо про-
шли, имали су ако не сасвымъ славенска имена, а
оно баремъ могло се познати по корену речѣй, да
е славенско было, и да е понемчено, и то намъ е
дало повода те смо се непрестано одъ Анклама, о
Славенству разговарали. Стари славенски обита-
тели овы предѣла, изгубили су свое име, езѣкъ
и свою народность, заедно са своимъ язическимъ
боговима, они су се борили противу немаца, кадъ
су ѣй хтели у христѣанску веру да обрете. Немци-
ма вѣчный грѣхъ на душу, они су онда злоупотре-
били науку Христову, и заедно са вѣромъ Хри-
стовомъ, нагонили су силома Славене да приме и

нїюво име и нїюве обычає, и нїюву народностъ. Тако є и было, како є кои одъ свои идола у христїянство прешао, престао є већъ быти славенинъ — туђимъ се именомъ звао, за туђъ се народъ тукао, туђимъ єзыкомъ Богу се молио, — ето тако є претворила се ова славенска земля у чисте Немце, ерѣ, као што самъ казао, чимъ є кои постао Христїянинъ престао є быти славенинъ. Подъ маскомъ Христїянства понемчилису Немци онда овуда Славене, а данасъ у наше време подъ маскомъ просвете и цивилизаціє, немче не само Славене, него и многе друге народе. — Последнїй славенско колено у овомъ краю затрло се на острову Ригену, очему ђу ти пространїє писати, докъ поодимъ тай тужни гробъ Славенски идола и богова; гди су стари Славени, заєдно са своимъ олтарима и боговима уклонили се одъ Немаца, али нису се могли спасти. — —

У томъ разговору попенѣмо се на єданъ брежчићъ, погледъ съ тогъ малогъ брежчића прекине нашъ разговоръ, и заборавимо старе Славене. Съ десне стране укаже намъ се у дальнини широко и за наше очи безгранично море, лађе тамо амо пловили су, и нїюва платна, видила су се на мору и белила, као крила одъ каквогъ лепогъ лабуда. Съ леве стране предъ нама зацрне се високи торонїи овогъ старогъ места — то є Грайфсвалдъ! Но да ти право кажемъ, теже намъ є было пређи овай последнїи комадъ пута, него читавъ путъ прошлы дана. Мы смо непрестано ишли, и непрестано видели смо торонѣ Грайфсвалдске, исто онако као и први путъ, и чинило намъ се да се предъ нама измиче, то ме є увѣрило, да су путнику пешаку теже равнице, неголи брегови. И тако непрестано говорећи: „нема юштъ по сата до вароши.“ Ишли смо пуни петъ сатїй, и опетъ гледали смо у нѣгове торонѣ у равници, исто онако као и съ оногъ брежчића. Та насъ є равница врло уморила и наљутила, ерѣ поредъ свега нашегъ ода, гледећи на варошъ коя читаво после подне у єдномъ готово одстоянїю преднама лежи, чинило намъ се да на єдномъ месту стоимо. Прашина и врућина юштъ већма су намъ досађивале, и наипосле почнемо се договарети да се натрагъ вратимо, макаръ опетъ у Найкирхену ноћили. — И сунцу се већъ досадило путовати, и почело развїяти свой тавни покривъ, да завїє свое светло лице, и да се одмори. Но са залазкомъ сунца дођемо и мы у наше пристаниште, и свратимо се у najlepшу гостионицу „Хамбургъ.“ Ево ме дакле у Грайфсвалду! — У оној вароши гди є Штудентъ првїй грађанинъ.

Пошто смо се за неколико дана одморили и сместили, одемо у универзитетъ, предаваня была су већъ и овде свршена, и овдашњи Штуденти и Професори отишли на друге стране, а са други страна опетъ дошли овде. Мы нађемо доста берлински, енески и халески познаника, съ којима найза-

довольнїє и највеселїє часове проводимо. Овдашњи универзитетъ, — што се зданїя тиче — лепъ є, и пространъ, ерѣ є то было дворъ єдногъ княза у старо време, и основанъ є юштъ 1592. год. и на гласу є сбогъ лѣкарства, но ипакъ мало є имао ове године слушателя, ерѣ овогъ другогъ теченїя нїє выше одъ 140. Ђака было, дакле готово манѣ негъ у Берлину Професора. Овде највише дођу они, кои оће мало да се одъ ученя одморе, и да се овогъ здравогъ морскогъ воздуха надишу, и да се уговє, и тако по читаво лето овуда штуденти или возаю се на чамцима, или седе съ удицомъ у руци поредъ канала, и лове по вазданъ рибу. — И мы смо одма съ почетка купили по два штапа съ удицама, и сваки данъ готово дреждимо на обали или на чамцу, и да нїє тога, ово бы писмо юштъ єданъ путъ оволико было. — Мы смо одма поодили университетскогъ квестора поляка Коневку, на когъ смо имали препоруку одъ Професора Цибульскогъ, и кои насъ є врло прїятельски примїо, и съ нама највише времена проводи, онъ овде седи има већъ єданаєсть година, и несамо да є остао вѣранъ польскомъ чувству, него є юштъ и панслависта, што є тешко у поляку наћи. Онъ є се врло обрадовао кадъ насъ є видїо, ерѣ редко кои Славенинъ пооди ове краєве. Онъ са своїомъ женомъ, сыномъ и ћеркомъ непрестано говори польски, и шта выше, нѣга, чакъ овде на обалама источногъ мора, интересираю се Славени са брегова Саве и Дунава, ерѣ кодъ нѣга нађемо све наше народне песме, кое онъ нїє држао текъ обичая ради, него їй є читао, и то са осећанїемъ читао. Онъ є помоћу речника све што чита разумевао, само нїє знао гди на којој речи треба гласомъ ударити. И зато чимъ смо му првинутъ дошли, и како самъ му казао да самъ Србинъ, обрадовао се, и одма є скочио и донео србске песме, и кадъ є нашао песму, о пропасти србскогъ царства, пружи ми и рекне: „То читай ми, да чуємъ изъ уста правогъ Србина, — ту самъ ти песму я сто пута прочитао, и сваку врсту сузомъ залїо, ерѣ и я самъ мое отечество саранїо, и уклонио се чакъ овде, да му негледамъ гробъ — —“ Онъ се наслони на асталъ, а я самъ му полако читао. Изговоръ и ударанїє гласа у нашемъ єзыку врло му се допало, и выше є пута по десетъ стихова за мномъ, онымъ истымъ гласомъ повторавао. — — И тако проводимо време — често насъ зове на ручакъ, выше пута читао є са мномъ „козовку“ девојку.“

Я мыслимъ да є време, да престанемъ писати, и да ово мое писмо свршимъ, изъ кога ћемо моћи — и то укратко — све оно видити и познати, што самъ я видїо и познао. — По варошима лепо є и весело, али свуда наоколо жалостно є станїє селяка, свакїй є селякъ брижанъ, замышљенъ и невесео, кадъ оће да бригу разтера, а онъ оде у меану, па баремъ да є онда весео и да пїва кадъ се напїє, нека бы му просто было. али онда юштъ горе — онда су жалостнїи. — Помысли,

шестнаестъ мѣсяца прѣшао самъ я, све крозь нѣве и ливаде, гди су люди съ обе стране косили, жнѣли или други посао радили, но нигди нисамъ чуо радости, нигди пѣсмы, нигди весела гласа, мени е то врло необычно было, ерѣ самъ навикао, као кодъ насъ кадъ се жнѣ или коси, да све нѣве и поля претворе се у саму песму и веселѣ. — Одъ тога овде нема ни спомена — мене увекъ ватао е стра, кадъ самъ сретао путемъ ове ѣтале и незадовольнике, съ оштрымъ косама у рукама. Они носе на босимъ ногама место обуѣ, дрвене опанке, кои изгледаю на подобіе еменія, кое си видіо и у Берлину. — Села крозь коя самъ доведе прошао, у врло бѣдномъ станю стоѣ, и врло су сиромашна, куѣ су готово свуда старе и сламнате, мале и неограѣне — а укуѣански животъ іоштѣ имѣ е горій, мы смо се у многе куѣнице свраѣали, да само видимо како живе, па смо се свуда уверили да неможе горе бити. — Путови врло су мртви, и на целомъ путу до Анклама ни една кола съ еспапомъ или съ чимъ другимъ натоварена нисмо срели; но томе е узрокъ што е близу море, и што е свакій преносъ лакшій водомъ неголи сувымъ. — Овде у Грайфсвалду има сваѣта доста, а особито лепа и свакояка воѣа, Херинге суве за чудо су евтине, по 12. за сребрнѣ грошѣ, и постаю скуплѣ кадъ се усолѣ. Овде има такоѣе неколико Салина, гди се изъ слани извора прави морска со. Варошъ ова нележи башѣ до мора, али има лепѣ и пространѣ каналъ кои е къ мору приближава. — Одавде до мора има као одъ Београда до Топчидѣра, у мору има направлѣно врло лепо купалиште, и свакій данѣ иде поєдна зато направлѣна лаѣница тамо амо, кою конѣи низъ каналъ вуку, неделѣомъ особито е лепо кадъ, и музика плови заедно съ нама. Осимъ ѣака има доста овде гостию изъ Даніѣ, Шведске и Енглезке, кои се задрже неко време овде, па онда иду у Свинеминде. — Мы смо се кадъ кадъ повазданѣ купали, и я незнамъ можели човеку што годѣ пріятнѣ бити одъ купаня у мору. После морскогъ купаня, тако човекъ остане лакѣ, да се мора самъ себи чудити — а вальда неѣе ти бити чудо, да кадъ се двапутѣ за данѣ окупамо да онда треба два путѣ да ручамо. — Нигда се нѣе лепше купати него кадъ се изъ дублине море залюля, и кадъ се таласи почну валати, и часѣ уприси, часѣ пакъ високо преко наше главе грувати. — О да знанѣ како човекъ сладко спава и еде, кадъ се съ таквымъ таласыма, по еданѣ сатѣ бори, и противу нѣи плива. — Ту кодъ мора гди е то купалиште, близу е едно селце гди има врло велике и лепе развалине старогъ намастира Елдѣне, и я ти найрадѣе съ врѣа тѣй развалина излазакъ сунца дочекуемъ, али ништа нѣе лепше видити, него кадъ при тној ноѣи, месецѣ преко мора путуѣ. — И ово се селце одъ тѣй развалина зове Елдѣна, гди има заведеніѣ за польску економію, о трошку универзитѣта, и гди има много оваца и

крава, гди се музе и сири, и мы сви ѣаци, кои смо овде гостовали, были смо одъ овдашнѣи често после купаня у томъ економичномъ заведенію чашѣени, премда са самимъ белымъ смокомъ. — О Елдѣни писаѣути други путѣ — изъ Елдѣне кадъ е лепо време види се островъ Ригѣнѣ, а особито е лепо погледати на десну страну острова гди се у дальнини мора плаве велика брда у Менхгуту. Мени се допада врло Грайфсвалдѣ, али едѣа чекамъ кадъ ѣемо на Ригѣнѣ поѣи, ерѣ тамо е, као што кажу много лепше. Мы ѣемо овде остати іоштѣ 15. дана, па ѣемо онда путовати на островъ Ригѣнѣ, одкудъ ѣемо се опетѣ овде вратити. — Па онда кудъ Богъ да. — — — *)

У Грайфсвалду 8-га Августа 1846. год.

СРЕѢА.

Среѣа е людѣи у обште непостоянна и врло променљива. Истина она се радо дав додирнути, опипати, а по кадѣ и уватити, но и пакъ неѣа се свезати. И зато човекъ башѣ кадъ помысли да се у пожеланомъ станю налази; дав врѣа славе и достоинства достигао, и слободно рекне: „я самъ среѣанъ, ерѣ е среѣа у моимъ рукама,“ — онда се она презрително осмейкуѣ, и говори му: „човече! Я самъ истина садъ у твоимъ рукама, но докле? — Ты си ме уватио, но знай да ме ниси везао! — Я самъ неверница! И зато често оѣу, и да изневеримъ, и то онде гди се човекъ не наода! Но не свакога него оного у коме се и я преваримъ! Моя е воля донде урукама твоимъ остати, докле видимъ да са мномъ умешъ поступати. — Люди су другови мои, и я съ нѣима свагда живити морамъ; ерѣ моѣ значѣнѣ безъ людѣи ништа было небы; моя слава и моѣ преимѣство, текъ се по средствомъ людѣи показуѣ. Но я и пакъ ни самъ ничія собственостъ, и зато немогу допустити да люди самномъ по нѣиовой неограниченой и незаконной воли располажу. — Я не радо другове моѣ менямъ само кадъ су они разумни, праведни, и добродѣтельны. — Оне презиремъ, а често и оставлямъ кой се у дружеству моѣ горде, друге презиру, и држе да само текъ они участницы дружества мога бити могу. — Я самъ одѣѣ стрпѣлива, и зато неретко и онакове у колу дружества моѣ имамъ, кои иначе то ни дана едного заслуживали не бы. — — —“

А. Поповиѣ.

*) У последной Шумадинки обеѣали смо се, да ѣемо съ данашнѣмъ бровѣмъ ово писмо свршити, зато, да бы одржали рѣчь, были смо принуѣени, све оно изоставити, што е могло изостати а да смысао целогъ писма непоказари. — Садъ причѣкаѣемо, докъ се читательи мало одъ овогъ прѣвогъ писма одморѣ, па ѣемо имѣ онда и друго писмо, у комъ е описано весело путоваѣ по лепомъ острову Ригѣну.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 4. т. м. држала е школска комисија свое засѣданіе, у комъ е прегледанъ Букваръ, кои ће се дати у печатанъ.

— 5. т. м. држало е друштво сръбске словесности свое редовно засѣданіе.

— Высокославно наше правительство бринући се не само за просвету деце и людій; него е іошть обратило свой милостивый погледъ и на животинъ, и желећи волове и конѣ облагородити, послало е Господина Ат. Николића іошть съ єднимъ чиновникомъ, у Бечъ и іошть далъ, да нађу и дотераю веће и благородніе волове и конѣ, и кои ће се по времену, по свымъ краєвымъ разделити. (О трбу! трбу!)

— У єдномъ краю, има читави петъ села, коя су — незнаюћи да овако доцканъ ове године падаю покладе — запостили іошть прве неделѣ после сретенія и постили су читаву неделю дана, докъ имъ ніе некакавъ путникъ казао. (А мы се овде у Београду чудимо, зашто е пасуль поскупио.)

— 10. пр. м. приміо е учредникъ Шумадинке одъ єдногъ великогъ господина єдно писмо кое овде само у изводу ставлямо:

„Господине! Вашъ листь чуємъ да е добро примлѣнь кодъ наши, — и я велімъ да е добаръ зачитанъ. — Я вамъ шалѣмъ съ овымъ писмомъ 16. цванц. Осамъ цванц. као предплату за овай листь што мени долази, но будући да желимъ іошть єдну сиротицу пренумерирати зато вамъ шалѣмъ іошть другій 8. цванц. — Я іой само знамъ име, али гди обитава незнамъ, той сиротицы кою желимъ пренумерирати име е Правда. — Я очекуємъ да квартиръ поменуте сиротице нађете и да іой уредно Шумадинку шилѣте, Вы сте млађій можете е съ маньимъ трудомъ, него ли я годинама старій, тражити я наћи. — — — “ Ово писмо кадъ прочитаъ рекнемъ самъ себы: „Одавно ты шалѣшь другима загонетке, ево и теби садъ єдне.“ Но мое загонетке, сваки лако погоди, али ова загонетка учиними се да нема одгонетке. Да е пренумерирана Госпа Неправда, можда бы е лако нашао, али ко ће Правду наћи, кадъ се преповеда да е она само међу людима была за време златногъ века, па како е настао гвозденый векъ она е утекла на Небо. Одма ми падне на память и оно што е покойный Сима Милутиновићъ казао: „О Астрео неузлећи къ Небу, Ако е и насто віекъ желѣзный.“ — Мыслио самъ дуго, наипосле уземъ перо и запишемъ е у протоколъ међу остале предбройнике. — Кадъ изађе 7. брой Шумадинке, я уземъ те адресирамъ єданъ комадъ и на: „Госпою Сиротицу Правду.“ я помешамъ међу остале савієне, и предамъ разносителю, безда самъ му ишта казао, мы-

слио самъ можда ће наћи. Но после краткогъ времени дође разносителъ само съ онымъ броемъ кои е адресиранъ на Правду, и каже, да іой нигди ніе могао наћи квартиръ. Я уземъ исту Шумадинку и дамъ другомъ разносителю, и кажемъ му да иде одъ куће до куће, изъ канцеларіе у канцеларию и да пыта знали ко што годъ о нѣойзи, и гди седи? Тай другій разносителъ носіо е и тражіо пуны десетъ дана, наипосле дође са изцепанымъ чизмама, баци преда ме Шумадинку правде, и каже ми; да ме неће выше служити и новине разносити, ако узимамъ я таквы предбройника кои нема на читавомъ свету. Пытао самъ га редомъ гди е тражіо — и видимъ да е свуда быо. Далъ ми каже, да су му се свуда смеяли гди е годъ пытао, и да су држали да е полудіо. — Садъ овде объявлюємъ и молимъ ако е гди годъ нека се яви, да іой шалѣмъ Шумадинку, еръ е предплата за целу годину плаћена.

— Данасъ настае умильно пролеће, ветаръ дува, ноћу е мразъ и све се баре следило, и умильна прокладителна ветретина кадъ кадъ и съ веявицомъ не да се на полъ помолити да човекъ ужива овай првый умильный данъ пролећа.

— Одъ неколико дана у Београду ківявица у найвећемъ степену свирѣпствує.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Енглезка направи уку и буку у свету, и онолику штету у Грчкой, па сада смирує се. Тай нѣнь поступакъ може се уподобити югунству размаженогъ детета.

— Сва правительства спремаю свое войске да су готове, али зашто, куда, и на кога? ни они сами незнаю.

— Изъ достовѣрни извора, можемо нашимъ читателѣма явити, да су: Луи Бунапарта, министерство бечко, и сви германски кабинети, држали тайный саборъ у Ахену, гди су заключили да ове године nebude никако пролећа. (Фала Богу, садъ смо сигурки да неће быти буне.)

— Чує се да е Патріархъ на параброду дошао у Карловце.

— У Црной гори породиле се партає, и владика има много неприятеля, найвише зато што Црногорци немогу да трпе, да се онъ по туђуой политики управля или на обстоятельства каква осврће, особито Морачани|праве честе буне и немире. (Садъ текъ видимо, да су Црногорцы права наша браћа.)

Обявлѣна кнѣига: „Апотеоза великомъ Караѣорђу“ већъ е печатана, и само се на уписнике очекує. Ко дакле жели, да му име у кнѣизи печатано буде, нека се найдалъ до 15. т. м. яви.

Б. М.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 16. Марта.

Цѣна в годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

Н О Г А.

(Преводъ изъ Чокча.)

У есенъ време 1782. год. добіе лѣкаръ Луи Тевентъ у Кали еданъ писменый али безъ имена позывъ, да се сутра данъ одвезе у едну недалеко одъ паризкогъ пута положену польску кућу, и да све справе са собомъ понесе, коє сунуждне при одсецаню какве части тѣла. Тевентъ беше онда, као найискусній у свомъ занату свуда познатъ. И ништа нѣ было необычно да су га преко канала и у Енглезку водили, и нѣговомъ вештиномъ помагали се. Онъ е дуго при войцы служіо.

Тевентъ чудіо е се томе безъ именомъ писму. Време, сатъ и место были су съ найвећомъ точностіу изначени, кадъ и гди ће га чекати, али, као што е казано, подписа нѣ было. — „Валяда оће какавъ Хула да ме превари.“ Мыслише у себы, и неоде.

После три дана добіе онъ опетъ истый такавъ позывъ, али іоштъ съ већомъ молбомъ, обзнанююћи му, да ће сутра у деветъ сатій кола предъ нѣгову кућу доћи коя ће га на оно место гди се позыва одвести.

И сутра данъ заиста, чимъ избіе деветъ сатій зауставе се една лепа отворена кола предъ нѣговомъ кућомъ. Тевентъ нѣ се далъ ништа затезао, него седне у кола.

Предъ капіомъ запыта кочіяша: „Коме ћете ме возити?“

Кочіяшъ му одговори: „Things unknown to me i am not concerned;“ коє одъ прилике толико значи, колико: што незнамъ то ме се и нетиче.

Дакле Енглезъ. — „Вы сте Хула!“ Одговори му Тевентъ.

Кола се зауставе наипосле предъ ономъ означеномъ польскомъ кућомъ.

„Коме ћу я овде? ко седи овде? ко е овде бо-лестанъ?“ пыташе Тевентъ кочіяша, пре него што

е сишао съ кола, кои му одговори као и првый путь, и Тевентъ му благодари првымъ начиномъ.

На кућевнымъ вратыма дочека га еданъ лепъ младъ човекъ, одъ прилике двадесетъ и осамъ година да е имао, кои га узъ степене у едну велику собу одведе. По разговору и изговору речій, позна Тевентъ да е то Енглезъ. Онъ съ тога окре-не съ нѣмъ одма енглезки, и добіо е пріятельске одговоре.

„Вы сте ме дали звати!“ запыта лѣкаръ.

— „Я самъ вамъ врло благодаранъ, што сте се потрудили да ме по'одите“ одговори Енглезъ. „Сидите само, ето ту стои предъ вама чокаладе, кафе, віна, ако бы вамъ се хтело што годъ пре операціе ести.“

„Покажите ми найпре болестника господине, и онда текъ знаѣмо ели нужно да се одсече или не.“

— „На свакій начинъ нужно е господинъ Тевенте. Сидите само. Я се сасвымъ поверавамъ вама. Слушайте ме. Овде ево стои една кеса са сто гвинея, то самъ вама опредѣлю као награду за вашъ трудъ кои ће те садъ имати. — Но ако срећно несвршите, или ако нехтенете ту мою желю изпунити, ево, вы видите овде овай напунѣнъ пиштоль. — Вы сте садъ у моимъ рукама, — да самъ проклетъ ако васъ неубію.“

„Господине, я се вашегъ пиштоля небоимъ. Али шта оћете ви одъ мене? Кажите ми већ е-данпутъ, што сте ме звали шта ћу я овде?“

— „Вы морате меня десну ногу одсећи.“

„С' драге волѣ господине, ако оћете и главу іоштъ. Али, ако се неварамъ, ваша е нога врло здрава. Вы сте предамноу узъ басамакѣ трчали бо-лѣ него они што на ужетыма играю. Шта фали да-кле той нози?“

— „Ништа. Само моя е желя да е немамъ.“

„Господине вы сте полудили.“

— „Ништа зато господинъ Тевенте.

„Али за име Божіе шта вамъ е та лепа и здрава здравцѣта нога скривила да е одсечете.

— „Ніе ништа. Али встели се вы рѣшили да ми е одсечете?

„Господине, я васъ непознаѣмъ, донесте ми найпре сведочанство да сте при здравой памети.“

— „Оћете ли вы мою молбу изпунити господине Тевенте!“

„Одма, чимъ видимъ да имате довольно узрока да постанете сакати.“

— „Я вамъ немогу садъ казати зашто. — Може бити после годину дана знаћете. Али я ћу се обкладити, ево я ћу се обкладити, да ће те вы сами, после године дана казати да самъ имао право, и да су мои основи најплеменитѣй были, да одъ ове ноге ослобођенъ будемъ.“

„Я се нећу обкладити“ одговори му Докторъ „ако ми вы ваше име, фамилію, начинъ занимања, и ваше место живлѣнія не кажете.“

— „То ћете све ви доцнѣе дознати. Али садъ ништа. Уосталомъ молимъ васъ држите ме за честна човека.“

„Честанъ човекъ господине непрети свомъ лекару съ пиштолѣмъ. — Но я имамъ дужности и спрамъ васъ самогъ когъ непознаѣмъ. Я васъ нећу осакатити безъ нужде. Ако желите да постанете убилацъ едногъ невиногъ човека кои кодъ свое куће има жену и децу: онда ево пуцайте.“

— „Добро“ рекне Енглець и узме пиштоль. „Я васъ нећу убити, али ипакъ принудићу васъ да ми ногу одсечете. Оно што ми нисте хтели изъ усложности, ни изъ любви къ награди, ни изъ стра одъ кугле учинити, мораћете изъ сажаленія.

„Како то?“

— „Я ћу самъ изъ пиштоль пробити мою ногу, и то садъ предъ вашимъ очима. Па ће онда бити нужно да се осече.“

Енглець седне, узме пиштоль и мете цевъ выше свогъ колена. Докторъ Тевентъ хтеде притрчати да га одъ тога застави. „Немичите се съ места“ рекне му Енглець, „или я ћу одапети пиштоль. — Само одговорите ми: Оће те ли вы мою болю само бадава да умножите и продужите?“

„Господине, вы сте будала. Али шта знамъ, нека буде. Я ћу вамъ одсећи ту проклету ногу.“

Све буде спремљено и приправљено, што е нужно за такавъ посао. И кадъ а Докторъ већ хтео да започне сећи, запали Енглець свой чибукъ, и зарекне се да ће га непрестано пушити, докъ му се нога неодсече. Онъ одржи речъ. Нога одсечена лежала е на патосу. Енглець пушаше единако.

Докторъ Тевентъ свршио е свой посао вѣшто и брзо. И болестникъ помоћу нѣговомъ буде за кратко време у прилично станѣ здравля доведенъ. Онъ обдари свогъ лѣкара, кога е онъ одъ дана на данъ све више уважавао; благодари му одъ свегъ срца за свою изгубљену ногу, и одвезе се натрагъ у Енглецьку са својомъ дрвеномъ ногомъ.

Одъ прилике четири месеца и по, по одлазку нѣговомъ, добіе Докторъ Тевентъ едно писмо изъ Енглецьке, одприлике овогъ садржая:

„Съ овимъ писмомъ добыћете приключену векслу одъ двеста и педесетъ гвинеа на Госп. Паншоя банкера у Паризу. Примите тай знакъ истинне признателности. Вы сте ме најсрећниѣмъ међу свима людма на земљи учинили, одузевши ми онай удъ тѣла кои ми е земальской срећи быо на путу.

„Добрый господине! Садъ чуйте узрокъ мое будаласте ћуди, као што вы рекосте. Вы потврђавасте онда да неможе никакавъ паметанъ основъ бити, за овакову штетну намеру, као што е моя была. Я се хтедо съ вама обкладити. Вы несмѣдосте, и ималисте право.

„Кадъ самъ се по други путь изъ источне индіе у Енглецьку вратио познамъ се съ Емилиомъ Харлай, съ најлепшомъ и најдражестниѣмъ женскомъ, Залюбимъ се и любіо самъ е више него ништа на свету. Мојой родбини допало се нѣно иманѣ и фамиліярна одношенія; мени пакъ само нѣна лепота и анђелска добровольность. — Я се помешамъ у гомилу нѣны залюбљени. И ахъ мой добрый Тавенту, я самъ быо најсрећниѣй, и побѣдимъ мое противнике, она се у мене залюби, и одъ своју людіи избрала е мене. Она ніе то крила; али башъ сбогъ тога што ме е одвећъ любила, затезала е се да пође за мене. Бадава самъ е я просіо, бадава су е молили нѣни родители и пріятельнице да ме неодбія. Све бадава, она остане постоянна.

„Дуго нисамъ могао дознати узрокъ тога іогунства, врѣ као што сама признаваше любила ме е преко мере. Напоследку една нѣна сестра одкріе ми ту тайну. Господична Харлай ніе имала едне ноге, и сбогъ тога ніе смела да се самномъ венча. Она е се бояла да е зато нећу моћи любити.

„Чимъ дознамъ то, я се одма одважимъ да будемъ нѣой раванъ. И вама имамъ благодарити, што самъ мою цѣль постигао!

„Кадъ се повратимъ съ мојомъ дрвеномъ ногомъ у Енглецьку, првый е посао быо да наћемъ господичну Харлай. А већ се было чуло, а и я самъ напредъ писао, да самъ пао съ коня и сломіо ногу, и да бы само живъ остао, морала ми се иста нога одсећи. Свуда су ме сажалѣвали. Емилиа падне у несвѣсть кадъ ме првый путь види. Она дуго ніе се могла утѣшити, али пошла е за мене, и

садъ е моя супруга. Топрвъ после венчана, саоб-
штимъ я нъойзи ту тайну, какву самъ жертву я
поднео за нъну любовъ. Она ме е любила юшть
више. — О мой Тевенту, кадъ бы имао десетъ но-
гу, и кадъ бы сви десетъ требало за Емилию изгу-
бити, я бы ий радо и безъ циглогъ уздисая жер-
твовао.

„За целогъ могъ живота я ѱу вамъ были бла-
годаранъ. Дођите у Лондонъ; Посѣтите насъ; ви-
дите и познайте мою жену, па онда да видимъ о-
ћете ли казати: „да самъ лудъ.“

Карлъ Темплъ.

Докторъ Тевентъ саобшти тай догађай и пи-
смо своимъ пріятельима, и свагда кадъ е то при-
поведао, смеяо е се изъ свегъ грла. „И есть и о-
став будала.“ Рекне онъ и седне те му напише
слѣдуюћи одговоръ:

„Господине, благодаримъ вамъ за вашъ драго-
цѣный поклонъ. Тако га морамъ назвати, еръ га
немогу сматрати као награду за мой малый трудъ.

„Я вамъ желимъ да срећни будете, са вашомъ
любезномъ Британкомъ. Истина една нога много е
за одну лепу, нъжну и добродѣтельну жену, али и-
пакъ нѣ одвећ' много кадъ човекъ види да се при-
той промени нѣ преварио. Адамъ морао е притя-
жаніе свое жене съ единымъ ребромъ платити, и са-
да многе люде стане жена толико, а многи плате и
главомъ.

„При свему томъ, допустите ми да я останемъ
при момъ старомъ миѣнію. До душе за садъ вы
имате право. Вы живите сада у раю брачногъ про-
лећа. Али и я имамъ право, само съ томъ разли-
комъ, да то мое право, полако сазрева, као свака
истина, којой се дуго противи.

„Господине, упантите добро, — я се боимъ да
ће те вы после две године каяти се, што сте но-
гу выше колена одсекли. Вићете видити да бы до-
вольно было изподъ колена. После три године, вы
ће те се увѣрити, да бы доста было само стопало
да сте одсекли. После четири године вы ће те ви-
дити да е, велики прстъ, а после петъ година ма-
лый прстъ, одвећ' много было одсећи. После
шестъ година вы ће те ми признати, да бы доволь-
но было да сте само нокте одсекли.

„То я све кажемъ безъ икакве намѣре, да ва-
шой нъжной супруги, какву увреду или штету съ-
тымъ узрокуемъ, жене могу свою лепоту и поште-
нѣ постояніе сачувати, него ли люди свою пресу-
ду. — У моёй младости, я самъ свакій данъ го-
товъ былъ за мою драгу животъ, али у целомъ момъ
животу нигда ногу изгубити. Еръ за ону пр-
ву жертву небы се никадъ каю, али за ону
другу каю бы се читавогъ живота. Еръ да самъ
такъ као вы учиню, я бы и данасъ самъ себя, го-

ворю; „Тевентъ, ты си быо лудъ!“ — Сотымъ о-
стаемъ вашъ покорный слуга, Г. Тевентъ.

У години 1793. кадъ е была страховита влада
Гилотине, обвини Тевента еданъ млађи лекаръ да е
аристократъ, и тако, да бы свой животъ спасао,
утече Тевентъ у Лондонъ.

Выше изъ дугогъ времена, него ли изъ любо-
пытства, потражи онъ госп. Карла Темпла.

Покажу му нъгову плату. Онъ се пріяви, и
буде примлѣнь. — У одной великой столици, се-
діо е еданъ врло дебео господинъ; предъ нымъ и
око нѣга стояло е преко двадесетъ новина. Онъ е
такъ дебео и тежакъ быо, да е се едва кретати мо-
гао.

„Хей, добро дошао, госп. докторе!“ Викне тай
господинъ, кои нико други нѣ быо него Карлъ Тем-
плъ. „Немойте ми замерити, да васъ морамъ седе-
ћи дочекати, проклета дрвена нога смета ми усве-
му. — Вы вальда до'одите, да видите естели по-
годили, и ели оно ваше полако сазреваюће право
већ' зрело?“

„Я долазимъ овамо као бегунацъ, и тражимъ
обрану овде кодъ васъ.“

„Вы морате овде кодъ мене преселити се; еръ
садъ видимъ да сте занста мударъ человекъ. Вы мо-
рате ме тѣшити. Данасъ — при овымъ ратнымъ
обстоятельствама — може быти да бы быо Адми-
ралъ, да ме нѣ ова проклета нога учинила неспо-
собнымъ за службу могъ отечества. Ево видите
читамъ само новине, о славнымъ и великимъ дѣли-
ма и побѣдама кое мои другови чине, и лютимъ се
и псуемъ, да я нигди немогу участвовати. Дођите
мени и тѣшите ме.“

„Ваша госпоя супруга знаће васъ болѣ тѣ-
шити него я.“

„Неговорите ништа о нъой. — Нѣна дрвена
нога смета юй да игра на баловима, па зато изъ
дугогъ времена ништа друго неради него игра кар-
те и оговара друге люде и жене. Неможе се съ
нъомъ никако изаћи на край — да богъ сачува. У-
осталомъ врло е добра душа.“

„Дакле я самъ имао онда право.“ Рекне док-
торъ. „Савршено, любезный Тевенте! али само
ћутите. — Я већ' видимъ да ништа луће нисамъ
могао учинити. Да ми е садъ да ногу имамъ, небы
дао ни оно што се одъ едногъ нокта одсече, одъ
нѣ! — Међу нама казано; я самъ быо лудъ! — Али
задржите ту истину за васъ.“

Е Н Г Л Е З Ъ.

Еданъ Лоповъ почне полако обіяти врата одъ
одногъ дућана, кадъ чув то газда кои е ту спавао
викне изнутра: „Господине дођите мало после я
юшть ни самъ заспао.“

Е Р А.

Ера дође у Смедерево, и кадъ чуе да има онде една врачара која ће му све погодити, оде одма нѡйзи. Врачара му много коешта погађала изъ нѡгове прошлости, и шта ће му у будуће бити, наипосле заиште да јој плати за нѡно врачанѡ. Ера се зачуди, и почне є грдити: „каква си ты врачара, да знашъ све шта є было и шта ће бити, а да незнашъ да я немамъ ни паре кодъ мене.“

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— У засѣданію свомъ коє 11-га Марта прошле суботе држала, комиссія школска занимала се са питањемъ, коє јој Попеч. Просвѣщенія у томъ смотренію предложило: „Бли цѣли сходно у обзору школски обстоятелства нашіи да се што скоріє педагогическо заведеніє єдно оснує, и ако є, каквимъ бы начиномъ, узевши у призреніє духъ и станиѡ просвете народа нашегъ, таково заведеніє устроити требало.“ Комиссія є єднодушно рѣшила да є то заиста врло нужно, нити о томе може бити сумњѡ, и да є то єдино средство коимъ се общепользна понятія и знаня народа нашегъ распрострапити и умножити, и у срце и духъ нѡговъ честита начела како нравствено — религіозна тако и общтинско — грађанска улици могу. Што се самога начина устроєнія тиче, комиссія є дала миѣніє, да бы се заведеніє ово морало устроити гдигодъ у средини самога народа, на пр. у Крагуєвцу; да бы у томъ заведенію морали сви питомцы за садъ имати о правителственомъ трошку квартирѡ, рану, огревѡ, пранѡ и цело наставленіє; далѡ заведеніє ово требало бы снабдѣти са три професора, катихети и учитель црковногъ пѣнія у заведенію овомъ, могао бы бити тамошњи єданѡ за то найспособни свещтеникѡ; питомцы учили бы све нарочито за учитель нужноє и у оваковимъ заведевіама редовно предписанє предмете, а осимъ тога и основе разумне польске економіє; сваки питомцацъ морао бы наипре съ добрымъ успѣхомъ свршити основне школе и полугимназію, сваки питомцацъ при ступанію у заведеніє морао бы имати најманѡ навршени петнаєсть година; теченіє цело трајало бы крозь три године; сви питомцы морали бы се обвєзати, да ће за неколико опредѣлени година учительско званіє одправляти, и правительство морало бы се старати, да они кои заведеніє ово сврше, и общтый испытѡ съ добрымъ успѣхомъ положе, буду одма после свршетка ухлѣблѣни. — Затимъ є почастна комиссія, која є две читанке Г. Ф. Христића прегледала, дала изясненіє своє комиссіи да є дѣло ово тако цѣли сходно, за наставленіє израђдено, да ће оно прєлазећи по степену одъ најлакшій и најобичниј понятія, све къ тежимъ и вышимъ, развіаюћимъ се способности-

ма и душевнымъ силама малы ѣака, добро одговарати, и да ће у нѣима најчеститѣ мысли и начела о Богу, о свету и о любви према ближиѡму и према отечеству пробудити и укоренити, а заєдно и сва пользна знаня на лакъ и пріятанѡ начинѡ сообщити їмъ. Комиссія є школска одобрила дѣло ово и спровела Попечителству съ тымъ миѣніємъ, да ће се не само у основнымъ школама съ ползомъ и успѣхомъ предавати, но шта выше, да ће пользнымъ своимъ поученіємъ о найразниѡмъ предметима, а нарочито о нашемъ роду и отечеству и изванѡ школе читаюћемъ свету много користи принєти. Комиссія є заключила и то да се поменутомъ господину за обе читанке у имє награде 40. дуката цєс. даде.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Енглезка у єдној руди држи саблю а у другој конте, па иде одъ државе до државе те наплаћує вайкадашњи дугове, и тражи по свету кавге као Муса кесеѣи, єрѡ текъ што се оканула Грчке, — задржавши уваћени 100. лаћій — приближила се Лаворну, и тражи одъ Флоренціє неколико миліона флоринти, сбогъ некакви ланѡски рачуна. А међу тымъ поручила є и кралоу неаполитанскомъ да мора платити, све оне трошкове коє є ланє Енглезка имала подпомажући сицилію да се туче противъ нѣга.

— У общте пишу све готово новине да ће Папа предъ Ускрєсѡ на велики Пєтакъ у Римѡ стићи, допратиће га Француске лаће до Чивита-вєчія.

— Француска войска спрема се да полази изъ Рима, и говори се да ће место нѡно заузєти аустриска войска.

— У Паризу променомъ министерства само се єдно слово променуло, єрѡ ономъ старомъ имє є было Баротѡ, а овомъ новомъ имє є Барошѡ.

— У Минхєну одъ некогъ доба води се єданѡ процесѡ сбогъ вєштица. (Кодъ насѡ фала Богу таквогъ процєса јошѡ нїє было.)

— У сєлу Парданію недалеко одъ Темишвара побіо се Срби и Немци сбогъ войводине, и будући да є у томъ сєлу половина Срба а половина Немаца, то су се дуго тукли и то са оружјемъ, гди їй є много мртви и ранѡни было. Войска їй є єдва развадила. Потомъ Срби оду ц. комєсару на тужбу и буду добро примлѡни, а Немци оду на тужбу Маєрхофєру, а онѡ їй отєра.

— У Панчєву у єдној кафани слуга Генєраловѡ пєсово є и ружіо войводство и Србє, но Срби нє буду лєнѡи него га почну тући, на коє онѡ извади ножѡ изъ чизме, и єдногъ рани у прєи а другогъ у бутину, и утечє у кућу Генєралову коя га є текъ на повторитєлно закѣванѡ грађанске власти морао предати.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 23. Марта.

Цѣна 6 годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

НА ГРОБУ ЗОРИЦЕ.

Песно тужна, али сладка,
Увенуто мое цвеће!
Песно тужна буди кратка,
Ер' те нико читат' неће.

У краткоћи изли чувства,
Пайтайније изли мысли;
Што немогу казат' уста —
Томе толмач' песно ты си.

Любіо самъ тужна песно,
Мога срца многе вредне.
Любіо самъ, али любљенъ,
Тек' было самъ я одъ едне.

Ни те едне више нема
Ево видишъ овде лежи,
Ню покрива ладна стена,
Јо песно, бежи — бежи.

Са собомъ е све однела
Кадъ се са мноомъ разтавила.
Само тебе тужна песно,
Да ме тѣшишъ — оставила.

П И С М О.

ЦАРА ЮСИФА П. СВОМЕ ПОСЛАНИКУ У РИМУ,
КАРДИНАЛУ ХРЦАНУ ГОДИНЕ 1781.

Господинъ Кардиналъ!

Одъ како самъ на тронъ ступіо и прву круну
света носимъ, учиніо самъ философію за законо-
дательку мога царства.

У слѣдству нѣне Логике Аустрія не другій
видъ добити, властъ улема ограничиће се и царска
права добиће опетъ свое пређашнѣ уваженіе.
Нуждно е да я неке ствари изъ круга вѣрозакона
уклонимъ, које никадъ тамо принадлежале нису.

Будући да я суевѣріе и садукее презиремъ, то
ћу мой народъ одъ тога да ослободимъ. У той на-
мери одпустаћу калуђере, нѣіове манастире укину-
ћу, и подчинићу їй владыкама нѣіовы окружія.

У Риму казаће се, да е то диранѣ у права бо-
жія; я знамъ, да ће се гласно повыкати: Паде ве-
ликолѣніе израила, тужбе ће се о томе подизати,
да я народу нѣгове катедре одузимаю, и између
понятія о догми и философіи границу повлачимъ, а
іошть више ће се озлоедити, кадъ я све то преду-
зmemъ, одъ слуге слугу божія одобрения на то и не-
имаюћи.

Мы имамо овимъ стварма благодарити за па-
деніе духа човечіегъ. Никадъ неће служитель олта-
ра допустити, да га држава онамо упутити, кудъ онъ
управо принадлежи, кадъ му она никакво друго за-
ниманіе, осимъ едногъ евангелія неоставля, и кадъ
законима предупређуе, да синови Левини са чове-
чїимъ разумомъ монополъ неводе.

Начела монашества починюћи одъ Пахомія па
све до наши времена была су умной светлости са-
свимъ противна; она долазе одъ высокопочанія свои
основателя до самогъ обожаваня тако, да мы у нѣи-
ма виделисмо, гди израїлтїани опетъ оживише, кои
су на Витлеѣмъ пошли, да се златной телади кланяю.

Ова крива понятія религіе распростреше се
на простъ народъ; онъ више Бога не познае, и на-
да се свему одъ свои светаца.

Права владическа, коя ћу я опетъ обновити,
мораю начинъ мышления народа одъ части преобра-
зити; я ћу учинити, да простомъ човеку место ка-
луђера мирскій свештеникъ, место романа одъ о-
влашћены людїи Евангеліе, а у разлики религіе
нравственность проповеда.

Я ћу се о томъ постарати, да зданіе, које самъ
за будућность подигаю, постоянно буде. Главне су
семинаріе разсадниці за мое свештенике, душепо-
печители, кои се у нѣима образую, носе са со-
бомъ очишћенъ духъ у светъ, и у мудрому наста-
вленію приобштаваю га народу.

Математикомъ довела га е до тога, да му руке нигда мировале нису чертајући еднако математичке фигуре, шта више и у самомъ купатилу чинио е онъ то на собственомъ зеитиномъ намазаномъ тѣлу свомъ. Учитель нѣговъ био е Канонъ изъ Самоса. Архимедъ жеднећи за наукомъ учини путъ у Египетъ и посѣти варошъ Александрију, која е збогъ наука у то време у цвету и на гласу была; овде е онъ различита покушениа у науци и знанју нѣговомъ чинио, која су тако рѣши предвѣстници снажногъ нѣговогъ духа была. — Стародревностъ не може намъ никогъ другогъ показати кои бы у геометрији или Земљемѣрију и Механики тако искусанъ био као Архимедъ. Онъ е те науке са врло важнимъ изобретенима обогатио, којима се сваки чуди ти мора. Заиста невѣројатна бы намъ се нѣгова знанја чинила, кадъ небы довољногъ и истинитогъ сведочанства о томъ имали. Овде се у кратко само наведе: Архимедъ кои е по некадъ са краљемъ разговоръ водио, улучи прилику да свое знанъ краљу покаже. Онъ докаже краљу даће са маломъ силомъ сваки тереть био овай ма кое тежине са места кренути. Краљ заште доказателства; Архимедъ даде таки еданъ велики бродъ на суво извући, обтеретига и са людма толико напуни, колико е исти бродъ сместити могао; после почнега помоћу едне машине себи са таковомъ лакошћу привлечити да е на то само едну руку, која е машину крећала, употребио. Доказателство е дакле было очевидно краљ о свему што е видіо убеђенъ; наложи Архимеду да му различна орудія за ратъ справи, кся бы како за обрану тако и за нападањъ служити могла. Све ово приведе онъ у дѣло.

Такође први е Архимедъ између стари био, кои е то правило у Идростатики поставіо, да замочено тело у какву течностъ толико одъ свое тежине у течности изгуби, колико е тежина течности, у подобномъ обвитку истогъ тѣла. Архимедъ е случајно до тогъ важногъ правила дошао. Краљ Хиеро да едну круну одъ чистогъ злата начинити; посумня се за тимъ да ние златаръ какавъ дометакъ одъ другогъ метала у круну додао, и тако наложи Архимеду да онъ пронађе средство како бы се превара златара одкрити могла. Архимедъ разреши овай задатакъ у купатилу; онъ осети кадъ у купатилу уђе, да ногомъ и рукомъ у води долеко лакше мицати може него изванъ воде, и тога наведе на оно горепоменуто правило Идростатике. Онъ е се тако силно при изобретенију томъ обрадовао, да е го нагъ изъ купалишта изтрчао и викајући „нашао самъ нашао самъ“ кући дошао.

После смрти краля Хиеро, синовацъ нѣговъ Хиеронимъ ступи на престолъ. Владѣніе овогъ злоудуногъ намѣстника было е грозно и тиранско. Римляни, кои су саюзъ са нѣговимъ стрижемъ имали, гледали су да и съ њиме обнове; но овай примивши поругателно римске посланике, саюзъ прекине и приљуби се картагиняныма. Но скоро буде овай

грозни тиранъ убиенъ. Наслѣдници нѣгови давали су еднако повода незадовольству Римляна, и тако ови имъ ратъ обяве, и подъ управлениемъ вожда Марцела Сиракусъ обседну, пристаниште освое и већъ машине за освоєнъ на бродовима смештене градскимъ зидовима примичати зачну; но Архимедъ све вештиномъ своіомъ осуєти. Онъ подигне помоћу свои машина све неприятельске бродове високо у воздухъ, и после и пусти тако да су неке одъ њи поразпадаlese а неке на дно потонуле. Не само да е Архимедъ издалека са бацанѣмъ велики стрела много квара римской войсци нанео, него када е се ова градскимъ зидинама приближила, буде са кишомъ одъ сто ока велики каменъ поздравлѣна, кое све машине обсаде поломи, и войнике кудков разтера тако да Марцель принуђенъ буде обсаду у обколѣнѣ (блокаду) преобразити. — Три године дана бранио е Архимедъ Сиракузу место рођеня свогъ. Сва вештина и покушениа предводителя и позната храбрость войника римски, морадше за цело то време вештини едного човѣка подлећи. Едва едануць после три годишнѣгъ усиљиваня и зиђе за рукомъ Марцелу варошъ ноћу кадасу се Сиракузанци одъ светкованя празника Диане одмарали, напасти и освоити, и тако заставши грађане на спаваню, разярени войници римски полете на све стране вароши оставляјући пламенъ и смръть за собомъ. Марцель изъ великогъ починанія справъ Архимеда заповеди войницима да животъ нѣговъ поштеде и да га нѣму жива доведу. Међутимъ Архимедъ са свимъ умислима удублѣнъ седио е на пияци и прегледао фигуре кое е было по песку начинио, правѣћи тако планъ да далъ варошъ противъ неприятеля брани на едануць налети на нѣга войникъ римски, Архимедъ ништъ незнавши шта се око нѣга догађа повикне „неквари ми мое кругове“, на кое разяри се римлянинъ и забодѣ му ножъ у прси и са животомъ га растави. Овай несретни догађай яко опечали Марцела; за показати пакъ свое почитаніе према Архимеду и после смрти, да торжественно погребстига и памятникъ му подићи, на овомъ памятнику изображенъ е био обручъ (cylinder) у комъ е стајо земни Шаръ. Ово е био означай главногъ, Архимедомъ изобретеногъ правила у Стереометрији. Да е практична Механика у време Архимеда такође нова наука была, види се изъ тогъ, што е Архимедъ, видећи какве му услуге махенические силе чине, но непознавајући границе ови, съ найвећимъ одушевљениемъ за механику рекао: „Да бы онъ целу землю помоћу свои машина обрнуо, кадъ би изванъ землѣ едну постоянну точку имао, на кою бы се одупрети могао.“

М. А. Сивинъ.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Школска комисія у последнѣмъ свомъ засѣданію занимала се са прегледанѣмъ земљописа Србіе

за основне школе, коє в Г. Гавриловићъ саставіо, и такође и земљописъ евр. турске написао є поменутиъ господинъ, кои ће се узети у прегледанъ.

— Чуємо приватно да су слѣдуюћа лица су-дейске струке постављена: ГГ. Стойча Ивановићъ за Секретара Апел. I. од. — Андрија Стаменковићъ за Столонач. Апел. I. од. — Яковъ Димшићъ за Секретара Врховногъ Суда — Матија Матићъ за Столонач. Врхов. Суда. — Светозара Давидовића за Члена Варошкогъ Суда. — Владимира Богдановића за Секретара Варош. Суда. — Сава Груиовићъ за Секретара Суда Окр. Беогр. — Милићъ Лукићъ за I. Писара Суда Окр. — Петаръ Маринковићъ за II. Писара Суда Окр. — Миладина Радойковића за I. Писара Суда Варош. — Ђорђа Николића за млађегъ Писара Суда Варош. — — Михаила Ђирића за млађегъ Писара Суда Гургусовачкогъ. Миленка Тимића за млађ. Писара Суда Ягодинскогъ. — Бараковићъ премешта се за члена Суда Пожаревач. — а Караматићъ за Члена Суда Окр. Ђуприскогъ. — Стоянъ Симићъ поставл. за Канцелисту Попеч. Правосудія.

— (Изъ мон. Каленића.) Ланьску писанию изъ Окр. Смедеревскогъ, кою су благоч. христіяни усредствовали подарити Монастиру Каленићу, и коя се састојала изъ 3974. гроша чар. по одобренію архидієцезалне консисторіє хтели смо еданъ дућанъ при манастиру подићи, но по пречой потреби обратили смо исту суму на 50. хил. ћерамида, и 10. хил. цигли за друга монастирска зданія. А овогодишню писанию изъ Среза Темнићскогъ и вароши Ягодине састоећу се изъ 1773. гроша чар. съ одобреніємъ исте консисторіє желимо употребити на едну воденицу зовому Прскаю. За кою милостиню съ целымъ братствомъ приносимо Богу топле молитве, да Богъ дарує приложницима плодъ, родъ, животъ, и да имъ сваки трудъ благослови. **Ө.**

— Изъ Зайчара опетъ намъ явля дописатель едно редко появленіе. У селу Вражогрицу близу Зайчара измеренъ є еданъ ованъ и быо є тежакъ 80. ока. Дописатель о томе чудноватомъ овну, явля да му има три године, но ми га молимо да цело лично описаніе изволи намъ послати, и онда смо у станю явити дами кодъ насъ има тежін. — Други дописатель опетъ изъ исогъ места явля намъ да су у планини кодъ села Злота убили едного медведа коме є кожа 12. стопа дугачка а 8. широка, и явля да се величани тога медведа выше чуде него ли белой лисицы.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Политика у целой Европи подобна є времену Марта месеца, кадъ се часть наоблачи и стущ-

ти, као да ће Богъ зна какавъ кіаметъ навалити, али за неколико минута, па засія сунце; а часть лепо и ведро па на еданъ путь смркне се дуне ветаръ и почне снегъ — тако є са политикомъ данашиньомъ. Еданъ данъ добиємо такове новости по коима мысліо бы человекъ, да ће за неколико дана бити цела Европа у рату и пламену, другій данъ опетъ сасвымъ другчіє, и нигди неможе да нађе човекъ икакавъ знакъ немира. О Грчкой ствари іошть се нїє свршило, и по свой прилицы мора ће платити енглезкой што иште, почемъ то и други покровители одобраваю.

— У Бечу почео є курсъ банки врло падати, чему є узрокъ триумфъ соціалиста у Паризу.

— Медаковићъ отишао є у Бечъ да извади дозволенъ да може издавати Напредакъ, и продавати, безъ икаквогъ узрока, секвестиране кнѣиге.

— Аустрія іошть еднako недопушта преносити у Србію никакву гвожђарию, а съ тымъ се трговина нашої велика штета наноси. Правительство наше у слѣдству тога, чини и чиниће све могуће кораке, да бы трговина опетъ дошла у свой првй токъ. — Узрокъ є той забрани, постоявше пытанъ о бегунцыма и сада о новымъ заплетыма, и могућность рата. Но мы смо сигурни да Турцы у ратовыма нетуку се съ косама.

— Многи трговцы изъ Београда отишли су у Бечъ и Пешту по еспапъ, а такође изъ окружни места трговцы долазе све гомилама у Београдъ, ово пролеће обриче већу живость у трговини, премда сбогъ несигурности мира по великимъ варошима стои еспапъ на цени.

ПРЕЋЕ ОБЯВЛЪНЕ КНЪИГЕ.

„НАПОЛЕОНЪ БОНАПАРТА“

и

„ДВАДЕСЕТЪ И ДВЕ ПЕСМЕ“

Већъ су са свимъ готове, и могу се добити: у читалишту и у дућану г. Петра Лазаревића кнѣиговеца сниже Варош-Капиє. Прва за 6. гроша а друга за 4. гроша, но кои обадве у еданпутъ купи, добы ће обе за 8. гроша.

ГГ. скупительима изъ окружны мѣста, послаће се чимъ добиємъ прилику, а молимо сваку прилику за коє окружно мѣсто да намъ се пріяви, и доби ће по еданъ екземпляръ одъ обе за свой трудъ. Некима у оружія већъ смо послали.

— Што се овай листъ овако задоцнио нїє кривица учредника.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 30. Марта.

Цѣна 6 годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ПЛАНДОВАНЪ.

Съ яганьцѣма пландовала
Край потока студена
Подъ зеленымъ виткымъ боромъ
Лепа Яна румена.
Поредъ нѣ е ягнѣ младо
Съ рожчиѣма злаѣнымъ,
Съ вратомъ цвѣѣа шаренога
Венцемъ лепо кибенымъ;
Изъ руке га наранила,
Па га мази, милуе:
„Душо моя, злато мое,
Како лепо мируе!“
Гледало е момче младо,
Па запева: „ой! ой! ой!
Срце, Яно, изъ недара!
Куд' те сломи бабо твой,
Да с' пребіяшъ по горицы
Тако млада зелена?!
Но ты прими мене, душо,
Место стада малена;
Я ѣу т' быти іошъ верніи
Него твое ягнѣ то,
И волети него майку,
Нег' цареве благо сво!“

М.

ПРЕДЛОЖЕНІЕ.

ЗА ПОВОЛШАНЪ ТРГОВИНЕ, ЗЕМЛѢДѢЛІА, СКО-
ТОВОДСТВА И СВАКЕ СТРУКЕ РАДИНОСТИ, У
НАШЕМЪ ОТЕЧЕСТВУ:

У нашемъ отечеству, найвеѣи е, а готово и
едини производъ, свинѣпашество; Но овај произ-
водъ недоноси никакву *праву* ползу нашемъ наро-
ду, осимъ година кадъ жиръ роди; ербо онъ немо-
же млаѣе свинче продати, докъ му найманѣ три
године nebude, а за ове три године, онъ на то свин-
че толико у рани потроши, колико и свинче вреди,
а кадъ-кадъ и више, слѣдователно само е за рану,

и то после три године, новце узео, а свинче му
отишло бадава, и тако иѣ се ни найманѣ ползовао
за дангубу свою око нѣга, за коѣби време могао,
радеѣи што друго, себи лепу ползу прибавити, а
сверху тога кадъ-кадъ долази и цркванѣ свиня,
коѣ му іошъ више одъ нѣи ползу умалява. Осимъ
тога, свинѣ тако прериваю землю, да неможе ни
трава по нѣой да расте, и друга марва неналази
себи пашу, и зато е люди манѣ и пате, слѣдова-
телно свинѣ препятствую умноженѣ говеди, коня
и оваца.

По овому изишло би рѣшеніе, да се свинѣ за-
тру кадъ толику штету праве а никакве собствен-
не ползе недоносе; Но то се неможе, и нетреба
нипошто чинити, докъ се народу неотвори путъ,
да онъ може свою рану продавати у натури, и за
ню сваке године новце узимати, паби онъ онда и
самъ затрѣо свинѣ, крозъ коѣ е до садъ само свою
рану продавао а за нѣи ништа недобиѣао.

А да би се то постигло, треба начинити добре
и уредне путове преко планина, на границе одъ
све четири стране отечества нашегъ тако, да се-
лякъ може возити на своя два вола 800 ока у ме-
сто што садъ вози само 250, и путовати за петъ
дана, у место што садъ путуе 15 дана, па бы онъ
онда свою ползу увидіо, и баталію патенѣ свиня, а
приватіо се болѣ землѣдѣлія, и патеня говеди, коня
и оваца, коѣ бы му све болу ползу приносило не-
го до сада.

Ови путови по момъ миѣнію, треба да буду,
еданъ између Пожаревачкогъ и Ћупріскогъ окру-
жія преко планина, на Милановацъ и оданде на Бр-
зу паланку, други одъ Карановца преко планина на
Рашки карантинѣ, треѣи одъ Београда до Раче на
дрини, а четврти одъ Београда до Нишке границе,
кои е веѣъ скоро и готовъ. После да се таковимъ
путовима союзе међу собомъ све главне вароши
своіо окружія. А наипосле да остане да се свако
село союзи съ овимъ окружнимъ путовима, а чрезъ
то и сва између себе, паѣе после быти свако се-
ло союжено са сзима великимъ путовима на коју

страну оће да иде. А донде мучиће се јошть до о-
кружни путова, кадъ е велико блато.

Ови путови осемъ поменуте ползе, принелиби
велику користъ и нашимъ гвозденимъ рудокопняма,
еръ бы се чрезъ нѣи сваке сорте гвозђе наше из-
носити могло, као што ће се у нѣима правити сва-
ке струке алата, судова и прочи потреба, и одъ
ливеногъ и кованогъ гвозђа, и отворио бы се путь
за пролазне еспапе како изъ турске за аустрију та-
ко и одунудъ за турску коѣби нашої земљи тако-
ђеръ велику ползу приносило, а осемъ ови изникле
бы онда и многе друге коѣ намъ садъ непознате
нису.

Кадъ бы пакъ и порта отоманска, направила
таковый путь одъ Новогъ Пазара до Скадра, коѣ се
зове на адријатическо море, съ коимъ бы се нашъ
одъ Рашке соединію, онда бы ми наше производе
управо на оно море могли износити, коѣ бы была
неисказана полза, а и то може лако быти, што е
Г. Петроніевићъ о тому већъ и говорио са садаш-
њимъ Садразамомъ ч. Решидъ-пашомъ, и у овомъ
случаю, половина влашке, ако не сва овуда бы
проносила свое важніе производе на адријатическо
море, и небы іѣи више шила дунавомъ и преко
црногъ мора, еръ би іѣи овуда неисказано прече бы-
ло, и само бы најѣтніе производе досадашњимъ
путемъ износила, и оне кои неиду далъ одъ Цари-
града и нѣгове околине.

Може быти да ће ко помислити, ето намъ Са-
ве и дунава, па зашто садъ непродавсе наша ра-
на за море и овимъ у Европу. Ово зато небива,
што лађе мораю пролазити крозь два ѣердапа, па
е чрезъ тога скупъ навлумъ, и зато при ѣтнѣи
рани мало остане селяку за рану, а овако, кадъ
сваки ондесе свою рану на Брзу Паланку, онда е
прода пошто и власи съ оне стране, а самъ ю во-
зи, кирија га ништа некошта, коѣ се Савомъ и Ду-
навомъ платити мора, и сваки ће човекъ макаръ изъ
когъ места па даже и изъ Шабца пре однети свою
рану на колима у Брзу Паланку, него Савомъ и
Дунавомъ на лађи. Было е пређе мнѣнія, да очи-
стимо и мораву за пловитву, но припоменутимъ
путовима ни то не би значило башъ ништа. Ербо
како нѣе полезно возити рану Савомъ и Дунавомъ
у Брзу Паланку, онда и плавитва мораве была бы
са свимъ бесполезна, ербо за Смедерево и Бео-
градъ, опетъ бы рана одъ свуда пре долазила на
колима овакимъ путовима, него моравомъ и дуна-
вомъ, особито кадъ се узме у призрѣніе возенъ на
колима до лађа и изъ лађа до магаза, и товаренъ
и растоваренъ на лађама.

Наравна стваръ, да се оће на ове путове ве-
лики трошакъ. Но я съ поверенѣмъ смемъ рећи,
да бы нашъ народъ радо притекао съ новцемъ у-
помоћъ, за оваково предпріятіе, ербо е већъ осе-
тію ползу и олакшанъ одъ оваки путова, текъ одъ

ово мало што іѣи већъ готови имамо, и да прави-
тельство у тому предпріятію не бы никакву недо-
скудицу осећало.

КАКО СЕ ГДИ ГОВОРИ.

У *источномѣ* се нарѣчію овай слогъ (кои се у
славенскомъ пише са *ѣ*) изговара као *е*, н. п. *вера*,
селе, *колѣно*, *дѣдъ*, *дѣвойка*, *дѣте*, *сѣно*, *бѣло*, *лѣпо*,
несам. *смиѣти* се *жѣлѣти*, *волѣти*, *видѣти*, *вртѣти*,
гдѣ, *овдѣ*, и т. д. Овако е у многіемъ рѣчима и у
данашнѣму Славенскомъ езику *е*, мѣсто *ѣ*, н. п.
песокъ *млеко*, а особито послѣ *р*, н. п. *врѣмя*, *пре*
(прекрасный), *предъ*, *престолъ*, и т. д.

У *западномѣ* се изговара свуда као *и*, н. п. *ви-*
ра, *сѣме*, *колино*, *дидъ*, *дивойка*, *дите*, *сино*, *било*, *ли-*
по, *нисамъ*, *сиѣти*, *смиѣти* се, *жѣлѣти*, *волѣти*, *видѣ-*
тити, *вртѣти*, *гди*, *овди*, и т. д.

У *южномѣ* пакъ изговара се одъ више руку:

1. Гдѣ се у *источномѣ* и у *западномѣ* на
овиѣмъ слоговима гласъ не отеже (него или се
изговара општро са знакомъ *и* или *ѣ*, као н. п.
сѣница и *сѣница* *die Maife*, и *сѣница* и *сѣница*
die Raube, или само полако безъ икакога акцента,
као н. н. *ѣверити* и *ѣверите*), ондѣ се изговара као
ѣ, н. п. *ѣра*, *сѣме* *пѣвати*, *цѣтѣти*, *бѣжати*, *сѣница*,
ѣверити, и т. д.

2. У овомѣ догађаю кадъ е овай слогъ послѣ
д, *л*, *н*, и *т*, онда се свуда (као и у Славенскомѣ и
Рускомѣ езику што ми читамо) претвери *л* у *лъ*, а
н у *нь* (н. п. *лѣто*, *нѣдра*), а по многіемъ мѣстима
(као н. п. у Херцеговинѣ и у Црној гори) *д* у *ђ*, а
т у *ћ*, н. п. *ђедъ*, *ђевойка*, *ђѣци*, *виђѣти*, *овђе*, *онђе*,
врђѣти, *лѣђѣти*, *ћѣрати*, и т. д.; по некиѣмъ пакъ мѣ-
стима, особито къ западу (као у Дубровнику и у
Босни — особито по варошима) ова се два слова
не претвараю, него се говори *дѣдъ*, *дѣвойка*, *дѣца*,
видѣти, *овдѣ* *ондѣ*; *вртѣти*, *летѣти*, *тѣрати*, и т. д., и
за ово могло би се рећи да е грађански или гос-
поски говоръ южнога нарѣчія, кои ми велимо да
би требало узети за књижевни езикъ у свему на-
роду нашему.

3. Послѣ *р* изговара се у овомѣ догађаю као
е, н. п. *предъ*, *преко*, *претопити*, *срећа*, *врећа* *ждре-*
бѣта, *ястребови*, и т. д. Истина да самъ я у Трши-
ћу јошть у дѣтинству слушао *рѣчитъ*, *грѣшникъ*,
грѣшница, али у Дубровнику и у Црној гори го-
вори се *грѣшникъ*, *грѣшница*, и т. д. Овако су и
Руси у данашнѣму Славенскомъ езику на овакиѣмъ
мѣстима пометали *е* мѣсто *ѣ*, као што е мало прие
напоменуто.

4. Гдѣ се у *источномѣ* и у *западномѣ* нарѣчи-
ю на овиѣмъ слоговима гласъ отеже (са знацима

или *и*), ондѣ се свуда изговара као *и*, н. п. *диете* *сиено*, *бисло*, *лиепъ*, *ниесам*, *риечъ*, и т. д.

Тако се по овиемъ правилама говори, кое мно-
ги наши књижевници јоштѣ никако не могу да ра-
зумију, н. п. *диете* и *дѣтета* (или *ѣтета*) и *дѣца* (или
ѣсца), *лиепо* и *лѣпше* и *лѣпота*, *врисме* и *времена* и
временитъ, *сиено* и *сѣнина*, *прелазити* и *привлазъ*,
претопити и *привтопъ*, *преварити* и *приввара*, и т. д.

Као што се каже да никакога правила нема
безъ изнимке, тако се и противъ овога правила на-
лази неколико риечи у којима се слогови изговара-
ју као *е* мѣсто *и*, и то *е* у род. мн. кодъ онихъ
риечи кое се у именит. изговарају са *е*, н. п. *дѣло*
дѣла, *мѣсто* *мѣста*, *вѣра* *вѣра*, *здѣла* *здѣла*, и т. д.
Ако би се нашла јоштѣ која риечъ да се гдѣ у и-
менит.: овако изговара, у оној не би нико погреш-
ио кадѣ би написао *и* мѣсто *е*.

5. Предъ самогласниѣмъ словима и предъ *и* (по
Славенскомѣ предъ *я* и *ю*) изговарају се као *и*, н.
п. *виати*, *сиати*, *слиати се*, *Биоградъ*, *изио* (*изела*),
видио (*видѣла*), и т. д.

Кадѣ помислимо да сваки књижевникъ зако-
на источнаго зна или да *мора* знати гдѣ би по Сла-
венскомѣ езику валяло писати *ѣ*, а тако сваки књи-
жевникъ закона западнаго да зна или да *мора* зна-
ти гдѣ би по доякошнѣму писану многихъ валяло
писати *е*, а узъ то сви да знаду или да морају зна-
ти съ какиѣмъ се гласомъ која риечъ у народу из-
говара, онда се слободно може рећи да *сваки* од-
нихъ безъ икакога ученя може знати не само како
се која риечъ по јужномѣ нарѣчию изговара, него
и у онихъ риечима гдѣ се *ѣ* или *е* изговара као
и, на коѣму *е* слову и какавъ акцентъ, н. п. по
Слав. *лѣкъ*, по источ. *лекъ*, по запад. *ликъ*, а по јуж.
лиекъ; тако Слав. *лѣчити*, источ. *лечити*, запад. *ли-
чити*, јуж. *лиечити*: тако гдѣ *е* годѣ у источномѣ
нарѣчию на *е* и у западномѣ на *и* знакъ *ѣ*, ондѣ *е* у
јужномѣ оштри (*ѣ*) на *и*, а гдѣ *е* у источномѣ на *е*
и у западномѣ на *и* знакъ *ѣ*, ондѣ *е* у јужномѣ мало
слаби (*ѣ*) на *е*.

Осимъ назначенихъ овдѣ мѣста јоштѣ се у ју-
жномѣ нарѣчию изговара *и* (мѣсто *и* у оба два дру-
га нарѣчја): 1) у имена прил. и у мѣстоим. која се
као и она скланяју, у род. мн., н. п. *добриехъ*, *на-
шивехъ*, *овивехъ*, и т. д.; 2) у овихъ риечи мушко-
га и среднѣга рода у твор. ед., и дат. твор. и сказ.
мн. сва три рода, н. п. *добриемъ* *човѣкомъ*, *дѣтетомъ*,
добриемъ и *добриема* *людима*, *женама*, *селима*. и т.
д. У нашіѣмъ народниѣмъ пѣсмама јужнаго нарѣчја
гдѣ *е* одъ ова два слога валяло начинати еданъ,
ондѣ се на пређашњиѣмъ мѣстима изоставља *и* па
остае *е*, н. п. *дѣте*, *гнѣздо*. *бѣло*; у овихъ пакъ па-
дежима изоставља се *е* те остае само *и* по изгово-
ру другихъ нарѣчја, н. п. *овихъ*, *тихъ*; а и у го-
вору по најјужниѣмъ крајевима (као н. п. у Дубров-

нику и у Црној гори) кадѣ би ко рекао н. п. *до-
бримъ*, *добрихъ*, *добрима*, не би било ништа особи-
то; за то я мислимъ да би књижевници кои би во-
лѣли у овомѣ не држати се јужнаго нарѣчја, мо-
гли (за садѣ, докѣ се не би што друкчиѣ у дого-
вору одредило) и у прози писати или само овако
добримъ, *добрихъ*, *добрима*) или миешати и едно и
друго (*добримъ* и *добриемъ*, *добрихъ*, *добрима* и *до-
бриема*) као н. п. што се говори и пише *могга* и
мога, *моге* и *молу*.

Вук. Стеф. Караџић.

ДАФНИСЪ И КЛОЕ.

(Идила изъ Геснера.)

Вечернымъ црвениломъ быяше небо покриве-
но, кадѣ *е* Клоѣ са своимъ Дафнисомъ држећи се
за руке, къ жубореѣмъ потоку, у усамлѣне цбу-
нове дошла; но ту већъ сеѣаше Алекса; красанъ
младић. Любавъ небыяше јоште у нѣговымъ пр-
сима пробуѣна. „Здравъ ми буди, за любавъ ништ'
незнајућий младићу!“ проговори Дафнисъ. „Можѣ
ти *е* већъ дѣвойка каква срце умекшала, кадѣ та-
ко усамлѣне сѣнке тражишъ; ерѣ залюблѣни радо
усамлѣна места траже. Я самъ дошао съ мојомъ
Клоіомъ овамо; у тихомъ шумняку оѣмо срећу
любави наше да пѣвамо.“ Тако говорахъ онъ, и
притисне руку дѣвойке на своє прси. „Оѣнешъ ли
и ты да слушаѣмъ Алекса?“

Алекса. Никаква дѣвойка нѣ ми срце умек-
шала. Дошао самъ овамо да видимъ како красно
вече брегове румени; но радо ћу послушати пѣва-
нѣ ваше; пріятно *е* при сумрачку лепу песму слу-
шати.

Дафнисъ. Оди Клоѣ! седимо овде покрай нѣ-
га на зелену траву; пѣваймо песму едну; я ћу пѣ-
ванѣ твоѣ съ мојомъ фруломъ пратити. А ты А-
лекса, ты си добаръ свирацъ; ты съ твојомъ фру-
ломъ моѣ пѣванѣ спроводи.

„Я ћу га спроводити,“ рече Алекса. Садѣ
седну сви на зелену траву, и Дафнисъ почне овако:

Дафнисъ. Чуй тиха долино, и вы листнати
холмови! Ни еданъ пастырѣ нѣ тако срећанъ као
я, ерѣ ме Клоѣ моя любѣ. Она *е* любка као рано
јутро, кадѣ се сунце иза брега мало по мало появ-
люѣ онда, онда се свакиъ цветакъ весели, а птице
му на сусрѣтъ певају, и по виткимъ гранама весе-
ло скакутајући, росу съ листића обालю.

Клоѣ. И мала се ластва радуѣ, кадѣ се изъ ду-
бокогъ зимногъ сна пробуди, и красно пролеће у-
гледа; она скакуѣ онда по врбовымъ границама,
своѣ узхиѣнѣ брежульцѣма и долинама саобщита-
ва, и виче: другарице! пробудѣте се, пролеће *е* до-
шло; — но я самъ много усхиѣненія јоште, зато,
што ме Дафнисъ любѣ, па и я другарицама моима

говоримъ: много е слађе нег' и само долазеће пролеће, кадъ насъ добродѣтельный младићъ любви.

Дафинсь. Лепо е кадъ на удалѣннымъ брежульцыма стада крозь тавне цбунове тамо амо тумарую и блуде; — но лепше е о Клоіо, кадъ ти свѣжій цвѣтныи венацъ мрке косе твоє краси. Лепо е ведрогъ неба плаветнило, но лепше е црно око твоє, кадъ се на мене любко осмеює. Да, мила Клоіо, тебе я выше любимъ него рибе бистро езеро, много выше него шева ютрєный воздухъ.

Клое. Кадъ самъ се єдногъ у тихомъ езеру огледала, ахъ, уздисала самъ тада, говорећи у себи; были се Дафнису, наиболѣмъ пастыру, допасти могла? Међу тымъ ты си иза мойй леђи' стаю, и цвеће преко главе мое у воду бацао, тако, да е ликъ мой у трептећимъ круговима воде изчезнуо. Уплашена обазрела самъ се тада, опазимъ тебе и узданемъ; а ты ме онда на прси твоє притиснешъ; — ахъ! повикао си: богови су свидѣтели, я те любимъ Клоіо! — Ахъ, повикала самъ и я онда: я те любимъ Дафнисе, выше него пчеле цвєтъ на дрвима, много выше него цвеће ютрєню росу.

Дафинсь. О Клоіо! кадъ ми са сузнымъ окомъ, и са обгрявлющомъ мишицомъ твоіомъ кажешъ: Дафнисе, я те любимъ; — ахъ, онда я погледъ мой крозь тавне сѣнке дрвећа у сїаюће се небо управимъ. Богови! уздишући, говоримъ тада, како вамъ за срећу мою благорарити могу, што сте ми Клою поклонили! па онда паднемъ іой я на прси нѣне, и заплачемъ се, а она ми сузе съ ока мога полюбцыма утре.

Клое. Да, и онда ти я сузе любви съ ока твога полюбцыма моима утиремъ. Али іошть грозніє сузе потеку мени изъ очію и помешаю се съ твоима. Дафнисе! Узданемъ тада. Клоіо! узданешъ и ты, — и єхо намъ се на уздисає наше одзива. Стада крѣпи млада пролећна трава, — лађане сѣнке опоравляю при несносной полудневной жаркости; — но мене о Дафнисе, ништа тако не крѣпи, као кадъ ми любка уста твоя кажу, да ме любишъ.

Тако су пѣвали Дафинсь и Клое. Срећна дѣцо! проговори Алекса, и уздане. Ахъ, садъ осећамъ, да е любовь срећа. Ваша песма, ваши погледи, ваше усхищеніє о томе су ме увѣрили! — 1845. Ф. Х.

ПРИВРЖЕНОСТЬ.

Єдногъ крало представи се єданъ, кой се радъ было своіомъ приврженосћу препоручити и одна свой говоръ почне: „Мой деда, отацъ и я изгнули смо за ваше величество.“ На кое добіє заслу-

женъ одговоръ: „Е, кадъ сте изгнули, я съ мртвыма немамъ ништа посла, на полъ!“

СВЕТА ОСВЕТА.

Пытали су єдногъ црногорца зашто онъ оће да се освети. „А да како небы“ одговори црногорацъ. „Кадъ осимъ што мы знамо да тако треба, и светый нашъ владика сваке неделъ у вѣрую чита „света освета.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Посредствованъ Француске у енглезко-грчкой препирки, слабо е помогло, еръ стигао е гласъ да енглезка уваћене лаће оће да прода, и тyme да се наплати.

— Овы дана спалѣно е у Бечу на гласїама, гди се обично сваке године спалює, преко 24. милїона фор. сребра у изцепанымъ банкнотама.

— У кралѣвству Неаполитанскомъ само се 33. хиляде люди у затвору налази. Іошть мало па ће се цела земля у тавницу претворити, гди ће краль быти тавничаръ.

— Изъ Беча являю да е се Банъ Ђлацићъ заручіо са графicomъ Софіомъ Штокау у Напаєдлу.

ВЗ Являюћи ГГ. скупительима предупсника, да су већъ и имена предупсника печатана, и да е кнѣига: „Апотеоза великомъ Карађорђу“ сасвимъ готова, принућенъ самъ молити и', да бы ми новце покупили и по пошти послали. Ово чинимъ збогъ тога, што су ми досадъ увекъ *напредъ послане кнѣиге по већой части пропале*, по свой прилицы збогъ тога, што се млоги лакше уписую, него што плаћаю, а скупитель нити може, нити е дужанъ за друге плаћати. Комъ е до кнѣиге, томъ заиста неће тяжело быти, да новце напредъ пошлѣ, кадъ већъ зна, да е кнѣига печатана. Осимъ тога, я свакомъ емчимъ, да ће наскоро кнѣигу добити. Нека ми нико незамери, што ме е искусство на овай коракъ навело. Ко изъ превеликогъ родолюбія често штећує, мора наипосле банкротирати. Врата родолюбія отворена су свакомъ, нити е оно собственость само писателя већъ *целогъ* народа. — Рука руку мїє, а образъ обадве. Видићемо, оће ли остати когодъ съ неумивенымъ образомъ. — Я самъ уписицыма поверовао; надамъ се дакле, да ће и они мени. ГГ. Скупители нека новце за єданаєсту кнѣигу себи задрже, као награду за трудъ, ако бы пакъ хтели кнѣиге место новаца, нека ми у писму своемъ, кадъ новце пошлю, яве.

Б. Малетинъ.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовичъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 6. Априла.

Цѣна в годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

РАЗМЫШЛЯВАНЯ.

Одъ М.

Съ огромне куле храма светогъ
Што тако силно грми гласъ
Сливене тврде масе доле,
Гласъ громкомъ хукомъ пуни васъ?
На скупъ не зове браћу мирну,
Да песмомъ славе Бога свогъ,
Нит' пожаръ сильный срушит' прети,
У пепео зграде града могъ!
Не тутъ нѣ непогода дальна,
Нит' ветаръ таре грозный градъ
Да шумомъ громкимъ упропасти
Тежака плодомъ богатъ раадъ! —
Не прати л' когъ покойногъ тужно
У тамный, ускій, страшный гробъ,
Там', гди е конаць свию желя,
Гди навекъ земный заспи робъ? —
О, слутно страшна, у истину
Как' претвори се нагло ты!
Гле! путь савъ людство закрчило,
А скрушенымъ са срцемъ сви.
Изъ тесны грудй гласъ продире
Претешке туге, жалости;
Пре Бога земногъ, гробу носе,
Садъ сама кожа и кости. —
Ахъ, съ Богомъ среѣнный покойниче!
Та страшна судба чека све,
Юнаке врстне, слабе бедне,
Богате, горде царева.
Почивай тихо покойниче,
Гди тамнымъ крылма трепти ноћъ,
Ужасомъ, страомъ и одбѣя
Одъ гробне грудве сваку моћъ!
Там' брига не достиже црна,
Нит' бледа жалость диже станъ;
Несреће, беде трусъ громовный
Не прати кратакъ, ведрый данъ.
Там' не прсбѣя злобе стрела,
Нит' зависть лютый оштрый зубъ,
Неправде, злата сила страшна
Не руши мира крепкій стубъ.

Там' вечный покой тихо влада
И вечногъ мира блаженъ санъ,
На беде, муке успаваногъ
Не диже съ одра бурный данъ. —
Ахъ земный животъ нѣе друго,
Но страшне смрти вечный трагъ:
Створенъ цело, светъ огромный
Тай мора прекорачит' прагъ.
Да смрти нѣе, небы было
На земљи никадъ живота:
Безъ ладногъ снега, седе зиме
Не цвета Мая дивота.
Подъ тврдомъ коромъ леда, снега,
(Незналца оку вечна ноћъ,)
Сазрева новъ на животъ тайно
Природе стварающе моћъ.
У свету непропада ништа,
Све раѣа с' едно одъ другогъ;
Не животъ, само форму меня
Смртъ закона природногъ.

(Продуженіе слѣдуе)

О ПРЕЗИРАНІЮ СМРТИ.

(Изъ Монтаня.)

Наша се вера нѣе ни на какавъ постояннй те-
мель човеческій ослонила, као на презиранъ смр-
ти. Не само збогъ тога, што насъ умна размышля-
ваня къ томе воде, ерь што бы се страшили стварь
какву изгубити, коя се изгубити, а не ожалити да-
е? но и збогъ тога, што намъ смртъ на различите
начине прети, нѣе ли намъ горе съ тымъ, што ће-
мо се свию начина страшити, него што ћемо еданъ
трпѣти? Нашто намъ бринутѣ се о томъ, кадъ ће-
мо умрети? кадъ се избеѣни неможе. Кадъ е Со-
крату речено: „Тебе су 30 тирана на смртъ осуди-
ли,“ одговоріо е онъ: „а нѣи е природа!“

Каква лудость мучити се съ точкомъ прелаз-
ка къ избавленю одъ свию мука. Као што е рође-
нѣ наше, роѣнѣ свию стварй за насъ было, тако
не исто смртъ свию стварй за насъ, наша смртъ

быти. Збогъ тога е равна лудость плакати, што после сто година нећемо више живити, као, што пре сто година нисмо живили. Смртъ е почетакъ новогъ живота: тако смо исто плакали, тако намъ е исто теготно было у садашній овай животъ ступити, и тако смо исто плакали, кадъ смо старо наше покривало оставили, и кадъ смо кадъ у животъ овай ступили. „Еданпутъ, као ниеданпутъ“ вели пословица. Да ли е дакле разумно тако дуго ствари оне страшити се, коя тако мало трае? Дуго живити и мало живити, збогъ смрти е, све едно. Ђръ дугачко и кратко не мери оне ствари, кое више нису.

Аристотель вели: „На реки Хишпанисъ налазе се мала насекома, коя само еданъ данъ живе. Оно насекомо кое у 8 сатй сјутра умире, умире у својој младости; а оно, кое у вече у 5 сатй умире, умире одъ слабости у старости.“ Ко се одъ насъ не руга, кадъ чуе, да се важность среће или несреће у разлики овы дужина живота полаже? Више или мањ у нашемъ животу, сравнио съ вечносту, или и съ трајнимъ брегова, река, звезда, дрва, или башъ и са самымъ животомъ неки животиня, ние мањ смешно. Али, велите вы, природа насъ на то преморава! Идите изъ овогъ живота, вели вамъ она, као шта сте у нѣга и ушли. Онымъ истымъ путемъ, коимъ сте изъ смрти у животъ путовали, путуйте опетъ, безъ страа и ужаса, изъ живота къ смрти. Смртъ е ваша, часть порядка светскогъ, часть живота светскогъ. Вальда бы сте ради были, да за вашу любовь красну ону свезу стварй нарушимъ? Смртъ е условіе нашегъ сазданя; часть нашегъ собственогъ существа; вы сами одъ себе бежите. Быће е ово, кое уживате, узаймно притяжанъ смрти и живота, трепутаъ нашегъ рођеня, почетакъ е нашегъ пута, кои како къ смрти, тако и животу води.

(Продуженіе слѣдую.)

НАПРЕДАКЪ И НАЗАДАКЪ.

Садашній светъ иде у напредакъ съ великимъ корацыма, у наукама, изображенію, и разнимъ изобрѣтеніями. Коигодъ неиде за светомъ напредъ, онъ остае натрагъ, изгледа спрема нѣга, као сиромаспрема богатогъ, као невѣжа спрема мудрога, и као простака спрема изображеногъ, и съ тимъ долази у сиромаштво и бѣдно станъ. Ако бы на-кавъ майсторъ и сада правіо альине, као што е правіо пре 30 година, небы му ѣй имао ко купити, и остао бы безъ леба, ако бы чизмаръ правіо чизме као пре 30 година небы му ѣй имао ко купити и остао бы безъ леба. Ако бы докторъ остао само при оной науцы што е у школи научіо, а небы дрпіо искусство изъ практике леченя, и небы читао лекарске новине и кнѣге, о новимъ изобретеніями

лекарскимъ, и онъ бы бѣдно живіо съ своимъ лекарствомъ.

Пре 50 година была е Пешта сръбска варошъ, и найвећи трговцы у нѣой были су Сръбљи, а садъ у првой класи нема ни єднога, а врло мало и у ма-нѣой одъ среднѣ а то е све зато, што су хтели о-стати верни своимъ старимъ обичајима, па не само што нису сами тели менати альине по моди, но ни-су хтели ни у свое дућане доносити еспае по мо-ди, кое светъ сваки данъ изобрѣтава, па дођоше Нѣмцы и Евреи, и отворише дућане съ еспаима по моди, а светъ оће моду па одъ нѣи купуе, па они добиваю, а наши остаяше све натрагъ, докъ и не пропадоше.

Я знамъ єдногъ калпакію, кои е правіо кал-паке и добро живіо одъ свога заната, а кадъ ми остависмо оне калпаке и узесмо друге капе, а онъ садъ нема леба да єде, а да е поредъ калпака тео научити да прави и друге капе, онъ бы и данасъ одъ свога заната лепо живіо. А кодъ насъ овде и-ма и неки паметни кои су за светомъ напредъ и-шли, па и садъ одъ свои заната имаю лепу ползу и уживлѣнѣ. На примеръ, терзіе су пре правили женске антеріе и дубета по оной форми. Како се онда носило, а садъ праве неке шкуртсльчице и фистане по моди, а има ѣй кои су научили правити и мушке немачке альине па и они добро живе. Ето како е, ко иде напредъ за светомъ, а ено како е кои се држи све свога старога обичая и заната.

Ово исто односисе и на све классе люди па даже и на царства и на државе у свакомъ отно-шенію. На примеръ, коя се држава стара о изобре-тенію разны оружія и о военномъ искусству, она сва-гда побеђава ону коя остае све при старомъ ору-жю, и при старомъ военномъ искусству, па тако е и у политицы и у дипломации и у свему.

Ко зна, како смо ми стаяли пре 30 година и то сравни съ данашнимъ станѣмъ нашимъ, мора признати, да смо и ми учинили велики напредакъ како у приватнимъ тако и у правительственнымъ отношеніями. Нашъ народъ е сада несравнено бо-гатѣй него онда, нашъ народъ сада не сравнено ви-ше ради него онда, и има више цркви и школа и лепши кућа, има више учени свои синова и кѣри, има свое изображено свештенство, свое уређено правительство, судовое начальничества карантине и штати я знамъ, кое све онда ние было, а тосе зо-ве да е ишо напредъ за светомъ а ние остало на-трагъ. Но требало бы да іоштъ болѣ напредъ ко-рачамо, и могли бы, али намъ оскудѣваю средства къ тому, а то средство зове се новцы. Наше пра-вительство, требало бы да стави народу предъ очи ову потребу, а народъ да му притече у помоћъ съ онымъ средствомъ па да корачамо болѣ напредъ и да неостаемо натрагъ; врбо бы была греота, за наше потомство да натрагъ останемо кадъ смо мо-

гли напредъ ићи. Нашъ народъ или болъ да рекнемъ ми, уживамо сво благодѣяніе свое слободе, мисмо дужни и све потребе и трошкове свога отечества подмиривати, да не остаемо у, сравненію съ другимъ народима онако као што самъ мало више казао за поедине люде.

Читамо у вашой Шумадинки дѣла школске комисіе и допада намъ се яко, а найвише опомену за школу у којој се изображавати учители за нашу децу, но како се чуе да недостаю приходи државни за расходе, а у лежеће новце кои се за сваки случай чувају, не сме се дирати, онда тешко даћемо ту школу скоро видети, а то е штета, еръ колико годъ година е безъ тога прошло, и колико одъ садъ прође, у толико ћемо у тому остати на трагъ одъ други народа, па коме грехъ на душу него нама. Я ћу баръ у толико скинути грехъ съ мое душе што самъ ово напоменуо, а проче ће зависити одъ общегъ договора народнѣгъ. Я мислимъ да бы требало, да начальничества при разрешанію данка на ово опомену народъ, и да његово возраженіе доставе правительству, те да се овой потреби притече у помоћъ, може бити да нестой до народа што те потребе нема, него до правительства, што народу те потребе не предлагае. —

ИСТИНА.

Истина влада на небу, она осветљава землю, усељава правду, и управља светомъ. Она потврђава оно што е ясно, и обясњава оно што е тавно. Њомъ све добродѣтели достижу свое савршенство.

Истина прописуе дужности, одъ кои се нико ослободити не може. Она е новацъ кои увекъ пролази, оризонть кога никакви облацы помрачити не могу, море безъ пропасти, пристаниште безъ кораблекрушенія, цветъ кои нигда не вене.

Истина е подобіе вѣчногъ здравля и вѣчногъ живота. Она е раана увекъ здрава, сунце кое никадъ не залази, месецъ безъ помраченія, врата кои се никако незатварају, путь свима отворенъ.

Истина е уедно исто време постанакъ, вештвеность и средоточіе свою сила. Безъ нѣ, крѣпость бы была слабость; мудрость, продрзливость; умѣренность, лишавање; правичность, неправда; смиренность, лицемѣріе; стрпѣніе, притворность; благодѣтельность, суета; богатство, сиромаштво; слобода, тиранство; любовь, оскверненіе.

Истина е средоточіе чему све тежи, компасъ коимъ се цео светъ управља, лекъ противъ свою отрова, ладникъ подъ коимъ се све добродѣтели одмарају, нишанъ у кои свакій гађа, и цѣль кою мало число постизава.

Ф. Х.

ПОШТЕНА ПРЕВАРА.

Ралье путуюћи по французской дође у Лионъ безъ едне крайцаре. Радъ е было да иде оданде у Паризъ али нѣ имао да плати ни подвозъ ни свой дугъ у гостилници. Нужда е найвећа наука и изобретателька. Онъ узме четири мала стакленцета, и свако напуни съ водомъ и мете помало црногъ шећера те вода пожуту, па онда добро запечати, и на едномъ стакленцету напише: „Отровъ за краля“ на другомъ „отровъ за краљицу“ а на друга два напише „отровъ за принцеве.“ Кадъ съ тымъ буде готовъ, а онъ онда изађе изъ собе, а остави поменути стакленцета. Кадъ господаръ гостилнице уђе у његову собу, и опази она стакленцета, одма пошлѣ по полицію и по докторе; — кои свѣдногласно гледајући и мућкајући стакленцета признаду и увѣре полицію, да е то најячій отровъ, одъ когъ се не може ни по сата живити. Потомъ Ралье-а и све његове ствари спреме на колыма у Паризъ. То е онъ и хтео. Кадъ дођу предъ краля, Ралье призна да е изъ нужде морао преварити съ тымъ Полицію да га само у покривенымъ колыма до Париза допрате, и за сведочанство, узме и попиѣ сва четири стакленцета и оде кући.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— У засѣданію школске комисіе прегледанъ е земљевидъ (карта) Србіе, кои е Госп. Јов. Миленковићъ у рукопису предложіо, и на којој е онъ выше година прилжно и по собственомъ уверенію и искуству радіо. На истомъ земљевиду окружіа су точно ограничена, и на свое срезове раздѣлена, главны брегови, све реке, села и вароши означене, тако да е комисія тога миѣнія, да за сада нема точніегъ земљвида Србіе кои бы се могао за основне школе поредъ Земљописа препоручити. Истѣй земљевидъ повраћенъ е да га поменутѣй господинъ доврши и да га потомъ школской комисіи на разсмотреніе и печатію уступи. — Госп. П. Радовановићъ предао е школской комисіи на прегледанъ сво е дѣло, подъ именомъ: „Обшта знаня“ коя е по плану быв. одбора саставіо, за употребленіе у основнымъ школама, и у обште за сваку класу людѣй. Комисія одабрала е подкомисію коя ће исто дѣло прегледати и свое миѣніе о њѣму изрећи. — Потомъ предао е Госп. М. Спасићъ Рачуницу, за све разреде селски и грађански основны школа; кое е такође предато другой подкомисіи, на прегледанъ. — Потомъ е „земљописъ турецкогъ царства“ за основне школе састављенъ одъ Госп. І. Гавриловића, прочитанъ у пуномъ засѣданію, истѣй земљописъ примљенъ е еднотласно, а опредѣлену награду одъ 25. цесар. дуката, нѣ хтео поменутѣй господинъ примити, него е уступіо исту на трошакъ за печатанъ земљвида Србіе. — Далѣ, поменуо е

Госп. Спасићъ, а и сви су членови били тога миѣ-
нїя, да се ученицѣма болѣмъ како по основнымъ
школама, тако и у гимназїи и у полугимназїама,
приликомъ годишњи испита књиге ради побуђенїя
къ прилѣжанїю покланяю. Комисїя изабрала е и
опредѣлила књиге, коє ће бити свакомъ разреду
сходне возрасту и науки. За то за садъ узете су
књиге коє е друштво сръбске словесности издало.

— Пожаревљани сложили су се да издржаваю
едногъ лекара за саму варошъ, те цѣли ради сло-
жили су се да установе еданъ фондъ одъ когъ ће
сѣ интересомъ плаћати себи доктора, и као што
намъ дописатель явля већъ е на ту цѣль скупљѣно
преко 500. цесар. дуката.

— Други дописатель пише намъ изъ Пожа-
ревца и явля намъ да е читалиште Пожаревачко
са свымъ престало. Оно е установљѣно 1847. го-
дине, а садъ е пропало найвише сѣ тога што се
брой плаћаюћи членова умалїо. Новине, књиге и
остале ствари коє су припадале читалишту преда-
те су примирителномъ суду и школи. (Млоги ће
по овимъ дописыма помислити да Пожаревљани ста-
раю се више за лѣкара кои стомакъ лечи, него за
читалиште и књиге, коє срце и душу лече, но мы
увѣравамо свакогъ да што се тиче просвете и во-
лѣ къ напредку и читаню, Пожаревацъ стои у пр-
вомъ реду окружны места, то морамо признати, или
гледали на брой уписника на књиге и на новине,
или на уређене основне и приватно заведење школе.)

— Изъ Зайчара являю намъ да су овы дана
убили опетъ едну белу лисицу. (Камо срећа да
можете све побити.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У целомъ свету споляшњи миръ и тишина
влада, нигди рата, но сва обстоятелства и предмети
кои сада занимаю диплоте, тамо амо често трчанѣ
курира, преправљанѣ войске увѣраваю насъ, да е
сада найвећи ратъ по кабинетима. Грчка стваръ
їошть нїе свршена, а и стваръ Швайца, а такође
и Мађарске и нѣны бегунаца, може се уплести у
свако доба у европску политику, ако и каква об-
стоятелства или разпре потребу.

— Садъ Грчка стои у врло рђавомъ станю,
политика и їогунство Лорда Палмерстона упропа-
стила су нѣну финанцію. Распра се повела свега
око 2. милїона драхми, а садъ већъ износи штета
грчкогъ народа сбогъ енглезкогъ блокираня на 30.
милїона драхми. Државни приходи Грчке износили
су прошле године на 17. милїона драхми, а ове го-
дине едва ће 8. милїона изнети.

— Млоге новине говоре да ће президентъ фран-
цуске републике дати оставку, и допустити да бу-
де други новъ изборъ. Ако буде тако, онъ ће са-
мо зато учинити то, што е сигуранъ да ће нѣга о-
петъ избрати, и тако тымъ новымъ изборомъ са-
мо бы се већма укрепіо.

— Брой књига коє су само о догађаїма про-
шле две године у Француской, Итали и у Немач-
кой печатане, износи већъ преко 150 комада.

— До конца Юнїа бы ће телеграфическа ли-
нїя до Загреба готова, коя ће Бечъ Тріестъ и За-
гребъ сѣдинити.

— На место забранѣногъ „Славенскогъ Юга“
излазе сада: „Югославенске Новине у Загребу. Из-
давательи су браћа Жупани, а учредникъ е Јосипъ
Дворанићъ. Изъ првы броева нисмо могли заклю-
чити, оће ли се држати онога правца, когъ е се др-
жао Славенскїй Югъ.

— У бечкимъ новинама читамо саме пресуде
военогъ ванредногъ суда, на смртъ, коє после царъ
помилує са вѣчнимъ или привременымъ затворомъ
у гвожђу или безъ гвожђа.

— Царъ бечки послао е по Дру Шпицеру
своє портре краљу прайскомъ, и за те велике за-
слуге добыо е Шпицеръ одъ краля прайскогъ ор-
денъ црвеногъ орла.

— У Ерделю говеђа болестъ свирѣпствує у
найвећемъ степену, и люди су сѣ тога много више у
бризи него лане кадъ е колера была, еръ се бое
да ако иста болестъ їошть тако узтрає, онда неће
имати лепе супе.

— Све славенске Новине џале се да ће воен-
на граница припасти своимъ долежећимъ државица-
ма, сѣ некимъ условїама.

— Управитель Мађарске Хайнау явіо е да ће
царъ опростити свима онымъ офицѣрима кои су
были пензїонирани па се приватили мађарске буне.

— Андриа Шумахеръ учредникъ Генгенварта,
написао е у своемъ затвору у тврдинѣ куфштайну
еданъ лепъ романъ, кои ће се скоро печатати. О-
датле видимо да бечка полиція затвара учреднике
изъ велике любви къ просвети, да у затвору на
миру и тишини пишу књиге.

— Славенско друштво у Тріесту почело е
издавати месечный часопись подъ именомъ: „Ядран-
скїй Славянь“, и свака свезка износи три табака
месеца марта изашла е прва свезка, на истомъ ча-
сопису повећої части раде словинцы зато већа
часть и написана е словенскимъ езыкомъ, но има та-
кође и сръбски ствари сръбскимъ езыкомъ написани
само што е латинскимъ словима печатано. Тай часо-
пись са свымъ е књижеванъ, и по гди што о трго-
вини говори. Учредникъ е С. Рудмашъ.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовичъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 13. Априла.

{ Цѣна в години. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

РАЗМЫШЛЯВАНЯ.

Одъ М.

(Продуженіе.)

Нек' пада човекъ жертва смрти,
Нек' другомъ места направи!
Цель природе в постигнута,
Нек' другій животъ настави.
Ахъ! какавъ животъ? трулежъ тела,
Што црву дае животъ новъ,
Што землю гнои, воздухъ мложи,
По смрти то в животъ новъ?
Зарь то в безсмртіе гордо,
Живота новогъ светлый данъ?
Што дивномъ снагомъ крепи душу,
Зарь то в златный онай санъ?
Наставит' бедно быће земно
У првобитнымъ силама,
У другой формы безсведомно
К'о гусеница съ крылима,
За болну душу то в мелемъ,
За тешке труде награда?
Горчине страшно, беде, муке,
Зарь то в блага заслада?
„Не душа, само тело, веле,
Опада, вене, као цвѣтъ,
По смрти тела душа с' враћа
У првобитный опетъ светъ;
Там' наставакъ в быћа земногъ,
Там' правый животъ сазире,
Гди струя чиста савршенства
Близъ Бога вечногъ извире. —“
„Изъ другогъ света зарь в душа
У трошно тело слетила?
Та душа-й съ теломъ свой почетакъ
У едно време добила;
Брь у семену лежи животъ
И лежу тела частице
Изъ когъ топлота раћа равна
Неяке животъ дечице.
Ту камо души првогъ света
Изъ когъ почетакъ води свой? —

Изъ материне, знай, утробе
Извире животъ мой и твой.
„Редъ тварій сдъ найнижегъ тече
На вишій степень до века,
По лестви грдной диже с' горе
До земногъ Бога, човека.
На точки овай ніе дакле
Природне грдне лестве край,
Човеку земля првый степень,
Последній, вечный Божій рай.
На земли савршенства вечногъ
Почетакъ быва людма свимъ,
По смрти другій степень быћа
Настае душамъ безсмртнымъ.“ —
Ахъ! кудъ се губишь заслеплный
Суетомъ бедный брате мой?
Сномъ зашто празнымъ и бунцанѣмъ
Духъ слабый тако варашъ твой?
Бст' лества таква у природы
Одъ тврдогъ мртвогъ камена,
До преко света, преко тварій,
До вечносветлогъ пламена,
Ал' свакій степень не постае
Одъ другогъ нижегъ степена,
Нить цвѣтакъ какавъ води корень
Одъ буди каквогъ камена.
Дал' умный человекъ беше маймунъ,
Ил' медведь школька икада?
У кругу быћа своемъ све расте
И пада натрагъ свакада,
Там' раћа яв гусеницу,
А ова опетъ лептира,
Одъ нѣга яв, кругъ в свршенъ,
Нит' кось не бытъ одъ лептира.
На земли овой довршуе
Свтореня человекъ леству ту,
У другомъ свету наставляю
Сушества выша такову,
И тако далъ све крозь круге,
Крозь просторъ грдный света своего,
Наставля с' лества савршенства,
А край в тога вечный Богъ.

Зарь само збогъ човека бедногъ
Богъ неизмеримъ створи светъ,
Планете, звезда милионе?
То чій разумъ мож' поднет'.

(Продуженіе слѣдующ.)

О ПРЕЗИРАНІЮ СМРТИ.

(Изъ Монтаня.)

(Продуженіе.)

Све што одъ живота себи присвоявате, то присвоявате одъ общте массе живота, и узимате на общтый рачунъ. Дѣло е вашегъ живота, смръть себи зидати. Вы сте у смрти, докъ сте у животу; еръ высте изванъ смрти, кадъ нисте више у животу; или, ако вамъ е ово повольніе, высте после живота мртви. Но за живота увекъ сте у намери умрети; а у миранѣ безгранично теже пада умирунѣмъ него мртвоме. Ако сте се животомъ вашимъ ползовали, то сте се наситили; устайте мирно и одлазите кући своіой. Ако се пакъ нисте умели нѣмиме ползовати, то вамъ е бесполезанъ быо. Што васъ после еде брига, што сте га изгубили? Радъ чега сте га далѣ задржати хтели?

Животъ посеби нити е добро какво, ни зло. Онъ е просторъ добра и зла по ономѣ, што у нѣга положите. Па ако сте и еданъ данъ само живили, то сте опетъ све видли; еданъ данъ раванъ е свима другимъ дан'ма. Нема друге светлости, друге ноѣне таме. Сунце, овай мѣсець, ове звезде, овай строй, све е — онако исто, као што су и' ваши дедови уживали, и као што ће и' ваши унуцы наѣи.

И ако строго разсудите, то ће те увидити, да сва дѣйства и появленя мое позориштне игре више одъ године дана не трају. Ако сте на теченѣ четири годишня времена пазили, то сте видили, да у себи детинство, године младости, године човечества и вайвишу старость заключава. Представленѣ е свршено, и ништа друго не остае, но опетъ съ почетка започети.

Я нисамъ наумила о томъ смышляти, како ћу вамъ време прекратити. Направите и вы другоме места, као што су вама други направили. Еднакость е главный стубъ справедливости. Ко се има тужити, кадъ су еднакой браћи едаке капе скроене? У осталомъ живите колико оѣете, но опетъ неѣете ништа одъ оногъ времена купити, у комъ ће те мртви бити, у овомъ положенію, одъ когъ се страшите, быѣете исто тако дуго, као да сте іошть у колевцы умрели.

Смрти се манѣ треба страшити него ничега ако бы што манѣ одъ ничега было. Вы нити треба

да се ни мртви ни живи о нѣой бринете. Живи, не збогъ тога, што есте, мртви збогъ тога, што више нисте. Іошть више; нико не умира пре, докъ му часъ не доѣе. Што времена после васъ оставите, было е толико исто ваше, колико време, кое е пре роѣния вашегъ протекло, и васъ се тако исто мало тиче. Или, кадъ се животъ вашъ оконча, то е сасвимъ довршенъ. Полза живота нѣе у дужини нѣговой, но у употребленію истога. Гдикои брои млоге године, а опетъ е мало живіо. Пазите на ово, докъ сте іошть овде! Одъ ваше волѣ зависи, а не одъ числа година, да сте доста живили. Вальда сте мыслили да неѣете никадъ онамо стиѣи, кудъ сте непрестано тежили? Знате ли вы какавъ путь, кои небы ма кудъ водіо? А ако вамъ се дружба допада, не путуе ли читавъ светъ онымъ истымъ путемъ, коимъ вы путуете? Не играте ли сви у едномъ колу и по едномъ такту? Има ли какве ствари на свету, коя исто тако као и вы не стари? Хиляде людѣй, хиляде животиня умирау у истомъ тренутку, кадъ вы умираете. Шта ће то реѣи, да напредъ неѣете, кадъ натрагъ не можете? Висте доста людѣй видили, коима е врло добро было, што су умрли, еръ су тѣмѣ великой невољи своіой край учинили? Есте ли пакъ кога видли, коме е при томъ зло было? И тако е заиста врло чудно, оно прокляти, што ни изъ собственогъ искуства ни почувенію не знате. Зашто се дакле, човече, тужишь на мене и на твою судьбину? Чинимъ ли ти неправду? Да ли ситы господаръ надамномъ или я надъ тобомъ? Башъ и да ти се нису године навршили, твой се животъ навршіо. Малый е человекъ, читавый человекъ, као и какавъ великій. Нити се человекъ нитъ животъ нѣговъ на рифъ мери.

ОПЕТЪ НЕШТО О НАПРЕДКУ.

Наше Друштво Србске Словесности, да има какавъ фондъ на свомъ расположенію, могло бы несравнено болѣ напредовати, у свомъ предпріятію; него што до садъ и садъ напредуе.

Нѣгово е поглавито опредѣленіе, да изображава и у совершенствованіи языка народни, а то се не може постигнути нѣновимъ измишляваніемъ Србски речи, нити усваяніемъ странни нити съ преводеніемъ съ туѣи языка. Совершенство нашегъ языка треба тражити у нашемъ народу, онъ наиболѣ и найчистѣе говори свой языкъ изизузимаюѣи неке стране речи кое е усвоио, онъ наиболѣ може дати право Србско названіе свакой ствари кою нѣе пре видіо и за кою незна како се зове. Одъ ови ћу само едну да наведемъ, и то пушку безъ времена коя съ капсомъ пали, и кою европейцы перкусіонъ зову, онъ ю е назвао. „Самокресъ“ кудъ ће лепше и опредѣлительнѣе него то? Осемъ тога, у нашемъ народу има неброено число србски речи, за

кое наши учени незнаду, а те бисе све врло полезно могле употребити у нашемъ кнѣжеству. Но те се речи немогу скупити преко писама, но требало бы да езикослови изиђу у народъ по свимъ окружіама, па да проведу тамо по две по три године поселима међу народомъ. Да буду међу њима у свако доба одъ године у свако време рада польскогъ, планинскогъ и кућнѣгъ, и у свима торжествама, веселяма и жалостима, и да чују све речи кое народъ уразна времена и при разнимъ случајима, потребама и пословима употребљава, и те да напишу па после кадъ се скупе овде, да представе езикословномъ друштву, па оно да њи подобително сложи уредъ по свомъ искуству и да њи уведе у употребленіе. Овимъ бы само начиномъ врло скоро дошли до пожелане цѣли у изображенію народногъ езика. Но за ово се оће трошка паза- тимъ и стои те се не свршава, и све остаемо натрагъ.

Ј ово съ тимъ намѣренѣмъ пишемъ, да ставимъ народу предъ очи потребу за његовѣ душевни на- предакъ, може бити да ће намъ се пожелателно о- дазвати, аколи не, а оно ямачно неће насъ ни кри- вити што га ми на његову ползу опоминѣмо, онда ће бити његова кривица што остае натрагъ одъ други народа.

Ако кадъ будемо срећни да ово буде, онда некъ ми нико неизбира изключително окружіа, по којимъ бы имали ови учени люди ићи него по свима и свуда. Брѣ у свакомъ се налази по нешто важно што у другима нема, па даже и међу самимъ Вла- сима у њиновомъ езика, налази се тако лепи срб- ски речи, кое ми у нашемъ езика немамо. Ј самъ све то очима видіо и ушима чуо. —

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— У засѣданію школске комисіе предложіо е Г. Матићъ, да се брзоуке Штице покойногъ Иси- дора съ некимъ малымъ преиначенѣмъ за лакше наученѣ и познаванѣ писмена у школама основ- нымъ употребе. Комисіа на то предложенѣ заклю- чила е представити Попеч. Просвѣщенія, да се савъ брой брзоуки Штица као у свомъ роду *най- вѣштѣ* изобретеніе са 15. ц. дуката одкупи, и за- далъ употребленіе и усавршенствованіе остави. — Г. Христићъ предао е израђену рачуницу за основне разреде, која е предата подкомисіи на прегледанѣ. Потомъ држале су различне подкомисіе своя обич- на засѣданія, у којима одѣленіяма сви членови коми- сіе готово сваки данъ засѣдавају и раде.

— 9. т. м. држело е Друштво Србске словес- ности свое редовно засѣданіе, у комъ е прочита- но писмо Г. Штура, кои е изјавіо желю да е се радъ уписати у исторично одѣленіе, и да ће у истой струки радити и писати. — Прочитано е писмо Г. І. Балукчића, съ којимъ е спровео Друштву неко-

лико стары и редки србски и славенски кнѣга на поклонъ — за тымъ предана е едина стара рукопис- на кнѣга, подъ именовъ Стихологіа која е одъ некогъ свештеника іосифъ 1736. год. писапа, и коју е Гос. П. Алексѣвићъ друштву поклоніо. — Будући да изъ многи удалѣни Србски краєва често траже кнѣге кое е друштво издало, и да не бы вавѣкъ такова потраживанія или прилике морале до засѣданія че- кати, то е друштво опуномоћило подпресѣдателя и казначея да могу друштвене кнѣге при свакој прилики која се на њи обрати у свако време раз- шилати и продавати, и о свему томе при свршетку године рачунъ друштву давати. — Потомъ, по желји своју членова, рѣшено е да се одяко засѣ- данія у радне дане сазивају и држе, какобы выще времена могло се на договаранѣ употребити. — За- тымъ, видивши друштво, да има доста предмета за Гласникъ, заключило е: да се што пре рукописи у печатню предаду, а да се забудући Гласникъ предмети спремају, како бы съ тымъ надокнади- се оне године у којима сбогъ разны обстоятелства Гласникъ не изашао.

— У Београду човекъ кудъ се годъ макне срет- не или Бозацию или Алвацию или Кокичара, кои та- мо амо лете и сваки свое продае и виче. Кадъ човекъ сретне каквогъ одъ 30. година, крупна, яка, здрава, кои држи у руцы тестію и носи те вазданъ по пару по две продае бозе, мора сваки помисли- ти како овай и одкудъ овай може са тымъ да жи- ви. А особито кадъ човекъ себы представи да о- ни оставе своју земљу и жену и децу и путую по 14. дана докъ дођу доведе, па шта овде раде? — продаю вазданъ по пару кокица и бозе. Не бы никакво чудо было кадъ бы то чиніо еданъ или дво- ица, али съ тымъ се забавля близу 200. душа, кои по већој части изъ старе Србіе одъ Прилипа и одъ Охрида долазе. Они пешке и безъ едне паре дођу у Београдъ, али кадъ се на виласть врате иду на конѣма и сваки по неколико стотина, а мно- ги по неколико иляда гроша изъ Београда понесе. Садъ многи ће ради бити да знаду, како се обога- те, и колико продаду алве, бозе, или другогъ чега? — Кадъ бы казали да за годину дана та наша ста- ра браћа а земляцы кралѣвића Марка узму за са- му бозу преко 200. и словомъ велимъ двеста иляда гроша, то бы онда было многима не понятно и те- шко бы намъ ко веровао; зато ћемо по реду све разложити и свакомъ кои е любопытанъ предъ очи ставити, и онда свакић ће видити и веровати да е тако: — у Београду има кое на дорћолу кое у гра- ду и на стамболкапіи свега 18. дућана кои праве и продаю бозу, свакић тай дућанъ има по 4. момка кои разносе и продаю бозу, то е 72. момка, свакић тай момакъ прода 4. тестіе за данъ, то е 288. тес- тіа, свака тестія има по 4. оке, то чини 1152. оке за данъ, свака ока продае се по 20. пара, и одтудъ слѣдуе да Београдъ за данъ 576. гроша саме бозе пошје, кое на годину износи 210.240. гроша, нерачу-

наюћи ту и онај дућанъ на делиској чесми кои прави и продае само у свомъ дућану а неразноси по вароши, то е господски бозациа. Многи ће ради бити да знаду ко купуе ту киселу бозу? И то ћемо имъ казати. Многе куће турске, еврейске а и србске погоде па свакиј данъ по една или више тестія однесе имъ се, кои за ручкомъ и после ручка единако пию место вина, и много радије пию одъ вина. По томъ кои годъ бошнякъ дође онъ неће отићи докъ нелице бозе, а особито много пию бошняци лаћари, и често ће човекъ чути да се измеђ себе фале да е пуну тестию попио бозе, по томъ много пию низами, и друга сиротиня. И то е чудновато да зими више се продае него лети, еръ лети доспе воће и млеко. — Овде смо само говорили о бози, а тај свакиј дућанъ продае и алву, кокице, салеѣ и кисело млеко, одъ чега се много више извади новаца. Они кадъ се врате на вилаѣтъ тамо су у великој чести, и тамо су оне куће на гласу изъ кое е дошао когодъ да овде виче вазданъ: „кокица, кокица.“ Они обично се фале тамо, да му братъ, стрицъ или роћакъ чакъ у Београду тргуе. Они овде држе своє скупштине и договараю се, и често говоре, да е негда Србија была у нѣиовомъ вилаѣту па се овамо доселила. Нѣиовъ езыкъ много е ближи славенскомъ языку само што е одъ други а особито одъ грчкогъ и турскогъ языка изкваренъ. О свему томе, као и о нѣиовымъ обичаима, и о нѣиномъ тамошнѣмъ и овдашнѣмъ животу, и о србскимъ стародревностима како они причаю преповедаћемо другій путъ обширнѣ.

— Многи ће ради бити да чую, шта бы одъ оны тримесечны књига, и одъ загонетки? Ето шта бы. Кадъ смо обећали мы смо рачунали сва уписана имена на Шумадинку, и тако видели смо да ће се моћи излазити съ трошкомъ на край, но нисмо изузимали оне кои сбогъ различни узрока неће или немогу платити, нити смо могли предвидити ову тешкоћу у скупляню новаца. Многи мисле „лакоћу платити, шта ми е то три четири цванцика,“ а неки мисле „неће му ништа бити ако му е еданъ неплатимъ“ тако намъ гди кои скупители являю, но већа часть радо бы и у свако време платили и новце послали кадъ бы имали прилике. Само изъ два окружна места што смо подпуно одъ свою полгодишню предплату примили, а изъ други свою една е часть само платила а три части платиће по првой прилици. — Садъ о овомъ празнику быће доста прилика, кое ће полазити изъ окружны места овамо, зато учтиво молимо свакогъ оногъ г. уписника кои зна да нѣ платио, да скупителю полгодишню цену преда, еръ нѣ право да сваке по године учредникъ узяше на коня па да иде изъ вароши у варошъ да купи вересию. — Далъ и то мо-рамо опоменути, да су многи одказали држати Шумадинку само за то што неки кои нису пренумери-

рани свагда узму и одпечате млађий чиновника и пошто ии два три дана читаю, онда текъ дође у руке оныма чѣе су. На то е се пре тужило и учредничество србски новина. За то молимо найучтивѣе да нико недира у оне новине кое нису на нѣга адресиране, тога ради найвише и шалѣмо у окружия у завитку и запечаћене. Еръ при таквымъ незгодама губе волю и они кои читаю и они кои пишу. — Многима не адресира се уредно, за кое молимо да се претрпе јоштъ за кратко време, еръ и томе е узрокъ поздно плаћанъ предплате, тетако јоштъ нисмо могли адресе печатати. Одавде могу читателѣи сами видити, ели намъ могуће књиге свака три месеца; а загодетке свакогъ месеца на поклонъ шиляти, но и кадъ смо обрекли казали смо: ако се предплата до конца месеца Фебруаріа скуппи, а ово е садъ половина Априліа па ни пола јоштъ нѣ скупљна, далъ и то смо онда казали: Да безъ новаца свою рачунања сума е: ништа, то и садъ кажемо. Садъ овай говоръ заклучићемо съ речима госп. Малетића. „Ко изъпревеликогъ родолюбія често штетуе, мора наипосле банкротирати. Врата родолюбія отворена су свакомъ, нити е оно собственостъ само писателя већъ целогъ народа. — Рука руку мѣе, а образъ обаде. Видићемо оће ли остати когодъ съ неумивенымъ образомъ. —“

— Изъ Валѣва являю намъ: Госп. Гая Дабичъ пензиониранный членъ врховногъ суда преста-вио се 5. т. м. после седмодневногъ болованя, и после опела изпраћенъ е одъ свою чиновника и обштинара валѣвски у najlepшой паради до куле, гди му е еданъ чиновникъ слово говоріо, одатле е тѣло покойника на кола метуто и у село Докмиръ однешено, гди е такође быо одъ свештеника и скупљни кметова пристойно дочеканъ. И при укупу говоріо е практ. началничества слово у комъ су споменуте заслуге и многогодишња служба покойника.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Бану Ђлачићу поклоніо е царъ у мацарской еданъ велики спайлукъ. (Сва се садъ желя славена изполни.)

— Многе новине пишу да е у мацарскомъ рату 50, хиляда сами коня сатрало се. (А колико е людѣй погинуло, то јоштъ нико не рачуна.)

— У Мацарской опетъ е лутрія уведена. (Коли ће е садъ извући!)

— 1. т. м. у найвећой паради и народнѣмъ веселю дошао е Папа у Римъ. То е онај истый когъ су лане съ каменѣмъ гонили, то су они исти кои су га лане гонили. Само се време променило. Но ипакъ при улазку у Римъ пуцали су изъ неке машине на нѣга.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Изази свакогъ Че-
твртка. }

Београдъ 20. Априла.

{ Цѣна в години. 8, по-
год. 3, а на три мес. 2 цв.

РАЗМЫШЛЯНИЯ.

Одъ М.

(Продуженіе.)

Почетакъ кадъ е овде душе
Преправка тамъ за болъи данъ,
Насище зашто у колевцы
Успава навекъ смртный санъ?
За другій животъ светъ и другій
Преправке камо прве ту?
Преправке камо у дивляку
Подобномъ зверу и скоту?
Па нашто, пыташь, способности
Човеку нашто такавъ даръ,
Да земљомъ влада, мери мора,
Прелеће духомъ земный шаръ!
Да чуда ствара, мери сунца,
И дозна сvezу светова,
Предскаже точно уштрбъ сунца,
Управляя силомъ громава;
Да позна Бога саздателя,
Нѣгову мудрость, благодать, моћъ,
Заръ све те даре, мудрования,
Да мигомъ сбрише, гроба ноћъ?
Ко вечность мери законъ светый,
Когъ придржава с' вѣчный Богъ,
Познае къ савршенству тежи,
Заръ нѣ вечность даръ за тогъ?
А нашто пчели способности,
И нашто добру чудный даръ?
Па нашто птицамъ та веѣтина
И нѣжне песме сладкій чаръ?
Одъ слабогъ мравка до человека
Постой сила лествица,
У свакомъ сила соразмерна
Определеню частица.
У свету све е савршено,
Све има быѣ свога цельъ,
У другомъ што е нагонъ силный,
То й уму нашемъ полеть смель.
Све одговара своему концу
И свакомъ быѣу сходна моћъ,

И едно съ другимъ скопчано е
К'о съ даномъ светлымъ мрка ноћъ.
Такъ неполезанъ нѣ мравакъ
У прау нити слабый црвьъ,
И животъ рани бела течность
И сокъ, и топла, ладна кровь.
У свирки нужна танка фрула
И нужданъ дивный віолинъ
И громка труба съ бубнѣмъ давъ
Сагласю целомъ сладкій чинъ.
Предъ закономъ е вечнымъ равно
Створенъ цело, свака тваръ,
Изъ руке вечногъ проистиче
Створеню целомъ раванъ даръ.
У ланцу дакле нѣ человекъ,
Створеня тврѣа верига,
Одъ црва мрва, или лава,
Па како хоѣшь мери га.
Гди с' оку мутномъ непостижанъ
Подиге вишій сила домъ,
Ту человекъ к'о и црвьъ и мравакъ
Буице быва плѣнь и ломъ.
Одъ страшне надгрововне ватре
Тамъ пуца пропасть грми адъ,
У пропасть страшну руши с' грозно
И человекъ съ црвомъ, брегъ и градъ,
Тамъ бурна река шумомъ расти
И хукомъ страшно рони брегъ,
Гди съ гора! стрмы плюсакъ шушти
У потокъ стоплѣнь спушта снегъ;
Нагромиленный, страшной сили
Одолѣт' неможе обала,
Нештедно топи, руши, дави,
И люде мраве, све и сва.
Кадъ едно друго подпомаже,
И едно с' раѣа изъ другогъ,
Кадъ сва створеня безъ разлике
У одной мери любви Богъ;
Ту камо дичногъ одличія
Съ коимъ се людскій горди родъ?
Заръ мраву животъ смръть да раѣа
А намъ безсмрът'я вечный плодъ?
(Продуженіе слѣдующе.)

О ПРЕЗИРАЊУ СМРТИ.

(Изъ Монтаня.)

(Конацъ)

Хиронъ одбаціо е безсмртіе, кадъ е за усло-
вія съ нѣмъ скопчана одъ отца свогъ разумео,
кои е самъ Богъ времена и траяня быо. Предста-
вите себи, истини сходно, како бы безпрестаный
животъ човеку несносни и теготни быти морао,
него онай што е, кои самъ му я дала! Кадъ небы-
сте, вы люди, смртъ имали, вы бы есте неприя-
тно псовали, што самъ васъ есте лишила. Съ до-
брымъ самъ обозрѣмъ мало и горчине съ нѣмъ
помешала, да бы васъ смела, да небы, кадъ бы по-
знали, како е уживанѣ нѣно пріятно, за нѣмъ су-
више и непредосторожно грамзили. Да бы васъ у
ову умереность поставила, као што одъ васъ же-
лимъ, да ни одъ живота, ни одъ смрти не бегате, я
самъ обое, сладко и горко едно съ другимъ раз-
блажила. Я самъ учила Талеса, првогъ нашегъ му-
драца, да е живити и умерети равнодушно. Збогъ тога
е ономе, кой га е „зашто пытао не умира?“ врло му-
дро одговоріо: „Управъ зато небу што равнодушно.“
Вода, земля, воздухъ и ватра, покрай други са-
ставляюћи частій могъ строя исто су тако орудія
твогъ живота као и смрти. Зашто се плашишъ по-
следнѣгъ дана живого? Онъ ни еданъ данъ у ме-
рило слуги не меће више него свакий одъ остали.
Последній коракъ не причинява уморъ, онъ га са-
мо показуе. Сви дани иду къ смрти; последний до
нѣ дође. Видите, люди, овако гласе науке и му-
дрованя матере наше природе!

При свемъ томъ често самъ размышлавао, одъ
кудъ то быва, да намъ се смртъ у рату, или е на на-
ма самымъ, или на другомъ приметила, безъ сва-
когъ сравненія манѣ страшна чини, него у нашимъ
кућама; иначе бы была воинства наша само гоми-
ле лекара и лакаюћи жена. И будићи е смртъ у-
векъ и свуда една и иста, зашто е землѣделцы и
други одъ найниже класе слободнѣхъ предсретаю не-
го други? Я држимъ да су узрокъ тога: неутешна
лица и страовите наредбе, коима е окружавамо, и
ковъ насъ већма страше него сама смртъ. Некій
сасвимъ новый начинъ живота, плачъ матере, су-
пруге и деце: посете коснути и пронуті особа: о-
ко насъ стојеће бледе и неутешне слуге, мрачна
соба, горуће свеће, лекарима и свештеницыма о-
круженный креветъ, саюжава око насъ све што е
страшно и ужасно. Мы већ видимо себе у мр-
твачкомъ сандуку и у гробу. Деца се и одъ сами
свои любимаца страше, кадъ и овако преображене
виде. Исто е тако и съ нама! Треба намъ како
стварма, тако и особама ларве скинути. Кадъ ове
нестане, онда не налазимо ни што више, ни манѣ
подъ нѣмъ, до управо ону исту смртъ, коіой су
мало пре кућевный слуга, или проста слушкиня
неустрасно на сусретъ изишли. Нека е благосло-

вена смртъ, коя за сва ова преправляня и наредбе
времена не оставля.

Б. Малетинъ.

ПРОМЕТАЙ НОВАЦА МЕЃУ НАРОДИМА.

Што се годъ више новцы међу народомъ про-
међу и иду одъ руке до руке, съ тимъ е све већа
полза засавъ народъ во обще, и за свакога по на-
особъ, еръ онда купуюћи еданъ одъ другогъ сва-
ки свое потребе новацъ иде одъ руке до руке, и
дае способъ свакому да може свое потребе по-
вседневно подмиривати.

Напротивъ кадъ новцы леже у земљи, или у
сандуцыма кодъ приватни люди, или у царскимъ
касасама, онда се не промеђу и не иду одъ руке до ру-
ке, и тако сваки осећа оскудицу и не може свое
потребе да подмируе. Ово су изображене и
мудре државе давно и одавно примѣтили, па кадъ
виде дасу се новцы у државне и приватне кассе
покупили, они онда праве разне потребе земальске,
украшаваю землю съ путовима, свакогъ рода, пра-
ве заведенія трговачка и економическа, и троше
новце, само да се разиђу по народу и да народъ
нетрпи оскудицу. Нека наведемъ овде кои при-
мѣръ о тому:

У Русій има заведеніе царско, кое дае приват-
нымъ людма новаца у заемъ и до 25.000, R на си-
гурно емство, а онай му плаћа само интересъ по
6 на сто на годину, па тимъ пачиномъ за 36 годи-
на „а садъ веле да су спустили на 22“ исплати и савъ
дугъ, и нѣ ништа више дужанъ, а то царско заве-
деніе опетъ съ тимъ наплати се и за капиталъ и за
интересъ на нѣга, па іошъ и за интересъ на ин-
тересъ. Дакле оному е толику гдну помоћъ учи-
нио, а себи башъ ни найманѣ штете.

Колико е енглезско царство дужно, оно неби
могло исплатити свой дугъ, да скупи све новце
одъ своіу царства кои су начинѣни одъ како е светъ
постао па до сада, акамоли само са своимъ, па о-
петъ сви они кредитори су сигурни и сваки може
свою облигацию продати кадъ годъ оће и узети
новце, ербо држава плаћа интересъ на онай капи-
талъ не по 6 него само по 2 $\frac{1}{2}$ и по 3 на % за
тодину па люди кои немаю у шта да улажу свое
капитале, купую такове облигацие и у зимаю ин-
тересъ држећи се горнѣгъ рускогъ рачуна да ће
за неколико година съ тимъ интересомъ наплатити
и капиталъ и интересъ, и интересъ на интересъ,
а покрай тога зна да може свою облигацию про-
дати кадъ годъ оће и узети новце, и наипосле,
кадъ бы царство пропало и неби могао на платити,
ништа га и некошта, онъ то држи да е отечеству
дао, а енглези особито жертвую и приносе за пол-
зу и потребе свога отечества, и зато су тако да-
леко и дотерали.

Кадъ се дакле узме да су и све облигације и полице новцы готови, онда се може мислити колико у енглезској новаца има и да се ту непрестано троши на којекаква заведенія и путове и у крашенија па даже и на излишества само да се новцы међу народомъ промећу и да люди не трпе оскудицу.

Ето како изображене државе и одъ артїа праве новце и даю имъ праву важностъ, само да се више новаца промеће међу народомъ. А ми и оно готово што имамо, едни затворамо у сандуке, други закопавамо у земљу гди намъ већа частъ и пропада и нигда више бела света невиди ако ко случајно не наиђе на њи да њи ископа, дакле ми сами препятствуемо прометай новаца међу нама, ако намъ ко са стране не да други на наше земальске производе. Но нѣ намъ ни замерити што тако чинимо, ербо ми немамо ни едного одъ вишеречени заведенія съ коимъ бы се могли ползовати, а нисмо њи могли ни имати еръ знамо како смо до юче были, па њи неможемо ни садъ имати, еръ нема ко кодъ насъ да таковимъ дѣломъ управља, а зашто нема, ето зато што смо све остаяли одъ други натрагъ. Но оно што нѣ было до садъ може бити одъ садъ, само айдмо напредъ и неостаймо натрагъ. Неможе се све на еданпутъ, али нетреба ни на едномъ месту чамити, зато напредъ за светомъ паће мо и ми макаръ и доцнѣ стићи до цѣли.

ИСТОРИЈА ЕДНЕ НОГЕ.

Сантани, предсѣдательо републике у Мексики, одбѣ топъ едну ногу у битки. Њгови сограђани, у највећемъ торжеству и паради саране ту ногу свогъ предсѣдателя на најлепшемъ месту у гроблю. После краткогъ времена миръ наступи, и мексиканцы не само да промену свогъ предсѣдателя и да га протерају изъ свое републике, него јоштъ изкопају њгову ногу, и съ највећимъ безчестіемъ и клетвомъ и цсованѣмъ пренесу е и закопају подъ вешалама. — После неколико година ударе Сѣверни американцы на мексиканце и они позову свогъ старогъ предсѣдателя опетъ, онъ дође и одбѣ сѣверне Американце, онда њгови сограђани изкопају њгову ногу изподъ вешала, и са звоненѣмъ и пучнявомъ топона, и съ литіомъ у највећој паради саране опетъ исту ногу на свое старо место. — Да е тај предсѣдатель живіо јоштъ десетъ година њгову ногу јоштъ бы баремъ двапутъ изкопавали и закопавали. (Оваквы ногу у свакој исторіи има много.)

СХОДНО СРЕДСТВО.

Едне жене была су деца свагда плачна и невесела. Еданъ запыта е: „За Бога господя, што су ваша деца свагда жалостна у ћутљива“ на кое она одговори: „Ни ја сама незнамъ, ја њи свакиј данъ

непрестано псуемъ и тучемъ да бы њи одъ тогъ одучила, и мало развеселила, па ништа.“ —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Садъ можемо за цело нашимъ читателѣма јавити, да е њгова Светлостъ князь, овы дана подписао уредбу покоіой ће сви чиновницы униформе правити и носити. Иста уредба одма ће изаћи.

— (Пандирало 1. Априла.) У вароши Пироту — 12. сати одъ Ниша — еданъ дервишъ јавно е по кафанама говорио: да е турска вера најгора; што су турцы сами ћитапъ погазили и по њму се невладају, него да е вера христїанска боља. — Овогъ дервиша затвори заповедникъ пиротдскїй, и по пресуди, која е у Цариграду потврђена, буде истый дервишъ у реченој вароши у сокаку стамбол-махали јавно посеченъ. (При таквомъ случају рађа се то питањ: Ил' е тај дервишъ полудіо, или се опаметіо?? —)

— У засѣданію школске комисіе држаномъ прошле суботе, заключено е, каква ће бити одяко Терминологія Рачунице. Затимъ подкомисія, која е за прегледанъ Рачуница одређена была, поднела е извѣстіе свое о Рачуницама Г.Г. Филипа Христића и Милована Спасића. Рачуница Г. Филипа Христића, разборитимъ и јаснимъ слогомъ израђени, одобрена е као школска књига, изъ кое ће деца учити. По миѣнію подкомисіе, дѣло е ово тако начинѣно, да човекъ по њму и безъ учителя може научити рачувати. Рачуницу Г. Спасића, такође подкомисія али више као унутствіе за учителѣ, коимъ ће начиномъ деца Рачуницу предавати препоручила. Комисія е заключила предложити да се обе рачунице о трошку правителства печатају прва као правила за ученъ ђака а друга као руководство и толкованъ за учителѣ. У име награде рѣшила е комисія, да се за сваку рачуницу по 10. дук. цес. даде. — Г. Спасићъ уступіо е своју награду на печатанъ земљовида Србіе. — Досадъ е комисія школска већъ седамъ школски дѣла, одъ њни членова израђени прегледала и одобрила. Скоро сва ова дѣла већъ су се почела печатати; а съ концемъ ове школске године, сва ће бити готова и напечатана.

—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—

— Књиге *Наполеонъ Бонапарта* и *Песме*, немогу се више нигди на продају добити, а пренумерантима свима послате су како у Београду тако и у окружіама, кои нек' изволе што пре новце послати.

— Г. Аћимъ Медовићъ, Докторъ Медицине и Физикъ окружія пожаревачкогъ послао е Друштву Србске Словесности као нѣговъ чланъ, карту окружія пожаревачкогъ, шпеціалну или такову на којој се свако село сваки потокъ и брегъ точно назначенъ налази, коју е онъ крозъ свои 7 до 8 година одкако е лѣкаръ истогъ окружія, саставио, а ове године израдио и тако вешто и прекрасно својомъ рукомъ начертао и исписао, да сваки тай нѣговъ посао на први погледъ за изрезану и печатану карту држати мора. Къ томе е сачинио и обширно описиванъ пожаревачкогъ окружія, а же ли да све то Друштво Србске Словесности као прилогъ одъ нѣга на светъ изда. Сваки кои е годъ ову карту видіо, похвалио е ово лепо и важно дѣло Дра Медовића, а и цело друштво заиста ће га у првомъ идущемъ засѣданію своме съ радостіу приѣмѣти, ерѣ овако полезный и изредный трудъ сачинителѣвъ заиста заслужуе, не само похвалу и благодарностъ него и награду, којомъ бы се и самъ Сачинитель къ дальој дѣлательности на ползу просвете србске ободрио а и другы на подражаніе побудили. Ово ће намъ быти прва Србска Шпеціална карта, точна, исправна а и лепо начертана, на коју се ослонити можемо, ерѣ су скоро све досадашнѣ карте земалѣ къ турской држави принадлежеће, (изузимаючи вальда само влашке землѣ) пуне погрешака, но ова ако и нѣ математичкы савршена, али е за цело таковой найближа, колико се то естъ ово емпиричнимъ начиномъ и мереніемъ растоянія на сатове хода, дакле безъ геометричкы и тригонометричкы дѣланя постићи дае. Карта ова са принадлежећимъ къ нѣой дѣломъ много ће подмоћи точно познаваніе нашегъ србскогъ отечества, и заслужуе да е сваки изображенный Србинъ има и проучи; мы само то срдечно желимо, да што пре на светъ изиђе и да скоро дочека себи подобне другарице, шпеціалне карте осталь предѣла и окружія Србіе.

III.

— На представленіе Попеч. Финансіе поставленъ е Архиваръ Попеч. Фин. Г. Стев. Янићевићъ за казначея окр. Смедеревскогъ.

— Херманъ Шлезингеръ докторъ медицине представіо се после дугогъ болованя.

— Изъ Ягодине являю намъ да е тамо една овца оягнѣла четворо ягянца.

— У Београду то е найновіе да Ћурђевъ данъ дође а ускрса јошѣ нема.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Пролеће дође, и свуда се миръ подпуный одржао, мало по мало све се повраћа у свое старое корито. Све се више и више стишава. Предво-

дители немира разсѣяни су у све четири части света, а революціонерне новине по своимъ краевыма умереніе почину да пишу. Дипломати Европе продужую далѣ свой путъ политике, на комъ су были у почетку 1848. године стали, само што садъ све што раде съ већимъ искуствомъ раде, ерѣ прошле две године было су за нѣи и за све будуће велика школа. Владатели повраћаю се одъ своего страѣ, и спремаю се са сваке стране да могу у свако доба одпоръ дати таковымъ годинама. Они су садъ у найвећој слози, и небою се споляшны неприятели и нападаня,

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

1848 и 49. година нису никакво чудо у обштой исторіи. У свакомъ веку ако не више а оно баръ такве две године могу се наћи. Само што су неке разлике у узроцѣхъ и намѣрахъ. Одавно е казано да ништа нема новогъ на ономъ свету, све се стари догађаи у новымъ альянамахъ представляю, све се стара исторіа у другимъ или онымъ истымъ народима съ новымъ именами понавля. — И досадъ су Таліани и Маѣари бунили се противъ царева аустриски, и до садъ су Французи имали републику; и до садъ су се Немцы међъ собомъ клали и тукли, и у обште и досадъ е све было и быва што е већъ еданпутъ было, то су исти народи кои играю свое старе роле, само су друга имена нѣовы предводителя. То су све старе сцене коѣ се у той великой драмѣ или комедіи светске исторіе съ некимъ променама повторяю. Немцы садъ опетъ зову избавителѣмъ Германіе оне кои су на нѣи изъ топова пуцали. Французи забора више нѣовъ марсельгъ. Таліани славе Радецкогъ противъ кога су се до юче тукли. Римляни падаю на колена предъ нѣовымъ светымъ отцемъ, и любе нѣгове альяне и землю гди стае. Маѣари праве готово благодарителне адресе ономъ истомъ цару когъ су се торжественно одрекли были.

— Млоге новине говоре, да ће Ламартинъ изъ Париза преко Беча и Београда у Цариградъ, а оданде на свое лепо и весело польско добро, коѣ му е Султанъ поклоніо путовати, гди ће последнѣ часове свога живота у миру провести.

— У Бачкой уватила е войводско-аустриска власть четири цыганина съ два медведа, при коима су нашли писма маѣарски бегунаца. Цыгани су одма повешани.

— Одъ юче е ступіо у дѣйство аустриский мѣнничный законъ, а такође изашло е и цело одавно очекивано устроеніе. И надамо се да ће Аустріа опетъ постати благословено и непоколебимо царство.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Пенадовичъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 27. Априла.

Цѣна в годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

РАЗМЫШЛЯНИЯ.

Одъ М.

(Продуженіе.)

„Та духъ е“ велишь у човеку
Сушество просто, вечна моћь,
Што теломъ влада, разведрава
У царству ума тамну ноћь;
Што светлу любви добродетель,
Полаже страстма границе,
И нагонъ сильный утишава,
До Бож'е с' диже лествице;
Одъ тела нешто особито,
Што навекъ мысли наставля,
И тадъ, кадъ санакъ изгублѣне
Човеку силе понавля.
„Што части нема, неможе се
Разтворитъ, велишь, никада,
Нитъ Бога благодъ допустиће
Да с' духъ уништи икада.“ —
Па кадъ е духъ у нама вечанъ,
Одкуда у людма разлика
Могущства, разны способностей
И дара тако велика?
Выспренность ону умне силе
Коіомъ се диже Кантъ и Кругъ
И Менделсонъ и Фихте, Халлеръ,
Ты зашто немашь, твой ил' другъ?
Заштъ другій не постиже тайну,
Но управъ Невтонъ, Коперникъ;
Лапонацъ зашт' не диже умомъ
Безсмертный себи паметникъ?
Заръ нису людскіи равни дуси?
Заръ савршенство нѣ цель
Свымъ смртнымъ людма една, обща,
И полеть духа свакомъ смель?
Лапонцу два су нужна века
Да свикне Канта, азбуку;
Заръ цель е овогъ много ближа
Нег' оногъ смртномъ сандуку?

Примѣтка. Да небы наше читателъ овакимъ дугимъ
саставомъ уморили; прекратѣмо за неко време и съ другимъ
ради промене заменити.

ПУТОВАЊЕ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Друго писмо.)

Любезный пріятелю!

Ево ме готова да опетъ мрвке продиванимо,
нисамъ ти ништа одавно писао, и ти ћешъ се чу-
дити може бити кудъ самъ се здео, и зашто ти се
ни одкуда невялямъ. Писамъ ти имао шта писати, а
ти добро знаишь да мене ништа горе не мрази него
писати писма онда кадъ немамъ шта друго да пи-
шемъ у њима осимъ да самъ здравъ и живъ и по едно
сувопарно поздравлѣ, а мое прво писмо уздамъ се да
ће ти довольно доказательство бити да ни самъ лень
на писаню. Я кадъ путуемъ врло радо о свачему
пишемъ, еръ на путу сваки данъ излазе нови пред-
мети предъа ме, и свакогъ корака отвара се полъ
новомъ разговору, и новимъ мислима; при свакомъ
догађаю рађаю се нова чувства. Путовањъ, то е
наилепша школа; ал' после своіо школа, еръ
иначе, кадъ бы человекъ неприготованъ и само
као ветаръ путовао, могао бы се уподобити
ждраловима и ластвама кои najlepше землѣ пре-
лете безъ икакве друге ползе осимъ што се у-
клоне одъ мраза у топлие землѣ. — Човекъ
кадъ путуе треба да се при свачемъ ономъ задр-
жи што на томъ његовомъ путу изађе предъ њѣга
каонешто ново, непознато или не обично. Човекъ
на путованю често наиђе на такве обичае коима
се чуди или смее но кои обичаи онде гди су, нису
ништа чудновати ни смешни. Енглець кадъ дође у
Швайцъ онъ се чуди различномъ пошиву швайцер-
ски люди и жена, а често и смее се, то исто чини
Швайцерацъ кадъ оде у какавъ забаченъ край њѣ-
гове постойбине. Човекъ кадъ дође у туђу земљу,
одма падне му у очи све оно што нема у његовой
земљи гди е се онъ родіо и одрасто. Човекъ тре-
ба на путованю да повтори све оно што е у шко-
ли научіо, треба да на путованю учи садашность.
Ти знаишь како о томе лепо чувени Ламартинъ ве-
ли: Étudier les siècles dans l'histoire, les hommes
dans les voyages et Dieu dans la nature, c'est la

grandé ecole. — Ouvrons le livre des livres; vivons voyageons: le monde est un livre dont chaque pas nous tourne une page; celui qui n'en a lu qu'une, que sait-il.*) — Цѣль свакогъ путованя треба да е искусство и наука; и штета за оне што су се родили, кои путую само да нису кодъ куће, или којима се досадило кодъ куће па путую изъ дугогъ времена. То су они кои имаю доста новаца па неће ништа да раде, такови люди колико годъ да путую немогу утећи одъ дугогъ времена. Безпоследность свуда и прати и свуда и мучи. И много су срећнији они кои пре сунца устану и до мрака свой посао раде; него они кои се до подне у постели протежу и мисле: шта ћу данасъ радити? с' чимъ ћу време провести? — они први проведу читавъ свой макаръ и сиротиньски животъ у задовольству; а они други све су неразположени, све имъ е нешто криво, и незнаду сами зашто су рођени на овај светъ. Одавно е казано да е безпоследность мати своју зала. Ми у данашњемъ нашемъ времену налазимо честе немире у Французској и овуда у немачкој и у енглеској, гди се илјаде, радина и посленика подигне с' викомъ: „Посао или смртъ!“ а такове немире и вике немогу осудити, кои ништу као разбойници на путу: новце или смртъ; него кажу: дайте намъ посла да зарадимо нашъ хлѣбъ или да се тучемо. — То мора тако бити гди е се много народа народило, и неможе земля свакогъ да насити, а трбу незна за шалу. А особито гди илјаде богати безпосличара ништа друго неради него измишљава како ће моћи више потрошити, и тымъ сиротиньѣ вѣhma загорчити нѣнъ комадъ леба, ту живи само прва и друга класа люди, а трећа класа све ближе и ближе прикучуе се просачкомъ штапу — опрости ми, ово е први путъ да я делимъ люде на класе, еръ су ми сви равни, али мислимъ да ћу ти тако лакше казати оно што желимъ. — Ты ћешъ се може бити чудити овомъ дугачкомъ уводу у мое писмо, у комъ изгледашъ сваки часъ коју речъ о путованю, но кадъ ти кажемъ шта ме е на то побудило, познавајући твоя чувства сигуранъ самъ да ћешъ ми одобрити; я самъ юче вратио се съ могъ путованя по острову Ригену, гди самъ више одъ неделю дана по нѣговимъ лепимъ краевима врло лепо и весело путовао, на томъ путу ништа нисамъ уз'а се носіо осимъ штапъ у руци, на томъ целомъ путу нигди нисамъ хтео отворити какву књигу или новине да читамъ, еръ самъ се бою да ненаћемъ што годъ што бы ми сметало уживаню оногъ лепогъ предѣла, радъ самъ быо да зати неколико дана — може бити едини у целомъ момъ животу — само себи и свомъ чувствованю проживимъ.

И тако самъ и учиніо. И за то кратко време чинило ми се да осимъ оногъ места гди самъ нема више света; нисамъ хтео да мислимъ шта ће бити сутра, ни шта е было юче. Ништа ни самъ хтео да чуемъ ни да читамъ о догађаима ни о политике. И ти неколико дана засладили су целу прошлостъ мога живота, и остаће ми најлепша успомена до могъ гроба. Кадъ се повратимъ овде опетъ у Грайфсвалдъ после тако лепогъ путованя, мисліо самъ да ти съ најлепшимъ сценама уживаногъ тогъ блаженства започнемъ мое писмо, но тек што самъ почео мислити шта да ти пишемъ, алъ Шлама дође и донесе ми Хамбурске новине. Я нисамъ се могао уздржати, него и' уземъ одма да видимъ шта има ново, и шта ради тай светъ за когъ я неколико дана нисамъ ништа маріо ни разпитивао. Шта наћемъ у њима? — Саму бѣду човечіегъ рода. Краћу у Либеку, разире у Минхену, убиства и преваре у Хамбургу, смртне пресуде у Берлину, но највише разтерало е мое мисли с' коима самъ ти хтео ово писмо писати, описаніе бѣде и сиротинѣ у Ирској. Одкле видимъ да често люди, жене и деца одъ велике глади на средъ улице падаю, гди мати убія свое дете а неможе да га гледа како се мучи, гди отацъ бежи гладанъ одъ своихъ колебе и скаче у воду а неможе да слуша писку своихъ жене и деце, гди гладни люди завиде скотовима за кое се природа болѣ побринула него за њи. Бдномъ речію, ту е тако та Ирска гладъ представљена и описана, да самъ се у онај ма стидіо што самъ човекъ. Они ништу помоћи одъ Енглеза, и то с' пунимъ правомъ, но они се чине и невешти, они, кои су крозь толике векове нѣову крв' по лондонскимъ баловима пили, и трудъ нѣовогъ зноя немилице трошили, па садъ кадъ у ове гладне године помоћи ништу они имъ шалю само строжию полицију, да миръ одржи, и кадъ кои одъ слабости и глади падне, онда му текъ помажу, и то съ медецынама у Шпиталю, и лекари свагда при таквомъ случаю кажу, о таквомъ болестнику, да неможе ништа да веде, нити му може што стомакъ да скува. — Ова е година најгора за ирландску, овакву гладъ одавно непамяте — човекъ на човека насрће, гавранъ у въздуху гладанъ гракће, орао одъ глади пада изъ висине. —

Орле! орле, дай ми твоя крила,
Да се дигнемъ у та места мила,

Да избегнемъ сѣри земальской.
Ил' самъ бежи одъ ови чудеса,
Бежи горе више сви небеса,
Невраћай се той земли бедной.

Ту е видишъ свашта проплакало,
И свачемъ се вѣће дотужало,
И риби е тешко у води.

У таквомъ бдномъ животу
Човекъ давно с' понизио скоту —
Праве среће нема кодъ люди.

*) „Треба учити и познати векове у исторіи, люде у путованю, а Бога у природи, то е велика школа. — Отворимо књигу своју књига, живимо, путујмо: Савъ светъ нне ништа друго него една велика књига, кое сваки коракъ путованя преврнемо по еданъ листъ, шта зна онај кон е само еданъ листъ прочита.“ —

Човекъ више на творца неличи,
Само јоште што га име дичи,
И споминъ промашену цѣль.
Лети горе до неба вышнѣга!
Тражи себи ти света лепшега,
Немой више озго падати.
Ил' не Орле, о, нечини тако,
Гладанъ трбу и тамо е пако,
Лепшећу ти небо казати;
Вини твоя ослабљѣна крила,
И прелети преко мора тогъ;
И долети до дунава тја
До милога отечества могъ.
Синови су ту природе млади,
Ту ми нећешъ скапати одъ глади,
Не лет' къ небу и немори крила,
Надежде су тамо празне све.
Иди земљи што е и мен' мила,
Сва обилностъ тамо чека те.
Бадава е звездам' летит' горе,
Кадъ насъ бѣде овд' на земљи море.
И мен' када каква туга нађе
Ил' ми бѣда каква загрози.
Тада немамъ я утѣхе слађе,
Нег' срба се сѣтит' у слози.
О Србио! најмилије име,
Ти напредкомъ твоимъ утѣши ме!

Јоштъ бы ти писао о гладовану ирскомъ, да нѣ било време ручку, те самъ тако морао прекинути; а садъ после ручка много блажѣ о томе мислимъ, и више самъ расположенъ о момъ путовању што годъ приповедати, него да ти продужимъ бѣду ирске. — Ђръ човекъ о сиротинѣ и о гладовану съ много већимъ осећањемъ пре ручка мисли, говори или пише; него после ручка. Али што се мене тиче, кадъ се годъ сетимъ Ирске или Шлезіе, онда свагда презиремъ читаву фалу овогъ деветнаестогъ века. И заиста те две земљѣ и Босна трећа, застидиће Европу и просвету у Историји наше садашњости.

Ни у овомъ писму нећешъ ништа друго наћи, него једну неделю дана мога живота. 20. Августа рано поћемо насъ двојца да идемо на островъ Ригенъ, наше ствари оставили смо све овде, и понели смо само што е најнужднѣе. Ми смо се били не само довољно одморили; него јоштъ и путовања зажелили, и зато наумимо до Штралсунда полако да одемо, па оданде да се на островъ превеземо. С' томъ намѣромъ изаћемо ми изъ грајфсвалдске капіе, но кадъ смо хтели преко канала да прећемо, видимо једну лађу гди се спрема и текъ што нѣ пошла. Я као одъ шале и више изъ любопитства запитамъ кудъ ће та лађа? — и лађаръ одговори ми да иде у Пудбусъ на островъ Ригенъ, веће ако оћемо и ми тамо да ће насъ радо повести, и придода, да ћемо тамо за 5. сати стићи ако

буде добаръ ветаръ. (О, како нема ништа на овомъ свету безъ тога проклетогъ ако!) Ми једва дочекамо, с' тимъ више што смо оваку прилику одавно тражили, еръ паробродъ недолази нити стае у овомъ крају, премда врло често одъ Штетина и Свињеминде плови у Пудбусъ. Ми променимо нашъ планъ путовања, и заключимо да се преко Штралсунда вратимо, еръ смо били ради да и нѣга видимо. Седнемо на лађу, и одма се кренемо; добра три четврти сата пловили смо каналомъ тимъ спорѣ ишли смо што е каналъ доста узанъ и губи се много времена при мимоилазѣњу лађи, садъ се пакъ чисти и поправља, и говори се да ће после и пароброди моћи до самогъ Грајфсвалда долазити. Ова е наша лађа била доста мала, и само е у једномъ крају имала неки мали покривъ, као колебицу, имала е добре катарке и платна, у осталомъ била е налику на бошњачке лађе што свозе у Београдъ шљиве и други ошавъ. Притјажатель лађе, — когъ смо звали синѣоръ капетанъ, еръ е по нешто талијански говорио, — и нѣговъ синъ Еристъ — дечакъ одъ 13. година — то ти е било све кои су на лађи радили. Насъ пакъ путника било е више: Я и Шлама, еданъ трговацъ с' еспапомъ, два вандровца (башъ кудъ се годъ макнемъ све на нѣи набасамъ) еданъ младъ полякъ, Штудентъ изъ Братиславе, и еданъ лончаръ изъ Пудбуса. У лађи осимъ нешто еснапа, и друге путничке ситнурѣ, било е јоштъ преко 30. велики камена и я с' почетка помислимъ да на ономъ острову нема камена, и да нашъ синѣоръ капетанъ тргуе съ каменѣмъ, но после каже намъ да онъ то сбогъ бурѣ носи, еръ кадъ е лака лађа, а велика платна, може е ветаръ у еданъ ма преврнути. — Ти ћешъ рећи боимъ се; „шта се мене тичу лончари, вандровци и каменъ, веће казуй како си путовао по Ригену и шта си тамо видио.“ Чекай мало — то све има свой редъ. И я ти зато све то напомињамъ, што ћемо съ овомъ лађомъ више се бавити, него са ономъ меаномъ у Найкирхену.

(Продуженіе слѣдуе.)

ОБИЧАНЪ ОДГОВОРЪ СУДИЕ.

Селякъ. Я молимъ господине, ел' моя стваръ свршена.

Судія. До четрнајстъ дана дођи пакъ запитай!

Селякъ. Ал' докъ я одъ могъ села до-овде доћемъ, има 14 сатѣй.

Судія. Па добро, то свакиј данъ по еданъ сатъ путуй, и тако ћешъ управо до 14. дана овде dospeti! — Ђси л' ме разумео?

ДОМАЉЕ НОВОСТИ.

— Празникъ Воскресенія Христова, редко е кадъ овако весело у Београду прослављѣнъ. Зору

првогъ дана огласила су звона и топови са своју страну. — Топовима съ врача̀ра одзивали су се топови съ калимегдана и плотуни изпредъ цркве, а топовима изъ палилуле давали су одѣкъ топови са шестъ велики лаѣа Госп. Мише Анастасієвића, (коє су првѣй путъ овогъ пролећа со до Београда узнеле,) и пуцањ кои є небо проламао сретао є се више Београда; и сваки є с' најрадостниѣмъ чувствомъ у цркву пошао и помислио у себѣ: „Србине, овај данъ сведочи да си ты овде господарь.“ — Служба свршила се рано, и после божествене литурѣишло се гомилама на посѣштенія, а потомъ є сваки кодъ свое куће благовао. Свуда песме и музика, свуда веселѣ и радость; и топови непрестано съ лаѣи грували су, коє су са своимъ високимъ катаркама давале Београду изгледъ Хамбурга или Триєста, съ тимъ више што су Сава и Дунавъ тако разливени да се чини као море. На свакој катарки вѣяли су се србски баряци. Трећи данъ Ускрса (на Марковъ данъ) давао є Госп. Мажоръ Миша Анастасієвићъ на истимъ великимъ лаѣама на Сави часть. Одъ кои лаѣа три су на средъ Саве склоплѣне и увезане тако быле, да є на њима могло коло одъ сто душа играти. Веселѣ почело є у 4. сата, гди є присуствовала већа часть великаша и грађана. Вовна банда непрестано є свирала, и гости дочековани су съ пуцањомъ топова. — Њгова Свѣтлость князь шетао є се по калимегдану, и чимъ є се са Саве видіо, поздравлѣнъ є съ пуцањомъ топова са сви шестъ лаѣи топови су еданъ за другимъ пуцали докъ годъ нє зашао. Обала Саве и Калимегдана быле су покривене гомилама людѣй, кои су сматрали ово лепо позоріє. Веселѣ на лаѣама трајло є до мркленоћи. Потомъ већа часть гостию заєдно съ бандомъ и певанъ изпратили су домаћина с' његовомъ породицомъ, до њгове куће гди се на ново игра и веселѣ до неко доба ноћи продужило. — На марковъ данъ славила є и црква палилулска гди су оба двє порте биле пуне люди, и єдва се могло размимоѣи. Ту є веселѣ трајло до самогъ мрака. Прекочитаєе године човекъ неможе ништа друго око палилулске цркве чути осимъ саму запевку и плачь, само на марковъ данъ пева се пѣв и весели и у средъ гробля веселе се люди безда мисле на смрть. — Сва три дана Ускрса прославлѣна су весело и торжественно, а било є негда време кадъ су ови празници и безъ звона и безъ топова само у срѣцу провоѣени и прославляни; многи памте кадъ су на давашиѣ празнике само сузе ронили, и крили се у најтамниѣ буцакъ да се прекрсте и свогъ избавителя спомену. То горко време прошло є, и неће намъ нигда више доѣи. Наши и царски противници сатрвени су до корена. Србинъ слободно дише, слободно свое празнике слави, али нека никадъ незаборави свое тужно старо станъ, нека

се свагда опоминѣ колико га є мукє и крви стало давашиѣ станъ, па ће онда знати болѣ уважавати и чувати слободу и срећу кою данасъ ужива.

— На велику суботу у очи ѣурѣвадне освануо є снегъ на Авали, али по томъ сва три дана Ускрса било є време лепо и топло.

— Овде у Београдъ дошли су два паше изъ Босне, кои се укланяю изпредъ побунѣи краишника, и иду у Цариградъ. Они су одъ Ужице до Палежа свуда пашайлиски дочекивани, и кметови и чиновници излазили су у сретанъ и пратили и свуда.

— У Алба̀ниѣ Турциѣ Арнаути сложили се са да прилично, противъ Христїана, и покрай све царске забране чине нечовечна изступленія. Тако су пре у селу Лесковцу напали на єдну цркву пуну люди гди су 16. њи изсекли, међъ коима є быо и црквенякъ кои има сына овде на занату.

— Изъ Шабца саобштаваю намъ слѣдуюѣи човеколюбивъ поступакъ: Маса поч. Стевана Токалића коя є предъ судомъ дуговала преко 60. хиляда гроша, а прецена заоставшегъ иманя была є врло мала. Онъ є оставіо по себи шесторо ситне деце. Њгови поверителѣи дођу да се судейски пореду наплате, но кадъ виде ситно шесторо деце коя ће остати безъ леба трону се, и текъ понешто узму да бы се могло само реѣи да су намиривани, а оно друго све поклоне деци, и предаду суду писмено да су намирени и да немаю ништа више тражити. Ти поверители были су наши землѣдѣлци.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Буна Краишника све се више разпространява, Краишници не само да никако непристаю, негѣ іошть шало свое люде и буне по Алба̀ниѣи свє редомъ. Но Смеръ-паша нада се да ће са своимъ долазкомъ то све умирити и Босну цару опетъ покорити.

— Изъ Беча чує се као најновїя вѣсть коя є преко Триєста стигла, да є на острову Самосу подигла се буна и немиръ противу ондашиѣгъ управителя. И тога ради већъ су турске трупе на парабродима тамо одма послане.

— Стваръ грчка іоште нїє сасвимъ свршена, и іоште нико незна како ће донети политика да се сврши.

— И далматинска прибрежія почела су се бојати енглезке флоте.

— Будимъ, когъ є Гергей разрушіо, оправля се сада у највећој итнѣи.

— У Медаковића типографїи у Земуну већъ є готова и пета часть Доситеєвы дѣла, ко жељи іошть изъ окружни места шилати скуплѣне пренумеранте нека изволи послати одма на „учредничество Шумадинке“ са плаћенымъ писмомъ.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка. }

Београдъ 4. Мая.

{ Цѣна в години. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

П А Р Н И Ц Е.

Нашъ Народъ, по већой части, врло се радо тера по судовима, еданъ съ другимъ. Они ово нечине изъ убеђеня што имаю право, него или изъ ината, или изъ желъ да присвое себи штогодъ ту-ђе, коє имъ сладко долази, а ово ни едно ни друго неваля. Инатъ е рђавъ занатъ, а неправду ни Богъ не трпи, па ни едно ни друго неприноси ни единомъ ни другомъ никакве друге ползе, осимъ штете.

Да оће ови парничари да прорачуне колико они издангубе и потроше око свои парница, они бы видели, да много више потроше и издангубе, него што добыю, а онай што плаћа, јошть горе и црнъ, па кадъ неби были инаџе, они бы се волели међу собомъ помирити, него се по толико година по судовима терати.

Неки се и за цванцикъ тераю чакъ до княза, и да има јошть судова, тералибисе докле су годъ живи, неки опетъ и кодъ княза изгубе парницу, па опетъ се не смирує, него иде макаръ комъ надлежательству те се тужи, неказуюћи да е едан-путъ изгубью небили му речъ прошла, да му се парница обнови, и да опетъ започне свою несрећу, у некой мнимой надежди. Къ овомъ су много криви и неки овдашњи адвокати, кои кадъ имъ се прияви когодъ да е парницу изгубью, а они му истолкую да има право и да може добыти, само да му узме на рекурсъ 10 — 12 цванцыка, а човекъ сиромаси, противъ собственогъ свогъ увѣреня, да има право, па почне опетъ да се тера, те на ново дангуби и троши, и съ тимъ се све већма у пропащјава.

Зато браћо Србљи я вамъ добро желимъ, и совѣтуємъ васъ, да се безъ велике неволъ нетерате еданъ съ другимъ по судовима, и да се неупропащјавате, „и ђаво зна што е право али неће“ вели наша проста пословица, па, ви и сами знате шта е право, па се намируйте међу собомъ, и быће за обоицу полезнѣ. Аколи се неможете међу собомъ намирити, а ви отидите примирителномъ су-

ду, онъ ће васъ поравнати, па башъ да се коме мало и криво учини, све е маня штета него што-ће быти тераюћи се по судовима, и безъ велике неволъ неможете терати, а неможете ни неволю правити кадъ е нема.

Наши су люди у Алексиначкомъ, Гургусовачкомъ и Зайчарскомъ окружію много паметнѣ одъ они у другимъ некимъ окружіама, они се врло мало по судовима тераю, и зато су у свему больи и напреднѣи, еръ они нити дангубе нити троше, па е све већи берићетъ за нѣине куће.

Што овде вичемъ на неке адвокате, неможете мислити да я съ тымъ велимъ, да нетреба да буду адвокати, то нѣ, него я вичемъ само на неваляле адвокате, кои заплећу люде у парнице само да они штогодъ добыю у кесу. А у прочемъ адвокати су нуждни гди се годъ по законима суди али ови люди треба да буду поштени и савѣстныи а не давраю люде, и навлаче на парнице и кадъ немаю право, само да они што годъ добыю, као што су кадъ насъ по несрећи, повећой части такови, а мало иѣ свега и има, дакле врло редки су добри неки покрай невалялогъ карактера и незнаду свой занатъ, а неки опетъ знаду свой занатъ алъ су безсаветни па чине више штете людинамъ него они што незнаду. У свакој струцы човеческогъ живота, оће се првенственно честь и поштенъ, па тако и кодъ адвоката.

Кодъ насъ ово име адвоката, стои у рђавомъ кредиту, и већа часть мисли да су сви адвокати варалице, а то нѣ тако, него су адвокати врло нуждни свуда гди се по закону суди, и у просвѣтенимъ државама, ови адвокати изгоне између себе оне непоштене и неваляле адвокате, да невраю люде и да не убіяю поверенъ народа къ онимъ поштенимъ и честнимъ; но кодъ насъ тога нема, може бити даће познѣе быти, докъ наши правдослова више узъ имамо него што намъ за судейску струку у службе требаю.

Я бы желію да ме наши люди послушаю, и да се нетераю по судовима, него да се или сами и-

ли кодъ примирителни судови намирую, као што, горе реко. А за оне инаџе што одъ Беса процесу тараю, желіо бы да наше правительство изда заповестъ, да сваки онай кои е на првомъ суду изгубио, пасе нїе задовољио него иде на апелацију, ако и онамо изгуби, да плати своје сопернику опредѣлену сумму за дангубу и трошакъ, па ако иде и на верховни судъ, па и тамо изгуби, да плати и други путъ више, па ако иде и до княза, па изгуби, да плати и трећи путъ іоштъ више, докъ се не умири, ербо нїе право никако, да еданъ злобанъ човекъ потрза по суду едногъ мирногъ човека, па да му проузрокуе толику штету съ дангубомъ и съ трошковима, па наипосле да му неплати ништа више, него што би му и пре парнице морао платити! —

ПУТОВАНЬ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Друго писмо.)

(Продуженіе.)

Док' смо каналомъ возили се нїе ветра было, и пловили смо мирно и безъ бриге; али кадъ се на неверну морску пучину отиснемо, поче дувати яко и то противанъ ветаръ. Нашъ синьоръ капетанъ развїе сва платна, и намести и' и укрести тако, да е ветаръ дувао у едно платно, па се онда одъ нїга одбіо и дувао у друго, и тымъ нашу лађу уз' ветаръ кретао. Но поредъ све вештине те съ платнама, морали смо опетъ попречке частъ на одну, частъ на другу страну пловити, и врло смо се полако у напредакъ помицали. Мы смо се надали стићи у Пудбусъ на ручакъ, но подне прође а мы іоштъ нисмо ни на пола пута были. Лађаръ нїе се ништа за то бринуо, него е седіо на своемъ корману и певао: „Морскій Боже, страшный Боже!“ и преповедао намъ е како е се пре две године кодъ Сициліе давіо, и како е читави данъ и ноћъ провео пливаюћи само на одной дасцы, то нїгово приповеданъ я бы много радїе слушао на сувой земљи, него на мору на лађи. — После подне не само да непрестане онай противанъ ветаръ, него іоштъ почне и киша изъ гди кои облака падати, мы се свы забринемо и већ изгубимо надежду да ћемо тогъ дана стићи у Пудбусъ, и тежкали смо се какоћемо у той доста ладной ноћи и то на мору у лађи безъ крова, ноћити, а іоштъ више бринули смо се шта ћемо ести. Свы смо были гладни, а нигди ништа за ело нисмо имали, еръ смо се надали да ако нестигнемо за 5. сати, а оно ћемо стићи баремъ за десетъ, еръ до Пудбуса преко мора нема више одъ 3. милъ, и тако што смо спремили за ручакъ, то смо повели іоштъ пре подне, но и то намъ е многимъ пресело, еръ осимъ лађара сви смо готово имали

ону морску грозницу, одъ люляна лађе, и тако и онай савъ ручакъ повратили смо, и іоштъ главоболно добили, а после те морске болести свагда наступи необична гладъ на човека. Лађаръ имао е само еданъ велики лебацъ и нешто мало бутера и сувы херинги, но онъ е то чувао за своју душу.

Мракъ се већ почне ватати, а мы смо текъ были на по пута, и видимо, да нити се можемо на трагъ вратити, ни у Пудбусъ стићи, него да морамо на средъ мора на ветру и киши ноћити, а при томъ іоштъ сви гладни. То нїе била мала брига. Ни с' које стране нису се више могле обале видити. Брегови на Ригену кои су намъ се вазданъ предъ очима плавили, завїо се у помрчину и облаке, кои су преко неба еданъ за другимъ брзо ишли. Мы смо пловили еднако далъ, и лађаръ ишао е често у колебицу и са свећомъ гледао компасъ. Но мало после тога, помоли се изъ мора месецъ, и мало насъ поврати и обрадуе, но и нїга одма прогутаю морски густы облаци, и ми опетъ останемо у мраку.

Пошто смо іоштъ еданъ сатъ пловили, лађаръ почне скупляти платна, и каже да несме далъ у помрчини пловити, еръ онуда има велики каменя, на које може лађа ударити и сва се у комаде разбити, и каже намъ да смо одъ вароши Пудбуса іоштъ далеко, али да е обала одъ острова близу. Пошто савїе платна баци онъ две котве (ленгера) и застави лађу да е ветаръ негони натрагъ. Садъ шта ћемо. — Ко ће гладанъ заспати? Сви путници почну викати на лађара, да имъ мора набавити што годъ за ело. Наипосле лађаръ склони се, да даде Ернста и чамацъ, па да иде іоштъ неколико путника на обалу да траже гди да купе баремъ леба. Ветаръ е было мало се утишао. Ми спустимо изъ лађе чамацъ у воду, и Шлама, еданъ вандровацъ, Лончаръ и Ернстъ, седну и одвезу се на обалу певаюћи. Я самъ Шлами дао новаца да купи за мене доста естива, а при томъ спремимо имъ две велике бутелъ, ако нађу млека да купе за сутра. Они оду, но я и' нисамъ имао кадъ чекати него, премда за скупе новце купимъ одъ лађара онай лебацъ и све што е было за себе спреміо да вечера, и седнемъ те вечерамъ, а лађаръ е за мене гладовао. Кадъ е човекъ сытъ онда е мирна краина. И тако одемъ и замотамъ се у найвећа платна. И колико самъ было дремливъ и уморанъ опетъ нисамъ могао да заспимъ, еръ самъ се непрестано бринуо за Шламу бою самъ се да се гди годъ неподаве, и каю самъ се што и я нисамъ отишао съ нїмъ, да и ту незгуду заедно делимо. Тымъ више бринуо самъ се што е почео ветаръ опетъ дувати.

Добра три сата прошла су, одкако су они отишли на обалу. Докъ на еданъ путъ нашъ лађаръ скочи и поче трчати по лађи и изъ свега гласа викати. И мы сви скочимо одма и запитамо га

шта е. „Ено слушајте шта е,“ одговори намъ у највећемъ страу, „они са чамцемъ даве се и ни еданъ неће главе изнети.“ И почне на ново опетъ викати. Но ни одкудъ одговора. Ноћъ была е мрачна и невиди се прстъ предъ окомъ, а они съ чамцемъ прошли далеко мимо нашу лађу и веслаю далѣ у пучину морску, и немогу да насъ нађу. Мы се ућутимо, и чуемо опетъ далеко иза наше лађе гди вичу што годъ могу, и нѣовъ дрктаюћи гласъ кои е едва до насъ допирао, уплашио ме е тако да самъ едва на ногама стаяо. Ветаръ е дувао и нѣове гласове са различни страна пресецаюћи тако доносио, да намъ е се чинило, да се чамацъ преврнуо и да они давећи се вичу, и сваки гласъ чинио ми се да е гласъ Шламе, кои се бори съ таласима и виче ме у помоћъ. И нигда ми тако сузе гронуле нису, као онда, кадъ самъ чуо како изъ дубљине и помрчине као изъ какве пећине вичу, а помоћи ни одкудъ. Ето гди умало нисмо и я ты изгубили нашегъ најболѣгъ у овой туђой земљи пріятеля и познаника. „Ей мой Шлама“ помислимъ у себы. „Заедно учисмо, заедно путовасмо, заедно на слами спавасмо, па намъ небы суђено да заедно умremo.“ —

Знашъ ли садъ коє спасао тай чамацъ и нашегъ доброгъ Шламу? — Онай младый полякъ, ђакъ изъ Братиславе, когъ самъ ти напоменуо при улазку у лађу, и на кога се свагда съ радошћу опоминѣмъ. Ми смо ту много поляка познавали, али ово е право чедо изгубљеногъ отачества. Онъ чимъ е ушао у лађу простро е свой капутъ и непрестано лежао и ћутао, ми смо съ нѣимъ се разговарали, но онъ намъ е плачући казао, да се ни с' кимъ радо неразговара, еръ му се чини да су сви сами прайски шпіони, кои га траже, и опетъ се ние могао уздржати да намъ некаже да е и онъ при овой последньої польској буни быо утекао съ университета и тукао се противу Прайза. Онъ е све ладно сматрао, и сретао. Но кадъ чує вику, а зна да е тамо и Шлама, скочи и извади изъ цепа два циштоля мала, сваки одъ две цеви, и опали све, еданъ за дргимъ, и они съ чамца виде лађу, и чую пуцанъ, и окрену се и почну къ нама возити, за тымъ запали неколико табака артие, и они почну се већъ приближавати, и за четвртъ сата били су сви четворица на лађи. Я и онай полякъ дочекали смо Шламу са разширенимъ рукама. Шлама богме добро, накуповао свашта доста за мене а особито млека. Међу тымъ чуемо гди лађаръ туче свогъ Ернста, и псує га: „обещеняче ни еданъ у мало ми ниси упропастио онакавъ лепъ чамацъ, што ниси пазіо гди си лађу оставіо.“ — И я текъ садъ види да се онъ быо уплашио выше за свой новъ чамацъ, него за свогъ сына. Я запытамъ Шламу, „За бога шта сте до садъ радили?“ а онъ седне и почне ми у мраку приповедати: „Мой Србино, у мало на два места што ни самъ животъ изгубіо. Мы одавде кадъ се извеземо на обалу пођемо да тражи-

мо какво село. Оставимо Ернста кодъ чамца, а мы смо ишли дуго преко некакви бара и крозь некакву трску, наипосле нађемо три куће, я напредъ а она двоица за многъ пређемо преко едногъ шанца, и дођемо до плота, врата су била затворена, я се ни самъ дуго промышлявао негъ попенѣмъ се на плотъ и съ плота у авлію скочимъ, но текъ што я трупнемъ на землю, а еданъ великій овчарски пасъ долети и пчепе ме за прси, а друга два почну ужасно лаяти и за аљине ме дрпати, тако да самъ одма у себы помисліо: „Ей мой Србино, заедно учисмо, заедно путовасмо, заедно на слами спавасмо, па намъ не бы суђено да насъ заедно пси поеду.“ Онай други што е съ нама ишао почне дркати и бежати, но Лончаръ прекочи замномъ плотъ и одбрани ме одъ паса — мора да е тай Лончаръ быо одъ славенске крви. — Међу тымъ изађу изъ куће са свећомъ две девойке и почну викати: ко е то ноћасъ, есте ли лопови или поштени люди? — Србино, Србино, две красне девойке. Лончаръ одговори имъ одма: мы смо поштени люди, ако, и у koliko могу гладни люди быти поштени. Пси ућуте, а слуге и овчари дотрче и почну лаяти и викати, но мы имъ кажемо да смо се извезли съ мора да нађемо што да купимо за ело и да носимо на лађу. Они насъ уведу у кућу и докъ су спремали за лађу шта ћемо понети, поставе нама двоици те лепо вечерамо, и іоштъ намъ пива донесу, а онай плашљиви вандровацъ чекао е гладанъ иза плота. То е быо станъ, маюръ, едногъ польскогъ племића и зове се Грабово, а тай край острова зове се Сударъ. Мы изплатимо све, врата намъ отворе, мы благодаримо овимъ добрымъ людма и дођемо чамцу, седнемо и почнемо веслати. Но ми што смо тамо вечерали заговоримо се, а Ернстъ кои е корманіо забуніо се едући, а помрчина, и тако прошли смо поредъ лађе и све далѣ веслали, и сваки смо часъ изгледали да видимо лађу, но кадъ таласъ почне заплюскивати у чамацъ и ветаръ све већи дизати се, уплашимо се ми, Лончаръ скочи и поче думенисати, и сви почнемо викати, већъ нашъ чамацъ быо е готово пунъ воде, и тако морали смо престати веслати, него смо са шещирима плюскали воду на полъ, и единако на помоћъ викали. Чуемо кадъ кадъ одъ некудъ одзивъ, али нисмо знали съ коє стране, и већъ смо се прашћали са овымъ светомъ, кадъ на еданъ путь почеше пушке пуцати, и видимо ватру. Мы се на ново повратимо и ослободимо узнемо весла, и почнемо едни веслати, а едни опетъ воду изплюскивати, и тако едва смо живи изашли. — —“ Тако сврши Шлама, или болѣ да рекнемъ, я свршимъ. Брѣ онако уморанъ и дремљивъ завиємъ се опетъ у платна и на ново заспимъ. Было е већъ неко доба ноћи. И сви су были поспали. Млеко оставимо за сутра рано.

Ты ћешъ садъ помислити да е сва опасностъ прошла, и да е то найвећи догађај на овој лађи быо, о комъ самъ ти намеранъ писати, и да ћемо се одма съ овомъ лађомъ раставити и у лепе шумовите и бреговите предъле острова доћи; али ние то тако, мы ћемо съ овомъ лађомъ јошть посла имати. (Еръ као што ћешъ видити было е суђено да се свы заедно подавимо. — И я ти ово писмо пишемъ съ оногъ света).

(Продуженіе слѣдую.)

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Ђданъ калуђеръ изъ манастира Дечанскога кои е овуда милостиню купіо, добые писмо изъ истога манастира, укомъ му являю да све већи и већи зулуми настаю. Између осталогъ вели исто писмо: „ — Мы плачемо и кукамо, заедно са светомъ обителю и немамо кудъ руку къ избавленію да пружимо, и да се спомогнемо, голи ми а голъ манастиръ. Мы страшно страдамо одъ арнаута одъ проклетѣ фамиліе трезубца, одъ проклетога сына Кећъ, Бериша и његовы едноплеменника. Беде насъ и прете намъ непрестано, за она два христјанина говорѣи да бы се они потурчили, али дасмо и' мы пропустили. Мы се клесмо и парвдасмо одъ сваке руке, али они проклеті сынови нипошто нехтедоше да насъ се окану, него глобише манастиръ опетъ са десетъ кеса, и поредъ свега тога опетъ прете да убію кога одъ насъ, и много су се выше усвирили на манастиръ и на насъ у манастиру, непрестано дооде къ манастиру на конакъ кадъ нѣ двадесетъ кадъ тридесетъ, и еду и пію а мы и' морамо служити, па незнамо и чудимо се сами шта да радимо, и обѣли кадъ Богъ насъ избавити одъ оваковогъ тиранства. Све наше године изгубисмо и проведосмо у жалости и плачу, а данаске е савъ светъ у мирноби и веселю само мы јдни кукавци свагда плачемо и тужимо, и ние намъ слободно да изађемо изъ манастира у полъ, ни ми ни наши момци. Ако одемо у полъ или у Пећъ или у ђаково свагда смо у руци, арнаутской — и морамо и' по два по три водити да насъ са собомъ проведе, бесомучне и' водили дабогда. — — “ Ето какви намъ жалосни гласови стижу изъ наше старе Србіе, ето у каквомъ тужномъ станю стои нашъ Брусалимъ, наши високи Дечани. Люти арнаути неће да се покораваю благимъ уредбама милостивогъ цара, него руше наше манастире, осквернюю наше светинѣ, турче затиру и убію гди годъ кога србина чую ил' виде. Јошть да нема манастира сви бы се тамошњи срби до садъ изтурчили, јоште калуђери око свои манастира призиваю и скупляю народъ и опоминю и' да су срби и да су развалине оногъ великогъ царства когъ се царъ звао, царъ србски грчки и западни. Тако е исто и у Србій было, да ние

манастира было за време толикогъ робстве сви би се изтурчили, манастири были су наше школе, калуђери были су једини народни учитељи. То треба да знамо, то намъ е одржало веру а съ тымъ и име и народностъ. Видимо како е у Босни гди нема манастира, већа часть изтурчила се или прешла къ западној цркви, а с' томъ обадрвомъ променомъ баремъ у нашемъ времену престаю быти срби, и непријатељи су. Треба дакле подпомагати и подизати све манастире у којима су наши стари споменицы. Треба да гледамо, да кадъ су се србски народъ и србски манастири тамо држали и славили толико стотина година да се садъ неутру и неугасе. А скоро ће време доћи кадъ ће се царска и Божія воля изпунити, и кадъ ће араміе србски светиня, подвргнути се мачу правосудія, мачу гнѣва Божія. Зато нека сваки обрати свой погледъ на колевку свога народа, нека сваки подпомаже колико ко съ чимъ може манастире у нашої старой Србій, еръ то е наша Палестина, то е нашъ Синай, тамо су престолны градови и гробови наши царева, тамо е косово, тамо е вечный нашъ споменъ и вѣчна наша туга и жалость, еръ све што е тамо опоминѣ насъ на разрушену величину нашегъ народа и наше прошлости.

— 2. Маія преселіо се I. полубаталіонъ II. баталіона у Гопчидеръ, а II. полубаталіонъ истога баталіона у овдашню касарну.

— Сава јошъ единако долази, и јошъ два шука, паће быти као што е была 1838. год. кадъ е солару одиела. У босни и по медведнику јошъ снега има много а време е непрестано кишовито.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Аустрискій царъ стигао е до садъ већъ у Тривствъ. — Бану были су опредѣлили квартиру кодъ чувеногъ Србина Михаила Вучетића, но онъ се изјавіо да га неможе у своју кућу сбогъ свои послова примити.

— Бечке Новине пишу да су Цігани Унгарски држали скупштину у Найдерфлу, и да су заключили, да пошлю у Бечъ цару депутацію да моле да призна држава и царъ и нѣи за народъ, и на основу изданогъ устава да добию и они место и равноправностъ међъ осталимъ народима, додавајући да нѣи преко 150.000. у Унгарской има. (Та има и' у самомъ Бечу толико.)

— У Прагу видила се една светла кугла ноћу на небу.

— Новине являю као неко чудо да е у месецу Маю ове године у Булонѣи снегъ падао.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Изази свакогъ Чет-
вртка.

Београдъ 11. Мая.

Цѣна в гоиши. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

СТАРИ И МЛАДИ ЛЮДИ.

Стари люди веле, да млади незнаю ништа, и да їй треба бити, да слушаю старе, а млади опетъ веле, да стари незнаду ништа, и да їй треба сикиромъ у главу, да несметаю младима у њинимъ паметнимъ пословима.

Ове претиѣ неваляду ни една ни друга, но она за младе іоштъ бы се могла кое како и претрпи-ти, али она за старе башъ никако; а я самъ старъ човекъ, па ми нїе до оваке шале. Зато самъ радъ, да се ми съ младима помиримо, па да нестрепимо ни ми одъ Сикире ни они одъ Батина.

Неспоразумлѣнїе є найвише узрокъ свима распрама на свету, па тако и овой. Ни овде нема совершено право ни една ни друга страна. Зато треба да се споразумемо, па безпристрастно да признамо сваки своє недостатке, и да уважимо у другима оно што є болѣ одъ нашегъ.

Природно є да стари люди знаду више него млади, єрбо су више година живили на овомъ свету, и имали више практике него млади, но то само одъ они млади, кои немаю већегъ дара разума одъ њиовогъ, и кои се нису никудъ далѣ макли, него гди су и они стари живили, и нису ништа друго видели ни учили него оно што и стари.

Кадъ є пакъ кои млади съ равнимъ даромъ разума оногъ старога, више света прошао и више видіо, и више научіо, онда онъ може више знати него онаї стари, но и то само у ономъ што є учіо и што є по странимъ земляма видіо, кое све старому нїе познато, али у смотренію домашнѣга или отечественога знаня, некасе млади съ старимъ неинати, ако нема већи даръ разума одъ њѣга, а то се може препиранѣмъ найлакше решити, само ако обе стране буду безъ пристрастне, и я бы у овомъ случаю совѣтовао старима, да се ползую наукомъ и способношћу млади, а младима бы совѣтовао, да се ползую практикомъ и искуствомъ стари, а обе стране да буду разложни у избору миѣнїя. Зависили пакъ предметъ препираня одъ среѣе или слу-

чая, у каквомъ предпрїятію ту совѣтуемъ младима, да послушаю старе, єрбо су они сталній и ако неучине никакву ползу, то по крайной мѣри негу-бе ништа одъ оногъ што имаю. На противъ млади, съ своимъ ватренимъ мислима и енергіомъ, могу врло велику ползу учинити, ако имъ среѣа или случай буду наклонѣни, али могу у противномъ случаю и све упропастити, а нїе совѣстно никадъ, метати сво иманѣ на лутрію за макаръ какву му драго велику добыть, єрбо є болѣ неметати све на лутрію па имати што годъ, него метути све па неимати ништа, ако лутрія неизїе.

Велика є то стваръ и нужно є свакомъ, познати домъ свой и свое отечество, свой народъ и њѣгове обичае и наклоности, и по њима управ-тисе, єрѣ како се почне у којої земљи радити по обичаїма странни земаля, кое немаю сходства съ нашимъ, неваля, и неѣе добро изиѣи, оѣмоли што полезно да уводимо у наше обичае, то треба тако полако и обозрително да чинимо, да непобудимо противность народа или наши домаѣи противу себе, макаръ да су наше намѣре за кућу или за отечество Богъ зна како полезне. Ево єданъ примѣръ къ тому: да є калемленѣ богиня или краста врло спасоносна стваръ, то сви знамо, па опетъ се є нашъ народъ у почетку противіо тому, противъ собственогъ свогъ и свое деце благодѣянїя. А то є зато, што є народу или нашимъ данашњимъ сваки нови обичай противанъ, а кадъ га познаду да є добаръ, они га онда усвое, и неможешъ после да га раздвоишъ одъ њи.

Богъ недели свима людима єднако даръ разума, него дає єдномъ 25 драма, а другомъ 50 драма, єдномъ литру, а другомъ полъ оке, трећемъ три литре, а четвртому оку, и тако далѣ иде у беско-нечность, и колико є кому дао, онаї у онолико би-ва по природи одъ єдни разумній и паметній, а одъ други неразумній. После тога долази наука и прак-тика, у којима такоѣрѣ заслужио првенство они, кои су више такове приобрѣли, али при єднакимъ даровима разума сама практика є свагда боля и по-лезнїя одъ саме науке, а кои има обое ономе треба

рећи ейвала. Наука є то исто што и разговоръ съ лю-
дма, само одъ памтєня зависи, и одъ количества пред-
мета; али практика се оснива на собственимъ дѣлами,
па є свагда сигурнїя. Ёданъ стари државникъ єсть
жива архива нѣговогъ отечества. Ко нїє участвовао
у каквой революціи, онъ неможе нипошто разумети
новине о таквой у другой земљи, нити сравнивати
случаєве и обстоятелства, и отудъ прорицати ис-
ходъ дѣла онако, као онай што є участвовао. Прак-
тика є велико и врло полезно знанїє за свакога; и,
докле неби могао ёданъ човекъ великогъ дара разу-
ма дотерати, да живи баремъ хиляду година? али
намъ є Богъ положио предѣлъ кога неможемо пре-
ћи, и тако съ нама умире и наша практика, и нау-
ка а другїй на ново починаю и уче, и зато никадъ
ништа совершенно неможе ни бити на свету осимъ
єдногъ Бога. Одъ наука є математика найистини-
тїя, но она є само средство къ другимъ совершен-
ствама, коя люди ёданъ одъ другогъ наслѣђую и
продужую, докъ опетъ неизгоре ёданпутъ алек-
сандриска библіотека, паћеду онда потомцы поче-
ти све на ново, као и наши предцы после нѣногъ
спалєнїя.

Я знамъ даћете ми ви садъ рећи „дошао си
да насъ помиришь па шта си намъ казао?“ и тако
є, я вамъ нисамъ могао казати рѣшително кои ко-
га треба да слуша и кои є одъ кога паметнїй, но
изъ овогъ што самъ говорію, видилисте, да има и
стари люди паметнїй одъ млади, и млади одъ ста-
ри, па ви садъ разсуждавайте и ползуйте се, я
вамъ при оваквомъ станію ствари у природи, немо-
гу рѣшенїє казати, доста є да оћете право и раз-
ложно и єдни и други, паћетесе помирити; єрь ко-
лико є годъ правила написано у свима кнїгама ко-
лико їй има на свету, ни єдно се неможе и свуда
одъ слова до слова практицирати него се мора
прекраяти по обстоятелствама, по духу времена,
и духу народа, и нашегъ домаћегъ живота, па одъ
кудъ я да вамъ кажемъ рѣшително у тому како ће
те чинити. Я, што се мене тиче, гледаћу да се
сачувамъ одъ сякире у главу, а мои старцы некъ
се брину за себе, као и млади за батине съ коима
имъ прете.

Я се надамъ да ми моя врста неће за зло при-
мити што ово пишемъ, єрь имаде люди, кои су мла-
ди годинама, а стари разумомъ, а мислимъ да ми
неће ни млади, замерити єрбо ми се чини дасамъ
правду казао, а и они ће ду остарити и познати
да є тако, и быћеду онда и они спрама ондашњи
млади оно, што су садашњи стари спрама нѣи, но
ако се кому противно, учини и буде имао шта про-
тивъ овогъ примѣчавати, милоће ми бити ако ми
се одзове, па да се растолкуємо, може бити да ће
после и резултатъ изићи, кои бы читатели жели-
ли да виде. —

ПУТОВАНЬ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Друго писмо.)

(Продужєніє.)

Снавали смо тако и люляли се као у колевцы
до дванаєсть сатїй; у то доба ноћи тргнемо се сви
на ёданъ велики тресакъ. Кадъ се пробудимо има-
мо шта видити; буря и то велика буря подигла се.
Нашъ несрећный синьоръ капетанъ повиче стра-
вито и уплашено, и позове насъ све у помоћъ, да
му помогнемо лєнгере извући да бежимо у дубину
съ лаћомъ, єрь є осетїю а и ми смо сви осетили
гди лаћа често закачує о некакавъ камень. — Ми
сви скочимо као да ни ёданъ нїє ни спавао, али
нїє се могло доћи донде одакле бы се могли лєн-
гери извличити, єрь є се лаћа тако прекретала та-
мо амо да чимъ се кои изправи а онъ опетъ по
трбушке на носъ падне, тако да смо морали четво-
роношке пузити, а таласъ є тымъ више заплюски-
вао у лаћу, што є была везана, камень оно кобр-
ляло се по лаћи часть на єдну часть на другу стра-
ну, и многима є ноге изприбіяло. Помрчина была
є густа као тесто. Грмлявина и громови проводи-
ли су нашу вику на лаћи, по гди коя муња сине,
и после себе о стави намъ іюштъ већїй стра и мракъ,
єрь текъ кадъ сине муња видимо какви се страшни
таласи подижу, и на нашу лаћу удараю. Кадъ из-
вучемо лєнгере, а ветаръ насъ дочєпа, и наша ла-
ћа полєти као перо. Ми се предамо судьбини, и
свакій шчєпа за какавъ конопаць или за греду па
привлєгне узъ лаћу, єрь другчіє све бы насъ ветаръ
и таласъ у море смлавїю, као и мое две бутєлѣ
млека. Ахъ мое две бутєлѣ млека, никадъ васъ не-
могу заборавити. — Мени се чинило да смо са сва-
кимъ таласомъ по читаву милю лєтили; а никога
нема на корману, єрь лаћаръ имао є дуго посла и
мукє докъ є до нѣга дошао. Шлама кадъ кадъ изъ
помрчине звао ме є и вико: србино на мою душу
зло, ми ћємо се подавити. Одъ некудъ є и плачь
допїрао до мои ушію, али я нисамъ имао кадъ слу-
шати, я се нисамъ уплашію, премда самъ прилично
дрєтао, вальда одъ зимє. Таласи на сусрєтъ тако су
яко ударили у лаћу да се чинило да о какву сте-
ну или о обалу лупа. При той опасности и страу
чуємъ іюште гди лаћаръ пєує и проклинь свогъ
Ерїста; измеђъ осталогъ каже му: сбогъ твогъ не-
бреженїя да оволики люди садъ пропадну. Фала
лепо помислимъ я у себи, и скинемъ мой горњи
капутъ, и сваки самъ часть стрєпію кадъ ће наша
лаћа почєти тонути, и викнемъ Шлами да се пре-
прави за пиванѣ; но фала Богу до тога нїє дош-
ло. Али при свакомъ сєваїю муњъ видїю самъ сву-
да отворєнь гробъ, и ко нїє видїю морску ноћъ, и
морскє густє и црнє облакє кадъ и муња тамо амо
прєсєчє и пєнуће се морскє таласє осветлї, тай

незна шта е то стра. — Грмљавина, мунѣ, пуданѣ, плачѣ, вика, псовка, лупа камена, и шкрипа лаѣ и катарке, све е то было смешано. На еданѣ путѣ при севаню мунѣ видимо пред нама едну велику трговачку лаѣу, и одма затимѣ чуемо и на нѣой вику, и они примѣте да насѣ ветарѣ гони, и боѣи се да неударѣ наша лаѣа о нѣову лаѣу, избаце два топа и изнесу еданѣ великѣй фенѣрѣ, ми се обрадуемо кадѣ видимо да има близу јоштѣ каква лаѣа и людѣй, кои сѣ нама заедно боре се противу морскогѣ надмоћѣа. Нашѣ лаѣарѣ одма бацѣ обадва лангера и лаѣа се зауставѣ. Найвећѣй стра трајо е по сата, а незнамѣ за то време опасности шта самѣ мислио, ништа ми нѣ жалѣе было, него овако неславно умрети, и на край европе кости оставити, и ово е првѣй случај гди самѣ се за мой животѣ уплашио и готово почео очаявати. О, ко жали за овѣмѣ животомѣ, тај незна шта е овѣй светѣ, а ко нежали за овѣмѣ животомѣ ни тај такоѣерѣ незна шта е овѣй светѣ.

Ветарѣ се неутѣша но ми се мало утишамо, ерѣ лаѣа была е мало мирнѣа, и опасностѣ престане, и највише слободѣла насѣ е близоћа оне лаѣе, коју смо свакиѣ часѣ при севаню мунѣ виѣали, коя е се часѣ на едну часѣ на другу страну са своѣмѣ високѣмѣ катаркама кланѣла. Ја задремамѣ и заспѣмѣ на споду лаѣе, но и усну држао самѣ се чврсто за ужетѣа; но кадѣ се пробудѣмѣ а оно свануло, и учинѣ ми се као да самѣ се у другомѣ свету пробудѣо. Небо е было са свѣмѣ ведро, и сунце се мало по мало окупано изѣ мора раѣа, и еданѣ единаѣй погледѣ на овакавѣ сѣанѣ излазакѣ сунца кадарѣ е савѣ стра и слутнѣо отерати, и сву претрпѣлнѣу опасностѣ заборавити. Сви на ново оживѣмо. Море е было са свѣмѣ мртво и стидѣло се ноѣашнѣ лупе и уке. Мы нѣсмо тако далеко одѣ обале бачени были, као што самѣ ја мислио. Синѣорѣ капетанѣ почне платна ширити и опетѣ свою песму: „Морскѣй Боже, страшнѣй Боже.“ Певати; и ја тек онда видѣмѣ да е та нѣгова песма истинѣта. У томѣ и Шлама устане и почне трљати очи и гледати око себе да наѣе оне две бутелѣ млека, коѣ самѣ ја већѣ тражио и уверѣо се да и е таласѣ сплавѣо. Но мы смо были задовольни сѣ томѣ маломѣ жертвомѣ. Сви смо се окренули излазку сунца, и тако су жельно очи наше у нѣга упрѣе, као да га првѣй путѣ садѣ гледаю.

Лаѣа поѣе. Сунце е грејало, и мы смо се весѣлили, и еданѣ другомѣ приповедаѣи шта е ко радѣо за време највећѣе опасности, единаѣй онаѣй Полякѣ што е читаву ноћѣ на едномѣ истомѣ месту лежао и ћутѣо, и смеѣо се и пркосѣо смрти. Мы смо се сушили прама сунцу, и весело далѣ пловили, и тек око подне стигнемо у Пудбусѣ. Опростѣмо се сѣ лаѣаромѣ, и одма одемо у башту у шумѣ гди е музѣка свѣрала, и гди су уреѣена врло лепо морска купатила. Пошто смо се ту мало

наодаѣи одемо у варошѣ, коя лежи на едномѣ брегу. Пудбусѣ ми се врло допао. Овако весѣлу и лепу варошицу нѣгди ни самѣ јоштѣ видѣо, са свакогѣ края готово видѣ се море. Ово би се могло назвати варошѣ задовольнѣ, срећнѣ и весѣлы людѣй, кои су се сложили и овде насѣлили, да уживаю овѣй светѣ. Нема више одѣ сто мали на едну форму озидани куѣа, у коѣма живѣ до две илѣде людѣй, али сви су готово они люди коѣма е цѣлѣ само нѣовѣ животѣ и уживанѣ. Куѣе готово све су по шумѣ разсѣјане, и тако све то више личѣ на едну башту него на какву варошѣ. Овде обѣчно сѣди князѣ одѣ Ригѣна, ерѣ е овѣй островѣ княжество коѣ прѣйской припада. Онѣ има своѣ лепѣ дворецѣ и зверѣнякѣ у средѣ места. У нѣговомѣ музеуму видѣли смо врло много славѣнскѣ древностѣй, као: оружѣ старо, накѣте воѣника, судовѣ, каменѣ на коѣмѣ су жертве приносили, и све прочѣ, о коѣма кадѣ би ти по наособѣ говорѣо тѣшко би ти было читати, а камоѣи мѣни писати. Мы то вече одемо јоштѣ у театорѣ, али неостанемо до края, ерѣ были смо уморнѣ, а и после берѣнскѣ представѣянѣ слабо намѣ се допало. Кадѣ доѣемо у гостѣоницу наѣѣемо два берѣнскѣа ѣака од онѣ што су заедно сѣ нама до Штетѣна дошли и отишли у Свинѣмѣнде, они су были већѣ савѣ островѣ обѣишли; мы смо нѣма приповедаѣи нашу патнѣу и стра, а они су намѣ приповедаѣи како су путовали, и мы побележѣмо све болѣ гостѣилнице, путѣ, и мѣста, кудѣ су они прошли, и сѣ коѣма су были задовольнѣ, и они су се врло кајали што су ишли у Менхгуть, ерѣ ништа друго нѣсу видѣли него каменѣту пустињѣу и брѣда. И мы изоставѣмо тај горнѣй предѣлѣ, и побележѣмо то исто вече на нашѣмѣ земљовѣиду кудѣ ѣемо проћи, гди ѣемо ручати и ноћити за време целогѣ путованѣа, али редѣо смо се тога после држали. После вечѣре дугосмо се разговарали потомѣ отишли смо да спавамо. И одма е свакиѣ заспао и спавао као закланѣ.

(Продужѣнѣ слѣдуѣ.)

АРИСТОКРАТѣ И КОМУНИСТА.

Предсѣдатель: Шта ви мѣслѣте господѣне како би се сиротѣнѣи помогло?

Аристократѣ. То е најлакѣше, треба све сѣромахѣ потућѣи. (Онда неѣе имати ко богате слушати, па ѣеду га све самѣ морати радѣти).

Предсѣд: (другомѣ.) А како ви о томѣ мѣслѣте?

Комуниста: И ја велѣмѣ да е то нѣйлакѣше; треба све богате поубѣяти, па онда ѣе нѣовѣ новѣцы остати сѣромасѣма, и тако онда неѣе бити сѣротѣнѣй. (Онда ѣеду бити сви сѣромасѣи).

РЕДКОСТЬ.

У Индіи *стакло*, у Египту *снегъ*, у Норвегіи *вино*, у Мауританіи *бело лице*, у Италиі *плава коса*, у Немачкой *Елефант*, у Америки *пси*, у Хини *конь*, а кодъ дворова и велике господа *истина* е редка.

ИЗБАВИТЕЛЬ.

Еданъ шваба штрангаръ, проговори едномъ капетану: „заръ ме више непознаете, господине Штрассеръ — ваша е милость мени некадъ животь спасла!“ — „Я тебя?“ — „Да богме, я самъ быо войникъ у вашей роты, и кадъ сте вы у битки кодъ Н. нагли бегати, я самъ быо првый, кои самъ вашимъ примѣру слѣдовао, и тако самъ се спасао.“

Д. Ав.

ДОМАШНЕ НОВОСТИ.

— 3. т. м. Друштво Србске Словесности држало е свое редовно засѣданіе, у комъ е прочитано писмо члена Г. П. Тирола у смотренію книжевны предмета, и писмо корешпонт. члена Г. Тим. Илића съ прилогомъ „уводъ у рачуницу.“ Предложію е Г. Я. Шафарикъ земљовидъ окружіа пожарвачкогъ кои е Г. Др. Медовић израдїо, и кои е земљовидъ у свимъ своимъ частима и у свакомъ обзиру найточнїе израћенъ, съ тымъ да ће истый господинъ и описанїе поменутогъ окружіа послати, да друштво обое, ако одобри, печата, и наупотребленїе публикуму преда: Рѣшено е да се и описанїе окружіа набави, и да обадрово одрећени зато членови друштва прегледаю, и у првомъ идућемъ засѣданїю друштву свое извѣстїе и мнѣнїе предаду, и онда ће се о печатаню рѣшити. Међу тымъ да се Г. Дру Медовићу на томъ великомъ труду одъ стране друштва благодари. Г. Д. Аврамовић поклонїо е друштву свою кнїгу: србске древности у святой гори. Г. Шаф. поклонїо е еданъ бакарный новацъ. — Госп. Стеванъ Јозипъ Веселићъ поклонїо е за србски музеумъ 13. комада различни стари новаца.

— У засѣданїю школске комисіе 6. т. м. држаномъ, спровело е Попеч. Просвештенїа I. часть Финансіе израћену Г. К. Цукићемъ проф. државне економїе, съ тымъ да ће и друга часть за кратко време бити готова, како бы се до 15. Септ. обе части прегледале и за употребленїе ђака печатале. Предато е подкомисїи да се прегледа. — Затимъ разговарало се дуго о називословнымъ речима србске граматике.

— Совѣтъ е рѣшио, и Князь е одобрио да се на место доякошњи канка кои између Београда, Земунa и Панчева возе, еданъ малый паробродъ набави, коиће брже и уреднїе ићи, тай ће се паро-

бродъ купити на акціе, и тога ради већ е наложено правит. банкеру Гос. Кумануди да ту бригу на себе узме, и да се цена акція опредѣли и купи, и да се паробродъ одма набави.

— У неделю 7. Мая была е свадьба Госп. Милана А. Симића едного одъ наибольшіи помоћника и прїателя овога листа. Веселъ было е у пуномъ смыслу речи лепо и весело, на комъ су осимъ србске господа и грађана и Князь са св. Княгиньомъ, и Конзули и Паша присуствовали. И то е свакимъ было мило видити да е све постаромъ србскомъ обичаю ишло.

— Овы е дана добовало овде да сви аустрійски шестацы кои су до садъ ишли по 50. пара, да се одъ садъ непримаю скупљ одъ гроша. (Невреде ни толико).

— Данасъ е велика воевна маневра съ палъбомъ на топчидерскомъ броду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Са стране нема ништа новогъ што бы се могло назвати политическомъ важностю. Свакъ чека да види шта ће у Паризу бити. Правительство французско садъ е у найвећемъ страу, еръ види да се све спрема да нѣгову пропасть ускори. Генералъ Шангарнїе издао е јошть яко еданъ прогласъ кои прети с' найвећомъ казню онымъ солдатамы кои неузхтеду на побунный народъ пуцати. Луи Бунапарта отишао е у Фонтенебло. Полиція дала е изъ два сокака сву калдру извадити и продати, а на мѣсто каменя шлюнакъ е насутъ. Но на то су радины дали протестацію и викали: „заръ наше последнѣ оружїе и обрану оће да намъ одузму, с' чимъ ћемо се ми противу наймѣни боїонета бранити, одъ чега ћемо мы барикаде правити?“ Шта више 5. хиљада безпослены Енглеза дошло е преко Хавра изъ Лондона у Паризъ, ни зашто друго него да присуствую и да гледи комешанѣ и буно у Паризу.

Будући да се Шумадинке првы петъ броева кои е мањ печатано сасвымъ разнело, тако да намъ ни еданъ брой нїе сувише остао, и да смо на честа потраживаня были принуђени у № 6. објавити, да више нема одъ првы петъ броева, сбогъ чега многи нису се хтели пренумерирати, еръ е сваки радъ быо све броеве имати; зато смо овы дана сви петъ првы броева у кратко као допуненѣ у две Шумадинке све што е важнїе препечатали, и можемо садъ свакоме колико годъ ко оће с' тымъ допуненѣмъ и далъ са свыма бровима служити. Цена остае иста. Ко дакле жели имати све доякошнїе и будуће до Петровадне броеве, нека намъ напредъ пошлѣ по пошти 4. цванцыка и одма ће и добити. Они пакъ кои су само одъ № 5. добили, примиће ово допуненѣ препечатано у два броя одма бадава.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЬ ЗА

КЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовичъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 18. Мая.

{ Цѣна в гоиши. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

СЪ БОГОМЪ ОСТАЙ!

(Споменъ сестре брату у Войводству.)

Коя си ми мракъ са чела
С'осмѣиватъ знала — ты,
Вазда драга, неувела,
Съ Богомъ остай радости! —

Юче было грозе рата,
Бѣсно сѣва пламенъ шити;
Бѣкъ ранѣны . . . нѣиска хата. . .
Да чѣй ли не мейданъ бытъ?

Брзъ ли беше мачъ да трза,
За правицу Србинъ младъ? —
Пытай срну е ли брза
Кадъ извора тражи хладъ!

Ал' слагаше србски санци —
Домовино моя ты,
Некруже те среће данци,
Зато: съ Богомъ радости!

Тамъ у лугу боровоме,
Гди но среће царство с'я,
Гдѣ с' путнику несретноме
У мождине сиплѣ стра. —

Тамъ садъ моя чезня леће
Некадъ срећанъ згушитъ гласъ,
Тамъ кишреса тужно цвѣће
Уплетау себъ у власъ.

Шать голубче наћемъ кое
Блудећ' тамо дрвлѣмъ тимъ,
Отишло искатъ любе свое
У гуканьма страшливимъ.

Од' овамо (нѣмъ ѣу рећи),
Пріятельи буд'мо — вай!

Скупа двое насъ тужећи
Слушаћ' луне бледый сай!

Од' овамо, теб' не мека
Маовина станакъ датъ,
Мое т' тепло крило чека,
И ту нешъ ми пландоватъ.

Дѣлићемо непокое.
Пресуди ѣй нама Богъ:
Теби нема среће твоє,
Мен' спасєня нема могъ!

Д. Р.
Србиния.

С Л У Ж Б А.

Ко годъ држи слуге, онъ зна да има и добри и рѣави слугу. Ономъ добромъ онъ дав болю плату него оноу рѣавомъ, па и преко плате, о великимъ празницима, покланя му по штогодъ, неки опанке, неки еменіє, неки альину, а неки и читавъ паръ альина, а неки по нешто и у новцу, а оноу рѣавомъ не да нико ништа више него само плату, па и ону му не дае башъ са свегъ срца, ербо и ону незаслужує.

Кадъ тако бива у поединимъ домовима, колико већма треба да буде то у нашемъ общемъ дому, у правительству народномъ, и мирскомъ и духовномъ? Правительство мирско и духовно, нѣ ништа друго него нашъ общи домъ, а служители нѣиови, слуге тога нашегъ общегъ дома у комъ имамо старешине Княза у мирскимъ и Митрополита у црковнимъ дѣлима. Све слуге общегъ нашегъ дома, зову се чиновници, мирски и духовни. Они у своемъ реду имаю сви еднаку плату, и онай кои е вреданъ и способанъ, вѣранъ и прилѣжанъ, као и онай кои за све то немари, само седи као трутъ у кошници, и узима ону плату па еде и пѣє и спава. Кадъ се дакле кодъ приватни домови уважава и награђує боля служба, зашто се то неби чинило и кодъ нашегъ общегъ дома?

Сваки газда кои награђуе съ чимъ му драго доброгъ слугу, жели да побуди у нѣму и болю ревностъ къ своимъ дѣлама, те да види и болѣи успѣхъ у своме дому одъ дѣла доброгъ слуге нѣговогъ, то исто треба да чини и правительство наше и мирско и духовно, ерѣ одъ ови служителя завися успѣхъ благостоянія нашегъ общегъ дома, а ако останемо и унапредакъ све при досадашнѣму, молимъ да ми ко каже, съ чимъ ће се ободрити вредни слугатель, да продужи ревностъ свою, и съ чимъ ће се побудити онай ленѣи и неспособни, да достигне онога доброгъ?

Я мислимъ, да полза и напредакъ нашегъ общаго дома „нашегъ отечества“ изискуе, да се вредни дѣлатель и болѣ награђую него они ленѣи и неспособни, съ тимъ бы они добиѣли болю волю къ общему благу народа, а они ленѣи завидѣи нѣиновомъ отличію, старалиби се и они да иду за нѣима колико толико, и све бы болѣ было него до сада. Кодъ насъ нема ни ордена ни спавлука, съ чимъ бы владѣтель могао награђивати отличуюће се слугитель, зато треба да ѣй награђуе съ повишеніемъ плате, и заиста нѣе право, да онай вредни слуга за о ну исту плату за кою служи, или болѣ да рекнемъ ленюе, онай ленѣи неспособни чиновникъ.

Неопростими бы грѣхъ было, да неопоменемъ овде и наше свештенство, духовенство, и профессоре и учитель. Ова класа служителя, нашегъ общаго дома, найвише су заборавлѣни и найрѣавіе плаћени. Я незнамъ како е то остало тако у неуваженію кодъ народа нашегъ, а они заслужую „ако ћемо право рећи“ призрѣніе правительства пре него мирски чиновницы. Свештеницы и духовницы служе церкву божію коя е наша мати, испуњаваю законъ Божи, и наставляю христяне у страхопочитанію къ Богу, и уче ѣй да буду добри и отечеству полезни грађани, а профессори и учительи, уче нашу децу, и преправляю ѣй за будуће грађане, за чиновнике, за сановнике, за свештенике и владике и митрополите кудъ ће важніе опредѣленіе, па башъ ови люди да остаю безъ призрѣнія народнѣгъ и правительственогъ! Та ово башъ нѣе право ни найманъ.

Бданъ стари учитель види многе сановнике и чиновнике, кои су нѣгови ученицы были, а онъ іошть све учитель, па што е іошть жалостніе, све съ ономъ истомъ платомъ. Бедна е то стваръ, кадъ оваки стари живе безъ сваке надежде поболшанія свое будущности, за кою се сваки стара. И я оћу да они остану све еднако учительи и профессори, и шта више, да предаю еднако онай предметъ науке кои су и почели, ерѣ што га дуже предаю то се све већма у нѣму усавршенствоваваю, и позніе све то већу ползу приносе. Я оћу да они остану свагда и при оной постоянной плати своіой,

као и остали чиновницы, али оћу да се награђую они способни и ревностни, чакъ до сравненія съ найвећимъ сановницыма народнимъ, па быо онъ све свештеникъ, еромонахъ или учитель или профессор или шта му драго само, тако ће мо ми извући изъ изъ нѣи сву позлу кою они могу принети на ползу народа, и другоячіе не. И царъ Давидъ у Псалтиру пева Богу „ущедри мя да пою тя.“

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Друго писмо.)

(Продуженіе.)

Сутра рано пробуди насъ музика, коя обично свако ютро предъ свакомъ больомъ гостилницомъ свира. Мы се за часъ спремимо, и оставимо ову лепу варошъ, и често смо се освртали, и одкле се годъ могла видити гледали смо е, и чисто намъ е жао было што и Пудбусъ неможе свуда за нама да иде. Гледаюћи на Пудбусъ, на море, па онда на палва висока брда, ништа небы волю онда него да самъ молеръ. А често налазили смо молере кои у ладу по вазданъ седе па ове лепе предѣле себи, за споменъ свогъ путованя молую. Но и безъ тога све ми е ово остало у памети тако, да кадъ и' се и после десетъ година опоменемъ, видићу и' исто онако као што самъ и' онда гледао, споменъ оваквы предѣла може се видити и кадъ човекъ зажмури. Одъ Пудбуса па по целомъ Ригену далъ што смо путовали, неможе се сматрати као путованъ, него као каква шетня, непрестано сретали смо гомиле путника страни, кои тамо амо тумараю по шуми, и кои су едва дочекали да мало изађу изъ вароши, и да се овогъ здравогъ воздуха надишу, и да се певаня тица, не изъ кавеза, него изъ шуме наслушаю. И често смо наилазили на путнике кои седе и слушаю гди славуи или кось пева. То е и насъ често зауставляло, и свагда кадъ смо хтели да се одморимо, тражилисмо место гди каква тица лепо пева. Путника овуда има много изъ целе северне Германіе, али найвише изъ песковитогъ Берлина. И мора се човекъ смеяти кадъ нађе путника кои путуе само онолико колико му е берлински докторъ рекао, кадъ путуе онуда кудъ му е онъ рекао; и многи оставе najlepша места и невиде само сбогъ тога што му нѣе нѣговъ лекаръ рекао да треба тамо да иде.

Мы пређемо неколико села и дођемо у село кое се зове Селивъ. Овде пошто се мало одморимо и подкрепимо, оставимо друштво кое се сустигло было, а такође оставимо и путь кои е на десно водіо у Менхгутъ па онда безъ пута, поћемо у право преко едногъ брда. Ту близу тогъ села ви-

дили смо страшно велике четири камене плоче, које су по свој прилици биле на гробовима стары славена, на њима нѣ было никаквогъ надписа. Кадъ се попенѣмо на тай брегъ видимо предъ собомъ на еданъ путь море на све стране. О, оваково што неможе се описати, нити на берлинскимъ бинама видети, овай погледъ неможе се никадъ заборавити. Я самъ Дуждево море с' оны високи стена више Фіуме гледао, али оваково што нѣ ми се могло представити, оваквогъ задовољства и радости нисамъ уживао. Шта е лепше погледати него море сѣдињно съ небомъ. Погледъ на безграничну пучину, погледъ е на савршено задовољство. Пошто смо се сыти нагледали поѣмо низъбрдо у равницу, но идући низъбрдо наѣмо узъпутъ тако много ягода да смо свакій часъ стаяли и брали, и чудили смо се да и' овде има и у ово доба године, нашли смо и дивљи ора и лешњика али нису јошть са свымъ зрели, а поредъ лепи и крупни ягода на купине нисмо ни гледали. Сиѣмо у равницу, и поѣмо на десно к' Менхгуту све поредъ мора. Нигди никога нѣ было овуда, текъ по гди коя рибарски чамацъ лежао е на обали. Доѣмо опетъ до едногъ брежчиѣа што се зове Пеердъ, и кои е са све три стране моремъ обкруженъ. Кадъ огладнимо, оставимо и море и брегове, па поѣмо, да тражимо ручакъ, но нигди нисмо могли какво село видети. Отворимо земљовидъ Ригена, да тражимо које е село најближе, али ево муке нисмо знали на комъ смо краю острова. Найпосле поѣмо управо одъ мора, и надали смо се да морамо на какво село наћи. Често ме е до садъ надежда преварила, али за садъ испуни се, и текъ што преѣмо преко едногъ брежчиѣа, на комъ е се само смилъ жутило, доѣмо у село Гору (немци га зову *Görsen*). Но у томъ селу ненаѣмо Круга (но то нѣ философъ Кругъ, него тако овуда зову меане.) Куће биле су у томъ селу дрвене, и све готово разштркане, свака кућа была е за себе, и имала е свою дворану, и воћнякъ. У прву авлију гди смо ступили наѣмо домаѣина гди тресе крушке, онъ намъ одма изнесе столице, но нама се већъ досадило седећи непрестано на тымъ берлинскимъ клупама у школи, и радіе смо сели на чисту зелену траву. Они су были већъ ручали, но ипакъ изнесу намъ две велике чиніе кисела млека, и сира и све оно што су имали у приправности, а ништа друго нисамъ ни желіо. Млеко лепо и густо, а повръ тога каймакъ лепъ се уватио, нѣ другчіе, него ми се чинило да самъ гди годъ у средъ Шумадије; и нигда ти слаѣ нисамъ ни у едномъ тамошиѣмъ трактиру са сребрнымъ кашикама ручао, као овде изъ овы прості чинія на овой зеленой траві; То вальда зато што самъ цело пре подне ишао. Мы кадъ ручамо, спремимо се на ново да идемо, и запытамо: колико има да платимо; но домаѣинъ нѣ знао шта да намъ одговори, најпосле каже намъ да дамо шта оѣмо. Кудъ ѣшъ лепшій знакъ непоковареногъ селскогъ живота? такавъ одговоръ нигди неможе путникъ наћи у онымъ селыма коя леже близу велики вароши и градова. И ако гди годъ тамо, и каже ко годъ тако, то само зато каже, да бы онай гостъ што годъ више дао него што бы онъ заискао, но при овомъ нѣ была та мысао, нѣгово простодушіе, гостопримство и искреность могло е се читати на нѣговомъ лицу. Мы му дамо по петъ прайски сребрни гроша, и онъ е с' тымъ тако быо задовољанъ, да намъ е спреміо свакояка воћа, и понудио се да насъ изпрати и да намъ путь покаже до Мителхагена, докле е было добаръ сатъ ода, но мы то нехтенемо, него поѣмо сами преко нѣива кудъ намъ е онъ преки путь показао, и доѣмо рано у исто село. И будући да наѣмо добру гостіоницу, и позната друштва, то останемо ту да ноћимо. — Пре залазка сунца свы смо већъ были поспали, и сутра данъ (23. Августа) пробуде насъ и опомену да е садъ најлепше путовати. Тешко е истина дићи се у зору, кадъ е најлепше спавати, али овде, гди смо знали да насъ на полю толике радости и милине чекаю благодарили смо и обдали јошть оногъ што насъ е пробудио, и ко небы весео и са задовољствомъ путовао овуда особито изјутра кадъ е ладовина, и кадъ у свакој шумицы поредъ пута стотинама тице певаю, а смилъ мирише, и све друге мирисе осталогъ цвећа надвишуе. Путници разиђу се на све стране, а мы поѣмо да идемо у варошъ Заградъ (немцы зову Сагардъ) прво село, у које смо тогъ дана дошли зове се Баба, вальда су у старо време звали бабино село, и чудновато е, али е истина, докъ смо крозь то село прошли срели смо баремъ десетъ баба, и ни едно село може быти на овомъ острову нема свойственіе име. Проѣмо опетъ поредъ Селина, и доѣмо до едногъ великогъ плота кои е цело брдо опасао. У той ограді была е млада шума съ лепымъ путовыма изпресеѣана. То е бы онай зверинякъ княза ригенскогъ, о комъ берлинци онако често приповедаю. Мы поѣмо мало поредъ плота и наѣмо една врата, и коды нѣи чувара, врата су была затворена. Мы му кажемо да намъ отвори, да идемо крозь зверинякъ у ягдшлосъ, кои е на другомъ краю звериняка быо. Но онъ намъ каже, да крозь та врата нико непролази, и замоли насъ да идемо мало наоколо до велики врата, коя су свагда отворена, а овуда вели да непушѣаю путнике с' тога найвише што се плаше коштуе и други зверови. Онъ е имао право, и мы смо чули јошть у Пудбусу одъ оне двојце да се само може на ону велику капію ући и одати по звериняку, но мы смо ради были да неидемо поредъ плота по пожнѣвенимъ нѣивама, него по лепымъ стазама и у ладовини крозь шуму у звериняку. Онай нѣ никакко хтео да отвори, најпосле каже намъ да нема ключа. Онда мени Шлама каже: „Србино, и тай е чуваръ наликъ на човека, онъ ѣе быти по свой прилици као и онай што е воће чувао.“ Садъ

се я сетимъ да еиѣговъ ключъ у момъ цепу, и помыслимъ у себи: айде да пробамъ ели и овай чуваръ правый человекъ; и извадимъ изъ цепа десетъ прайскій сребрни грошиѣа и рекнемъ му: Ты кажешъ да немаишъ ключа, а оно гледай ево га кодъ мене. На то скочи чуваръ и почне тражити ключъ, и отвараюћи врата каже намъ: Башъ кадъ толико желите да овуде проѣдете, а оно заповедайте, и ако бы одсекли узпутъ какавъ штапъ, а вы тамо кажите да сте га изванъ зверинака јоштъ одсекли.“ — „Небрини се ты зато,“ одговоримо му „и мы смо прави люди, слѣдовательно и мы умемо лагати.“ — И заиста ко годъ предпоставля за кога да нема сва човечія свойства и страсти, тай га съ тымъ вреѣа, ерѣ му одриче име човека.

(Продуженіе слѣдує.)

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— У засѣданію школске комисіе 13. Мая држаномъ, предложіо е Г. Христићъ выше школски атласа комисіи на изборъ, кои бы се прерадіо и препечатао за сръбске школе. Комисіа пошто е разгледала и сравнила све предложене атласе, рѣшила е предложити: да се кратки Елементарный атласъ, кои е одобренъ академіомъ Францускомъ, по найновіемъ изданію преради, и да се печата съ томъ променомъ, да после европе доѣе Србія, па онда све земљъ у којима Срби живе, а по томъ европска турска за едно съ грчкомъ. — Госп. Проф. Богословіе Вердешъ чл. комисіе, предложіо е свое израѣено дѣло подъ именовъ: „краткій прегледъ библійскогъ или свештеногъ землеописа.“ Съ петъ земльовидни таблица. Рѣшено е: да се исто дело Попечителству препоручи, и да се съ прегледомъ и благословомъ Г. Митрополита печата.

— Чуємо да су сви овдашњи судови предложили Попечителству Правосудія и Просвѣщенія, да се доякопнѣ феріе кое се обычно о ускресу и о божићу судовыма даю, са свымъ изоставе, и осимъ само празника еднако у канцеларію иде, а на место тога да се опредѣли време у лето н. п. Јули и Августъ или до 15. Августа, онда кадъ су найвеѣе врућине и кадъ свакій може подпуно уживати свой одморъ, а особито кадъ су люди забављени са польскимъ пословима и нетераю се много по суду. То е се предложеніе свакомъ готово допало, тымъ выше што то нѣе захтеванъ новы феріа, него само премештанъ изъ зимногъ неприятногъ доба у лето, ерѣ и онако божићнѣ и ускршнѣ феріе износе заедно преко 6. неделя, кое, будући да падаю у зимно доба, мораю чиновницы опетъ провести у соби за врухомъ вуруномъ; а поредъ тога опетъ у лето са сви страна ишту се дозволена да могу по гди кои одсуствовати, банѣ и-

ли киселу воду ради свога здравља, или свою кућу и баштину сбогъ свои послова да пооде. Мы се надамо да ће се ово предложеніе одобрити, ерѣ обычно тако се у свымъ добро уреѣенымъ државама и поступа.

— Марко Томићъ еданъ измеђъ наиболѣи слушателя 1. год. Права, хтевши изкорачити изъ чамца, случайно се оклизне и у Саву падне, и брза вода однесе га подъ лаћу, и не само да се нѣе могао брзо притрчаномъ помоћу спасти, него никако се нѣе могао ни да наѣе.

— При войничкомъ упражненію у прошли четвртакъ догодила се случайно една несреѣа, топъ угреанъ упали се самъ и двоицу рани, одъ кои едномъ наиболѣмъ топчиѣ нареднику Илиѣ Миљковићу одбѣ леву руку, свакій, ко га познае и непознае одъ свегъ га срца жали; но уздаюћи се у Бога и у помоћъ лекарску моћиѣе пребоleti. — Међу тымъ маневра изпала е болѣ него што се могло надати. Читави петъ сати вешто су се упражнявали, и како марширанѣ тако и пуцанѣ ишло е у свомъ реду, и кадъ гледаюћи ону окретность и вештину солдата, кадъ помысли человекъ да међу њима има половина самы регрута, и кадъ помысли да е у той маневри было много войника, кои текъ одъ шесть неделя служе; онда мора рећи, да е свакомъ сръбину свойствена пушка слѣдовательно и слобода, ерѣ подъ оружѣмъ нигди неможете роба видити. Но честь и фала военномъ начальнику и официрима свыма, кои у обучаваню свою дужность тако точно изпуияваю. У той маневри пукло е до 400. топова и преко 20. хиљада пушака.

— Краишници Срби беже еднако одъ зулума оны Турака што су се одъ цара одметнули, и гди годъ кою сръбску кућу наћу пале и убіяю Овы е дана те тужне сиротинѣ преко 300. фамилія кое кодъ Београда, кое више Палежа и Шабца у Србию прибегло.

— Сава почела е нагло опадати, међу тымъ овуда иде свакій данъ готово киша. Трешаня овде већъ има и продае се ока по 4 цванцыка. — До 26. има јоштъ осамъ дана. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Са ючашњимъ парабродомъ прошли су преко Земуна на пароброду сынови Кошутони кои иду оцу преко Цариграда. Кадъ су пошли изъ Пеште пуне обале были су света, и викали су поредъ све Полициѣ, сви у гласъ: „Поздрављѣ Кошуту, да живи Кошутъ.“

— Юче у 10. сати прелазіо еѣамо Г. Коронини, командирендеръ Темишварски, са многимъ официрима, одъ стране княза лепо су на Сави дочекани, они пошто су княза, Г. пашу и јоштъ гди цое поодили, вратили су се у Земунъ.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка. }

Београдъ 25. Мая.

{ Цѣна в гоншн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ПРОЛЕЊНА ПЕСМА.

Пролеће нам' лепо дође
МиLINE се сретаю;
Мраз' и люта зима прође
Руже свуда цвѣтаю.

Лепо тихи ветрићъ дува
Лепо люля гранчице.
Вѣрно србинъ свуда чува
Свое земљъ границе.

Май развѣо своя крила
И над' земљом' трепеће.
Са Авале србска вила
Честита нам' пролеће.

Мале тице подскакую
С' гране свудъ на гранцицу,
Одъ радости извѣю
Пролећу томъ песмицу.

Садъ е дошла сва милина
Свудъ миришу цвѣтићи,
Процвѣтила лесковина
А листали церићи.

Свако дрво зелени се
Сваки цвѣтак' процвет'о
Све што живи весели се
И поздравля све лето.

У пландишту овчаръ свира
Пева Богу на славу.
Тешко ономъ ко га дира,
У нѣговомъ кадъ праву.

СУДОВИ.

Тужесе люди на Судове, да имъ врло споро парнице пресуђую, и кривицу тога приписую судѣяма, и вичу на нѣи до зла Бога много се о тому мислило и радило, какоби се то поправило, да се парнице брже пресуђую, и до садъ се нѣе могло

успѣти, а то е зато, што нѣе прави узрокъ тому погођенъ, него се све друго мислило, и на оно позоръ обраћало, што опетъ неће принети веществе-не ползе.

Узрокъ е тому тай, што е мало судовъ а много парница, па немогу Судѣи да доспеду да сваки данъ пресуђую оне парнице коѣ имъ онај данъ дођу, него суде редомъ едну за другомъ како имъ е коя долазила, и кадъ којој редъ дође; а кадъ у едномъ суду предъ едномъ парницомъ има преко хиляду парница коѣ су пре дошле, онда оной текъ после едне и полъ године мора редъ доћи. Нека нико немисли да судѣи не раде, ербо кадъ еданъ одъ најобтерећенихъ судовъ, пресуди за годину да-на преко 800 парница, а има нумера у свакомъ дѣловодномъ протоколу преко 7000, онда се заоста неможе казати да тай Судъ нѣе радѣ, па зато му е опетъ на концу године остало преко 1300 непресуђени парници. Шта е дакле друго узрокъ тому, него да парнице превазилазе снагу судѣи па тако а маиѣ или више, и по свимъ већимъ окружѣяма. И ево тому сведочанства: алексиначко, гургусовачко и цриоречко окружѣе нетужесе да имъ се парнице споро пресуђую, а то е зато, што су она окружѣя мала, и люди нису парничари, а имаю и она по еданъ Судъ као и проча најзећа; па нѣиовъ Судъ стигне да нѣине парнице одна пресуђуе, па они немаю узрока ни жалитисе на свое судѣе, а по великимъ окружѣяма (гди е опетъ само по еданъ судъ, а народа, може бити троимъ више, и јоштъ къ тому радо се люди тераю по судовима) то неможе бити, као што горе реко смо.

Шта е дакле лекъ тому? ништа друго, него треба по већимъ окружѣяма дати судовима јоштъ по едно одѣленіе окружногъ суда, а тако и апелацији и треће одѣленіе па ће се онда брже парнице пресуђивати, и люди неће имати узрока вѣкати на судѣе, да имъ споро парнице пресуђую. Фала Богу мисмо се о томъ осведочили кодъ неки наши судовъ, кои су съ дѣлима затрпани были, и којима е правителство придамо за време јоштъ по едно о-

дѣленіе, како су се у тимъ судовима парнице бч-
ле очистиле, и да су она одѣленія кодъ нѣи оста-
ла, они се неби задуго затрпали съ дѣлима, но бу-
дући су такова одѣленія опетъ одузета одъ нѣи,
то ће се непремѣнно опетъ затрпати съ дѣли-
ма, ако већ небуду и до садъ. Ђрбо се кодъ насъ
сваки данъ дѣла умножаваю, а снага е за израђи-
ванъ све она иста која е была и у почетку кадъ е
мало дѣла было. Па ће доћи време, даће и та два
одѣленія мало бити, и треба ће и по треће уста-
новљавати, и тако далъ, како буду потребе народ-
не расле, као што и по другимъ државама има у
едномъ суду по петъ, по десетъ, и по петнаестъ
одѣленія које люди нису одъ беса установљавали,
него по потреби дѣла народни, да се брже свр-
шую. Пакъ су јоштъ и рачуноводства, као пупиле
депозитне касе и ране апсеника, свака за себе
одѣленіе, а кодъ насъ е све то заедно у едномъ
Суду. Некъ представи когодъ себи, да судови на-
ши мораю се старати и држати рачуне о пупилама,
одъ едне па поступенно и до двадесетъ година за
сваку, а у томъ времену докъ се онъ едне избави
колико ѿ јоштъ нови дође, па опетъ оћемо да
намъ еданъ судъ и парнице и све то брзо извр-
шув, које заиста неправедно зактевамо.

Ј се радуемъ да се толика дѣла умножаваю
како по судовима тако и у централномъ правленію,
еръ то е знакъ да народъ у свему напредуе, само
треба дати средства къ тому, да се то све извршув,
и да едначо напредуемо, а не да се затрпавамо
и заостаемо натрагъ одъ други народа.

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЈУ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Друго писмо.)

(Продуженіе.)

Мы доћемо у Кнежевъ Ягдшлосъ, кои е у
средъ звериняка на едномъ брежичју у доста чуд-
новатомъ мени баремъ непознатомъ строю одзи-
данъ. То е зданіе јоштъ ново, и на среди има е-
данъ прилично високъ торонъ одкле е неописанъ
лепъ изгледъ на све стране. Мы одемо кодъ глав-
ногъ Шумара кои насъ задржи на вечери и конаку,
наравно за свой интересъ, еръ гостилница која се
прави за путнике јоштъ небеше готова. Осимъ о-
вога лепогъ польскогъ увеселителногъ зданія, дру-
ге куће быле су све одъ дрвета али врло сгодно
и лепо направљене. Мы не само да овде ноћимо
него јоштъ и сутра (24. Авг.) останемо до ручка,
еръ е се имало шта видети, и имало куда одати.
После обичногъ ловачкогъ ручка гди насъ е преко
петнаестъ путника присуствовало, кренемо се ја и
Шлама далъ, но леши предѣли а највише врућина

и купанъ у намештенимъ малимъ морскимъ купати-
лама, а и у пространомъ мору, были су узрокъ те
тогъ дана нисмо ни пуна три сата прешли, и тако
морали смо у едномъ маломъ селцу које се Бинцъ
зове ноћити. То е селце мало, али немамъ ти се
шта на нѣга тужити, еръ смо се болъ почастили
готово него нигди. — Каква е то часть ты бы мо-
же бити желіо знати. Сва су ела была направљ-
на одъ млека, ја, воћа и по томъ донели су намъ
пунъ еданъ танбиръ нова меда у сатовима — а ме-
сто вина пилисмо едно пиће што они овуда обично
зову ябуково вино, које е сладко и помало рези.
Ето то ти е сва часть, и неznamъ шта бы више
пожеліо. Одъ како смо Пудбусъ оставили нигди
нисмо какво ело одъ мяса вли, и редко ко овуда и
колъ лети.

Поћемо изъ Бинца рано и поредъ свега тога
што смо полако ишли доћемо на ручакъ у варошъ
Заградъ, но и та варошъ наликъ е на какво вели-
ко село, еръ нема ни иляду душа што живе у нѣи.
Заградъ лежи у равницу, и овај край острова зо-
ве се Ясмундъ. Ту на ручку наћемо се съ два
молера, кои путую на стубово каменъ (Stuben fam-
mer) кудъ смо и ми желили, и тако после подне
кренемо се заедно, и јоштъ за сунца, и истина не-
доћемо на Стубово каменъ, али доћемо у доближнъ
село Хагенъ, и опетъ зауставимо се на конаку
кодъ шумара, еръ у коју се годъ кућу путникъ
сврати буде примљенъ и угошћенъ наравно за нов-
це. Тогъ истогъ вечера даде намъ онај шумаръ
момка и одведе насъ да видимо Хертино езеро, и
Хертинъ градъ. — Херта била е богиня лова, Нем-
ци кажу да е нѣова богиня была, а Славени о-
петъ доводе да е на сваки начинъ то славенска
богиня лова била па Немци присвоили одъ нѣи.
Но чія была да была, то неznamъ, али оваково по-
ложеніе, овакво лепо са сви страна буквама ста-
римъ обрасло езеро, овакавъ у маовину и дрва об-
рашћенъ замакъ и све нашто годъ човекъ погле-
ди мора помислити да све то заиста нѣе ни за ко-
га другогъ него само за богиню лова створено.
Ни сама Діана нѣе нигда лепшегъ олтара имала. О-
вакова места створила е природа за своя најмилиа
чеда.

Езеро Хертино нѣе велико и изгледа дуголя-
сто округло, вода е лепа и бистра, а нѣнъ замокъ
што е было зараст'о е сасвимъ готово и едва се по-
знае да су зидови негда били; еръ по нѣима налазе
се сада стогодишнѣ букве. О той богини лова
много се овуда прича, и показую едно место гди
су врата одъ истога града била, и одкле е се она
иа колима извезла и у езеру удавила. — Близу
тогъ лепогъ езера у комъ се природа у целой сво-
јој красоти огледа, има еданъ велики каменъ, на
томъ камену познаю се два стопала босе ноге, е-
дно е стопало веће а едно е детинѣ. О томе се
приповеда да кадъ су хтели какву жертву прино-

сити, она е жертва свагда найпре морала преко те стене прећи, па ако е невина онда непозна се ништа на стени, но која жертва нје невина нѣна се стопа удуби у стѣни, и јошть остане и трагъ нѣногъ детета. Я самъ добро загледао та стопала, и доста е налики на човечию стопу, има пету и прсти лепо удубљене. Недалеко одъ те плоче има опетъ еданъ велики издубљенъ каменъ, гди су лепео и крвъ принесене жертве чували. Овуда врло много нашли смо путника, кои одъ камена до камена иду и завирую и траже какве знаке те несрећне славенске прошлости. Ми се сви изкупили и попенѣли на Хертиногъ града зидъ и седећи онде гледали смо како сунце преко плаве Арконе залази, а месецъ полази да осја ово свето место стары славена, гди су се Белибогъ, и Чернобогъ, Триглавъ и други славенски богови чакъ до у еданайсти векъ славили и почитовали; и гди е се язичество најдуже задржало. О, како бы се я радовао да су се овде одржали Славени, па макаръ и сада были язичници. — Аркона лежала е предъ нама, и могли смо за данъ и тамо стићи што бы вредније было може бити него све, али нисмо имали друштва. Пошто смо залазеће сунце изпратили, вратимо се нашемъ Шумару а други путници на друге стране на конакъ. По томъ замаку свуда су велике букве, и редко е гди која была, на којој нје било по неколико путнички имена урезано, која се могу познати и после двадесетъ година. Сваки путникъ за споменъ изреже свое име на неколико места. Да смо насъ двојица наша имена и грбъ Србије на више места изрезали, то не треба да ти кажемъ ерѣ ћешъ и самъ знати.

Сутра данъ (26. Авг.) пре зоре пробуди насъ све домаћинъ, ерѣ треба да стигнемо пре сунца на брегъ стубово каменъ названы, ерѣ у целомъ оловомъ крају европе, ни одъ кудъ нје лепше видити излазакъ сунца него оданде, а залазакъ са Хертиногъ града, а месечину у ономъ лепомъ езеру. Ми сви крозъ мракъ певајући поћемо, и опетъ споредъ езера кудъ насъ е путъ водіо доћемо све крозъ букову шуму на то место. Кадъ доћемо тамо нашли смо преко 30. путника кое люди кое жена гди већъ стое и преко мора гледају, и чекају да се сунце помоли. Море е било са свимъ мирно, а небо ведро, ми смо сви стаяли, и сваки часъ смо гледали у сатове, и казивали еданъ другомъ јошть десетъ минута, јошть петъ минута, међу тимъ петъ сати и по буде, и сво се море одъ истока зарумени, и разговоръ путника утиша се и сви ућуте само су очи са вишимъ чувствама разговарале се. сунце мало по мало излазило е изъ мора, и кадъ сунце са свимъ изађе изъ мора, тишина се међу нама прикину и сви на вратъ на носъ потрчимо низъ брдо доле у равницу, морало се трчати, да видишъ чуда, кадъ у равницу на обалу мора стрчасмо, а оно нема сунца нигди, и ту после врло краткогъ времена опетъ почне изъ мора на ново

излазити, и тако тога дана видіо самъ два путъ гди се сунце за еданъ данъ роди, и кога не може овакво што уверити да е земля округла томе се не може нидоказати.

Ми се вратимо полако горе опетъ на брегъ с когъ смо стрчали, и кои брегъ зове се кралѣвъ столъ, кажу зато што е Карлъ XII (8. Авг. 1715. год.) гледао одатле морску битку између данаца и шведа; и тај е брегъ одъ мора узвишенъ преко 400. стопа, а своимъ одцекомъ са свимъ надвео на море и рони се еднако у море. Ту на томъ брду има една лепа гостилница, гди смо сви сладко доручковали. Збиља, ако не знашъ шта е то доручковати, то да ти изяснимъ. Доручковати то е што по наши изображени Срби свуда па и у Београду кажу фруштуковати, дакле упамти доручковати значи на србски фруштуковати. Каква е то срамота за насъ, да съ туђомъ речју изясњавамо своју рођену, али наши люди кадъ пію кафу съ млекоу и умачу земичку они мисле то се мора другѣ и звати, а незнаду да све што се доручка поједе то све нашъ народъ зове доручакъ или ручаница. Я самъ чуо у Бечу едного Србина да доручакъ зове предручакъ кое е скована речъ и не чуе се у народу, а што е јошть чудније едного рвата чуо самъ гди каже: р а н о е д љ, но раноедъ може сасвимъ нешто друго значити, а оособито за оне кои непознају свой езикъ, него га новимъ ненужднимъ рачма кваре и безъ невољ праве одъ нѣга вавилонски торонъ.

(Продуженіе саѣду.)

ЗАГОНЕТКЕ.

1. Дашто ми ти дашто. Ко піе воду кадъ нема воде.
2. Гди е Магаре рикало да га е савъ светъ могао чути?
3. Какви дрва найвыше има на свету?
4. Кое е слово у азбуки најяче?
5. Съ кои дрва неопада нигда лишће.
6. Ко е съ едномъ рукомъ четвртый део людій на земљи убіо.
7. Колико дана има една година?
8. Ко е се пре свое майке родіо?
9. Шта човекъ тражи а моли Бога да не вађе.
10. Шта е створіо Богъ предъ лицемъ своіо людій?

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Засѣданію школске комисије, спровело е Попечителство : „Немачко србске разговоре за упражненіе младежи“ израђене одъ Г. М. А. Симића, кои су предати Г. Цукићу на разсмотреніе; затимъ управитель полугимназіе неготинске Г. Јованъ Николићъ поднео е преко Попеч. са францускогъ одъ Е. Жеризеа преведену Митологию стары Грка и Римляна, и предато е Г. Мариновићу да прегледа и сравни и комисија свое мнѣніе поднесе. — Проф. Немач. языка у Гимназиі београдской Г. Ђ. Малетићъ поднео е преко Попеч. комисији школској : „I. свезку Немачке Граматике,“ коју е израдїо у целой својој обширности по Гецигеру, имајући у призренію не само ученике него и учитель. Комисија рѣшила да се преда Г. Исайловићу и Цукићу на прегледањ. — По томъ читала се у пуномъ засѣданію Србска Граматика за основне школе одъ Г. Цукића, и договарало се о називословнимъ речма Србске граматике.

— Овы дана овде е дуго якъ и ладанъ ветаръ дувао, и ніе наликъ было на майско него есенъ време.

— У Шабачкомъ окружію изумео е и начиніо еданъ простый селякъ воденицу, коя мелъ и безъ воде и безъ ветра, веће се покреће само са прекретајућимъ кладама.

— Познатый Г. Вукъ С. Караѣићъ кои се одъ неколико дана овде бави, намерава путовати по горњимъ краю Србіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Садъ е Европа у ономъ политичномъ положенію у комъ е была кадъ е Наполеонъ быо на острову Елби, само съ томъ разликомъ што е онда цела политика Европе была само политика дворова, и што су онда сви готово велики народи Европе были међу собомъ у завади и после онако дугогъ рата желили су миръ и одморъ и предавши се својој судбини изгледали су изъ руку свои краљва шта имъ уделе, садъ пакъ политичный животъ узео е другій правацъ, премда по спољш. нѣмъ току ствари рекао бы човекъ да се ништа друго не ради него само повторава се све оно старо. Онда е Француска была слаба и толикимъ многогодишњимъ ратовима изнемогла, и сбогъ погрешке кою е Наполеонъ своимъ осваивањмъ туђи земаля учинїо, симпатию и прїятельство остальы народа изгубила, онда люди кои су на челу слободне партае были имали су много другчіе мысли и основе него сада. — Сада не само народи

него и дворови обзиру се на Паризъ и гледаю шта ће се тамо почети и нико не мисли да е се свршило, него текъ да ће се почети велико какво дѣло кое ће у обштой исторіи остати као слѣдство и плодъ свою доякопнѣи комешаня. Француска осимъ республикански има іошть и три династичне партае кое су се са предсѣдателѣмъ Бунапартомъ сложили и кое су подпомагане одъ спољш. интрига да бы само републику упропастили. — Луи Бунапарта са своіомъ партаіомъ види добро да ће морати та пре та после велику борбу претрпѣти, и види да што се дуљ протеже тимъ се више онъ народу замерава и нѣгова снага слаби, и зато што више може раздражуе противну партаю, само да бы пре революція букнула еръ е сада у надежди да бы е могао свладати, и тиме се болъ утемелити и време свогъ предсѣдательства продужити. Онъ е радъ да буде што и нѣговъ стриць, али Новине Паризке кажу о нѣму : „Онъ ако и носи велике чизме као нѣговъ стриць, опетъ ми знамо да онъ ніе као нѣговъ стриць.“

— У Бечу многе су поватали кои су фаличне банке правили, пређе о томе писале су Новине едну чудновату анекдоту : еданъ лоповъ украде одъ едного великогъ господина у театру нѣговъ шрайбухъ са банкама, и одма оде да вечера и пошто е вечеро извади едну украдену банку да нѣомъ плати, кадъ бирташъ узме банку позна да е фалична и пошлѣ одма по полицію коя тога лопова увати, и кадъ чуе лоповъ да су фаличне банке каже имъ одма „я самъ у томъ послу са свымъ невинъ, я самъ те банке пре по сата украо у театру.“ И онда одма одведе полицію са собомъ у театаръ и покаже оногъ господина кои е мирно седїо и гледао. Полиція изъ средъ театра узме га и одведе у тамницу, кои е на много већу казнъ него лоповъ одсуђенъ.

— У Прагу появила се колера и првогъ дана разболело се дванаестъ одъ кои само су нѣи еданаестъ умрли, а за оне остале надежда е да ће остати.

— Изъ Берлина пишу одъ 30 Мая да ће Прусска краљвина ставити еданъ корпусъ одъ 60.000 людїй између Ерфурта и Торгау-а; исто тако ће ставити и на шлезко-ческой граници.

— У польской краљвини усредоточена войска руска, подѣљна е у три табора, и то еданъ у Варшави; други у Ловичу и трећи у Калишу; у свакомъ овомъ мѣсту имаде по 25.000 людїй. Осимъ ове войске имаде на граници и по тврдиняма 35.000 Козака. Гласа се за садъ да ће се на скоро велика войска кодъ Варшаве сакупити, те ће се држати маневрѣ у присутствїю цара Николае.

— Царъ аустрискій отишао е 20. о. м. у Варшави да поздрави цара рускогъ.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Пенадовичъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 1. Юнія.

{ Цѣна в годину. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

З Д Р А В И Ц А.

Пуна радостъ, пуне чаше,
Од'те ко 'ће да с' куцнемо:
Да Богъ живи што е наше!
Што желимо да стекнемо.

Што имамо
То недамо.
Шта желимо?
То мы знамо.

Прво: да Богъ народъ живи
Друго: Боже живи народъ.
Треће: Богъ нашъ милостивъ
Нек' поживи само народъ.

Народъ све е
Сбогъ нѣг' грехъ,
Сунце с' неба
И дае леба.

Боже живи све трговце,
Чинovníке и свештенство,
И све оне кои раде
Да прославе отечество.

Створи Боже
Нек' се сложе,
Да по правди
Сваки ради.

Боже живи правителства
Она коя народъ любя;
Она што су противъ нѣга,
Боже с' неба, удри, уби!

Народъ насъ рани
И одъ зла брани,
Нѣму найвећу
Боже дай срећу.

И, о — да се сто'ка вина
У еданъ путъ изпийте може;

Уза сваку каплю вина
То те исто молимъ Боже!

Мол'те с' Богу
Сви за слогу,
Па онда ће
Быти среће.

ПУТОВАЊЕ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Свршетакъ другогъ писма.)

Ти изгледашъ ваљда већ одавно кадъ ћу о-
во мое писмо свршити? — неће још дуго трајати,
и ако буде мало веће одъ оногъ првогъ ништа за-
то, ер' е и путовање дуже; а међу тимъ я самъ
ти при полазку казао да ако кое мое писмо доби-
вешъ пре ручка, да најпре седнешъ па ручаш, па
онда да га отворишъ и читаешъ, ер' иначе бы о-
стао безъ ручка кадъ бы га хтео целогъ у еданъ
путъ прочитати. — Я признаемъ да много у овомъ
писму празнословимъ али ипакъ уздамъ се, да ми
нећешъ замерити што се при овимъ славенскимъ
древностима подулъ задржавамъ. Ова цела обала
и шума зове се Стубница, шума е велика и честа,
но гди гди има поля кое су још французи изсе-
кли кадъ су овуда стражу чували. Овај е брегъ
одъ саме готово беле земљ, и место обичногъ ка-
меня самъ е кременъ у нѣму, а особито поредъ мо-
ра ситно кременъ лежи као кодъ насъ шљонакъ.
Мы смо ишли цело пре подне тога дана све крозъ
ту букову шуму и прелазили смо преко велики по-
тока кои су низъ брдо врло брзо и са пуштањемъ
текли. На више места кретали смо кошуте и еле-
не, кои су бежећи одъ насъ съ највиши одцека
скакали. Идући крозъ ту шуму врло смо често на-
илазили на брежчиће кое немци зову *Hünengraber* или
Riesengraber, (хунски или гигантски гробови.) Ер' они
овуда мисле да кадъ су оволики гробови, то
су морали и люди бити баремъ трипутъ већи него
сада. Ови гробови стари славена врло су велики,

и изгледаю као какавъ велики насипъ, и нанѣма порастле су стогодишнѣ букве, но едну страну те шуме тако су гусенице опасле да нигди едне лиске нисмо могли видети. — Нигди се нисмо могли одъ мора одвоити, и ишли смо по вр' тога шумовитогъ брега, и наслађавали смо погледе наше на пустой морской пучини. Често смо наилазили на гомиле люди, кои копаю белу землю и товаре на лађе те носе да праве судове, а на кременъ нико и негледа. — — —

Дођемо у село Засницу, подне е было, ту ручамо, али и пакъ нећу ти вишта о ручку говорити. После ручка погодимо рибарски чамацъ, кои насъ чакъ до Шмале-хайде возіо, а ми смо ловили са чамца рибу. Ми прођемо поредъ Шмале-хайде, кои намъ се пролазакъ сбогъ равнице и песка врло досадио, и дођемо на Лицоверъ-бродъ, и превеземо се у други предѣлъ овогъ острова. Ту гди смо се превезли нѣ была вода дубља одъ пояса, и може се на коню прелазити, а нѣ шире одъ Дунава. — Одатле имали смо лепъ путъ све сами брежчићи покривени са измешаномъ а највише растовомъ шумомъ, но было е доста и ливада и нѣва. Дођемо напоследку у варошъ Бергенъ (славенски Гора.) Кои е читавъ данъ са своимъ тороньомъ предъ нашимъ очима стрпїо. То е главно место овога острова, и види се съ многи удалѣни краєва Ригена, не зато што е варошъ велика него што е на брегу. У Бергену у той главиой вароши нема више одъ 360. кућа и до 3. њладе душа. Куће су мале и рђаве, а варошъ е врло стара, ер' е нѣ юшт' Ярославъ кнезь рански (стари славени звали су овај острвъ Рана, а Немци доцнѣ прозвали су га Ригенъ) основао око 1190. године. Ту осимъ старе цркве нисмо имали шта друго видети, за то кремено се далъ и дођемо у Гарцъ, гди поћимо. — У Гарцу има една стара тврдиња Каранца, која е юшт' у 1168. год. у ратове умешана, и была е одъ Валдемара, Бонслава и Казимира I. освоєна. Но зидине и све око њи зарасло е у коровъ.

Садъ ћу ти јошт' мало у обште проговорити о овомъ острову па ћу онда свршити ово мо е негнсно писмо: — Цео островъ Ригенъ дели се на полуострове: Витовъ, Ясмундъ, Сударъ и Менхгутъ и има око себе други преко 20. мали островића на којима редко ко осимъ рибара живи, одъ кои островића еданъ зове се Руденъ зато што се тамо гвозђе копало, то е чиста Славенска речъ, само су јѣй Немци свое окончаніе придали. На целомъ Ригену нема више одъ 40. хиљада душа. Они живе као годъ и наши Срби, — островъ се може савъ съ края на край за еданъ данъ прећи. Менхгутъ звао се негда Радевићъ и променули су му име калуђери 1295. год. кадъ су га купили за монастирь Блдену, кодъ Гранфсвалда, кога развалине и сада велике стое, но има и садъ едно селце кое се Радевићъ зове. То све сада припада грайфс-

валскомъ универзитету, и врло е богатъ, има свои преко 25. села Сударъ полуостровъ Ригена и зове се тако одъ судити. Немци га пишу Sudar, и сами кадъ оће да протолкую шта значи кажу: Gerichtsbereich, — Тако исто и имена села: Цирковъ, Коницъ, Тешвицъ, Пепеловицъ, Штедаръ, Банѣца, Долъ, (и кадъ и човекъ запита шта значи то Долъ, они одма сваки одговори да то значи: Thalort.) Дуги мостъ (Dolgemost) Ближовъ, Ковалъ, Ключъ, Мигила, (ер' око тогъ села има много поменути гробова.) Постелица, Пудхардемъ (подградомъ) и тако далъ. — Па ко бы рекао сада у тымъ селима коя славенска имена на себи носе, да живе сада прави Немци, кои некажу нигда: „наши су праоцы были славени,“ него обично кажу: „овуда су негда живили Хуни.“ — Недалеко одъ заграда зове се едно село Дубицца, а друго Мокранъ (мокро подбарно место ер' е близу едно мало езеро и बारे.) — Кодъ Раинберга пакъ у приморю има едно место одкле се превози на Ригенъ, и зову га сада Немци Сталброде, кое ништа друго нѣ него: старый бродъ. Да смо се дуже задржали и више съ правимъ островляныма мешали може бити да бы старославенске обича е а може бити и погди кою јошт' славенску речъ међъ њима нашла. Ово путованъ было е много другчѣ него по приморю, овамо свуда налазили смо люде задовољне и веселе, и за свакогъ брежчића ориле су се различне песме и просте свирке, ни еданъ селякъ нѣ мимо насъ ћутѣћи прошао него ил' насъ е поздравіо или поздраву нашимъ весело и учтиво одговорио, когъ смо годъ зашто упитали, быо е сваки свагда расположенъ да намъ говори докле годъ оћемо! Островъ нѣ врло населѣнъ, путови су природни свуда, и нигда иису оправљени, осимъ одъ Подбуса до Звериняка гди се кнезь вози, трговине нема никакве, то имъ е може бити највише што свакогъ лета по неколико илјада страни прођу тамо амо и оставе имъ новаца толико да могу зимовати. Люди су учтиви, гостопримни и задовољни. Села су мала и сиромашна, цркве су врло редке, и кадъ има у каквомъ селу црквица то е село већ на гласу, куће су мале и сламнате.

Изъ Гарца поћемо врло рано и преко неколико села дођемо у стари бродъ гди е море врло узано, и садъ, превозећи се у Штралзундъ прашћамо се съ овимъ светимъ островомъ, гди смо неколико дана задовољно и съ некимъ светимъ чувствомъ по пра'у и по гробовыма стары Славена са штапомъ у руцы весело одали. Мы рекнемо овомъ прїятномъ острову последнѣ и може бити вечно с' богомъ оstay, и превеземо се у Штралзундъ (27. Авг.). Штралсундъ е лепа варошъ има стару лепу цркву и варошку кућу јошт' одъ старогъ доба, но я нерадо описуємъ вароши. То ти јошт' имамъ казати чему се и ми јошт' чудимо, да смо чакъ изъ Гарца до у сами Грайфсвалдъ за еданъ данъ стигли, и у целомъ момъ животу нисамъ већи про-

сторъ землѣ прошао за еданъ данъ, а то найвише зато што су била уз'путъ рѣва села и бояли смо се да гди годъ на слами неспавамо, и тако волили смо мало се и одоцнити али само да кући стигнемо. — —

Садъ с' богомъ, ту ти е све што самъ имао съ тобомъ диванити. Ето ти целогъ могъ досадишѣгъ путованя, па кадъ доѣмъ тамо да самъ миранъ и да ме незапитуешъ. Ми ћемо овде пробавити јоштъ неколико дана, па ћемо онда преко Ростока, и Либекѣ у Хамбургъ, и ако неузпутуемо съ поштомъ, онда ћу ти изъ Хамбурга треће писмо могъ путованя послати. Изъ Хамбурга ћемо съ парабродомъ узъ Елбу доћи до Магденбурга а оданде ћемо текъ приконцу Септемврија за Берлинъ поћи, ми ћемо гледати да недоѣмо предокъ се шкоке непочну; но ако се овде дулъ забавимо ми ћемо съ поштомъ продужити нашъ путъ, ерѣ овако троши се управо трипутъ више и времена и новаца.

Садъ јоштъ еданпутъ сбогомъ, и читай са задовољствомъ ове моѣ примѣтбе о Ригену, а ја желимъ да се онъ јоштъ неколико миља у море измакне и да задржи све оно што е добро, весело и лепо; и што бы може бити берлинска просвета са свимъ изгладила. — Читай ово писмо, и ако нађешъ по гди коју погрешку, а ти опрости, ерѣ и мени само тешко е и мрзимо да га прочитамо и по здишто по правимъ, по величини ова два писма можешъ мислити како самъ желимъ да се съ тобомъ разговарамъ. Шлама, правећи планъ за ново путовањ, поздравља и тебе и све остале славене. Мы се добро слажемо, и често се и сами чудимо, да толико путова смо, па се јоштъ нигди нисмо свадили, премда смо обоица Славени. — — —

У Грайфсвалду. 1. Септ. 1846. год.

Л. П. Н.

ПОЛИЦИЈНО - КАЗНИТЕЛНА УРЕДБА.

Како се е разгласило даће ова уредба изићи, одма смо чули, да се то некимѣ недопада, и веле, да е то неки зулумъ за народъ. Ја мислимъ да су ти люди мислили, да се та наредба прави за савъ народъ во обще, кадъ тако говоре; а то нѣ тако, него се ова уредба прави само за зле люде, кои другима штету чине и неоставляю мирне жителѣ на миру, у нѣиовимъ кућама и нѣиовомъ иманю. А за оне мирне и добре жителѣ, нѣ ни пошто ова уредба прављѣна, и они слободно нека е сматраю као да е и нема на свету. А и за оне зле нѣ ни пошто криво, ербо ће напредъ знати шта ће патити ако какво зло учине, па ако желе да ѣ оно не постигне, а они нека нечине зло, аколи учине, то се зове да су у кабулили да ѣ она казнѣ снађе, па

кадъ су укабулили, а они некъ се никомъ и не жале на уредбу, ерѣ е то была нѣина добра воля, а нѣ ѣ нико на то натерао.

Правителство е у видило, да се сваке године умножаваю злочинства свакогъ рода, и зли люди отимаю ма, а добри и мирни жителѣ страдаю одъ они зли люди, и зато е было принуђено издати ову уредбу. А ако бы се оставило онако што као што е до садъ было то бы се зликовцы преко мере умножили, и мирни жителѣ не бы имали мира одъ нѣи, па каква бы онда асна была мирнимъ жителѣма одъ устава, кадъ овај нѣ кадаръ да ѣ одъ зли люди сачува и онда бы се звало, да е уставъ само за зле люде, да имъ е слободнѣ злочинити. А то никакѣ нѣ смисао устава, него да свима буде добро, и правителство е дужно употребити средства, како ће тако свима бити, и да еданъ у другога и у иманѣ нѣгово не сме дирати. А некъ и они зли буду добри, па после слободно нека и они држе ову уредбу, као да е и нема на свету. С.

ВОСХИЩЕНІЕ НА НИШТА.

О ты што читавъ светъ сматра за нешто мањѣ негъ ништа што нанѣму трае, за мањѣ одъ едне трунке, о ты вѣчно трајуће Ништа! теби ја овај сатъ живота мога посвећуемъ, тебе се опомињмъ. Ты си највећа речъ на свету, па и опетъ неблагодарни люди употребљаваю те само онда кадъ оће најмањѣ што да означи. Тебе ја достојно уважавамъ, ты си едино што е пре створеня света было, ты си едино кое ћешъ овај светъ надживити. Изъ тебе е створио Богъ ову нашу земљу и све што е на нѣи, изъ тебе се родило сунце и све звезде, ты си право опредѣленіе свачега, и кадъ се човекъ преліе у тебе онда е постигао своју цѣль. Понятіе и смисао сваке речи на свету може се сватити и разумети али твоѣ име и речъ о чудновато Ништа, не може се постићи не може се никоме разяснити. Ты си богатство и сиромаштво, правда и неправда, истина и лажъ, слобода и робство, царъ и мравъ, уставъ и самовољство, честь и безчестіе, ты си све што е игда было и што ће игда бити. Ты си онај магнетъ коме сви животи иду, и на томе путу мисле да се одъ тебе удаљаваю. Круне слава, богатство и срећа заслеплю човеку очи, и донде докле годъ непретворы се у тебе мысли да е нешто. У теби се све спои и поврати у првобитно своѣ име изъ когъ е постало, и ни едина сенѣка одъ людске суѣте неостане која би могла теби пркосити. — Блаженъ и срећанъ онај кои те свагда у памти и предъ очима има блаженъ е и преблаженъ онај, кои нигда друго нѣ быо него ты, и кои нигда нѣ изъ граница твога царства изкорачио! — Съ тобомъ о високопочитаемо Ништа, забављамъ

се я, съ тобомъ свѣ люди проведу цео свой животъ — кудъ годъ човекъ погледѣ тебе види, тебе ия почтуемъ за найвеће благо, тебе я на последку шалѣмъ моимъ пренумерантима, но и они тебе мени шалю. (Сада уздамо се да нико неће казати, да нема Ништа у Шумадинки.)

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— У засѣданію школске комисіе 27. Мая држаномъ, одговорило е Попечительство Просвѣщенія ради књиге: Узаимность Славена, кое е комисіа препоручила да се одкупе сви екземплари и да се добримъ ѣацама у старимъ школама побуђенія ради покланяю, Попеч. препоручуе комисіи да најпре исто дѣло прегледа ели добро преведено, и тога ради предато е Г. Гавриловићу да оригиналъ сравни са преводомъ Г. Тодоровића, и да се онда по нѣговомъ миѣнію Попеч. препоручи. — Г. Мариновић повратио е Митологию стары Грка и Римляна преведену одъ Г. І. Николића професора, с томъ примѣтбомъ да се иста не може сбогъ неточного преводенія за школску књигу примити; рѣшено да се поврати Попечительству. — Г. Цукић прегледао е и предао: Разговоре немачко-србске одъ Г. М. А. Симића, са своимъ миѣніемъ, да е исто дѣло цѣли своіой сходно, и да се печата на употребленіе младежи школске коя Немачки учи, у исто време Г. Матић изавіо е у име Г. Сим. да онъ никакве награде за то нетражи, и да се обећава и другу часть израдѣти и ш. комисіи поднеѣти, рѣшено: да се пошлѣ Попечит. и да се печата за више поменуѣ цѣлѣ. — За тымъ Г. Цукић предложіо е питањ: оће ли на књигама кое се за основне школе печатаю быти и имена оны кои су израдили исте књиге печатана, на то е комисіа рѣшила: да ни на едной књиги за основне школе небуду имена списателя, а за старіе школе гди списатель може имати веће полѣ оригиналите-та и свогъ правца оставя се списателю на волю. — По томъ опетъ продужена е Србска Граматика у пуномъ засѣданію одъ Г. Цукића.

— Одъ своіо наши унутрашњи дописателя явля намъ се као нека жалосна вѣсть да нигди шлѣве нису родиле.

— Телеграфическа вѣсть изъ Крагуевца явля да е тамо садъ у неделю преставляњ у театру: Кралѣвић Марко и Арапинъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Омеръ-паша повео е съ собомъ 62. польска и маѣарска офицера, те ће ѣй оставити у Манасти-

ру, да ту науче турскій езыхъ, а по томъ ће ступити у дѣйствителну воену службу. — Графъ Штирмеръ, досадашњи аустрійскій посланикъ при ото-манской порти, отићиће изъ Цариграда — а тко ће на нѣгово мѣсто доћи, то се јошѣ незна.

— У военомъ Попечительству единако се ради о устроению резерве; по системи сераскиеревой, Ахмета, може Порѣ у случаю нужде 200.000 регулярне войске дѣи безъ осталогъ гарнизона, кои е по крѣпостима понамѣштень.

— Туринске талиянске Новине пишу, да су се бѣгства войника у Комо тако умножила, да е военна команда принуждена была прогласити преки судъ. Заповѣдъ е ова престрога, почемъ у истой изьявлю е се, да ако бы кои войникъ послѣ седамъ сатый у вече изванъ свое штацие се нашао, подпада подъ преки судъ. Дакленъ станъ обсадно и надъ войницама — то е нова мука, и по већа брига.

— У Паризу е Попечительство Французке републике поднело предлогъ, по комъ да се президенту годишня плата повнѣи за три миліона франака. А сва е прилика, да бы болѣ было да се сманѣи, и да се истый новцы на друге потребе и недостатке употребе.

— Досадашњи полковникъ у Митривачкой регименти Пуферъ сметнутъ е съ команде, а то зато, што е овай неистините вѣсти о некой побунѣ у варадинской регименти являо. То е онай истый Пуферъ, кои е прекланъске и ланъске године онакову любавъ и ревность спрама Срба у войводству показивао. Али шта се одъ лозе црне и јошѣ томе мртвачко жуте, могло выше и очекивати?!

— Гласъ се разноси да ће садъ скупляюћа се войска у Босни ударити на Црну гору; другій опетъ веле, да ће ерцеговачкій везыръ ударити на црногорску краину: сваки казуе, како му се лѣпше свиѣа — а сва е прилика да одъ тогъ воеваня ништа быти неће. У осталомъ, свакомъ е познато, да Црногорци на ратъ не мрзе, съ коима нигда нико ништа не добіо него изгубіо. — За садъ се црногорскій Владика бави у Боки - Которокой.

— Дѣла цѣлокупна Доситеова, већ су у петатњи Медаковића готова, и тко жели сва дѣла за 5. ф. ср. имати, нека се што пре пожуре предброити и на учредничество „Шумадинке“ опремити.

О Д Г О Н Е Т К Е.

(На законетке у Лѣ 21.)

1. Воденичаръ.
2. На Новомъ Ковчегу.
3. Кривы.
4. О, (Брѣ се нѣимъ зауставляю волови).
5. С' моловани.
6. Каинъ.
7. Седамъ (неделя, понвтор. среда, четв. пет. и субота).
8. Адамъ.
9. Вашъ.
10. Носъ.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Пенадовикъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 8. Юнія.

{ Цѣна в гоишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

БЛАЖЕНИ СЛЕПИ, ГЛУВИ, НЕМИ И ЛУДИ.

10. Мая 1845. год. шетајући се по гласіама у Бечу, опазимъ на едномъ кестену прелепљу сль-
дуюћу обяву: „Данасъ у 6. сати продужиће Са-
фиръ своя хумористична предаваня, у великой са-
ли близу Белведере.“ Добро помислимъ у себи, и
извадимъ мараму из' цепа и завежемъ, да небы
заборавіо; тога човека треба да видимъ, о нѣму
самъ много читао и слушао, нѣгова ми се филосо-
фіа найвише допада. Кадъ е было близу то време
одемы у поменути салу, коя е већ пуна люди и
жена была, наравно да се морало за улазакъ пла-
тити, на среди стаяше еданъ асталъ, и кодъ нѣга
една столица. Шестъ сати избіе, и врата се отво-
ре и еданъ омалечакъ человекъ са спуштенымъ бр-
ковима и наорчарима на носу ступи унутра, савъ
се разговоръ утиша, само іоштъ гди кои шантали
су: „Ево га, ево га, то е Сафиръ.“ Кои су га позна-
вали плѣскали су му рукама, а кога ніе познавао,
пропиняо е се да га добро види. Сафиръ се по-
клони, и седне за асталъ на столицу. Савъ публи-
кумъ ућути, а онъ почне приповедати:

„Данасъ господо моя и госпое мое, кои сте ми
указали ту честь да за гстоле ваше новце дођете
и чуєте штаћу говорити, данасъ, говорићу вамъ о
людскимъ чувствама и показаћу вамъ да е человекъ
врло несрећанъ съ нѣима. Познато вамъ е, или а-
ко ніе вама познато а оно е мени, да ни еданъ фи-
лософъ ни старогъ ни данашнѣгъ новогъ века ніе
говоріо, нити размишљавао ни писао, дали е слепъ
човекъ несрећній одъ оны кои виде, или глувъ и
немъ одъ оны кои чую и говоре, или напослед-
ку да ля е срећній мударъ одъ оны што су
луди. То е дакле задатакъ о чему ћу вамъ да-
насъ говорити, и по томе задатку можете заклю-
ти, да самъ я у персони вашъ Сафиръ што вамъ
говоримъ, и да сте вы бечліе што такове ствари
найрадїе слушате. Я вамъ већу о томе говорити
као наши философи само изъ воздуха, и кои те-
мель свога размишляваня на облацѣма осниваю, и
изъ самогъ предпоставляня говоре, я ћу вамъ изъ
самогъ изкуства приповедати, и место мене навеш-

ћу вамъ саме живе примѣре да вамъ говоре, па ви
после сами мыслите шта е боль. — Юче у осамъ
сати одемы у овдашњи судъ; предъ вратыма судей-
скимъ каже ми момакъ да полоко ућемъ да небы
судіе пробудіо, я ућемъ полоко и седнемъ на едну
столицу, на то уће еданъ тужитель и почне се ту-
жити суду овако: „Славный и праведный суде! —
Я самъ быо тако срећанъ да самъ у момъ детинь-
ству ослепіо. Кадъ самъ порасто оженіо самъ се,
и до данасъ, до мои тридесетъ ипетъ година, сре-
ћно и задовольно живіо самъ. Быо самъ споко-
янъ, живіо самъ само себи, живіо самъ само у се-
бы, едномъ речю быо самъ найсрећній человекъ на
свету. Но Докторъ Фрицъ однами ме у нѣговъ
квартиръ намаже ми некаквомъ водомъ очи, и я
на мою велику несрећу прогледамъ. О, одъ то до-
ба сво мое блаженство разрушено е сва моя сре-
ћа изгубљена е, сво мое задовольство претворило
се у незадовольство. Чимъ прогледамъ видимъ предъ
собомъ два жива створеня, я погледамъ едно, по-
гледамъ друго, и тако самъ се сбуніо, да самъ мо-
рао питати: молимъ кое е измеђъ васъ двоице чо-
векъ?“ на то одговори ми еданъ: „я самъ,“ — „а о-
най другій?“ Запитамя я, „оно е мой пасъ.“ То е
првы путь да я обличъ человека видимъ — я се у-
плашимъ одъ нѣгове дуге косе, одъ нѣгового су-
вогъ лица, и нѣгового замишльногъ чела. Дакле
то е подобіе человека! помислимъ у себи, и дуго око
нѣга обилазіо самъ и гледао га, я самъ мысліо да е
човекъ са свымъ другчи. Я самъ знао сва имена
животиня, али, нисамъ ни за кое знао како изгле-
да изаћемъ изъ докторове собе на сокакъ и срета-
о самъ путемъ различни животиня едне на две ед-
не на четири ноге, люде самъ већ познавао. Докъ
самъ слепъ быо свагда брѣћи коракѣ могао самъ
мою кућу погодити, а онда очи су ме сбуниле и
такое морао самъ платити да ме одведу. — Путемъ
гледајући на другима лепше алыне него на мени,
роди се у мени завистъ о коіой за време могъ срећ-
ногъ слегла ништа друго осимъ нѣногъ имена, ни-
самъ знао, видимъ како человеку ружно стои кадъ се
смеили плаче, доћемъ кући и видимъ, шта видимъ?
видимъ да моя жена, за кою самъ мысліо да нема

лепше у свету, видимъ, да е погурена ружна и ад-на баба, отворимъ тевтере кућевны трошкова и дугова и премда нисамъ пророкъ видимъ опетъ изъ нѣхъ сву мою будућность, единомъ речю све што самъ видіо, нѣе ме задовольило, него напротивъ све мое мисли савъ мой светъ когъ самъ я у мисли-ма преставаляо и у нѣму живіо разрушенъ е, зато я овде предъ судомъ тужимъ поменутогъ доктора, и молимъ славни судъ да све мое штете плати и да ме опетъ у првобитно станъ поврати, ерь ако я іоштъ неколико дана гледамъ ова чуда по свету то или љу одъ яда и стра умрети, или морамъ самъ себи очи извадити.“ Судіе запитаю секретара, о чему е тужитель говоріо, па се онда посавѣтую и реше: Да обтужени докторъ Фрицъ, плати две иляде форинти тужителю и да га опетъ услепило поврати. Затимъ ступи у судъ новъ тужитель, и почне суду говорити: „Славный и праведный суде природа е мене између миліона други обдарила была тымъ срећнымъ даромъ те самъ оглувио іоштъ у детиньству, и тако глувъ провео самъ цео мой животъ до данасъ мирно и задовольно. Пре неколико дана на дари ме љаво те заспимъ у баншти Дра Фрица, онъ ми се прикраде и успе ми нешто у уши, и кадъ се пробудимъ, осетимъ да онай тихи светъ претворио се у ларму одъ миліонъ гласова, и онда текъ знао самъ уважавати мое старо станъ. Одемъ у дружштво и чуемъ клеветанъ, оговаранъ, ласканъ, псовку, лажъ, интриге. Дођемъ кући, мојой жени, и чуемъ, шта чуемъ? Чуемъ како самъ быо срећанъ и миранъ докъ ни самъ ништа могао чути напоследку пошто самъ свуда бежао и свуда све оно чуо што немогу да трпимъ дошао самъ славномъ суду и подносимъ мою тужбу и молимъ да ми докторъ плати за све што самъ претрпіо, а особито што ме е жена грдила. Судіе се посавѣтую и рѣше да обтужени Докторъ плати три иляде форинти тужителю и да га опетъ у првобитно станъ поврати.

Текъ што се та парница свршила уђе на врата трећи тужитель и почне се тужити: „Славни суде! Сама природа учинила ме е была срећнымъ и опредѣлила была те самъ се немъ родіо — я самъ срећно читавъ мой животъ до данасъ провео, свашта самъ слушао и гледао ни очемъ ни самъ говоріо, често самъ виђао неправду али љутао самъ, и остао самъ свагда миранъ, слушао самъ гди се люди противу цара разговараю и љутао самъ и быо самъ миранъ — съ мојомъ женомъ нити искимъ на свету ни самъ се завадіо нигда — но садъ е са свимъ другчіе, проклети Др. Фрицъ превари ме и пресече ми изподъ языка едну жилицу и я проговоримъ, одемъ у кафану и почнемъ се о политикѣ разговарати полиція затвори ме, текъ што ме полиція пусти дођемъ кући и завадимъ се с' мојомъ женомъ, коя заключа врата на мојой соби и оде у шетню, и я самъ морао полупати пенцере и проћи крозь нѣхъ, и ево дошао самъ сада у судъ и

молимъ славни судъ да рѣши прво: да Докторъ плати што самъ быо затворенъ, друго: да плати полупане пенцере, и треће: да помири ме са женомъ, и наипосле да учини опетъ како зна да онемимъ, или я љу бити принуђенъ утећи одъ мое жене, и оставити Бечку полицію, ерь докъ годъ узмогу да говоримъ я љу истину говорити.“ Судъ рѣши да да све, трошкове и накнаду обтуженый Докторъ плати, и да употреби сву свою вештину да га опетъ у немогъ претвори, или ако то неузмogne, онда да га научи: едно мыслити а друго говорити.

Тай трећи тужитель изађе задовольанъ а четврти уђе и почне свою тужбу: „славный суде! Я подносимъ устмену тужбу на проклетогъ Дра Фрица кои ме е лишіо мое среће, кои е мое уживанъ упропастио, и учиніо да морамъ умрети одъ глади. Я самъ се родіо сиромѣ и умро бы може быти одавно одъ глади, но природа постарала се за мене, и у мојой младости полудимъ и одма ме приме гладна, изцепана, озебла, у кућу луди, гди самъ имао лепу собу и рану и іоштъ послугу, и гди самъ двадесетъ година провео у найвећой срећи, нигда се нисамъ бринуо на чему љу спавати, нигда ни самъ мыслио шта се чини на овомъ свету, единомъ речю за целогъ могъ лудила быо самъ много срећни и паметни одъ своіо философа и краљва, и быо самъ спокоянъ. — Но пре осамъ дана, уђе Др. Фрицъ у мою собу, и пошто ми е гледао языкъ и пулъ, и опипао чело, и загледао у очи и зубе, каже ми на велику мою жалость и несрећу: „Но. вы сте сада савршено изцелѣни, и морате одма изселити се изъ овогъ заведенія, и тражити одъ чега ћете живити.“ То ме уплаши; ерь помыслимъ кудъ љу садъ? немамъ шта ни први данъ ести нити имамъ гди спавати. И груну ми сузе кадъ помысли да самъ се опаметіо, и да опетъ морамъ или просити или отимати или лагати те се ранити на овомъ свету. Я самъ молио Доктора и доказивао му да се іоштъ ни самъ опаметіо бадава све, да самъ имао да га подмитимъ оставіо бы ме іоштъ дуго на миру.

Я се мораво изселити изъ дома лудій, првогъ дана нисамъ имао шта да едемъ, но лако се досетимъ одемъ и украдемъ десетъ земичака и текъ што и' поведемъ они ме увате, но я самъ већъ быо сытъ, предаду ме суду, и судъ ме осуди на четири дана затвора, я самъ молио да ме осуде на дужи затворъ, но судіе остану нечувствени спрамъ мое молбе, за та четири дана мога затвора нисамъ се бринуо ни зарану ни за квартиръ. Садъ кадъ е тай затворъ истекао, дошао самъ славномъ суду и подносимъ тужбу на Дра Фрица као на разорителя могъ начина живота, и молимъ судъ да принуди доктора да ме рани, или да ми да сведочанство да се іоштъ ни самъ опаметіо, и тако онда могао бы се опетъ у оно благодѣтельно заведеніе повратити и спокойно живити, а я уверавамъ славный судъ да љу се я достойнымъ тога заведенія показати и

да ћу се у будуће чувати какве знаке памети при-
мѣтити дати, а и садъ како славный судъ тако чи-
тавъ светъ може ясно увидити да самъ са свимъ
лудъ, ер' немамъ ни едне крайцаре у цепоу."

Судіе, се договоре и рѣше по желъи тужите-
ля да Докторъ Фрицъ за сваки данъ што е овай
паметанъ быо на фондъ шпитала да по сто форинти:
и да му да сведочанство да е лудъ.

НЕКЕ ЧЕРТЕ О ДУБРОВНИКУ 1848.

Изкочивша искра слободе у овой години у глав-
номъ французкомъ граду Паризу, гдѣ се оро гласъ,
слобода, братинство и еднакостъ, допро е овай гласъ
у престолный градъ Аустріе Бечъ, а одавде и по чи-
тавомъ царству, те тако и у Дубровникъ, гдѣ одма
по примѣру осталіе градова установе мобилну гар-
ду илити народну стражу. Свакъ е ово препоро-
женъ нововоскршавше уставности радостнымъ ср-
цемъ поздравляо и радовао се овой и управъ не-
надной стечевини.

У исто ово време поради учинѣне іошъ 1846
отимачине одъ стране ћесарске Црногорцима, са-
стоѣћа се у тридестъ брѣва, ударе Црногорци на
Боку поради освѣте, те почине велику штету. На
овай гласъ крене се гарнизонъ изъ Дубровника и
съ нѣмъ ѣенера Райхе у Боку, да бы предупре-
діо већу освѣту и чинѣћу штету одъ Црногораца.
Дубровчанима тако остане цѣла властъ у рукама, и
они начну аговати надъ Србима православне вѣре.
Срби невини и мирни, сносили су све стрѣливо, и
своіемъ стрѣніемъ мыслили су ублажити раздра-
женостъ и разяреностъ овай незнабрѣта; али бада-
ва, мржня и горченъ дубровчана противъ Срба мно-
жила се одъ дана на данъ те већма, те почну явно
у очи добрымъ и великодушнымъ Србима претити,
говорећи: „Мы ѣемо васъ све поклати, и сажећи-
ѣемо васъ у самой вашой цркви, као што су то
већъ едномъ наши старій учинили."

Ужасно ово дѣло учинили су оны Србима у
старіе време башъ на самый данъ воскресенія хри-
стова, кадъ су добрый Срби при божественной ли-
тургій у светомъ храму были, те запале светый
храмъ, гдѣ су сви погорели. — Ово зло и крайнѣ
безаконіе злбный Дубровчана было е забашурено,
и они су сами отрицали да то зло учинили нису; а-
ли 1848, кадъ се породе свеобщѣта буна, начну вы-
шепоменутигъ гласомъ викати и претити, да ѣе
све Србе, башъ кадъ буду сакуплѣни у светомъ
храму, предати огню и пламену да ни еданъ нео-
стане. Србаля будући врло мало число, пораженный
страхомъ нису знали; шта да чине, већъ су трча-
ли къ своимъ свещенику, проти Г. Николавићу и
искали савѣта куда да бѣже одъ овогъ вараврскогъ
насилія. Прото и самъ у чуду, али трезвень
духомъ, подстрекне свою браћу, да се срамотно
неупуштаю, већъ да се бране докленъ еданъ тече.

Найпослѣ имъ рече: „Не бойте се браћо, я ћу пр-
вый, ако што буде, предъ вама барякъ носити и
сразиѣмо се нашимъ могућимъ силама; а бранити
се одъ зла и самъ насъ христосъ спаситель учи.“
Срби се овимъ рѣчма мало охрабре и рѣше се бы-
ти приправнимъ, одупрети се свакой насртаюћой
сили.

У единако ово време стигне изъ Трста Владике
црногорскогъ секретаръ, кои е опремлѣнъ быо у
Трстѣ и Млетке, да набави зрна за топове — съ
коима е имао Владыка намѣреніе ударити на островъ
Лесендру и Враньину, кое е скадарскій Паша пре-
ко вѣре 1844. год. заузео, кадъ е Владыка съ Цр-
ногорцима отишао быо на Граово противъ Али па-
ше, везыра ерцеговачкогъ, будући е Али паша
быо у намѣри отргнути Граово изподъ Владычине
области. Дубровчани докъ чую, да е секретаръ
Владычинъ дошао, разяре се противъ нѣга и начну
га тражити да га убію. Секретаръ е быо кодь он-
дашнѣгъ рускогъ конзула, къ кое му доѣ мѣстный
окружный капетанъ баронъ Рознеръ и достави рус-
комъ конзулу, како су Дубровчани зачули за до-
лазакъ секретара црногорскогъ Владыке и да онъ нѣ
сигуранъ съ нѣговимъ животомъ у овомъ граду ни за
еданъ сатъ. Будући у присуствію те конференціе и
самъ секретаръ, одма се рѣши, поћи изъ несрет-
ногъ града, те да иде у Которъ, а онданде, ако му
небуде слобдно на обалу которску ступити, опетъ
се на пароброду уписать и возати се тако дуго
по мору, докъ се ова несреѣа неуталожи. Секре-
таръ се крене и отиде путь котора; а овы су га іошъ
единако потраживали, еда га не бы гдѣ спазили. —
Такавъ се гласъ слободе и равноправности 1848 у
Дубровнику быо заоріо. Овое жалостно было он-
да пакъ и данасъ чути, а тымъ выше, што е он-
да быо свеобщѣти гласъ: *слобода, братинств и една-
костъ* — пакъ гле! гдѣ су іошъ учени люди, како
се братинство паблюдаваше! Добрый Срби, кои су
понайвыше дошли поради трговине изъ Моста-
ра, Сараѣва, Требиня и осталіе мѣста, сносили су
стрѣливо ову краню бѣду и тѣшили се больомъ
будућности: *Чаю Бога спасающаго*. — Срби се ня-
су усудили никомъ о своіой невољи писати, еръ
бы одма зло прошли; но опетъ су понайвыше по-
лагали надежду на стигавшій гласъ, да ѣе доћи
солдати Личани за посаду у Дубровникъ. Башъ у
очи самогъ воскресенія дођу солдати, и сутраданъ
много будући войника православне вѣре, дођу у
светый храмъ, да се Богу помоле као на великій
празникъ. Срби тадай мало дану душою и просла-
ве мирно христово воскресеніе. Но на жалостъ ду-
бровачкій Срба крену се овай войницы у Боку Ко-
торску — а овы остану у бѣди и невољи.

Гласъ овай стигне у Которъ, ѣе су православ-
ный Срби много претежный. Которскій Срби по-
руче Дубровчанима, да нетичу тамошню браћу, еръ
ако такну и едного, они ня едного Католика у жи-
воту оставити неѣе. Но и ова претня разярене

Дубровчане не мога укротити, док њим нестигне другий гласъ, кои у случаю обистинѣня не бы имао шале, да се под градомъ Будовомъ укрцало у бродъ десетъ иллада Црногораца, кои долазе Дубровчанима у пооде, и да њмъ пытаю, шта оне оны са Србима. Гласъ овај истина, да е было неоснованъ но страховитъ, те се одъ овогъ гласа украте и постави мирне овчиче, сѣћајући се црве успомене одъ 1806. год. кадъ су Црногорци војевали противъ Француза заједно съ Русима. Овогъ су пута Дубровчани учинили вѣроломство; еръ су пустили преко задане вѣре Французе у градъ. Црногорци у савезу съ Русима ударе на французке батерије, кое су биле предъ предградіемъ, те освоје четири батерије, уђу у предградіе и све опљачкају, а по томъ предградіе запале. Паки Дубровчани имаду вазда пизму на Црногорце; но Црногорци су морали то учинити; а и опљачканъ было е у свомъ реду; зашто да оне ствари у огню изгору, каде се оны као слободњаци могу съ њима користовати, кое иначе небы никомъ асило?

Међутимъ было се такођеръ разнео гласъ, да е Али-паша, везиръ Ерцеговачкій, чујући страдањ Срба, кои су скоро сви изъ њгове крајине, поручио Дубровчанима, да ако ишта и едномъ учине, онъ ће съ войскомъ у Дубровникъ дћи и съ њима се разговарати и у противномъ случаю ударити на градъ. — Тако су намъ се Дубровчани у оно време показали, кадъ су најтоплије желѣ братскогъ другованя изъ сваке честне и родъ свой любеће душе произицале; кадъ су клици единства и братољубности размавали се по предѣлима, гдѣ су браћа, браћа, а не оковадци и црны душмани! Докленъ ће јошъ та проклета пропаганда дѣлити и крвавити брата съ братомъ! докленъ ће чемерный уздисай надъ крвавимъ мачемъ оплакивати тужну прадѣдовску судбу!

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Друштво србске словесности држало е 6. т. м. свое редовно засѣданіе. — Подпресѣдатель Г. Гавриловић предао е друштву у 6 пакета рукописе старе кои се тичу србскогъ деспота Ђорђа Бранковића Смедеревца, и кое е Госпоја Катарина Деметровић изъ темишвара друштву уступила. Тѣмъ важни рукописи има свега 207. комада кои су и на артіи и на кожи у различнымъ языцима писани. И саблю Ђорђа Бранковића Смедеревца одкупио е Г. Гавриловић одъ Д. П. Тирола за рачунъ друштва, Друштво е решило предложити да попечителство овако важну и стару стваръ одкупи за србски музеумъ. Сабля е гвоздена и лепа, корице просте и кожне са гвозденимъ карикама, на

оштрицу пише с' едне стране златнимъ словима име и презиме последнѣгъ деспота, а с' друге стране година. — Прочитана су два писма Г. Патриарха Јосифа, у првомъ одговора друштву у смотренію неки стари рукописа кои се у библиотеки у Карловци налазе и кое е друштво молило да добіе преписъ; а у другомъ благодари на избору за почестногъ члена. — Г. Арс. Предраговић поклоніо е друштву еданъ стари римски сребрнъ новацъ — Г. Павле Бабалић изъ Пожаревца еданъ бакарный новацъ. — Г. Брилић три књиге, и явля друштву да се упише у одцекъ езикословный. —

— Инспекторъ типографіе Г. Бераръ предао е рачунъ друштву за печатани шестъ дружественни књига. — Г. В. Бабукић изъ Загреба корешч. чл. покланя Речникъ: „Илирско-немачко-талиански.“ — Г. Ст. Вразъ чл. корешч. явля да се жели уписати у одцекъ езикословный и историски. — За тѣмъ прочитано е писмо одъ попечит. као одговоръ на предложенъ друштва да се уредба о правопису 1833. год. издана укине, и да се остави слободанъ токъ развѣяна и у савершенствованя истогъ, Попечителство одговара са своимъ побуженіями да не одобрено предложенъ друштва. — Рѣшено е вишество гласова, да се и предложень и одговоръ Попечителства и све на тай предметъ што се односи, печата у гласнику. — Г. Г. І. Мариновић, Д. Матић и А. Николић коима е одъ друштва поверено да направе планъ за устроение читалишта, изјавили су: Да бы требало само у онымъ общинама завести гди има школа, и тога ради да бы требало да се еданъ недельный за польску економію листъ одъ стране друштва издае и да свако то читалиште држи, и да сваку књигу кое друштво издало буде купи, или кадъ бы правительство съ новцемъ друштву за ову просвѣтну намѣру у помоћ притекло, да се свакомъ таквомъ заведенномъ читалишту како те економне новине тако и полезне књиге покланяю рѣшено: Да се предложи правительству и да се моли, да на то опредѣли друштву едну особиту суму новаца како бы се свакой общини могле књиге и тай недельный листъ шилати бадава:

— Засѣданію школске комисіе спровело е Попеч. Просвѣщенія Логику израђену одъ Г. К. Бранковића професора, и предата е на прегледанъ Г. Г. Гавр. Поповићу Архимандриту и Г. Гавриловићу. — Далѣ спровело е Попеч. комисіи: „Начела Физике“ одъ Г. В. Маринковића проф. и предато е подкомисіи на прегледъ. — Г. Гавриловић изјавио е свое мнѣніе о књиги „Узаймности Славена“ да е съ изузеткомъ неколико тежки места, добро преведена, и да ће се съ ползомъ на предложену цѣль моћи употребити.

— Потомъ свршило се у пуной комисіи прегледанъ и читанъ Србске Граматике коју е израдио до Синтаксиса К. Цукић и одобрена за школску књигу у основнимъ разредима, опредѣлена е награда одъ 20. ₰.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовичъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 15. Юнія.

{ Цѣна в годину, 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

Ш У М Е.

Шуме су тако исто нуждне свакомъ народу, како годъ и чиста земля за оранъ и кошенъ, само у манѣмъ простору одъ чисте землѣ: ко познае нашу Србию пре 30 година; онъ може засведочити, да у насъ сада нема ни пола шуме колико е онда было. Истина, да е полезно крчити шуме и правити њиве и ливаде, али се треба обазрети да неостанемо и безъ шуме.

Нашъ Народъ немилице затире шуме; Правителство е то забранѣвало и забранѣо непрестано, но слабо успѣва у тому, и шуме се све еднако утаманявао. Я мислимъ да нѣ погођенъ начинъ къ той забрани, и да треба да се овако учини: да се изашлю Инцинири по целой Сербіи, и да опредѣле свакомъ селу, колико му треба шуме за грађевине, заграде, и за огревъ, на 40 — 50 година, па те шуме да се добро обграде, и да се разделе на талове, па сваке године да се сече по еданъ талъ па докъ се тако секући изађе на онай другій край проћиће 40 — 50 година, па ће она найпре сечена, нарасти опетъ колика е и была па некъ се опетъ на ново почне сећи као и пре, али кудъ се еданпутъ изсече шума, онуде нетреба више нико ништа да сече, докъ іой опетъ редъ не дође, па ће онда народъ бити осигуранъ съ шумама за свагда. Аколи остане овако као што е данасъ, онда незнамъ оѣдули іоштъ наши унуци имати шума, али њина деца сигурно неће, па нѣли греота да потомцы наши остану безъ шума, кодъ толики бывши, и іоштъ наодећи се шума наши? само шуме треба остављати гди су врлстнія места, да она равніа остану за землѣдѣліе, па што претече шуме одъ тако опредѣлене и забранѣне, ако после слободно некъ се обраћа по потреби на њиве и ливаде.

Одъ Народа нетреба очекивати да онъ ту свою ползу поня и да се о тому побрине, еръ онъ о томъ неуме мислити. Народъ чува само сваки бравике, а обшту шуму мисли да е туђа, па сваки граби одъ нѣ колико више може, или да начини себи њиве и ливаде, или да насече грађе и дрва

да прода. Правителство дакле треба да се о тому брине, ербо е оно народу то, што е отаць децы, па треба да га натера на оно што ће за нѣга полезно бити и да му забрани чинити оно, што ће за нѣга бити шкодљиво.

Наши люди кои сада живе, мисле само за себе и веле даће њима бити доста шуме докъ су они живи, а немисле никакѡ да народъ еданъ никадъ неумире, и да ће свагда у Србиі народа бити, као што смо и мы садъ после наши праотаца, и да треба и за њи оставити да се ползую плодомъ матере свое землѣ, као што су и наши стари нама оставили. Правителство дакле кое то зна, треба да се о томе брине, како ће и найпознїи потомцы сръбски уживати плодове свое матере землѣ, и труда свой праотаца. И разуманъ отаць бринесе за будућность свое деце и свои унука, а колико више треба да се брине Правителство за будућность народа свога? Крайнѣ е већъ време, да се оваковой забрани шума приступи. Али ће ми ко реће да нема Инцинира, а я на то одговарамъ „нека се набаве.“ Рећиће ми да нема новаца, а я велимъ „нека се Правителство о томъ стара, еръ къ цѣли се мора тежити, нити збогъ тога треба да народъ у своемъ напредку што трпи. „Неможемо мы на едномъ месту стаяти, него морамо напредъ, или ако то не чинимо, онда морамо натрагъ, тако е Богъ установіо теченіе своіо ствари на свету, да неможе у едномъ станію стаяти, него мора или напредъ или натрагъ, или на више или на ниже. И Правителство бы яко сгрѣшило народу, кадъ се небы за нѣгово благополучіе старало, безъ кога ће онъ морално страдати. Па нѣ само та потреба за шуме и за Инцинире, него има такови потреба сіясетъ божи, кое све за то стое, што се нема одъ кудъ да троши, а то е грехъ одъ Бога. Нигде на беломъ свету народъ нема тако лакогъ данка и изобилніе землѣ као кодъ насъ. Ево намъ примѣра преко Саве и Дунава кодъ наше браће Србаля: я камо колико еданъ човекъ плати само за сто ока соли, кодъ насъ за оне новце купи человекъ и сто ока соли и немало и савъ данакъ плати.

НАРОДНА ШАЛА.

Кадъ самъ было у мое младо доба старъ човекъ, а я научимъ да крадемъ крушака, пакъ самъ онда ишао, ишао, докъ дођемъ до едне брескве, погледамъ узъ ту ябуку, попенѣмъ се на трещио те наберемъ пуна недра шљива. Алъ ето ти одъ некудъ едногъ младогъ старца, па почне викати и псовати ме: „Силази доле са те оскоруше докъ те нѣ ђаво однео.“ Я га станемъ молити: „Немой чича молимъ те да наберемъ мало ора.“ Но онъ се наљоти и почне се пузати къ мени узъ дудъ. Кадъ я то видимъ скочимъ съ вишњѣ и пуно крило лепњика проспемъ. — Онъ ти онда узме едну шибљѣику, што но зову врљѣику, па почне ме тући, но я самъ се бранио добро и тако ђа онъ на ме ђа я подъ нѣга, ђа врљѣика о мене ђа я о врљѣику, нај-после я се отнемъ и спучимъ бежати, а онъ онда зграби нешто бело, као тане, а округло као грабљѣ, те се съ тымъ бацы за многъ и удари ме выше колена у пету, тада се и я разлутимъ као овца, окренемъ се и почнемъ му претити: „Но, но чича, ако ти се само вратимъ опетъ ђешъ ты мене тући.“ На то пркосенъ потрчи онъ опетъ за многъ, но я прикупимъ сво мое юнаштво, и почнемъ бежати да га стигнемъ. И тако самъ храбро бежао све преко некакви клада, и бежећи прескочимъ гаће па раздеремъ панъ. Дођемъ напоследку подъ едну врбу, па кадъ погледамъ на тай грмъ а оно видимъ на липи едно гњѣздо пуно троѣ косовчиђа. Станемъ мыслити како бы ѣи могао уватити; сетимъ се лако, — зажмуримъ добро да ме невиде, па се почнемъ пенати узъ глогъ, кадъ я у гњѣздо завири алъ двоѣ утекоше а едно малъ неувати, ето ти помыслимъ какве самъ среће! — Па се одатле упутимъ те дођемъ до едне बारे, кадъ тамо а оно лети едно ято дивљѣи свиня, а я се онда сети, да имамъ кодъ куће едну златну пушку, на којој ѣ карика до карике све чистымъ рогозомъ увезане. Дођемъ съ томъ пушкомъ, и видимъ исто ято дивљѣи патака, я зажмуримъ и добро нанишанимъ — пуче пушка, паде гуска, я ти онда узмемъ тогъ голуба, те донесемъ жени грљѣицу, а она узме тогъ чворка, те одма скува кокошъ, па ми донесе печену препельѣицу, а я ти се онако гладанъ примакнемъ те се ситъ нагрувамъ крпавогъ пасуля и иайфинѣгъ скроба. — (Оваковы чудноваты причица има у нашемъ народу доста, кое они обично као за неку обкладу еданъ другомъ приповедаю, и то у дружеству после рада или после какве игре, нађу се по гдикои, кои еданъ другогъ съ причама или са загонеткама на удвой позову, и обично кажу: „Оди да се надговарамо“, или што ѣ свойственѣе за начинъ овогъ приповеданя кажу: „да се надлагуемо.“ И тако повданъ редомъ говори, а други слушаю, и целе овакове забавне и празне приче имаю свагда при свршетку нешто, съ чимъ ђе као свршити, и обично пуне су досетљивости и то учтивость у приповедкама много се више на-

блюдава неголи у колу кадъ се игра. — Ове приповедке гди се надговараю кадкадъ су тако дугачке, да освану надговараюћи се, ерѣ докъ еданъ приповеда, други већъ сети се нове приповедке или измысли ѣ за оно време. Трудомъ Г. Никѣлиђа изашло ѣ пре неколико година неколико свезкѣи народны приповедкѣи, кое су дугачке, забавне и лепе, и кое су све у народу простомъ познате, али шта ђемо кадъ ѣ на много места одъ оны, кои су те приповедке преписали и издателю саобштили, начинъ приповеданя и речи преокренуте, тако, да чимъ и човекъ почне читати, мођиђе одма примѣтити да ѣ преко варошки уста прешла, и човекъ ђе наћи у њѣима такви изрѣза, кое ѣ Видаковиђъ употребљавао у своимъ романчѣма, и таквы речѣи, кое се употребљаваю само у канцелларѣяма, а то ѣ све зато што су скупителѣи ради были да поправе простѣи начинъ приповеданя, а нису се сеђали да су съ тымъ покварили што се неможе поправити. — —)

АНЕКДОТЕ.

— Еданъ ера комъ ѣ топъ обе ноге кодъ Србобрана одбио рекне: „Я самъ зато сам кривъ, ерѣ самъ свагда досадъ молио се Богу за спасенѣе душе, а проклеты ногу нигда се нисамъ сеђао.“

— „Петдесетъ година прошло ѣ“, каже Абде-раменъ III., „одкако самъ Калиѣъ постао; богатство, радость, честь, и све за то цело време уживао самъ. Кралѣви почитовали су ме, бояли су ме се и завидили мојој срећи. Све што еданъ човекъ може на овомъ свету желити то ѣ мени небо поклонило; но у целомъ овомъ заиста дугачкомъ простору времена мога богатства, силе и блаженства, я самъ брояо дане, у којѣма самъ было миранъ, задоволянъ, и у којѣма самъ чувствовао праву срећу — таковы дана было ѣ свега четрнаестъ. — И по томе нека сваки суди овај светъ и животъ.“

— Францъ I., краль Францускѣи, састане се са папомъ Леомъ X., кои ѣ се у свакомъ великолѣпио и разкошио блистао. Краль зачуђенъ рекне му: „У библиѣи стои да су душевни пастири были скромно и сиромашно обучени, и просто безъ икакве парадѣ ишли.“ „То ѣ истина,“ одговори му папа, „али то ѣ было у оно време, кадъ су кралѣви овце чували.“

— Маршаллъ Блѣхеръ кадъ се повратио изъ рата и кадъ првѣи путъ оде на поклонѣе у дворъ, беше му суђено да прво сретне у двору оногъ слугу што фуруне ложи: Блѣхеръ одма скине капу и почне му се кланяти, по томъ поздрави ађутанте и друге, и кадъ га запытаю: зашто се ономъ слуги кланя, одговори: „Я самъ чуо да сваки што се при двору налази, може шкодити или помођи, зато радъ самъ да никогда неувредимъ.“ Има право Блѣ-

херъ, еръ ко оће да срећанъ буде треба да угоди не само владетелю и нѣговой породици, него и ко-чашима и куварима нѣвовымъ.

— Ђданъ Гркъ продавао едномъ безъ бркова Шваби дуванъ, кои га запита: „Ђли ово права бошча дуванъ?“ да бы га Гркъ у томе добро уверіо, уваги се за свой бркъ говорећи: „Господине, ако то nebude права бошча, да ми обрѣшъ то бркъ, па да будемъ соитаріа (комедіа) ко то тебе.“

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

Милошъ Стојановићъ, еданъ одъ najbolъи млади Срба, кои се садъ налазе у странымъ земљама на науцы, преставіо се после петодневногъ болованя у Паризу 29. Маја. Онъ, пошто е овде свршио съ наибольшимъ успѣхомъ гимназію и лицеемъ, и пошто е на универзитету берлинскомъ и хайделбергскомъ довршио съ наибольшомъ ревносту теченіе предузеты наука, отишао е было всенасъ у Паризъ, и кадъ е већъ и ту са своимъ предметыма было готовъ, спремао е се да пође у давно ужељно свое отечество и своимъ родителыма, кои су нестрпѣливо брояли дане, кадъ ће свогъ сына кога пуне четири године видели нису, загрлити; но место нѣга дошао е само тужанъ гласъ — да е за навекъ у туђой земљи, далеко одъ свогъ отечества, одъ свои родителы и пріятелы остао. — Овай несрећный догађай може се жалити али прежалити нигда. Онъ е саранѣнъ по обреду наше цркве, при комъ е свашченодѣйствовао Архимандритъ, кои се налази при рускомъ посланичеству, на томъ погребу, осимъ тамошњи Срба и другій своју Славена, участвовао е и великій брой Француза при спроводу, кои су уважавали нѣгову желю за наукомъ, коя га е тамо и одвела. Онъ е у 24. своіой години, у najlepшемъ добу свогъ живота, оставіо овай светъ. Парастосъ држаће се у Суботу 17. о. м. у 6. сатій изјутра у великой цркви, на кои се позиваю сви пріятелы и познаницы покойника, и свакій онай, кои е игда у свомъ срцу жалость чувствовао.

— Съ концемъ овога месеца свршава се прво полгодишнѣ теченіе Шумадинке, и позиваюћи на нову пренумерацију являмо, да ће овай листъ одъ Петровадне излазити два путъ преко седмице, т. е. свакогъ Вторника и Петка, и тога ради цена повишава се само съ 2 цванц. (на по године 6 цванц.) ГГ. досаданымъ Предбройницама шилъа ће се и далъ за наступаюће теченіе, ко пакъ не бы радъ было далъ одъ Петровадне овай листъ држати, нека намъ првый брой идућегъ теченія у истомъ завоу поврати. Ко се пакъ жели одъ новы читателя предброити, нека се до Петровадне пріаве на Учредничество Шумадинке, съ више поменутомъ предплатомъ. Ко жели имати све брове овогъ прошлогъ теченія до Петровадне, може сваки добити

изъ окружны места по пошти, а одавде у Учредничеству за 4 цванц. безъ икаквогъ далѣгъ трошка. Ону ГГ. Предбройнике, кои до садъ нису платили, молимо и опомяѣмо садъ последњи путъ да незабораве, и да бы имъ трудъ олакшали означавамо за овде осимъ Учредничества два места, гди сваки кои нѣ платіо, може се записати и свой дугъ изплатити, а то е у Читалишту и у дућану Г. Николе С. Шоповића. А изъ окружны места нека намъ одма по пошти пошалоу, еръ имена своју оны кои до Петровадне неплате, печатаѣмо при свршетку овогъ месеца.

— Годишњи испитъ у овдашњой гимназіи почеће 16. о. м., и трајаће до 27. заключително, свакій данъ осимъ празника пре подне у 8, а после подне у 3 сата.

— Овы дана донешена су у попечительство финансије два лепа гвоздена крста, кои су у нашимъ скороотворенымъ рудама изкопани и саливени. Како Г. Попечитель тако и многи узхићени радосћу устали су и полюбили овай првый плодъ одъ нашегъ домаћегъ гвожђа. Само треба да гледамо добро да више нигда незарђа.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Говоря се да ће царъ Никола съ прайскимъ принцомъ поћи у Лондонъ; но овой вѣсти неможемо вѣровати, докъ се необистини.

— Изъ Грчке пишу енглеzkимъ новинама „Тимесу“ ово: После повратка г. Вайса изъ Саламине, обхожденіе целогъ дипломатическогъ корпуса спрама енглеzкогъ посланика, изузимаюћи само турско посланичество, одвећъ е неучтиво было. Одма почемъ е г. Вайсъ дошао у Атину посѣтіо е све свое колеге. Нѣму пакъ нѣгове колеге повратиле су посѣту сасвимъ просто: оставивши му само посѣтну карту.

— Владика црногорскій отишао е у Италију поради опорављѣня свога здравля, и остаће до Августа мѣсеца, одъ кудъ ће опетъ у Црнугору. Мѣсто себе останіо е свогъ брата и братучеда княза Ђорђію Петровића Нѣгоша.

— Нѣмачке новине по добивенимъ писмама изъ Цариграда являю, да ће на мѣсто умршегъ Тахиръ-паше доћи Риза-паша.

— Енглеzко правителство наговара отоманску порту, да бы се установило слободно пристаниште у Скадру у Арбаніи. Истина е, да поредъ Скадра тече рѣка Бояна, коя стои у савезу са скадарскимъ езеромъ; али, да бы бродови могли Бояномъ подъ Скадаръ пловити, требало бы найпре ону преграду срушити, гди се вода зауставля. Но ово ће тешко Скадрані допустити, знаюћи, да бы имъ се ти-

ме риболовъ у скадарскомъ езеру знатно умаліо. Пакъ ако се заиста подигне слободно пристаниште у Скадру, а зашто се не бы таково и у Београду (и у Крагуевцу на Лепенѣицы) установило, гди е средоточіе трговине. Съ три стране може водомъ трговина долазити, а преко тога сувимъ изъ свега турскогъ царства. —

— Разноси се гласъ, да ће се наново подићи контумацъ у Земуну; но нашто бы было тай контумацъ, кадъ у читавой Србиі савршено здрављъ, у славу Бога, влада; а сваки добро знаде, да е то велики уштрбъ за трговину.

✓ — Многе су новине јошть одавна писале и садъ писати непрестаю о Боки - Которској, говорећи, да ће Аустрија исту уступити Црнојгори; а Русија да ће ставити у которски заливъ свою флоту. Црногорцыма бы ово у добрый часъ было, а на то они имаду и неко право, будући е познато, како су они 1813. год. Боку - Которску одъ Француза освоили. Ондашњи црногорскій Владика Петаръ првый држао е у обсади градъ Которъ са своимъ Црногорцыма за три месеца, а после тога предаду Французи градъ, у кои Владика торжественно са своимъ Црногорцыма уђе. Ние истина што Задарске новине пишу, да е аустрійска войска освоила Которъ одъ Црногораца 1814. године. А зашто неће те новине да ставе у својой препирки, како е Ђенер. Милутиновићъ јошть месеца Декемвра 1813. год. дошао у которскій заливъ и поискао одъ Владике, да му уступи градъ. То се знаде да е тако было; а знаде се и то, да е Владика поменутомъ Ђенералу одговоріо, да онъ изъ града отићи неће докъ не добіе одговоръ одъ рускогъ или аустрійскогъ двора. Тако е Милутиновићъ остао у которскомъ заливу до месеца Юнія 1814. године. Месеца Мая стигне писмо одъ рускогъ цара Александра изъ Париза, у комъ явля Владики, да преда Боку-Которску Аустријанцыма, и да се онъ са своимъ храбрымъ Црногорцыма поврати у свое горе. Тако се Владика 3. Юнія кренуо изъ Котора у Црногору, полагајући надежду на цара рускогъ, кои се обећао у свомъ писму, да ће Црногорцыма у свое време помоћи и признати њіова храбра дѣла. О овомъ бы се могло и выше писати, но за то намъ остае јошть времена.

— Много су све новине писале о бановомъ повратку у Загребъ, садъ бечке новине за извѣстно являю, да е банъ баронъ Ђлачићъ отишао изъ Беча у Загребъ, и до садъ ће већ морати бити онде гди га давно очекую. Исте новине о госпођи баници ништа неговоре, коя бы морала съ њимъ заедно у обѣтовану земљу доћи. Жао намъ е, што ће Хрвати морати съ младомъ баницомъ њмакки говорити; еръ кажу, добро извѣщенный

люди, да незна нимао хрватски, илити право говорећи србски. Србски, зато велимъ, што су Хрвати изабрали и за право нашли языкъ србскій, за языкъ книжевный; и тако нека га неназываютъ кодъ насъ непознатимъ именовъ „илирскій“, као што то само по единый люди чине. Имаде кодъ Хрвата врло честитый людій, кои знаду све оно цѣнити што е народно и што се на братску узаимность односи.

— У Загребу имаде еданъ црквеный листъ подъ именовъ „Католичкій листъ“, и излази преко недељъ едномъ; онъ брани само католицизамъ, а православному непрашта гди може. Овакавъ бы листъ морало и наше свештенство имати, ако не на другомъ месту, то бы заиста у Србиі могуће было, те да се и оно брани како може и како знаде; еръ црквне препирке неспадаю у политическій ни у другій, него у црковный листъ. —

— У целой Аустриі излазе 229. повремены листовъ, одъ кои 102 листа излазе као политичне новине, 127 као научни и забавни листови. По языку одъ тій листовъ излазе 120. на немачкомъ языку, 58, на талианскомъ, 38, на славенскомъ, 11, на мацарскомъ, 2, на румунскомъ (Срби за садъ у Аустриі немаю никаквогъ ни политичногъ ни книжевногъ повременогъ листа.)

— Изъ Милана пишу, да е листъ подъ именовъ „Аустрија“ забранѣнъ; а да шта ће бити са онимъ кои носи име „республика?“ Али мора да е подтицала у живацъ и сама „Аустрија“ Аустрию, те су ю тако забранили. Аустрија на артии, неданой на земљи и Аустриј земљи мира — та свудъ се две стихіе утркую и мораю едначе тежнѣ имати, а оде увиђамо мѣсто слоге неслогу: место напредка назадакъ.

— У Русиі у едномъ месту кодъ азовскогъ мора, появили су се были некій айдуцы, кои су по бродовима отимали и съ собомъ носили разне ствари. Руси то нису могли трпити, него ее побрину свакояко ій поватати, и тако су већ у тавнице позатварали.

— У Мађарској имаде по доста айдука, кое саданѣи аустријски нови пандури нису кадри поватати, еръ често ватајући ій сами заглаве. Коме се неда — ономе се бадава мучити. Човекъ ради, аљ кадъ му све изъ шака бежи, бадава ради, бадава се мучи — него мора тражити нешто друго и паметніе себи за посао, пакъ неће бити Крииво Несретниковићъ.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Пенадовъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 22. Юнія.

Цѣна в годшн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ЕДАНЪ ДАНЪ ИЗЪ ПУТОВАЊА МОГЪ ПО СРБИИ У 1845. ГОДИНИ.

10-гъ Септ. оставимъ я Крагуевацъ и продужимъ на колыма мое путованъ. Едва самъ чекао да дођемъ на Делиградъ, да видимъ оно полъ кое е може бити выше крвы попило, заслободу него Косово. Путь е врло рђавъ и тесанъ тако да смо свагда хтели се преврнути кадъ смо коя кола сре-ли, али лепи предѣли надокнадили су ову малу не-угодность. Докъ смо преко Црног-врѣа прешли траяло е дуго, узбрдо и низбрдо я самъ ишао пеш-ке, и често самъ изъ пушака пуцао, и одѣкъ по-планини радо слушао. Кодъ свакогъ лепогъ изво-ра седіо самъ и одмарао се, кочианъ съ колыма морао ме е непрестано изчекивати. Међу найвећимъ брдима нађемъ едну лепу бистру реку, и жао ми буде да е пређемъ а да іой незнамъ име и изче-киваюћи да когодъ одкуда прође, и да ми каже како се зове, ишао самъ узъ исту реку съ камена на каменъ и ватао самъ раке, тако да самъ далеко узъ реку заврляо, и одъ пута удалю се, а кочи-ашъ мислећи да я идемъ за пѣимъ отишао на врѣ-брда, но пошто ме е дуго чекао, изпрегне конъ и врати се да ме тражи, кадъ ме нађе каже ми да идемъ што пре ерѣ вели: овуда има пуно айдука и дивльи зверова. Я се сетимъ да ме онъ вара, а-ли и пакъ прилично се уплашимъ и нигди се више ни самъ смео одъ кола удалкити до Ягодине. У Я-годину дођемо предъ вече, и одседнемо у едну ме-ану. У меани беше пуно трговаца и други путника. Меанція постави вечеру за мене и за іоштѣ чети-ри трговца у соби, у пола вечере чуемъ я гди не-ко изъ меане каже: „Иди па мети управо предъ о-ногъ Швабу.“ „Боже помози“ помислимъ я у се-бы „садъ ће доћи какво лепо ело што е меанція за мене сготовіо.“ Кадъ алъ ето ти момка меанци-скогъ, па еданъ великій танъиръ пунъ смрдљива пе-ченя метне предаме. Печень е тако смрдило, да ми е сва вечера пресела. „Шта е то?“ продеремъ се я, и бацымъ танъиръ за врата. Меанція одма уђе и я га лютито запытамъ: „Што си ми послао оно

смрдљиво печень, оно небы ни пси ели?“ На то меанція почне се правдати: „Оно печень остало ми е одъ прекоче, и садъ хтео самъ да га бацымъ, а-ли повикаше ми люди: носи ономъ Шваби, онъ ће то едва дочекати, а и я самъ одъ млоги чуо“ про-дужи меанція „да кодъ васъ слабо еду месо пре-негъ што се мало усмрди, па самъ мислю, башъ кадъ се стрефило айде да га почастимъ нека при-поведа на вилаеть да и у Ягодину готове ела по-немачку форму.“ Докъ е то говоріо и правдао се, вирило е баремъ десетъ людій крозь врата, и гле-дали су да ли я едемъ смрдљиво печень. Я уз-мемъ и бацымъ мой пражки бели шеширъ, и дамъ одма кочиану два цванцима да иде да ми купи фесъ или шубару.

Я самъ далъ вечеро ѣутећи, али мислю самъ у себи, и тешко ми е было самъ собомъ изкусити, како нашъ народъ има криво и рђаво понятіе о о-вымъ альинама. Га за Бога ово гису альине немач-ке, него альине свакогъ човека у просвећеномъ свету. Овакве альине носе не само Немци, него и Енглезы, Французы, Руси, Талиани и Американцы, и сви народы баремъ по варошима, ерѣ сваки на-родъ после за себе има неке форме альина ков су заостале у народу, и то найвише у забаченымъ краевима. Еданъ обичай други изтера, и тако се меня све на свету. Обично у свакомъ народу про-мену найпре люди ерѣ они више путую, и гди имъ се што болъ и лепше допадне присвое и удомађе-жене пакъ остаю дуже при свомъ старомъ ноши-ву, то самъ примѣтіо гди гди у Моравии и у Чес-кой а найвише у Славонии, гди жене іоштѣ са свимъ носе се Ерцеговачки, ерѣ су се отудъ населили, а кодъ люди већъ нема никаква трага. — Ми нетре-ба да вичемо ни да мрзимо на ове альине, ерѣ ово нису альине едного народа, него управо альине своіо людій, альине ков су по самой природи скро-ене, за стасъ човечій, и кое су одъ како е людій на свету поправляне и дотериване, и кое ће се не-престано са свакимъ нараштаемъ поправляти. Ерѣ свуда у свако доба међъ свымъ народима примѣ-ти ће човекъ да млађи нараштай нешто мало друг-

чје прави и носи альине одъ стараца. Мы незнамо какъе су альине наши стари пре Косова носили — после подпалисмо подъ туђе господарство и съ тымъ и туђе руо умешало се у наше. Садъ ко бы знао шта е наше, шта ли не, и кадъ бы скинули све оно што нје наше, остали бы голи. Говори се у обште да су потуре и димлије турске альине, антерија и сабрана кошуля грчке, едну доламу што можемо казати да е наша стара альина, а и то ии начемъ се другомъ не оснива него на приповедкама и съ тога што се често у нашимъ народнымъ найстаримъ песмама споминъ, и у свакој народной песни све наше юнаке у долами пѣваю. Па я самъ сигуранъ да смо были у миру, и да смо се могли изображавати, ми бы до садъ крозь толике векове доламу прекроили, мало скутове одсекли, мало рукаве пократили, место тока и сребрни пуцета метули евтина дугмета, па бы до садъ та иста долама имала форму капута, само што бы се звала долама, а и садъ можемо тако и капутъ звати, и то е лепо име и, веле да то значи: до колена. Међу тымъ я држимъ да е форма стари наши альина, као што садъ Црногорци носе, које опетъ нје ништа друго него долама. Црногорце нје ни една сила прегазила, нити се у њѡве обичае и ношае мешала. Они су за време србске царевине жили по найпитомимъ местима простране ондашнѣ Србије; кадъ е царство пало, онда најбољи и најпоштенѣ юнацы кои нису могли робство трпети, прибегли су у кршчеве и у стене Црногорске, и пренели су са собомъ ношиво, поштенѣ, карактеръ и свободу наши праотаца, и крозь толико векова бране све то узпркосъ свима силама. Ништа неможе човека отерати у оне стене да живи, него велико чувство свое чести, народности и слободѣ. — И тако црногорско ношиво то е наше старо ношиво; одъ какъе су фарбе были пређе те альине, то неможемо знати за цело, премда песме спомину често зелене доламе. Црногорци као што е познато носе све одъ белогъ сукна, но то е само зато што с' почетка ни су имали кадъ фарбати сукно, па се тако увело у обичай. — Што ми пакъ зовемо ове альине немачке или швабске альине? — Зато што смо одъ њѣи примили, и што готово по несрећѣ, положени смо тако съ нашимъ земљомъ да цела цивилизація и просвета долази намъ преко њѣи, и крозь њѡве доста прѣве руке, које све називаемо немачкимъ, да су Талиани или Енглези на месту Немаца, и да смо преко њѣи примили ово мало целомъ човечеству обшти обичај, онда бы и ове альине звали: енглезскимъ или талианскимъ альинама, као што тако зову далматинци у гди коимъ краєвима, а и Црногорци кадъ виде човека у овимъ альинама некажу: Ено Швабе, него кажу: Ено Лацмана, т. е. Талиана, што они само Талиане виђаю у овимъ альинама; а и самъ простый немачкѣй народъ зове ове альине: французскимъ альинама, а и многи њѡви списатели и садъ кадъ оне

да кажу да е когодъ обученъ у фраку, они кажу често: у французскомъ капуту. Я слободно смемъ рећи да ове альине нису ничје, и башъ зато су свачѣмъ, еръ ни еданъ народъ неможе казати: да су ово њѡве народне альине. То е притяженіе своју народа, одъ тога нетреба да се плашимо, нетреба да ове альине туђимъ альинама зовемо. Премда морамо признати да сви Славени примаю не само ове обште светске альине него и науку осталогъ свега преко Немаца; само треба да гледамо добро, што е добро, полезно и човечно да усвоимо, а шта видимо да неваля да вратимо натрагъ некъ иде управо у Франкфуртъ. Ми садъ зовемо ове альине немачкимъ альинама, а по времену, ако насъ Бугари непретеку сами и ако одъ насъ као што бы требало, почну примати просвету, они ће исте альине, ела, обичае, намештай у кући, и све што ми садъ зовемо немачкимъ звати србскимъ альинама и т. д. То е као годъ кадъ се каква стваръ изъ руке у руку непрестано продае, и сваки е зове онымъ именомъ одъ когъ е добыо, а међу тимъ оно е свагда онога у чимъ е рукама. Одъ неко доба а особито у Београду учинѣнъ е доста велики коракъ у томъ имену, и повећој части садъ слабо ко каже: Соба застрта Немачки, или сатъ ми иде по Немачки, него на место тога ушло е у обичай едно правилнѣ име и кажу: *Европейски*, а то зато што су трговци путовали у Пешту, Бечъ, Лайпцигъ, Триестъ и далъ по свету, и видели су да не носе само Немци шеширь и ове альине, него и Маджари, Срби и Талиани, па опетъ сваки ако и живи и носи се по европейски, любви и неодриче се свога народа. Но и та речъ: *Европейски* я бы желіо да се преокрене и да се уведе у обичай да се место њѣ каже: *Србски*, еръ докле годъ ми сматрамо Европу и њѣну просвету за нешто туђе, у чему ми као страни учествуемо; дотле ће и насъ Европа сматрати за малу Азію. Зато јоштъ еданпутъ кажемъ: Дайте да зовемо да е то *Србски*, све оно што данасъ кажемо да е по европейски, и онда текъ ступиће нашъ народъ, у велику ту фамилію изображени европейски народа. И што смо досадъ говорили: Оны остали изображени европейски народи, имаћемо право после казати: Мы изображени Европейски народи. А докле се мы сами изключуемо изъ тога кола, дотле ће насъ, и они изключати. И дотле ће ягодиински меанція шилати мени смрдљиво печенѣ, које ме е толико разлютило да самъ оволико морао писати.

(Свршетаъ слѣдуе.)

ЕДАНЪ САНЪ.

Свакъ се јоштъ добро опомянѣ каква е яка зима была 1847. године (приповедаше еданъ) и еднотъ дана кадъ беше највећа зима задоцнымъ се

я и останемъ до неко доба ноћи у Лякерциниці што но садъ по моди зову: ново читалиште, гди место књига стои розолиа, малага, ликери и горка ракиа, а место новина на астау стои карте и домини, кое су люди зато назвали новимъ читалиштемъ, што кадъ седе до поноћи па кадъ и' жене псују и питају гди су были кажу обично да су се у новомъ читалишту зачитали у новине па се тако одоцнили, а жене поверују и буде имъ мило да се и њиови люди одали на читанъ, ер' оне мисле на оно право читалиште. Кадъ буде поноћи (приповедаше далъ) а поћемъ кући, а многи остану јоште да чекају докъ прође зима па онда да иду. На пољу е якъ ветаръ дувао и снегъ у очи као брашно сипао. Кадъ будемъ близу куће осврнемъ се, и видимъ едно велико лепо псето, кое е изгледало као какавъ касапски псапсовъ, оно е имало лепъ литаръ око врата и трчало е непрестано замномъ, а се сетимъ да е заврљало и изгубило свогъ господара, и жао ми буде да скапа на таквој зими, и смислимъ да га пустимъ нека предъ моимъ вратима у куйни ноћи, у томе ућемъ у кућу а оно замномъ уђе, а проћемъ крозъ куйну, но текъ што отворимъ врата мое угрејне собе, а то псето мимо мене протрчи и легне за фуруну, а запалимъ свећу, и почнемъ га на полъ говити, но садъ да видите мое муке; Псето почне ужасно на мене лаяти и скочи на мой креветъ и спреми се да се брани. Ја се наљутимъ на тогъ могъ незваногъ и безобразногъ госта, шчепамъ амрелу и заманемъ да га ударимъ, но у тој љутини како самъ замано ударимъ иза себе огледало те разбијемъ, за коесамъ месечну плату дао, но кадъ га ударимъ а онъ шчепа мой свилени а-мрелъ те га свега изцена, и ту ми оде една месечна плата. Ја се наљутимъ као пасъ но и мой неблагодарный гостъ нељоти се као човекъ, а и было е мудрий одъ многій людій, хтео самъ ићи на полъ да зовемъ патрулу у помоћ но онъ ми се ніе дао маћи, чимъ а поћемъ вратима и онъ полети съ кревета и лаюћи зине да ме прогута. Ја се вратимъ одъ врата, а онъ онда скочи опетъ на креветъ. Кажемъ му: на полъ. — Но онъ само е гледао у право у мое очи, говорио самъ му и његовымъ езикомъ: Хинаузъ! Но онъ ни то неразуме, најпосле почнемъ га учтиво молити: Сићи молимъ те баремъ за фуруну. Но ништа. Наћемъ се у чуду, гди ћу спавати. Скрстимъ руке, и стајо самъ на средъ собе и плакао самъ одъ муке као дете. Ни самъ знао шта да чинимъ, већ видимъ да или треба да се колѣмъ съ њиме по себи или да ноћимъ на патосу. Волио самъ ово друго, зато узнемъ одну столицу, рекнемъ момъ несрећномъ госту учтиво лаку ноћ, па онда седнемъ на столицу и насло- нимъ се на дуваръ, тако и онъ учини, ер' кадъ види да се а спремамъ да спавамъ опружи све четири каљаве ноге по момъ свиленомъ јоргану насло- ни главу на јастукъ и вјо е репомъ и полако ре- жао е, кое значи да жели и онъ мени лаку и благу

ноћ. Докъ е свећа горила ми смо стражарили е- данъ другогъ, а кадъ кадъ режали смо еданъ на другогъ; но кадъ свећа догори и угаси се, а насло- нимъ главу на дуваръ и заспимъ.

Но текъ што заспимъ почнемъ еданъ чудноза- тый санъ санати: Снимъ као да се изъ Париза по- диже еданъ бео облакъ, а на њму бју крвљу напи- сане речи: Слобода, еднакостъ и братство. Тай облакъ бурно пређе преко Райне и простре се по целой Европи. Ветаръ е яко дувао, а оне три ре- чи виђале су се часъ веће часъ мањ написане. Но тай се облакъ ніе дуго надъ Европомъ вјо еданъ страшанъ плюсакъ съ муњма и грмљавиномъ удари, и те три речи узкомешаю се најпосле она прва речъ падне у Швайцерску а она последња у Црну гору, а оне речи у среди са свимъ нестане, и оде као му- ња на небо. На томъ облаку беше после съ раз- личнымъ бояма написана речъ: Народностъ, и свако слово беше веће одъ највишегъ тороня, и сви на- роди оставе свой посао, скину капе дигну очи го- ре, и почну ту речъ обожавати и њой се као не- комъ божеству кланјати. Затимъ видимъ више сва- когъ тога слова по неколико барјака, кои су са своимъ фарбама и грбовима представљали свой народъ. И усну мило ми е било видити међу тымъ многобройнымъ барјацима и Србскій бар- јакъ на комъ стајше написано: за цара, вой- воду и Србство. Затимъ подиже се еданъ црнъ и жућ облакъ, и свы повикаше: изгоре Бечъ. И а самъ усну гледао гди гори али онъ е горео као не- сожигаема купина у пустини; и његовъ пламенъ доватао е и лизао ону речъ и оне барјаке, како се кои барјакъ запали, онъ е онда летіо да и друге припали и уништи. И свакий народъ желіо е да принесе томе свомъ идолу на жертву свой сусѣд- ный народъ. На еданутъ видимъ далъ усну гди за свакимъ тимъ барјакомъ лети по неколико гусака и кречале су изъ свега гласа: слобода печатнъ, са- јузъ Славена — и за свакомъ томъ гускомъ лети- ло е по неколико велики новина, одъ кои гди кое пламенъ дочепа и прогута. На ново загрми, земля се затресе, киша опетъ плюсне и тога свега не- стане, а место тога, укаже се една велика узда која беше самымъ златомъ, челикомъ и орденома оки- ћена, тако да е изгледала као каква круна изъ средигъ века; а у облаку беше написано: Пови- нуйте се! Поредакъ, Цензура, и висока воля кра- љва. Сва слова тій благодатны речій была су одъ топова у облаку начинѣна, место точке была е по една кумбара, место удивителне бајонетъ, а место запяте сабља. Све се утиша, и а почнемъ далъ санати али проклета столица преврне се и а колики самъ дугъ наносъ лупнемъ. Кадъ се раздремамъ а оно беше свануло. Одма се сетимъ могъ синоћ- нѣгъ пса, а поћемъ кревету да га литамъ како е спавао, алъ кадъ тамо њга нема, погледамъ по со- би нема га нигди. Најпосле помислимъ да самъ и

то саняо, но кадъ погледамъ изцепанъ амрель и разбіено огледало, увѣримъ се да ніе санъ, и текъ што створимъ врата да видимъ да ніе у куйни, али онъ наедан'путъ изподъ кревета па поредъ мене излети на полъ. И одъ то доба радіе ђу пустити свакога да у мојой кући ноћи него пса.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Будући да досадашній Учредникъ Шумадинке одма после Петровадне радъ е на неко неопредѣлено време одсуствовати; зато е умолио Г. М. Медаковића, кои се овде ради печатаня свое Црногорске Исторіе бави, да га привремено заступи, кои ће съ почеткомъ идућегъ месеца овай листъ подъ своимъ учредничествомъ као што слѣдуюћи позивъ гласи, издавати:

ПОЗЫВЪ.

на предплату

ШУМАДИНКЕ

за идућу половину године.

Овай лепо познаты у нашемъ народу листъ починъ съ почеткомъ Юлія мѣсеца излазити два путъ преко седмице и цѣна му се полугодишња опредѣлюе 6 цванцика за Србію, а за оне изванъ Србіе 2 фр. 20 кр. ср. Предброити се може свакій на ближньої ц. кр. пошти; они пакъ у княжеству Србіи нека изволе управо на учредничество Шумадинке съ плаћенымъ писмомъ послати.

Поради слободногъ прелазка у ц. кр. царство мы смо већъ нуждне кораке преко овдашнѣгъ ц. кр. консулата учинили, и надамо се за цело рѣшеніе получить.

А мы се обећавамо нашимъ почитаемымъ читателяма, да ће овай листъ, подпомаганъ одъ најспособниі Срба, излазити у духу србскогъ народа, и свега славенства. (Умоляваю се сви остали славенски и славенске интересе заступаюћи листови, да бы овай позывъ у своимъ листовима огласили, обећаваюћи одъ наше стране исту узаймность.) Овай листъ дае се за свакій другій политичный и књижевный листъ у замѣну.

У Београду, 10 Юніа 1850.

Учредникъ: Милорадъ Медаковићъ.

Издаватель: Любомиръ П. Ненадовићъ.

СТРАНЕ НОВОСТМ.

— Опредѣлена войска за уталоженъ буне босанскій краишника, већъ е стигла у Приштину подъ предводителствомъ Омеръ паше. Уобште се говори, да ће се овай непоредакъ мирнимъ путемъ на праву стазу извести; но и за ово одъ потребе намъ е имати мало стрѣнія докъ невидимо шта е у самоме дѣлу.

— Бданъ паробродъ и меномъ „Стадіумъ“ одпловіо е изъ Трста у Цариградъ, и то зауставляюћи се іоштъ у Крфу, Смирни, Метелину, Дарданелима и Галиполю, за 6 дана и 14 сатый.

— Рускій државный Канцлеръ и Попечитель иностранный дѣла графъ Неселроде, дошао е у Варшаву, одкудъ ће свое путованъ постранимъ државама предузети.

— Банъ Блацићъ дошао е у Загребъ и радостно су га сви дочекали.

— У Пешти затворили су Г. Богдановића сбогъ слободногъ говора.

ОГЛАСЪ.

ПОЗЫВЪ НА ПРЕДПЛАТУ.

Съ концемъ текућегъ мѣсеца свршуе се овогодишнѣ теченіе „Новина Србски.“ Овай садъ єдиный у србству явный политичный органъ излази три пута преко седмице, уторникомъ, четврткомъ и суботомъ по подне, на читавомъ великомъ табаку. Правацъ и тежня нѣгова довольно е позната, нити намъ е потребно више што о томе говорити. Све, што годсе клони къ напредку и процвѣтаню србства у свакомъ обзиру, све, што животъ славенскій подпомаже и подиже, то све искрено и вѣрно заступаю „Србске Новине.“ Далеко распространѣна корресподенція нѣина доноси обширна извѣстія о свима стварма народнымъ и догађаима свѣтскимъ. Позыва се дакле родолюбиво общество на подпору овога общтеполезного предпріятія. Цѣна е за Србію на по године 3. фр. ср. а на четвртъ 1. фр. 30 кр.

Милошъ Поповићъ

Учредникъ и издаватель Србски Новина.

Целокупна цѣла Доситеа Обрадовића, коя су у Печатни Медаковића у Земуну препечатана већъ су овде приспѣла и могу у учредничеству Шумадинке кое е у сокаку кадъ се изађе изъ варошкѣ на десно идући на саву, за 5. фр. ср. добыти.

— Везане књиге іоштъ вису стигле.

Учредникъ.

† Мы имамо два вида славенске азбуке, една е црквена, а друга е грађанска. Такве исте азбуке имаю и Руси и сви Славени, кои се славенскомъ азбукомъ служе, па смо могли и мы нѣнове и они наше кнѣиге читати на оба двѣ азбуке, а то е управо быо оная путь, кои насъ е водіо къ единству славенскогъ народа, за кое су се толике тежиъ свію Славена, особито у ово найновіе време, показале.

Но око конца прошлогъ столѣтія уведоше се у нашу грађанску азбуку нека нова писмена, коя су се видила да су нужна да се пише нашимъ народнымъ языкомъ, као *и, љ, ѣ*. Овимъ писменима изъ почетка служили су се наши списатели само у рукопису, а позніе увела су се и у кнѣиге печатане. Я самъ имао прилику видети, кадъ Руси читаю ове наше кнѣиге, да одма застану кадъ дођу до овы новы писмена, и незнаду да ѿ прочитаю, ербо ѿ они у своіой азбуци немаю. Шта смо дакле учинили са уводеніемъ ова три писмена у нашу грађанску азбуку? Ништа друго, него отиснули одъ себе Русе и друге Славене, у колико они немогу да прочитаю та наша нова писмена, а тимъ покварили смо у неколико ону тежню къ савдинію свію Славена у кнѣижеству. И за ово смо мы криви а не они.

Око 1820-те године появи се г. Вукъ Стефан. Караѣић и съ другимъ новымъ писменима за нашу грађанску азбуку, као съ *ј, њ, љ*, и тако далъ, као нуждима за писанъ нашимъ языкомъ. Многи наши учени люди и признаду то за добро, и почну се нѣима у писаню служити, а и сада се служе, а печатане су и многе кнѣиге съ нѣима, кое ће заиста іошть далъ удалявати одъ насъ у кнѣижеству Славене, кои се славенскимъ писменима служе, па то е опетъ наша кривица а нѣе нѣова. Ако ми ко примѣти на ово, да ће сви нѣини учени разумѣти те кнѣиге — одговарамъ, да се то савдиніе у кнѣижеству не може ни пошто разумѣти ни односити само на учене люде, него на све, кои читати знаду, чимъ желимъ рећи: на цѣло народъ, къ чему управо и тежимо.

Князь Милошъ, у 1832-гой години, забраніо е у Србиі печатати кнѣиге съ тимъ новымъ писменима г. Вука, чега се и данъ данашній сръбско правителство придржава, и врло добро чини а іошть болъ бы учинило, да изтисне изъ наше грађанске азбуке и она три писмена *и, љ, ѣ*, да и она несметаю прочимъ Славенима у читаню наши кнѣига, те тако да се не удалявамо одъ желаемогъ единства у кнѣижеству, изъ чега послѣ и веће ползе произилазе.

Наше друштво сръбске словесности молило е правителство, да укине ону забрану кн. Милошеву о печатаню г. Вуковы новы писмена, и да остави слободну волю литераторима сръбскимъ, да пише и печата свакій съ каквимъ словима хоће, наводећи да ће се тимъ начиномъ пронаћи найболя граматика за сръбскій народный языкъ; но правителство нѣе то уважило, и по момъ мнѣнію има савршено право, ербо да се допусти писати и печатати како ко хоће, онда неможемо предвидити, колико бы се іошть промѣна у писменима появило у будуће, и начинило бы се грдно замѣшательство у нашемъ кнѣижеству тако, да се небы ни мы међу собомъ, а камо ли са осталимъ Славенима могли разумѣти, а до сто година, може быти, не бы се могли ни познати са садашнимъ кнѣижествомъ нашимъ, кое заиста неваля да буде, и правителство е дужно старати се о сталности народне азбуке, ербо то нѣе ничіе приватно добро, него народно благо.

Я самъ чуо, али незнамъ е ли истина, да руски учени люди жале, што се нѣе десіо какавъ наученъ човѣкъ

кодъ цара Петра Великогъ кадъ е уводіо грађанску азбуку, да му каже, каква су писмена нужна за свойство рускогъ языка, те да се онакова уведу у грађанску азбуку, а не одъ слова до слова црквена славенска. Но Богъ зна бы ли Великій Петаръ и послушао тога човѣка, еръ онъ сигурно нѣе хтѣо удалявати рускій народъ одъ цркве, кое е и нама за нашъ народъ врло нужно чинити.

Кадъ Руси мысле, да бы то онда требало учинити, а за што садъ неучине? Може быти рећише ми когодъ: да не могу за то, што имаю много кнѣига наштампаны съ овимъ правописомъ, па бы се ове нове одъ оны разликовале. А я веламъ да нѣе то, него неналазе за добро да то чине, а кадъ бы учинили, та бы разлика была само еданъ путь, а небы была толико пута као кодъ насъ, кадъ бы се то допустило да пише и штампана свакій како кои хоће.

Едни веле, да е глаголитска азбука была славенска. Ако е то истина, онда е штета, што су ону онда изоставили, и увели ову садашню славенску, еръ е тимъ доондашня кнѣижественость славенска отишла у таму, а съ нѣомъ и народиость славенска, еръ нѣинови потомци и незнаду за нѣи шта су были и шта су писали, нити знаду нѣнове кнѣиге читати. Тако ће быти и съ нама и съ нашимъ кнѣижествомъ до неколико стотина година, ако мы станемо овако нашу азбуку преиначавати. Ето намъ у Влашкой живый примѣръ у тому. Власи су имали славенска писмена и у грађанскимъ потребама своимъ, а садъ су ѿ многа изоставили, и помѣшали латинска, па е одтудъ произишло то, да стари люди свещтеници незнаду да читаю писма, коя су съ новымъ азбукомъ написана, а млади опетъ, кои ову азбуку уче, незнаду да читаю ону стару, и доћиће време, кадъ ће они тражити редке люде, кои ће ѿмъ моћи читати старимъ словима писане документе, као годъ што садъ траже, ко ће ѿмъ прочитати славенске хрисовулъ и дипломе, кое су у стара времена на томъ языку даване.

У овомъ имамо примѣръ и кодъ наше куће; еръ колико людій одъ насъ знаду читати кнѣиге и списанія разна, коя имамо одъ времена кралѣва наши? Заиста мало, а требало бы да ѿ сви знаду читати, кои годъ пишу и читаю, ербо се не састом у неколико людій народиость, и кнѣижество, него у цѣломъ народу.

А узрокъ е тому то, што су онда писали съ титлама а данасъ не, и што су онда слова имала другій изгледъ а данасъ другій.

Веле неки учени люди наши, да е наше кнѣижество садъ у почетку своме, и да бы требало садъ уредити азбуку, па тако и да остане, те бы была добра и свойствена нашемъ языку; а я нисамъ тогъ мнѣнія, него да нѣе требало ни глаголитску изоставити, ако е была наша, па было кнѣижество макаръ и мало. И заръ се неће у познія времена наћи учены людій, кои ће рећи, да ни та нѣова азбуканіе добра, по ондашнимъ изговараню народномъ како се буде измѣнило (као што се мора измѣнити), па ће они нѣину измѣнити другоячѣ, као ови садъ ћирилову, за нѣима други другоячѣ, и тако никадъ небы се знали шта смо были, нити бы се међусобомъ познавали, да смо одъ едногъ племена славенскогъ.

Нека бы допустили, да су новоуведећа се писмена боля за нашъ народный языкъ, него досадашня; но већа е цѣль цѣлокупность народа, него правописъ поедины нарѣчія племена славенскогъ. И за то болъ е држати се цѣлокупности народа него правописа поедины нарѣчія, тимъ више што се нова нарѣ-

нія у свакомъ столѣтію мѣняю, и што бы по нѣмъ
све однако ваяло нова писмена уводити и мѣняти,
кое бы насъ Богъ зна кудъ одъ цѣли одвело. Сети-
мо се koliko намъ е жао, што су се изгубили Сла-
вени у Пруской, и постали Нѣмци. Истина да е то-
му узрокъ и языкъ, али да су задржали свою азбу-
ку, и садъ бы и они сами знали, да су некадъ сла-
венскимъ языкомъ говорили.

Заръ Французи и Англезѣ невиде, да їмъ е
правописъ рѣавъ за нѣиове языке, па га неће да
мѣняю, и то сигурно за то, што хоће да остану они,
кои су и у прво време были, и да непостаю при
свакой измѣни азбуке за потомство нови народи.

Наша слова и нашъ правописъ несравнио су
за нашъ языкъ боля и савршенія, него нѣиова за

нѣинъ; па за што мы да тражимо промѣну? Еда ли
смо паметни и просвѣштеніи одъ нѣи? И еда ли е
каква књига или какавъ рукописъ садашній, по
старомъ правопису остао, да га нисмо могли разумѣ-
ти или да га неразумѣмо? Не заиста, све смо разу-
мѣли и разумѣвамо, па на што намъ другій право-
писъ, кадъ намъ такову опасность за единство народа
собомъ доноси?

И ако бы кадъ време дошло, да се сви Славе-
ни согласе, да установе одну азбуку за сва нарѣчія;
я опетъ небы было тога мѣнїя, да се азбука мѣня,
изъ прирѣчїя на незаборавностъ наши стародревно-
стїи, за кое бы желіо да остану понятне свагда за
савъ народъ, а не само за поедине чланове нѣгове. —

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Пенадовичъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 28. Юнія.

Цѣна в години. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ЕДАНЪ ДАНЪ ИЗЪ ПУТОВАНИЯ МОГЪ ПО СРБИИ У 1845. ГОДИНИ.

(Свршетакъ.)

Текъ што мы вечерамо, алъ на врата уђе е-данъ стараць, савъ изцепанъ и издрпанъ, онъ беша са свымъ босъ, кошула на нѣму беше црна као у ковача, а дронява као у пасторка. Онъ чимъ уђе къ нама, скиде свою масну шубару и завапи тужнымъ гласомъ: „дайте кою пару да купимъ леба.“ — Ко нѣ чуо ове речи изъ нѣговы уста, и ко нѣ видіо погурена и са беломъ косомъ старца гди проси, незна шта е то чувство сажаленія. Я самъ видіо доста просяка, кои са здоровымъ тѣломъ просе, и на свакомъ томъ просяку може се изъ очію читати да му е нѣгова бѣдность просячку торбу о вратъ обесила; али овај просякъ учини ми се чудноватъ. Нѣгово чело ков е шубара одъ препеке сунца заклонила, было е бело и велико, нѣгови округли образи издавали су черте тихогъ и поште-ногъ човека, у нѣговимъ великимъ но већ мутнымъ очима могло се читати чувствително срце, нѣгова дуга бела коса покривала е далеко нѣгова плећа — али могао бы вештъ човекъ примѣтити у свему велику претрпѣну жалость и крайнѣ очаяніе. Нѣгово просячко станъ порађало е у свакомъ любо-питство. — „Боже мой“ помислимъ я у себи, „за-ко тай човекъ проведе свою младость, и свой го-тово савъ животъ а нѣ было кадаръ или нѣ хтео, да нађе себи посао да рани. — Но нѣ могуће (помыслимъ) да е крозь цео свой животъ просіо.“ И тражећи по цепену да му што годъ дамъ, погле-дамъ іоштъ еданпутъ на снужена старца, и не-могнемъ се уздржати да га неупитамъ: „Старче, рани ли тебе одавно тай просячкій штапъ?“ Онъ на то мое пытанъ само затресе главомъ, и опетъ повтори: „Дайте ми кою пару да кушимъ леба.“ — Они трговцы сваки даде му по нешто, а приѣмъ му ближе и покажемъ му цванцыгъ, и опетъ га запытамъ: „Старче, кажи ми имашъ ли ты кога и просишъ ли одавно? па ѣу ти онда дати овај цван-цыкъ.“ Но — чему се нисамъ нигда надао — на

то мое повторено пытанъ грону старцу сузе као киша, и међући свою шубару на главу, пође на врата и крозь плачь само рекне: „Боже да ѣми да одъ дивльи зверова милостино просимъ, само одъ людій не.“ Тако говорећи прође крозь меану и изађе на полъ. Я потрчимъ за нѣмъ и почнемъ вискати и молити га да прими цванцыкъ, но онъ е само ишао далъ и ѣугао; я станемъ предъ нѣга, кажемъ му: „старче, на ти два цванцыка!“ но онъ обиђе око мене и ѣутећи свой путь продужи — „старче, ево узми три цванцыка“ но онъ се и не осврне. Я останемъ као камень укоченъ, и гледао самъ за нѣмъ, и текъ кадъ е было према едномъ горећемъ лучу, примѣтимъ да на едну ногу рамлѣ, и помыслимъ у себи: то е може быти какавъ стар-рый Делиградски войникъ, кои іоштъ одъ ране ра-млѣ и коя му е сметала комадъ леба зарадити. — Та мысао уздркти ноге изподъ мене, наслонимъ се на едне лотре одъ кола, и одъ свегъ срца плачући повичемъ: „О Велизарій, врати се даѣу ти гди годъ што имамъ.“ — И бацхъ она три нѣму опредѣ-лена цванцыка за нѣмъ, и помыслимъ: „Ето, нека Богъ види, да се я нисамъ са старцемъ шало.“

Пошто самъ се повратио одъ те жалостне сце-не, вратимъ се у собу гди е меанція прибираюћи трпезу приповедао онымъ трговцыма о томъ чуд-новатомъ старцу. Чимъ я уђемъ запытамъ одма меанцію, да меня на ново приповеда ко е, и какавъ е то стараць. „А шта ти я знамъ друго о нѣму казати“ рекне ми меанція скупляюћи судово по тр-пези. „Него оно што садъ приповедамъ овимъ тр-говцыма. Тай стараць е лудъ, као што си садъ видіо, и како му ко што годъ рекне, онъ мысли да му се човекъ штогодъ подсмева, па онда оде у шуму и вазданъ плаче. Я незнамъ много о нѣму еръ ни самъ овде одавно, но люди кои га из одавна позна-ю, приповедаю о нѣму да е онъ было врло богатъ и на гласу трговаць, и трговао е не само съ ду-ханомъ него и съ марвомъ, имао е кућу и башти-ну, па садъ као што видите проси. „Па како е кодъ толикогъ иманя дошао до прошнѣ?“ запытамъ я меанцію, кои радъ беше да прекине свою припо-

ведку. „Приповедаю да е се онъ за турскогъ време-на врло добро тукао, и было е башъ у ономъ шан-цу кадъ е айдукъ Велько погинуо, и онда е едну рану на леву ногу добыо одъ кое и садъ рамлѣ. Онъ се никадъ несмее и врло редко съ кимъ говори. Деца онѣму знаду много приповедати, еръ кадъ се око нѣга накупе, и кадъ е онъ добре волѣ, онъ имъ приповеда, и кадъ кадъ дае имъ лепше и па-метнѣе совѣте одъ многи учителя и философа, и често ће човекъ чути, да, кадъ се деца између се-бе оће да побію, да по гди кои рекне: „Немой да се тучете, знате како намъ онай чича каже да бой нѣе за люде, и онай кои заслужи и добіе батине, треба да се сматра за пола животногъ.“ При тимъ речма почне се меанѣа изъ свега грла смеяти и смеюћи се продужи далѣ: „О мой чича, колико бы до садъ животиня више на свету было да е то та-ко, као што ти кажешъ, па и теби бы већ одав-но рогови нарасли.“ „Шта, да и нѣга нису кадъ годъ тукли?“ Запытамъ я меанѣю кои радъ беше свою приповедку свршити па да иде да спава. „Та съ тога е и полудіо“ продужи меанѣа зеваюћи „еръ омрзне на нѣга капетанъ сбогъ едне нѣгове нѣиве кою е желію капетанъ да присвои, едномъ пошлѣ онъ свогъ слугу изъ кафане гди е играо картій, да му тай трговацъ пошлѣ узаямъ десетъ дуката, и кадъ овай нѣе дао ни паре дође онъ са своимъ пандурима кои су свуда за нѣимъ као керови летили, и обали тогъ сиромѣа трговца на средъ чаршіе и удари му 30. батина. То е было іоштъ за оногъ времена кадъ е свакій чиновникъ могао тући безъ протокола и суда. А садъ фала Богу о сигурана е судомъ честь поштены людій. — И та-ко одъ тога дана томе човеку омрзне светъ и жи-вотъ, занемари свою трговину, пропіе се, разтури све своє иманѣ, и наипосле полудіу! Меанѣа іоштъ е приповедао по томъ намести намъ да спавамо. Я самъ целу ноћъ мысліо о томъ случаю, гди е цела една кућа самоволствомъ едногъ човека упропаш-ћена, и мысліо самъ какосе кодъ насъ слабо тргов-ци уважаваю и почитую. Треба да знамо да у сва-кой држави трговци найвише приносе жертве на свако общіе благо, трговцы стараю се за сигур-ность вароши, подпомажу шпиталѣ, мисле на бу-дућность, и кадъ трговина цвета онда и варошъ онда и цела она држава цвета, и кадъ су трговци богати онда е и она земля гди живе богата. Зато треба свака она држава коя е рада своемъ напред-ку да осигура честь своимъ трговцыма, еръ трго-вацъ неможе безъ чести трговати, честь е нѣгово прво притяжаніе, и ко му у честь дарне, тай муе нѣговъ najlepшій и najveћій капиталъ одузео, и оставіо га да полуди и да проси. Трговце треба болѣ и више да почитуемо, па ће онда и трговина далеко напреднѣа быти, а као што самъ казао цве-таюћа трговина подиже вароши и цѣлу државу. —

ИЗЪ МАЛОГЪ БУКВАРА ЗА ВЕЛИКУ ДЕЦУ.

— Апостоли у томъ се променули што су пр-ви пешке ишли, а садашњи се на четири коня возе.

— Браду на различнымъ людма различно сма-трамо; на сирому ружно стои, на турчину нѣе намъ ни какво чудо, браду на апсенику презиремо, а на калуђеру почитуемо.

— Хайрикъ другій, хтеде едномъ уловъ да и-зађе, па запыта свогъ дворскогъ Астронома, оће ли быти лепо време? Астрономъ му каже, да може слободно ићи у ловъ неће кише быти. Краль оде, и текъ што изађе изъ вароши сретне едногъ селя-ка гди тера предъ собомъ магарца, краль га запыта оће ли лепо време быти? А селякъ му одговори да ће найдалѣ за четвртъ сата быти кише, „а од-кудъ ты то знашъ“ Упыта га краль. „Ербо мой магарацъ уши спушта.“ Краль се насмее и оде у ловъ, но текъ што е четвртъ сата прошло, алъ се еданъ страшанъ плюсакъ спушти. Краль се покае што селяка нѣе послушао, и чимъ дође натрагъ у дворъ, отера свогъ астронома, а на место нѣга по-стави за дворскогъ астронома оногъ магарца. — Но мени се чини да Хайрикъ нѣе мудро учиніо, еръ одъ то доба магарци су се погордили и мисле много о себи, и свуда се око кралѣва утискую за службе.

— Жене могу се уподобити магнету, али іоштъ нигда ни смо видели да магнетъ злато къ себи при-влачи.

— Девойке сада више посрѣу него у старо време, валяда зато што су одвећ клизавецыпеле.

— У найстаріа времена кадъ се што обећа требало е само речъ дати, па неће се променути, кодъ нашій стари требало е само руку дати; кодъ насъ пакъ у нашемъ времену, мора быти ручный подписъ; а кодъ наши потомака неће веровати е-данъ другомъ дотле, докъ неосече прстъ или на велику облигацію целу руку, ради емства.

— Свештеници есу прави наслѣдники апостол-ски, и достойни дѣлатели у Христовомъ винограду, само треба ло бы мало болѣ да тераю чворкове.

— Цензори су бабице свакогъ писменогъ со-чиненія, али много пута сбогъ нѣи дете сагато о-стане.

— Удица е орудіе съ коимъ се риба лови-што мутнѣа вода, то болѣ ловъ. И люди често еданъ предъ другогъ бацаю удице. Владатели и велика господа међу на удице: Празне титуле, пра-зна обећаня, милостиве погледе, ордене и милости-ва осмеиваня; и сваки путъ улове свою рибу; но и они се могу уватити кадъ се место тога метне на удицу: Притворность, похлѣбствіе, ласкателство, похвала, рукоцѣлованіе, поклоненіе, капоскиданіе.

— Велика господа тако лепо молити знаду, да имъ човекъ неможе — ништа одрећи, што за моле.

— Ловацъ лови дивлячъ; господа титуле ордене, и достоинства; древностииспитатели римске препове, фенѣре, и друге знаменитости. Трговцы муштеріе; цензори лове слободно писанѣ; капетани лове аванцираня; шумадунка лови муве; еле айдуке нико не лови.

СОВЕТИ ЗДРАВОГЪ РАЗУМА.

1. Шта годъ радишь ради мудро и мысли на себе.

2. Свето писмо каже: люби свогъ ближнѣгъ, а ты си себи найближнѣ, зато люби себе найвише; па онда текъ ако претече што годъ іошть одъ любви а ты е подели у свету.

3. Ако желишь да твои послови иду као што треба, а ты се не мешай нигда у туђе послове.

4. Съ коє стране дува ветаръ на ону се страну и повіай, и чувай се добро да се о теби нерекне да си поштень човекъ, ерѣ ћешъ онда одъ глади умрети. Гледай да немашь карактера па ћешъ имати карактера; кадъ се о политики говори а ти ћути, или ако и рекнешъ што годъ а ты реци оно што е противу здравогъ разума па се мора допастаи людма, едномъ речю: пиши, говори и ради тако, да шпіони о тебы могу рећи: онъ нити смрди ни мирише; и то е за садъ у свету najlepша препорука.

5. Кадъ идешъ са твоимъ старіємъ, а ты иди с' леве стране; и колико стотина талира одъ тебе више има, толико корака иза нѣга изостани. Кадъ идешъ сокакомъ па сретнешъ твогъ старієгъ а ты скини капу опетъ у соразмѣрности справъ плате, а интовъ кои годъ сретнешъ скини на десетъ корака капу и негледай имали кога у интову, него у конѣ гледай.

6. Кадъ съ великомъ господомъ и са оныма што ти могу помоћи или шкодити говоришь, а ты само говори: *встѣ, тако е, то е и мое миѣніе узесте ли изъ уста* и т. д. и онда небой се ништа.

7. Свагда треба да се поводишь по свету, ерѣ лакше ћешъ ты еданъ претворити се као и други светъ, него да ти читавъ светъ дотерашъ подъ твой калупъ и да сви люди мысле као ты. Едномъ речю, некъ ти е свагда на памети она пословица: „кой оће криву дрину да исправи, постаће му крива леђа, а дрина остаће ко и была.“ Како што видишь или чуешъ на свету што ти се недопада и неиде по твојой ћуди, а ты се одма сети те пословице па ће ти много лакше бити, и моћи ћешъ овај светъ подносити макаръ быо іошть едан'путъ овако рѣавъ.

8. Буди лукави одъ своју црни и бели лукава и лисица, али свагда кадъ си у друштву кажи:

да си искренъ, да никоме зла не желишь и т. д. а међу тымъ треба свагда да едно мыслишь а друго да говоришь.

9. Не буди никадъ приврженикъ слободе и народа, ерѣ нѣова влада у сто година само еданъ путъ пада и нетрає дуже одъ две године. И нѣова имена немой често споминати, ерѣ мош' себи шкодити, а кадъ себи шкодишь онда си преступіо све божіе и човечіе заповѣди.

10. Никадъ неузимай у уста ту речъ: *Зашто? нећу, мое право*, и т. д. ерѣ колико годъ пута рекнешъ свомъ старіємъ зашто толико ти треба батина ударити.

11. Ако Петаръ мрзи на Павла, а ты вичи и грди предъ Павломъ Петра, а предъ Петромъ Павла — па ако ти ко годъ рекне да немашь право што ниси искренъ — а ты га пошљи мени, я ћу бити твой адвокатъ.

12. Найпосле вичи на шумадинку — (али е опетъ плати и прилѣжно читай).

ЧИТАТЕЛЬИМА ШУМАДИНКЕ.

Као што е већъ објављено Шумадинка почеће одъ данасъ излазити подъ учредничесвомъ Г. М. Медаковића познатогъ као учредника Славен-Юга; я самъ овај листъ уступіо само дотле докъ се я неповратимъ я ћу као што самъ казао неко неопредѣлено време одсуствовати, а при томъ обѣћавамъ се читательима да ћу на овомъ истомъ листу радити и изъ свакогъ края гди годъ будемъ дописе и књижевне прилоге шилати. Овај е листъ до сада у свачему по мало рамао, а то е зато што самъ га поредъ мои званични послова узгредъ само радіо. Цѣлъ е Шумадинке као што самъ у позыву казао, да читателя забави, поучи и развесели, ако самъ кодъ мои читателя ту цѣлъ постигао, онда то ће ми najlepша награда бити за мое непреспавање ноћи. Садъ съ данашњимъ листомъ прашћамъ се са свима моимъ читательима и молимъ и' да и одъ садъ као што су досадъ учествују у пренумерацији Шумадинке и да е подпомажу. Сва писма која се овогъ листа тичу као и пошиљанѣ новаца за будућу, и до якошню предплату кои іошть нису изплатили, а тако исто кои имаю за књиѣге плаћати, молимъ, за целогъ могъ одсуства да се адресираю и шалю на: „Учредничество Шумадинке.“

Учр. и издав. Л. П. Н.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Школска комисія држала е у прошлу суботу и пре и после подне засѣданіе, у којима е подкомисія дала своє миѣніе о толкованію грађанскогъ законика г. Матића; и друга подкомисія за прву часть финанціе г. Цукића, дала е своє миѣніе, на основу кои комисія е одобрила и рѣшила да се приме и награде издаду. — Подкомисія опредѣлена за прегледъ Немачке грамѣтике, представила е ко

мисли да е граматика по добромъ ауктору врло добро израђена, али збогъ свое обширности и тешки примѣра была бы одвећ тежка за ученике, и комисија е рѣшила да избере Ауктора по којој ће се лакша и мања немачка грамат. израдити. — Потомъ прочитана е у подпуномъ засѣданію србска историја одъ постанка Срба до данашњегъ дана, за основне школе израђена одъ Люб. П. Ненадовића, — и одобрена е да се прими и печата, опредѣлену пакъ награду уступио е сачиниѣ друштву србске словесности. — Потомъ прочитано е у пуномъ засѣданію „Писмена сачиненія“ за упражненіе ученика, израђено одъ г. Бранковића, и одобрено е да се прими, и опредѣљена е награда. Съ овимъ засѣданіемъ свршила е школска комисија све научне предмете за основне школе, одъ кои већа е часть већ и печатана. Ова два наступајућа месеца неће држати комисија своя редовна засѣданія, међу тимъ подкомисије непрестано ће радити.

— Изъ многи крајева добили смо извѣстія да су биле необичне олује и вѣтрови а много места градъ е потукао; али у Крушевцу было е најгоре и сви су мислили да ће светъ да пропадне, четири су грома ударила у Крушевацъ одъ кои еданъ е ударіо у кулу кнеза Лазара, а други су запалили едну кућу, и многи су животомъ платили.

— О бугарској што ништа нејављемо то е узрокъ што незнамо ништа извѣстногъ, у Бечу пре и извѣстие могу чути него ми овде. Зато и ћутимо. — Међу тимъ бугари су послали депутацију цару да имъ даде каква права, они имаю топова и пушака доста и ко на њи на срне туку се.

— У Мѣсецу Јунију ступило е сунце у знакъ рака, а земља ступила е одма съ почетка ове године.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Ове године нема никакви важни мужки новості, ова е година женска, и садъ кадъ су све новине викале и надале се да ће у Паризу букнути буна, садъ на еданъ путъ стиже гласъ опасанъ и страханъ, гласъ кои свако мужко и храбро срце у бригу меће, а то е да е у острову Хаити, направила царица са женама сазакљатіе противу свогъ мужа и противу своју Генерала и Министра, све жене счепале су оружј, и после дуге борбе одржеле су жене побѣду, царица примјала е скиптаръ владе, свака Генералица саблю генералску, и тако свака жена свогъ мужа званіе и чинъ, а њіове люде отерале су на њіовъ стари посао, чимъ су одржале побѣду и женску трупу установиле а людма свима пушке и сво оружј одузеле издала е царица на све жене слѣдуюћу прокламацију: „Мы божиомъ милостіу Фаустина I. царица у Хаити, и прва ослободителька женскогъ пола. — Жене! гди годъ

која была у свимъ частима света, а особито вы у Америки и Европи! Сетре жене! Я васъ позивамъ да све узмете оружј, да се све сложно подигнете и да свуда прогласите женско царство! Женске владателѣ! и женска правителства! Сестре! Одкако е Богъ светъ створио, люди су наши господари, люди съ нама заповедаю, свашта се за слободу бори а мы седамъ илјада година трпимо мужко тиранство. Мы смо се ослањали на мужко срце но оно е клизаво и варљиво. Люди остали су намъ до данасъ неблагодарны. Ко е родіо великогъ Александра? него жена. Ко е родіо Сократа, и све друге до данасъ и старе и нове юнаке и философе, које други родіо? него жена. Непредставляли се мудрость у лицу жене Минерве, све науке у лицу деветъ девојка, република у облику жене, добродѣтель у виду жене. Све што е славно лепо и добро на овомъ свету то смо мы жене родиле и одгајале, али то све люди уживаю — за то устайте жене, негледайте на веру ни на ѳзыкъ и народность, него само на свой полъ, да се свы одлучимо одъ людій, да се съ њима тучемо, осветимо наше прамайке и прабабе. Зато јошъ еданъ путъ позивамъ које жена и женскогъ колена, нека узме оружј и нека ослободе се као што смо ми у Хаити.“ — Та вѣсть и прокламација задала е целой Европи и свимъ дипломатима бригу. Краљица Шпанска и Енглезка заповедиле су да се женама оружј даде, и кои човекъ не бы се покоравао жени бы ће изключенъ изъ друштва людскогъ. И у Паризу већ су чинјена покушенія, и већ партия краљѣвска, покорила се женама, и срећно имъ иде свуда за рукомъ. — Оне се свуда боре храбро за своју слободу, како гди одрже побѣду, оне поставе судъ и управителѣ одъ жена које се саветую и воде протоколе а люде отираю да са животиняма ору и копаю.“ — Овакавъ догађај одъ како е света ніе быо, нитъ има примера у историји, и ни еданъ дипломатъ незна шта да ради, сви се бояли да небуду покорни републики кадъ садъ на еданъ путъ да се покоре женама, а они да иду да перу судове, и преду кучине. Едва чекамо шта ће идућа пошта донети. Међу тимъ овај страханъ гласъ треба што се већма може одъ наши жена овде крити. Ђръ бы иначе зло было. — Међу тимъ Шумадинка изясњава се се за женску партию.

— Шпанска краљица текъ што ніе родила, и кудъ се годъ на колима полако по сокаку вози свуда е сокакъ пескомъ посутъ да не бы кола штруцала.

— Хамбурске Новине јављаю да су ловачки пси његовогъ величества краља хановѣранскогъ изъ Шотланске у Хамбургъ сретно приспѣли, и оданде ће ићи у краљѣвъ зверинакъ гди ће имъ четири учитеља Енглеза давати лекціје и учити и како ће ловити.

Поклон
ЈОЦЕ ВУЈИЋА из Сенте
УНИВЕРЗИТЕТ. БИБЛИОТЕЦИ
У БЕОГРАДУ

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Сенти

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Сенти

LIBRARY
OF THE
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION
WASHINGTON, D. C.